

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2011–2012)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2012

Utgiftskapitler: 1800–1870, 2440, 2442 og 2490

Inntektskapitler: 4800–4833, 5440, 5490, 5680 og 5685

Innhold

Del I	Innledende del	9	<i>Programkategori 18.30</i>		
			<i>Teknologi og internasjonalisering</i>	73	
1	Hovedmål og strategier i energipolitikken	11	Kap. 1830 Forskning	73	
1.1	Olje og gass	11	Kap. 1832 Internasjonalisering	84	
1.2	Fornybar energi og innenlands energiforsyning	14	Kap. 1833 CO ₂ -håndtering	88	
1.3	Vannressurser, flom og skred	16	Kap. 4833 CO ₂ -håndtering	99	
1.4	Teknologiutvikling	16	<i>Programkategori 18.60 Statsforetak</i>	101	
1.4.1	Petroleum	16	Kap. 5680 Innskuddskapital i Statnett SF	101	
1.4.2	CO ₂ -håndtering	17	<i>Programkategori 18.70</i>		
1.4.3	Fornybar energi og effektiv energibruk	17	<i>Statlig petroleumsvirksomhet</i>	103	
1.5	Næringsutvikling	18	Kap. 1870 Petoro AS	104	
1.6	Miljø- og klimahensyn i energipolitikken	19	Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	109	
2	Oversikt over budsjettforslaget	21	Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	110	
2.1	Bruk av stikkordet «kan overføres»	23	Kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	112	
Del II	Nærmere om budsjettforslaget	25	Kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA	113	
3	Budsjettforslag	27	Del III Andre saker	115	
Programområde 18			4	Prosjekt under utbygging	117
Olje- og energiformål	27		5	Olje- og energidepartementets beredskapsarbeid	120
<i>Programkategori 18.00 Administrasjon</i>	27		6	Petroleum, energi og miljø	122
Kap. 1800 Olje- og energidepartementet	30		6.1	Miljøutfordringar	122
Kap. 4800 Olje- og energidepartementet	33		6.2	Regjeringas miljøpolitikk på petroleumsvirksomhetsområdet	123
<i>Programkategori 18.10 Petroleum</i>	37		6.3	Departementets arbeid med miljø og klima	124
Kap. 1810 Oljedirektoratet	40		6.3.1	Fangst og lagring av CO ₂	124
Kap. 4810 Oljedirektoratet	42		6.3.2	Energi og vassdrag	125
<i>Programkategori 18.20</i>			6.3.3	Petroleumsvirksomhet	126
<i>Energi og vannressurser</i>	45		6.3.4	Forskning og utvikling	127
Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat	48		6.4	Klimagassbudsjett	128
Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat	52		7	Olje- og energidepartementets utgreiing om likestilling og oppfølging av IA-avtala	131
Kap. 2490 NVE Anlegg	58		7.1	Likestilling	131
Kap. 5490 NVE Anlegg	61		7.2	Status i departementet og underliggjande etatar	132
Kap. 4829 Konsesjonsavgiftsfondet	61		7.3	Vurdering og utgreiing av likestillingstiltak på grunnlag av kjønn, etnisitet, religion og nedsett funksjonsevne	134
<i>Programkategori 18.25 Energiomlegging</i>	62		7.4	Oppfølging av IA-avtala	141
Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon	66				
Kap. 4825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon	68				

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2012, kapitlene 1800–1870, 2440, 2442, 2490, 4800–4833, 5440, 5490, 5680 og 5685	143
---	------------

Vedlegg 1

Den finansielle utviklingen i Konsesjonsavgiftsfondet	151
--	-----

Vedlegg 2

Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under Olje- og energidepartementet	152
---	-----

Tabelloversikt

Tabell 3.1	Finansiering av Norsk Oljemuseum	31	Tabell 3.15	Anleggskapital for SDØE	107
Tabell 3.2	Fordeling av tilskudd til olje- og energiformål	32	Tabell 3.16	SDØEs kapitalbalanse	108
Tabell 3.3	NVE Anleggs kapitalbalanse	59	Tabell 3.17	SDØEs kontantstrøm	108
Tabell 3.4	Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg	59	Tabell 4.1	Investeringsanslag, prosjekt under utbygging	117
Tabell 3.5	Oversikt over disponible midler i Energifondet for perioden 2010-2012	67	Tabell 6.1	Felt med godkjent plan for utbygging og drift	130
Tabell 3.6	Energieresultat og disponering av Energifondets midler i 2009 og 2010.....	69	Tabell 7.1	Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Olje- og energidepartementet	132
Tabell 3.7	Disponerte midler, kontraktsfestet energieresultat, prosjekter under gjennomføring og slutt-rapportert energieresultat etter område (2001-2010).....	71	Tabell 7.2	Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Oljedirektoratet.....	133
Tabell 3.8	Teknologier som er støtteberettiget, og antall utbetalte tilskudd 2006-2010	72	Tabell 7.3	Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Noregs vassdrags- og energidirektorat	134
Tabell 3.9	Fordeling av bevilgning under kap. 1830, post 50 til forskning i regi av Norges forskningsråd ..	75	Tabell 7.4	Tiltak og rapportering av tiltak i Olje- og energidepartementet ..	135
Tabell 3.10	Finansiering av INTSOK	85	Tabell 7.5	Tiltak og rapportering av tiltak i Oljedirektoratet	137
Tabell 3.11	Finansiering av INTPOW	86	Tabell 7.6	Tiltak og rapportering av tiltak i Noregs vassdrags- og energidirektorat	139
Tabell 3.12	Nøkkeltall for Statnett konsern..	102			
Tabell 3.13	SDØEs olje- og gassreserver	107	Vedlegg 1		
Tabell 3.14	Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2008-2010, samt prisforutsetninger for 2011 og 2012	107	Tabell 1.1	Oversikt over den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet	151

Oversikt over bokser

Boks 1.1	Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under olje og gass	13	Boks 1.5	Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under næringsutvikling	19
Boks 1.2	Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under fornybar energi og innenlands energiforsyning	15	Boks 1.6	Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under miljø- og klimahensyn i energi-politikken	20
Boks 1.3	Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under vannressurser, flom og skred	16	Boks 3.1	Prosjekteksempel PETROMAKS..	79
Boks 1.4	Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under teknologiutvikling	18	Boks 3.2	Prosjekteksempel DEMO 2000	80
			Boks 3.3	Prosjekteksempel RENERGI	81
			Boks 3.4	Prosjekteksempel CLIMIT	82

Figuroversikt

Figur 3.1	Markedet for ulike energiløsninger og Enovas plass i dette markedet	64
-----------	---	----

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2011–2012)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2012

Utgiftskapitler: 1800–1870, 2440, 2442 og 2490

Inntektskapitler: 4800–4833, 5440, 5490, 5680 og 5685

*Tilråding fra Olje- og energidepartementet 23. september 2011,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

Del I
Innledning del

1 Hovedmål og strategier i energipolitikken

Olje- og energidepartementets (OED) hovedoppgave er å tilrettelegge for en helhetlig og verdiskapende energipolitikk basert på effektiv og miljøvennlig utnyttelse av naturressursene.

1.1 Olje og gass

Hovedmålet i petroleumpolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Forvaltningen av ressursene skal skje innenfor sikkerhets- og miljømessig forsvarlige rammer og i sameksistens med andre næringer.

Petroleumsvirksomheten er viktig for å opprettholde høy verdiskaping og sysselsetting i Norge. Virksomheten utgjør en sentral del av norsk økonomi og har i høy grad bidratt til industriell utvikling og utviklingen av det norske velferdssamfunnet. En stor del av inntektene tilfaller staten og bidrar til statens sterke finansielle stilling. I 2010 var statens inntekter fra petroleumsvirksomheten på om lag 276 mrd. kroner og sektoren bidro med 21 pst. av den totale verdiskapingen i Norge.

Utviklingen i oljemarkedet er av stor betydning for statens inntekter. Oljemarkedet har i 2011 vært preget av uro og opprør i flere oljeproduiserende land i Midtøsten og Nord-Afrika og økt usikkerhet omkring oljeleveransene fra regionen. Oljeeksporten fra Libya ble stanset i første kvartal. Lagre av olje, samt ekstra produksjonskapasitet i enkelte land har kunnet erstatte bortfallet av libysk olje, slik at mangel på olje i markedet er unngått. Det er fortsatt vekst i etterspørselen etter olje. Det er først og fremst i land utenfor OECD at etterspørselen etter olje øker. Prisen på nordsjøolje (Brent blend) passerte 100 dollar per fat i februar og har siden ligget mellom 105 og 125 dollar. Historisk sett er dette svært høye priser.

Den politiske uroen i Midtøsten og Nord-Afrika har bidratt til økt nervøsitert også i gassmarkedet, men utslagene har ikke hatt samme omfang som i oljemarkedet. Jordskjelvet og tsunamien som rammet Japan 11. mars 2011 forårsaket enorme ødeleggelser, blant annet på flere kjerne-

kraftverk. Økt etterspørsel etter gass fra Japan, kombinert med økt skepsis mot kjernekraft, har drevet gassprisene oppover. Prisene lå stabilt på om lag 1,90 NOK/Sm³ i årets to første måneder. Etter hendelsene i Japan steg prisene til 2,26 NOK/Sm³. Som følge av sesongvariasjoner falt prisene noe gjennom sommeren 2011 og lå mellom 1,80 og 1,95 NOK/Sm³. Prisene i sommer holdt seg likevel høyere enn i et normalår.

I juni 2011 la regjeringen fram Meld. St. 28 (2010-2010) En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten. Meldingen legger opp til en parallell satsing på fire områder; økt utvinning fra eksisterende felt, utbygging av drivverdige funn, leting i åpnete områder og gjennomføring av åpningsprosessene for Jan Mayen og de nye områdene av Barentshavet sør. Gjennom en bevisst satsing i hele denne kjeden vil en kunne opprettholde et høyt aktivitetsnivå i næringen i generasjoner framover.

Om lag 43 pst. av Norges anslåtte ressursbase på 12,8 mrd. Sm³ oljeekvivalenter er produsert. Uoppdagede ressurser anslås å utgjøre om lag en femtedel av ressursbasen. Det er viktig med en jevn lete- og utbyggingsaktivitet for å sikre en effektiv utnyttelse av de gjenværende ressursene. Norsk oljeproduksjon har blitt gradvis redusert siden 2001 og var i 2010 på om lag 2,1 mill. fat olje per dag (inkludert NGL og kondensat). Gassalget er økende, og i 2010 var norsk gasseksport på om lag 102,3 mrd. Sm³. I de kommende årene forventes en økning i gassalget.

Det er fortsatt høy aktivitet i petroleumsnæringen. I 2010 ble det investert for om lag 130 mrd. kroner på kontinentalsokkelen, tilsvarende rundt 26 pst. av de samlede realinvesteringene i landet. Investeringsnivået er høyt og forventes å øke ytterligere i årene framover. Nye utbyggingsprosjekter bidrar til det høye aktivitetsnivået og framtidig verdiskaping. I 2011 har flere utbygginger blitt godkjent, herunder Ekofisk sør, Eldfisk II, Hyme, Knarr, Stjerne, Valemon, Vigdis nordøst og Visund Sør. Disse prosjektene utgjør investeringer for over 100 mrd. kroner.

Deler av norsk kontinentalsokkel er i dag kjent netegnet av kjent geologi, godt utbygd infrastrukt-

tur, felt med avtakende produksjon og økende enhetskostnader. Det er i disse områdene fremdeles et betydelig potensial for å øke utvinningsgraden, effektivisere driften og bygge ut ressurser i nærheten av den etablerte infrastrukturen.

Kontinuerlig vektlegging av miljø- og klimahensyn i petroleumsvirksomheten har bidratt til at Norge holder en høy standard sammenliknet med andre land. Brenning av gass i fakkell og kaldventilering, utover det som er nødvendig for å sikre normal drift, er etter petroleumsløven ikke tillatt uten godkjenning fra myndighetene. I tillegg betaler petroleumssektoren CO₂-avgift og har dessuten vært omfattet av kvotesystemet siden 2008. Det arbeides aktivt med å nå målet om null miljøskadelige utslipp til sjø, og målet ble ansett som nådd for tilsatte miljøfarlige kjemikalier allerede i 2005. Det vises for øvrig til omtale under pkt. 1.6 Miljø- og klimahensyn i energipolitikken.

Myndighetene har vurdert potensialet for reservetilvekst i modne områder og har etablert en målsetting om å modne fram 5 mrd. fat olje i en tiårsperiode fram til 2015. Dette tilsvarer oljereservene i to Gullfaksfelt. Dette er en samlet målsetting for industrien og myndighetene. Siden 2005 er det modnet fram 2,3 mrd. fat olje. Dette utgjør 45 pst. av målsettingen om reservetilvekst.

For å sikre et mangfold av aktører og høy leteaktivitet på norsk sokkel, har myndighetene de senere årene ført en aktiv konsesjonspolitikk. I forbindelse med TFO 2010 (tildeling i forhåndsdefinerte områder) ble det tildelt 49 utvinningstillatelser til i alt 39 selskaper. TFO-tildelingene har utviklet seg til å bli et sentralt element i norsk konsesjonspolitikk. 21. konsesjonsrunde ble utlyst i juni 2010, og i april 2011 ble det tildelt 24 tillatelser til 29 selskaper. Tolv av disse ble tildelt i Barentshavet og 12 i Norskehavet.

Vi ser nå positive resultater av de siste års aktive konsesjonspolitikk. Det ble påbegynt 45 letebrønner i løpet av 2010. Leteaktiviteten forventes å være høy de kommende år. Oljedirektoratets prognose for 2011 er på 50-55 letebrønner. Vi har hatt en utvikling hvor leteaktiviteten har kommet opp på et nivå som gjør det mulig å sikre kontinuitet og jevnhet i aktivitetsnivået også inn i framtiden for påvise uoppdagede ressurser på sokkelen.

Så langt i 2011 har det blitt gjort en rekke lovende funn på norsk sokkel. Våren 2011 gjorde Statoil et betydelig oljefunn på Skrugard-prospektet i Barentshavet. Dette funnet representerer et gjennombrudd i dette utforskede området av norsk sokkel. Det nylige funnet på Avaldsnes/Aldous Major i Nordsjøen viser at det fortsatt er mulig å gjøre store funn i modne deler av norsk

sokkel. Det er betydelig interesse og optimisme knyttet til petroleumsvirksomhet i Barentshavet sør. Stadig flere selskaper ønsker å delta aktivt i dette området, som kan bli en betydelig petroleumssprovsprovinns i tiden framover. Dette kan få stor betydning for lokal og regional næringsutvikling.

Det planlegges å bore syv letebrønner i Barentshavet i 2011. Dette er rekordmange letebrønner i Barentshavet i løpet av ett år. En aktiv tildelingspolitikk i Barentshavet for å følge opp leteresultater og behovet for ytterligere leteareal, er blant tiltakene i regjeringens nordområdesatsing. I TFO 2010 ble det tildelt to nye utvinningstillatelser i Barentshavet. I den 21. konsesjonsrunde ble det tildelt 12 utvinningstillatelser i Barentshavet sør.

Regjeringen har oppdatert den helhetlige forvaltningsplanen for Barentshavet-Lofoten. I Meld. St. 10 (2010–2011) er rammene for petroleumsvirksomhet i forvaltningsplanområdet Barentshavet-Lofoten vurdert på nytt. Nå gjelder blant annet følgende:

- OED gjennomfører kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av Nordland IV, V, VI, VII og Troms II. Kunnskapen skal kunne brukes i en eventuell konsekvensutredning om petroleumsvirksomhet. Kunnskapen skal også kunne brukes som grunnlag for neste oppdatering av forvaltningsplanen Barentshavet-Lofoten. For å styrke kunnskapen om petroleumssressursene i uåpnede deler av Nordland IV og V vil det bli gjennomført seismikkundersøkelser og andre geologiske datainnsamlinger i regi av Oljedirektoratet.
- TFO-området utvides til å innbefatte alle blokkene i åpent areal i Nordland I, III, IV og V. Utvidelsen gjøres gjeldende fra TFO 2011.
- Regjeringen igangsetter en konsekvensutredning etter petroleumsløven med sikte på tildeling av utvinningstillatelser i det tidligere omstridte området vest for avgrensningsslinjen i Barentshavet sør (sør for 74° 30' N). Forutsatt at konsekvensutredningen gir grunnlag for det, vil regjeringen legge fram en stortingsmelding som anbefaler åpning av disse områdene for petroleumsvirksomhet.
- Det åpnes for petroleumsvirksomhet i et belte fra 35 til 65 km fra grunnlinjen langs kysten fra Troms II til grensen mot Russland.
- Utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten i forvaltningsplanområdet reguleres på samme måte som petroleumsvirksomhet på øvrige deler av norsk kontinentalsokkel.

Nordområdene er et strategisk satsingsområde for regjeringen. Strategien skal baseres på økt kunnskap, god ressursutnyttelse og et aktivt nær-

vær. Regjeringen har startet geologisk kartlegging av området vest for avgrensningslinjen i Barentshavet sør. Det ble innsamlet seismikk i regi av myndighetene sommeren 2011 og det planlegges ytterligere innsamling sommeren 2012. Regjeringen vil videreutvikle samarbeidet med Russland, USA og andre vestlige land innenfor rammen av nordområdedialoger. Enigheten med Russland om en maritim avgrensning i Barentshavet og Polhavet vil kunne styrke samarbeidet innen petroleumssektoren.

I St.meld. nr. 37 (2008-2009) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan), går regjeringen inn for å starte en åpningsprosess for petroleumsvirksomhet ved Jan

Mayen. Første steg i åpningsprosessen er å kartlegge nærmere grunnlaget for petroleum og miljøverdiene i dette området, herunder å gjennomføre en konsekvensutredning for petroleumsvirksomhet. Det ble innsamlet seismikk i regi av myndighetene sommeren 2011 og det planlegges ytterligere innsamling sommeren 2012. Program for konsekvensutredningen har vært på offentlig høring. Endelig program for utredningen fastsettes av Olje- og energidepartementet.

For å legge til rette for kommersiell bruk av gass i Norge har departementet etablert en arena der gassbasert oppstrøms- og nedstrømsindustri inviteres til å delta. Gassco har fått i oppgave å arrangere denne industriarenaen som er viktig for

Boks 1.1 Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under olje og gass

- *Kunnskapsinnhenting og kartlegging i uåpnede deler av nordøstlige Norskehavet.* Med utgangspunkt i forvaltningsplan for Barentshavet og Lofoten skal Olje- og energidepartementet gjennomføre kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av Nordland IV, V, VI, VII og Troms II. I uåpnede deler av Nordland IV og V skal Oljedirektoratet styrke kunnskapen om petroleumsressursene gjennom seismikkundersøkelser og andre geologiske datainnsamlinger. Oljedirektoratet skal sammenstille datapakker med relevant seismikk fra Nordland VI, VII og Troms II som legges ut for salg.
- *Åpningsprosess for petroleumsvirksomhet vest for avgrensningslinjen i Barentshavet sørøst.* Åpningsprosessen vil bestå av geologisk datainnsamling i regi av Oljedirektoratet, fastsettelse og gjennomføring av konsekvensutredning av petroleumsvirksomhet.
- *Åpningsprosess for petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen.* Regjeringen vil kartlegge grunnlaget for petroleum og miljøverdiene i områdene ved Jan Mayen. Åpningsprosessen vil bestå av geologisk kartlegging i regi av Oljedirektoratet, fastsettelse og gjennomføring av konsekvensutredning av petroleumsvirksomhet.
- Det foreslås bevilget til sammen 150 mill. kroner i 2012 til *kartlegging, seismikkundersøkelser og andre geologiske datainnsamlinger* i regi av Oljedirektoratet i blant annet uåpnede deler av nordøstlige Norskehavet og vest for avgrensningslinjen i Barentshavet sør.

Videre foreslås det at Oljedirektoratet får fullmakt til å overskride bevilgningen for 2012 til kartlegging med inntil 100 mill. kroner til videre seismikkundersøkelser og andre geologiske datainnsamlinger ved Jan Mayen. Overskridelsesfullmakten knytter seg til salg av tidligere innsamlet undersøkelsesmateriale fra Nordland VI, VII og Troms II. Det foreslås også en fullmakt til å forplikte for inntil 80 mill. kroner utover forslag til bevilgning for 2012, blant annet knyttet til videre geologisk kartlegging ved Jan Mayen i 2013.

- Det foreslås bevilget til sammen 34 mill. kroner i 2012 under Olje- og energidepartementets budsjett til *kunnskapsinnhenting* i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet og gjennomføring av *konsekvensutredning* for petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen og området vest for avgrensningslinjen i Barentshavet.
- Det foreslås å styrke *Petoros* budsjett med 17,2 mill. kroner knyttet til *oppfølging av modne felt*. Problemstillingenes omfang og kompleksitet knyttet til økt utvinning fra de modne feltene, krever økte ressurser og kompetanse for at Petoro skal kunne bidra effektivt med konkrete innspill i interessentskapene. Petoro foreslås derfor styrket for å følge opp utfordringene. Det er blant annet behov for økte ressurser for at selskapet skal kunne etablere alternative forslag, kvalitets sikre operatørens arbeid og gjøre eget arbeid knyttet til utvalgte strategiske problemstillinger.

å sikre god informasjonsutveksling mellom aktørene.

Norge besluttet i 2007 å innføre kriteriene i Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) for å bidra til at initiativet får større gjennomslagskraft internasjonalt. Initiativet tar sikte på å etablere innsyn i inntektsstrømmene fra olje-, gass- og gruveselskaper til vertsland og derigjennom å bidra til arbeidet mot korrupsjon og for bedre styresett. Norge har implementert EITI og ble som første OECD-land godkjent som EITiland i mars 2011.

1.2 Fornybar energi og innenlands energiforsyning

Norge har et samlet netto energiforbruk målt per innbygger som ligger omtrent på samme nivå som i våre naboland. Bruk av elektrisitet utgjør om lag to tredjedeler av energiforbruket. Denne andelen er betydelig høyere enn i andre land. En viktig årsak til den høye bruken av elektrisitet er at Norge har en stor kraftintensiv industri. I tillegg benyttes elektrisitet i større grad enn i andre land til oppvarming.

Det norske elektrisitetsforbruket (brutto) var i 2010 om lag 130 TWh. Norsk elektrisitetsproduksjon var om lag 123 TWh. Vannkraft står for hoveddelen av elektrisitetsproduksjonen i Norge. Den årlige produksjonen fra det norske vannkraftsystemet kan variere betydelig. Det skyldes særlig svingningene i nedbøren. Det innebærer at også den samlede elektrisitetsproduksjonen varierer mye fra år til år.

Hovedtrekkene i regjeringens energipolitikk er trukket opp i regjeringserklæringen. Denne politikken er, gjennom hele perioden som har gått etter regjeringsovertakelsen i 2005, fulgt opp med omfattende tiltak over et bredt felt. Regjeringen viderefører denne politikken i 2012.

Energipolitikken er både velferds- og klimapolitikk. Tilstrekkelig tilgang på energi er viktig både for folk flest i hverdagen, og for verdiskaping og arbeidsplasser. Regjeringen legger stor vekt på å øke tilgangen på fornybar energi.

De siste årene har utbyggingen av elektrisitet basert på fornybare energikilder økt betydelig. Også i 2010 økte produksjonskapasiteten. Det ble satt i drift nye vann- og vindkraftanlegg med en årlig produksjonskapasitet tilsvarende vel 0,9 TWh. I perioden fra 2006-2010 er det satt i drift nye anlegg med en produksjonskapasitet tilsvarende om lag 4,5 TWh. Også omfanget av konsesjoner har økt. Det ble i 2010 gitt endelige tillatel-

ser til vann- og vindkraftanlegg med en årlig produksjonskapasitet tilsvarende om lag 1,3 TWh. Samlet for 2006-2010 er det gitt endelige tillatelser til anlegg med en produksjonskapasitet tilsvarende om lag 7,3 TWh.

Også utbyggingen av fjernvarme har økt betydelig. Mengden levert fjernvarme var vel 0,9 TWh høyere i 2009 enn i 2005. Antallet konsesjoner til fjernvarmeanlegg har også økt. I 2010 ble det gitt endelige tillatelser til fjernvarmeanlegg med en potensiell årlig produksjon på nærmere 0,8 TWh. Samlet for perioden 2006-2010 er det gitt konsesjon til anlegg med en potensiell årlig produksjon tilsvarende 3,6 TWh.

En effektiv utnyttelse av energiressursene er avhengig av et velfungerende elektrisitetsnett. Regjeringen arbeider for et hovednett for overføring av elektrisk kraft med tilstrekkelig kapasitet i hele landet. Regjeringen legger derfor stor vekt på å få gjennomført utbygginger og utbedringer av overføringsforbindelsene både innenlands og til utlandet. Departementet arbeider med en stortingsmelding om de overordnede føringer for utviklingen av det sentrale overføringsnettet for strøm. Samarbeidet om nett i Norden er viktig. Statnetts investeringer i tiltak i nettet har økt betydelig de senere årene, og vil også være store i tiden fremover. I 2010 utgjorde Statnetts investeringer nærmere 1,9 mrd. kroner.

Til tross for omfattende tiltak som regjeringen har gjennomført, er kraftsystemet fortsatt sårbart for svingningene i kraftproduksjonen. Kraftsituasjonen både vinteren 2009-2010 og vinteren 2010-2011 var krevende og kraftprisene var høye.

Det har i de siste årene vært nødvendig å ha større oppmerksomhet rettet mot kraftsituasjonen i enkelte regioner. Regjeringen arbeider for en mer robust kraftforsyning med økt produksjon, en mer effektiv energibruk, mer diversifisering og en fortsatt styrking av overføringsforbindelsene. Det er et mål å unngå både større og mer langvarige prisforskjeller mellom prisområder.

Regjeringens budsjettforslag for 2012 følger opp den politikken som er fulgt i de senere årene med en høy innsats knyttet til innenlands energiforsyning. Det foreslås bevilgninger på om lag 700 mill. kroner for 2012 til NVEs forvaltningsområde utenom flom- og skredforebygging. Av dette går 120 mill. kroner til utjevning av overføringstariffer. Dette bidrar til at selskapene med de høyeste gjennomsnittskostnadene kan redusere nettleien til sine kunder.

Det er lagt opp til en betydelig styrking av fornybarsatsingen. Et viktig element i den økte satsingen er etableringen av et felles norsk-svensk

elsertifikatmarked fra 1. januar 2012. I de ni årene 2012-2020 skal det samlet bygges ut produksjonskapasitet som i 2020 kan gi 26,4 TWh elektrisitetsproduksjon basert på nye fornybare energikilder i Norge og Sverige. Vind-, vann- og bioenergi vil være de viktigste energiresursene i dette markedet. Forutsigbare prosesser for godkjennelse av anlegg vil være viktig ved en slik omfattende satsing over relativt få år.

Etableringen av elsertifikatmarkedet innebærer at norske forbrukere må dekke opp tre prosent av sitt elforbruk med elsertifikater i 2012. Plikten er stort sett avgrenset til den delen av markedet som allerede er ilagt elavgift. Til sammen forventes det at det på norsk side vil bli kjøpt elsertifikater som representerer en elproduksjon på 2,2 TWh i 2012.

Med etableringen av et felles elsertifikatmarked, vil ikke vindkraftsatsingen lenger være Enovas ansvar. Satsing på energiomlegging gjennom Enova og Energifondet er imidlertid fortsatt viktig. Satsingen vil bli rettet mot økt bruk av andre energibærere enn olje, gass og elektrisitet til oppvarming, energieffektivisering i industri og bygninger og fullskala demonstrasjon av ny energiteknologi. Det bidrar til en mer diversifisert energiforsyning og bedre forsyningssikkerhet. Satsingen ivaretar også viktige miljøhensyn ved at det er begrenset hvilke energikilder som kan tas i bruk.

Departementet har en overordnet styring av Enova og følger prinsippene for mål- og resultatstyring. En fireårig avtale mellom departementet og Enova er det viktigste styringsdokumentet. I perioden 2001 til og med 2010 er det tildelt støtte til prosjekter med et forventet energieresultat på 15,5 TWh/år. Prosjekter med et energieresultat på om lag 5,8 TWh/år er slutført.

Flere andre virkemidler er med å bygge opp under arbeidet med energiomlegging. Blant annet er det innført en ordning med obligatorisk energimerking av bygninger og regelmessig energivurdering av tekniske anlegg. Målet med ordningen er at bygningenes energitilstand vil bli en del av beslutningsgrunnlaget ved kjøp og leie.

De norske ambisjonene på fornybarområdet reflekteres også i målet som nå er foreslått i utkast til EØS-vedtak om fornybardirektivet (Direktiv for å fremme bruken av energi fra fornybare energikilder (2009/28/EF)). Dette utkastet er oversendt fra EØS-EFTA-landene til EU. I utkastet til EØS-vedtak legges det fram et norsk mål på 67,5 pst. i 2020. Det vil si en økning i andelen fornybar energi på 9,5 prosentpoeng fra 2005. Produksjon av fornybar el og forbruk av annen

Boks 1.2 Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under innenlands energiforsyning

- Det foreslås til sammen bevilget 441,2 mill. kroner i driftsutgifter til *Norges vassdrags- og energidirektorat*, en økning på 20,7 mill. kroner i forhold til 2011. Økningen skal blant annet sette direktoratet i stand til å følge opp prioriterte oppgaver knyttet til elsertifikater, økodesign- og energimerkedirektivet, skred og IKT-utvikling.
- Departementet vil i 2012 prioritere å øke ressursinnsatsen knyttet til *konsesjons- og klagebehandling*.
- Regjeringen foreslår å øke *tilskudd til utjevning av overføringstariffer* fra 60 til 120 mill. kroner i budsjettet for 2012. Tilskudd til utjevning av overføringstariffer bidrar til at nettselskapene med de høyeste gjennomsnittskostnadene kan redusere nettleien for sine kunder. Fordelingskriteriene for tilskuddet foreslås justert for å få til større utjevning enn tidligere.
- Regjeringen foreslår å bevilge 6,1 mill. kroner til kulturminneundersøkelser i Vinstravassdraget – fase 2 i regi av Riksantikvaren.
- Regjeringen foreslår at det overføres 1 016 mill. kroner til Energifondet i budsjettet for 2012 til Enovas arbeid med *energiomlegging*. De totale inntektene til Energifondet anslås til om lag 1,93 mrd. kroner. Midlene skal konsentreres om å stimulere til å ta i bruk andre energibærere enn olje, gass og elektrisitet til oppvarming, energieffektivisering i industri og bygninger samt fullskala demonstrasjon av ny energiteknologi.

fornybar energi skal dermed utgjøre mer enn to tredjedeler av energiforbruket i Norge i 2020. Dette vil være en langt høyere andel enn i noe EU-land. Det samlede målet for EU-landene er en andel på 20 pst. i 2020.

Departementet legger opp til å fremme en egen stortingsmelding om energipolitikken. Meldingen skal blant annet trekke opp de overordnede perspektivene for energiområdet på lengre sikt. Som en del av grunnlaget for denne meldingen har regjeringen nedsatt et bredt sammensatt energiutvalg. Utvalget skal avgi sin innstilling innen 1. mars 2012.

1.3 Vannressurser, flom og skred

Norge har store vannressurser. Norsk vassdragsnatur er unik, og Norge har et internasjonalt ansvar for å verne om og forvalte denne naturarven.

Vannkraften er den viktigste økonomiske utnyttelsen av vannressursene. Både av hensyn til økonomiske og allmenne interesser er bærekraftig forvaltning av vannressursene viktig. Regjeringen har derfor styrket den nasjonale vannressursforvaltningen. Den hydrologiske overvåkingen er modernisert og utvidet. Tilpasning til EUs rammedirektiv for vann (2000/60/EF) innebærer at det er innført regionale forvaltningsplaner som verktøy i norsk vannforvaltning. I disse skal alt som påvirker vannmiljøet ses i sammenheng enten det handler om forurensning, biologiske endringer eller fysiske inngrep som vannkraftregulering, flomforbygging og uttak av vann. Målet er å opprettholde eller bedre miljøtilstanden. Direktivet legger til rette både for bruk og vern, og har særlige regler for regulerte vassdrag som vil bidra til å sikre den framtidige produksjonen av fornybar kraft.

Regjeringen vil tilrettelegge for miljøforbedring i regulerte vassdrag og ivareta miljøhensyn ved ny utbygging. Samling av eksisterende og framskaffelse av ny miljøkunnskap er viktig.

I tillegg til å være en ressurs, kan vann også utgjøre en fare. Flom, erosjon og skred kan medføre skader på mennesker, eiendom, infrastruktur og miljø. NVE ivaretar statlige forvaltningsoppgaver knyttet til flom og skred. Målet er å skape tryggere lokalsamfunn og økt samfunnsikkerhet ved å redusere risikoen for skader som følge av flom- og skredulykker. NVE bistår kommunene med kunnskap og ressurser innen kartlegging, arealplanlegging, overvåking, varsling, sikring og bistand ved beredskap. Regjeringen vil legge fram en stortingsmelding om tiltak mot flom og skred i 2012.

Boks 1.3 Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under vannressurser, flom og skred

- Regjeringen har de siste årene styrket arbeidet med å redusere risikoen for ulykker som skyldes flom, erosjon og skred betydelig. Regjeringen foreslår å videreføre bevilgningene på om lag 150 mill. kroner til flom- og skredforebygging i 2012.

1.4 Teknologitviking

Fortsatt satsing på teknologutvikling er avgjørende for at Norge skal ha en effektiv og miljøvennlig ressursforvaltning innen fornybar energi og petroleum. Videre har Norge en betydelig industriell virksomhet som er tuftet på utnyttelse av våre energiressurser. Det er et mål at denne industrien skal være internasjonalt konkurransedyktig. Både miljø- og industriperspektivet ligger til grunn for regjeringens satsing på utvikling av teknologi for CO₂-håndtering.

Departementet kanaliserte størsteparten av sine FoU-midler på om lag 759 mill. kroner til ulike programmer gjennom Norges forskningsråd. I løpet av 2012 vil Forskningsrådets anvendelse og forvaltning av disse midlene bli evaluert.

1.4.1 Petroleum

Forskning og utvikling (FoU) er et viktig virkemiddel for å fremme verdiskapingen på norsk sokkel og videreutvikle konkurranseskraften i industrien. Som ressurseier har myndighetene en spesiell interesse for at denne verdiskapingen realiseres. Den fremtidige virksomheten på norsk sokkel vil være mer teknologisk krevende og kunnskapsintensiv enn tidligere.

FoU skal bidra til mer effektiv leting etter petroleum og økt utvinning fra eksisterende felt. Samtidig skal FoU bidra til å utvikle mer miljøvennlig og sikker teknologi, blant annet gjennom mer energieffektive løsninger som gir reduserte utslipp.

Gjennom forskning og utvikling av ny teknologi vil næringen styrke sin kompetanse, noe som bidrar til å bedre norsk leverandørindustriens konkurransevne. Offentlige FoU-bevilgninger bidrar til å finansiere forsknings- og utviklingsaktiviteter som ellers ikke ville vært igangsatt av næringen selv.

Styret for OG21 (den nasjonale FoU-strategien for olje- og gasssektoren) la i juni 2010 frem en revidert FoU-strategi for petroleumssektoren til Olje- og energidepartementet. Den reviderte strategien retter særlig oppmerksomhet mot fire teknologiområder:

- Energieffektivisering og miljøvennlig bærekraftig teknologi.
- Leting og økt utvinning.
- Kostnadseffektiv boring og intervensjon.
- Fremtidens teknologi for produksjon, prosessering og transport.

OG21s prioriteringer utgjør sentrale innspill til forskningsprogrammene PETROMAKS og Demo 2000 som forvaltes av Norges forskningsråd. PETROMAKS dekker både grunnforskning, anvendt forskning og teknologisk utvikling.

Demo 2000 konsentrerer sin innsats mot utprøving av ny teknologi. Programmet har stor grad av involvering fra leverandørindustriens side. Uttesting av ny teknologi er ofte forbundet med stor teknisk og kommersiell risiko, men kan gi betydelige gevinster i form av økt utvinning og forbedret ressursforvaltning.

I lys av at petroleumsvirksomheten beveger seg lenger nord, vil departementet legge vekt på at FoU-innsatsen innrettes slik at teknologiske utfordringer i nordområdene ivaretas.

1.4.2 CO₂-håndtering

Arbeidet med fullskala CO₂-håndtering på Mongstad og Teknologisenter Mongstad (TCM), jf. pkt. 1.6, står sentralt i regjeringens mål for å realisere klimavennlig energiteknologi og løsninger.

Parallelt med at man realiserer demonstrasjonsanlegg for å få praktiske erfaringer, er det nødvendig å vektlegge langsiktig FoU. CLIMIT-programmet skal bidra til utvikling og uttesting av banebrytende teknologi som gir reduserte kostnader og miljømessige gevinster, herunder økt energieffektivisering og sikker lagring. CLIMIT-programmet skal også fremme internasjonalt samarbeid innenfor forskning og utvikling.

1.4.3 Fornybar energi og effektiv energibruk

Forskning og utvikling skal bidra til økt verdiskaping, energiomlegging og utvikling av et internasjonalt konkurransedyktig forskningsmiljø og næringsliv. Satsingen er et sentralt element i regjeringens visjon om at Norge skal være ledende innenfor utviklingen av miljøvennlig energi.

Den nasjonale FoU-strategien for energisektoren (Energi21) er utarbeidet gjennom et samarbeid mellom næringsliv, forsknings- og utdanningsmiljø og myndigheter. Strategien skal bidra til en samordnet, effektiv og målrettet forsknings- og teknologiinnsats innenfor sektoren. En revidert strategi ble overlevert Olje- og energidepartementet i juni 2011. Departementet vil se til strategiens anbefalinger og prioriterte temaområder i den videre innretningen av FoU-satsingen. Strategien er et viktig premiss for støtten til FoU gjennom Norges forskningsråd. De seks teknologi- og temaområdene som Energi21 anbefaler styrket innsats innenfor er:

- Solceller – styrket næringsutvikling.
- Offshore vind – næringsutvikling og ressursutnyttelse.
- Balansekraft – økt ressursutnyttelse.
- CCS – verdiskaping og verdisikring.
- Fleksible energisystemer – SmartGrids.
- Energiutnyttelse – konvertering av lavtemperatur varme til el.

Gjennom opprettelsen av åtte tematiske forskningssentre for miljøvennlig energi (FME) i 2009 og to FMEer innenfor samfunnsvitenskaplig energiforskning i 2011, er det lagt et godt grunnlag for kunnskapsoppbygging og forskningssamarbeid innenfor energisektoren. Aktivitetsnivået innenfor FMEene vil være høyt også i 2012.

Forskningssinnsatsen innen miljøvennlig energiproduksjon og effektiv energibruk er styrket de senere årene. Det har bidratt til økt interesse for å bygge demonstrasjonsanlegg i full størrelse under naturlige driftsforhold. Dette er ofte kostbare anlegg, men er et nødvendig ledd i utvikling av ny teknologi. Enova SF bistår utbyggere med rådgivning og tilskudd til fullskala demonstrasjonsprosjekter under reelle driftsbetingelser.

Regjeringens strategi for fornybar energiproduksjon til havs, som ble behandlet i Stortinget i mars 2010, peker ut retningen for en langsiktig satsing på havvind; både når det gjelder teknologi- og industriutvikling og fremtidig energiproduksjon.

I 2012 skal strategiske konsekvensutredninger for å identifisere egnede arealer for vindkraft i norske havområder videreføres og avsluttes. Dette vil gi grunnlag for å vurdere hvilke områder som eventuelt bør åpnes for søknader.

RENERGI-programmet ble styrket i 2011 for å legge til rette for økt støtte til havvindprosjekter i pilot-/prototypfasen, slik at ny teknologi kan testes ut i mindre skala. Denne satsingen vil fortsette i 2012. Enova har på sin side en egen tematisk satsing rettet mot fullskala demonstrasjon av fornybare energiteknologier til havs under reelle driftsbetingelser. Som en del av regjeringens satsing på miljøteknologi, videreføres den særskilte bevilgningen på 20 mill. kroner til demonstrasjon av fornybare energiteknologier til havs gjennom Enova i 2012.

SET-planen (Strategic Energy Technology Plan) er teknologipilaren i EUs «energi- og klimapakke» og legger føringene for den videre utviklingen og implementeringen av nye lavkarbonteknologier i Europa. EUs 7. rammeprogram for forskning (2007-2013) står sentralt i SET-planen. Programmet gir støtte til FoU- og demon-

strasjonsprosjekter for ikke-nukleære energiteknologier.

Boks 1.4 Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under teknologiutvikling

- Budsjettforslaget innebærer i all hovedsak en videreføring av eksisterende bevilgninger til programmene under Norges forskningsråd. Det foreslås totalt bevilget 718 mill. kroner til programmene under Norges forskningsråd.
- Olje- og energidepartementet vil vurdere den reviderte strategien til Energi21 med hensyn til prioriteringer i forskningen innenfor fornybar energi.
- Når det gjelder petroleumssektoren, vil departementet fortsatt vektlegge økt utvinning, herunder kartlegge potensialet for pilotering av ny teknologi.
- Departementet vil utrede mulighetene for etablering av et FoU-senter for teknologiske utfordringer i arktiske strøk.

1.5 Næringsutvikling

Regjeringen ønsker å opprettholde verdiskaping, sysselsetting og kompetansen på et høyt nivå i energinæringene.

Norge satte tidlig en politisk målsetting om å bygge en sterk norskbasert olje- og gassnæring. Til å betjene oljeselskapene på kontinentalsokkelen ønsket man å utvikle en leverandørindustri. Over 40 år har industrien bygget sin konkurransekraft gjennom å løse stadig mer krevende oppgaver på sokkelen. Teknologiutvikling har vært nødvendig for å gjøre utvinning av petroleumsressurser lønnsomme eller i det hele tatt teknologisk mulig. Teknologiske gjennombrudd har skjedd i et samspill mellom oljeselskap, forskningsinstitusjoner og leverandørindustri.

I dag består leverandørindustrien av internasjonalt konkurransedyktige selskaper som leverer teknologisk avanserte produkter og tjenester til norsk sokkel og internasjonale markeder. Norske selskaper er blitt verdensledende innen seismikk, undervannsproduksjonssystemer, boreutstyr og servicefartøy. Den petroleumsrettede leverandørindustrien har en bredde og dybde som ingen annen næring i Norge. Industrien er lokalisert i alle landets fylker. Regjeringen er opptatt av at det skapes

regionale ringvirkninger av aktiviteten. At det skapes ringvirkninger på land når ny aktivitet til havs etableres, er også viktig for støtten til virksomheten i befolkningen. Nordnorsk næringsliv skal ha muligheter til å delta i konkurransen om kontrakter på norsk sokkel og til å delta på flere og mer spesialiserte områder.

Også petroleumssektoren har vært preget av den globale nedgangskonjunkturen og usikkerhet om den økonomiske utviklingen som denne bidro til. Aktiviteten på norsk kontinentalsokkel tok seg imidlertid raskere opp enn forventet og nedgangen ble ikke så langvarig som man kunne frykte. Det forventes et meget høyt aktivitetsnivå på norsk kontinentalsokkel i de nærmeste årene, hovedsakelig knyttet til utbygging av mindre funn og modifikasjoner av eksisterende innretninger. Det blir en utfordring å ha den nødvendige kapasitet i industrien til å kunne levere de produkter og tjenester som etterspørres og samtidig kunne holde kostnadene på et akseptabelt nivå. Oljeselskapene og Norsk Industri har fremforhandlet standardkontrakter som skal brukes på norsk sokkel. Ved realisering av såkalte «fast track» prosjekter (raskere og billigere gjennomføring) er det spesielt viktig at disse standardkontrakter brukes av tids- og kostnadshensyn. Olje- og energidepartementet vil fortsatt arbeide for at norsk petroleumsrettet leverandørindustri gis anledning til å konkurrere om oppdrag på norsk kontinentalsokkel. Departementet vil følge industriens bruk av standardkontrakter på norsk kontinentalsokkel.

Internasjonalisering av den petroleumsrettede leverandørindustrien bidrar til økt lokal verdiskaping og sysselsetting. Fra 1995 til 2009 har norsk leverandørindustri mer enn femdoblet sin internasjonale omsetning. Eksportverdien for 2009 av petroleumsrelaterte varer og tjenester var om lag 80 mrd. kroner, og salg gjennom datterselskap utenlands var om lag 38 mrd. kroner. Dette betyr at leverandørindustriens omsetning er om lag den samme internasjonalt som i Norge. Departementet vil fortsette med å støtte opp om den petroleumsrettede leverandørindustriens internasjonalisering. Dette vil skje i et samarbeid med industrien og INTSOK som er opprettet for å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i norsk petroleumsindustri gjennom fokusert internasjonal virksomhet.

Norge har mer enn 100 års erfaring med produksjon av fornybar energi (vannkraft) og bransjen har derfor en betydelig kompetanse. Energi- bransjen har imidlertid ikke som olje- og gasssektoren en leverandørindustri av betydelig omfang i

Norge. Det eksisterer imidlertid et stort antall selskaper som leverer varer og tjenester til ulike segmenter i energibransjen. Olje- og energidepartementet vil bidra til at kompetansen innen denne næringen videreutvikles.

Kompetansen fra petroleumsvirksomheten er relevant ved utvikling av fornybar energi. Norske verft har fått betydelige kontrakter knyttet til bygging av understell til blant annet vindturbiner offshore. Tilsvarende har Statoils offshorekompetanse betydning for konsernets utvikling av fullskala flytende vindturbiner.

Myndigheter og energinæringen har opprettet INTPOW (Norwegian Energy Renewable Partners) som skal arbeide for økt internasjonalisering av den norskebaserte energinæringen. Dette prosjektet startet i 2009 og er et prøveprosjekt på tre år. Etter prøveperioden vil det bli gjennomført en evaluering av INTPOW.

Boks 1.5 Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under næringsutvikling

- Departementet vil støtte industriens utvikling av et dataverktøy som skal gjøre informasjon om kommende kontrakter på norsk kontinentalsokkel enklere tilgjengelig for potensielle leverandører. Prosjektet vil initielt konsentrere innsatsen mot kontrakter i Norskehavet og Barentshavet. Dette vil styrke nordnorske bedrifters muligheter for deltakelse i anbudsprosesser. Det foreslås 1 mill. kroner til å delfinansiere utvikling av dette prosjektet i budsjettet for 2012.
- Bevilgningene til internasjonalisering av norsk energi- og petroleumssrettede leverandørindustri foreslås videreført med 23,7 mill. kroner i budsjettet for 2012.

1.6 Miljø- og klimahensyn i energipolitikken

Regjeringens visjon er at Norge skal være en miljø- og klimavennlig energinasjon, og være ledende innenfor utviklingen av miljøvennlig energi. Norge skal være i forkant i bruk av ny teknologi som sikrer høy ressursutnyttelse og minst mulig klimagassutslipp. Hensynet til miljøet og bærekraftig utvikling er en integrert del av den norske petroleumss- og energivirksomheten.

Regjeringen vil forene Norges rolle som petroleumsproducent og -eksportør med ambisjonen om å være ledende i miljø- og klimapolitikken. Norge arbeider for renest mulig produksjon av energi, både fra fornybare og fossile energikilder og gjennom teknologisk utvikling for å bidra til reduksjon av globale klimagassutslipp.

Virkemiddelapparatet for petroleumssektoren sikrer at det tas hensyn til miljøet i alle faser av virksomheten – fra konsesjonstildeling, til leting, utbygging, drift og avslutning. Norge innførte allerede i 1991 en CO₂-avgift. Avgiften har ført til teknologitvilling og gjennomføring av tiltak som har gitt betydelige utslippsreduksjoner. Fakling har alltid vært strengt regulert og Norge er et foregangsland på dette området. Myndighetene samarbeider tett med industrien for å nå målet om null miljøskadelige utslipp til sjø (nullutslippsmålet). For tilsatte kjemikalier er målet nådd. Kontinuerlig vektlegging av miljø- og klimahensyn i petroleumsvirksomheten har bidratt til at Norge holder en høy standard sammenliknet med andre land. Regjeringen fortsetter å legge vekt på å begrense CO₂-utslippene fra norsk sokkel.

Kampen mot klimaendringene og utfordringene knyttet til å dekke verdens energibehov, er viktige årsaker til regjeringens satsing på fangst og lagring av CO₂. I mars 2011 la regjeringen fram Meld. St. 9 (2009-2010) Fullskala CO₂-håndtering. Meldingen beskriver regjeringens CO₂-håndteringspolitikk. Hovedmålsettingen er å bidra til å utvikle fremtidsrettede, effektive teknologier for CO₂-håndtering, og tilrettelegge for at den erfaring og teknologi som blir utviklet gjennom de norske prosjektene kan resultere i betydelige reduksjoner i CO₂-utslipp også utenfor Norge.

På Mongstad vil fangst, transport og lagring av CO₂ bli utført i to steg. Teknologisenteret på Mongstad (TCM) representerer første steg. Sentret vil etter planen komme i drift i begynnelsen av 2012. Staten er sammen med Statoil, Shell og Sasol eiere av teknologiselskapet, som står for utbyggingen og driften av teknologisenteret. Gjennom teknologisenteret vil det vinnes praktisk erfaring knyttet til design, oppskalering og drift av store CO₂-fangstanlegg. Formålet er å generere kunnskap og utvikle løsninger som kan redusere kostnadene og gi slik teknologi bred internasjonal anvendelse. I neste steg planlegges det et fullskala anlegg for fangst, transport og lagring av CO₂ fra kraftvarmeverket.

I Meld. St. 9 (2010–2011) ble det varslet at Gassnova skulle utføre en bred og oppdatert kartlegging av mulighetsrommet for fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge utover Mongstad.

Det er etablert en rekke regionale og internasjonale samarbeid knyttet til CO₂-håndtering, der Norge ved Olje- og energidepartementet deltar. Departementet arbeider aktivt med gjennomføringen av handlingsplanen for å fremme utvikling og bruk av CO₂-håndtering internasjonalt, jf. St.prp. nr. 1 (2008–2009). Målsettingen er å få aksept for fangst og lagring av CO₂ som et viktig klimatiltak, skape bred forståelse for reduksjonspotensialet som følger av teknologien og bidra til at teknologien blir tatt i bruk utenfor Norge.

Departementet finansierer forskning, utvikling og demonstrasjon av miljøvennlige teknologier for kraftproduksjon med CO₂-håndtering, samt i tilknytning til industriutslipp gjennom CLIMIT-programmet.

Det er viktig å legge til rette for koordinering av forbruksutvikling, ny produksjon og nettutvikling. Økt utbygging av fornybar energiproduksjon forutsetter en tilsvarende utbygging og utvikling av overføringsnett. Statnett har store investeringsplaner for sentralnettet i årene fremover. I konsesjonsbehandlingen av nye energianlegg avveies fordeler og ulemper ved prosjektet og tiltak for å redusere eventuell negativ påvirkning på natur og andre samfunnsinteresser vurderes og pålegges. Hensynet til miljø, estetikk og lokalsamfunn er sentralt ved alle nettutbygginger.

Boks 1.6 Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2012 under miljø- og klimahensyn i energipolitikken

- Regjeringen foreslår til sammen om lag 2,9 mrd. kroner til arbeidet med CO₂-håndtering i budsjettet for 2012.
- Til investering og drift av teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM) foreslås det totalt bevilget 1,68 mrd. kroner.
- Til arbeidet med planlegging og forberedelse av fullskala CO₂-fangst på Mongstad foreslås det bevilget 742 mill. kroner i budsjettet for 2012.
- Til arbeidet med transport og lagring av CO₂ foreslås det bevilget 177 mill. kroner i budsjettet for 2012.
- Det foreslås bevilget 57 mill. kroner for å kartlegge og analysere mulighetsrommet for fullskala CO₂-håndtering i Norge utover Mongstad. Utredningen skal gi myndighetene et bedre kunnskapsgrunnlag omkring mulige CO₂-håndteringsprosjekter i Norge.
- Det foreslås bevilget 170,8 mill. kroner til CLIMIT i budsjettet for 2012, inkludert FoU-delen.

2 Oversikt over budsjettforslaget

Utgifter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
Administrasjon					
1800	Olje- og energidepartementet	192 960	200 320	239 620	19,6
	<i>Sum kategori 18.00</i>	<i>192 960</i>	<i>200 320</i>	<i>239 620</i>	<i>19,6</i>
Petroleum					
1810	Oljedirektoratet	337 196	325 600	456 200	40,1
	<i>Sum kategori 18.10</i>	<i>337 196</i>	<i>325 600</i>	<i>456 200</i>	<i>40,1</i>
Energi og vannressurser					
1820	Norges vassdrags- og energi- direktorat	718 660	716 000	800 250	11,8
2490	NVE Anlegg	7 589	3 000	2 000	-33,3
	<i>Sum kategori 18.20</i>	<i>726 249</i>	<i>719 000</i>	<i>802 250</i>	<i>11,6</i>
Energiomlegging					
1825	Omlegging av energibruk og energi- produksjon	6 061 571	1 064 500	1 058 500	-0,6
	<i>Sum kategori 18.25</i>	<i>6 061 571</i>	<i>1 064 500</i>	<i>1 058 500</i>	<i>-0,6</i>
Teknologi og internasjonalisering					
1830	Forskning	830 592	763 650	758 950	-0,6
1832	Internasjonalisering	26 150	23 700	23 700	0,0
1833	CO ₂ -håndtering	2 137 609	2 592 800	2 843 800	9,7
	<i>Sum kategori 18.30</i>	<i>2 994 351</i>	<i>3 380 150</i>	<i>3 626 450</i>	<i>7,3</i>
Statlig petroleumsvirksomhet					
1870	Petoro AS	260 000	264 000	281 200	6,5
2440	Statens direkte økonomiske engasje- ment i petroleumsvirksomheten	20 064 069	25 000 000	25 000 000	0,0
2442	Disponering av innretninger på konti- nentialsokkelen	82 097	10 600	2 300	-78,3
	<i>Sum kategori 18.70</i>	<i>20 406 166</i>	<i>25 274 600</i>	<i>25 283 500</i>	<i>0,0</i>
<i>Sum utgifter</i>		<i>30 718 493</i>	<i>30 964 170</i>	<i>31 466 520</i>	<i>1,6</i>

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
Administrasjon					
4800	Olje- og energidepartementet	6 810	2 545	2 770	8,8
	<i>Sum kategori 18.00</i>	<i>6 810</i>	<i>2 545</i>	<i>2 770</i>	<i>8,8</i>
Petroleum					
4810	Oljedirektoratet	123 344	86 800	100 800	16,1
	<i>Sum kategori 18.10</i>	<i>123 344</i>	<i>86 800</i>	<i>100 800</i>	<i>16,1</i>
Energi og vannressurser					
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat	139 029	144 000	150 500	4,5
4829	Konsesjonsavgiftsfondet	140 500	144 900	149 400	3,1
5490	NVE Anlegg	2 010	1 500	500	-66,7
5582	Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet	603	6 500		-100,0
	<i>Sum kategori 18.20</i>	<i>282 142</i>	<i>296 900</i>	<i>300 400</i>	<i>1,2</i>
Energiomlegging					
4825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon	795 051	996 000	996 000	0,0
	<i>Sum kategori 18.25</i>	<i>795 051</i>	<i>996 000</i>	<i>996 000</i>	<i>0,0</i>
Teknologi og internasjonalisering					
4833	CO ₂ -håndtering	100 858	91 800	804 800	776,7
	<i>Sum kategori 18.30</i>	<i>100 858</i>	<i>91 800</i>	<i>804 800</i>	<i>776,7</i>
Statsforetak					
5680	Innskuddskapital i Statnett SF	132 000	461 000	93 000	-79,8
	<i>Sum kategori 18.60</i>	<i>132 000</i>	<i>461 000</i>	<i>93 000</i>	<i>-79,8</i>
Statlig petroleumsvirksomhet					
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	123 241 859	126 300 000	135 600 000	7,4
5685	Aksjer i Statoil ASA	12 818 361	12 818 000	13 353 000	4,2
	<i>Sum kategori 18.70</i>	<i>136 060 220</i>	<i>139 118 000</i>	<i>148 953 000</i>	<i>7,1</i>
	<i>Sum inntekter</i>	<i>137 500 425</i>	<i>141 053 045</i>	<i>151 250 770</i>	<i>7,2</i>

2.1 Bruk av stikkordet «kan overføres»

Under Olje- og energidepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

(i 1 000 kr)				
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2011	Forslag 2012
1800	21	Spesielle driftsutgifter	11 388	67 921
1800	72	Tilskudd til olje- og energiformål		7 000
1810	21	Spesielle driftsutgifter	15 042	220 100
1820	21	Spesielle driftsutgifter	4 472	71 500
1820	22	Flom- og skredforebygging	42 555	100 300
1820	60	Tilskudd til skredforebygging		14 000
1820	70	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak		15 300
1820	71	Tilskudd til strømforsyning	34 000	
1820	72	Tilskudd til skredforebygging		32 000
1820	73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer		120 000
1825	21	Spesielle driftsutgifter	15 115	42 500
1825	70	Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger	37 000	
1830	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling	3 695	28 000
1830	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak	105	12 950
1832	70	Internasjonalisering	420	23 700
1833	21	Spesielle driftsutgifter	60 000	996 000
1833	22	CO ₂ -håndtering, internasjonalt	35 301	2 000
1833	71	Forskningstjenester, TCM DA		1 088 000
1833	72	Lån, TCM DA	724 594	577 000
1833	73	Tilskudd, CO ₂ -håndtering internasjonalt		8 000
2442	21	Spesielle driftsutgifter	4 000	2 300

Stikkordet «kan overføres» benyttes fordi utbetaling på en inngått avtale eller tilsagn om tilskudd i 2012 helt eller delvis kan foretas i 2013 eller senere budsjettår for å sikre at alle vilkår i avtalen eller tilsagnet er oppfylt før utbetaling finner sted.

Når det gjelder kap. 1820, post 22, post 60, post 72 og kap. 1833, post 72 kan bruk av stikkordet i tillegg begrunnes ut fra at bevilgningen gjelder bygg, anlegg og materiell.

Del II
Nærmere om budsjettforslaget

3 Budsjettforslag

Programområde 18 Olje- og energiformål

Programkategori 18.00 Administrasjon

Olje- og energidepartementet

Departementet ivaretar rollen som sektorforvalter, har ansvar for etatsstyringen av Oljedirektoratet (OD) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og eieroppfølgingen av Enova SF, Gassnova SF, Statnett SF, Petoro AS, Gassco AS og Statoil ASA. Videre har Olje- og energidepartementet ansvaret for forvaltningen av Energifondet, Grunnfond for fornybar energi og energiefektivisering, Konsesjonsavgiftsfondet, Fond for miljøvennlig gassteknologi og Fond for CLIMIT.

Olje- og energidepartementet (OED) er organisert i fire avdelinger; Energi- og vannressursavdelingen, Olje- og gassavdelingen, Avdeling for klima, industri og teknologi og Økonomi- og administrasjonsavdelingen.

Departementet hadde 157 ansatte per 1. oktober 2010, fordelt på 80 kvinner og 77 menn. Til sammen utgjorde dette om lag 155 årsverk¹.

OED har energiråd ved ambassaden i Washington og ved Norges delegasjon til EU i Brussel, energi- og miljøråd ved ambassaden i Moskva og en energimedarbeider ved OECD-delegasjonen i Paris.

Resultatmål

Petroleum

Departementet vil bidra til høy leveransesikkerhet for olje og gass fra norsk kontinentalsokkel.

Departementet vil bidra til effektivitet og verdiskaping ved utnyttelse av norske olje- og gassressurser, slik at lønnsom virksomhet kan opprettholdes i et langsiktig perspektiv.

En forutsetning for å realisere de store verdiene i uoppdagede ressurser er at industrien får til-

gang til prospektive leteområder på kontinentalsokkelen. Regjeringen planlegger tildeling av TFO 2011 (tildeling i forhåndsdefinerte områder) rundt årsskiftet 2011/2012.

Departementet vil foreta en grundig behandling av fremlagte planer for utbygging, anlegg og drift, samt disponering.

Det er i dag 70 olje- og gassfelt i produksjon på norsk sokkel. Potensialet for økt oljeutvinning fra flere av disse feltene er betydelig. Departementet vil følge opp rettighetshavernes drift og utvikling av feltene for å sikre en effektiv ressursutnyttelse.

På bakgrunn av innrapporterte data fra operatørselskapene gjennomfører departementet og Oljedirektoratet (OD) årlig en prestasjonsindikatoranalyse av utviklingen i modne områder. Sammen med myndighetenes deltakelse på styringskomitémøtene for feltene, danner denne analysen grunnlaget for hvordan myndighetene skal prioritere oppfølgingen av hvert enkelt felt.

Flere nye utbyggingsplaner forventes behandlet i 2012. Luno og Draupne ligger i Nordsjøen mellom Sleipner og Grane. Rettighetshaverne har signalisert at de planlegger å levere inn plan for utbygging og drift (PUD) for disse feltene mot slutten av 2011 eller i begynnelsen av 2012. Prosjektene vil medføre investeringer på til sammen over 30 mrd. kroner. Hild er et annet felt i Nordsjøen som også forventes myndighetsbehandlet i løpet av 2012. I Norskehavet er det ventet at Luva og Linnorm leverer PUD mot slutten av 2012. Også disse utbyggingene vil medføre investeringer på om lag 30 mrd. kroner. En rekke andre mindre utbygginger forventes også myndighetsbehandlet i 2012.

Departementet vil bidra til at Gassco AS er en effektiv og nøytral operatør for gasstransportssystemet.

Departementet vil på bakgrunn av lønnsomhetspotensialet og verdiskapingsmuligheter i den

¹ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister. Det er fem ansatte på lederlønnkontrakt som ikke er med i denne oversikten.

enkelte tillatelse, beholde andeler i utvinningstillatelse som tildeles på vegne av staten.

Departementet vil følge opp og bidra til at Petoro AS ivaretar Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) på en effektiv måte.

Departementet vil ivareta statens eierinteresser i Statoil ASA med fokus på en langsiktig, strategisk videreutvikling av selskapet og verdiskaping for alle aksjonærer.

Energi og vannressurser

Variasjon i nedbør og tilsig fører til svingninger i vannkraftproduksjonen. Kraftsystemet er sårbart for disse svingningene. Departementet vil bidra til å bedre forsyningssikkerheten for elektrisitet. Det er særlig viktig å bedre kraftsituasjonen i enkelte regioner der overføringsnett og produksjonskapasitet ikke er dimensjonert for større forbruksøkninger. Departementet vil også følge utviklingen i det nordiske og nordeuropeiske kraftmarkedet nøye.

Departementet legger opp til å fremme en egen stortingsmelding om energipolitikken. Meldingen skal blant annet trekke opp de overordnede perspektivene for politikken på energiområdet på lengre sikt. Som en del av grunnlaget for denne meldingen har regjeringen nedsatt et bredt sammensatt energiutvalg. Utvalget skal avgi sin innstilling innen 1. mars 2012.

Norge står foran store utfordringer knyttet til forsterkning og oppgradering av landets overføringsnett for kraft. Departementet arbeider med en stortingsmelding om de overordnede føringer for utviklingen av det sentrale overføringsnettet for strøm. Departementet vil bidra til en effektiv og miljøvennlig energiforsyning. En sentral del av departementets arbeid er å sørge for at det samlede regelverket i kraftsektoren fremmer effektivitet, samtidig som det bidrar til miljøvennlige løsninger. En hensiktsmessig regulering er viktig for sikkerhet og effektivitet i kraftmarkedet og i det samlede energisystemet.

Enova og Energifondet er departementets viktigste verktøy for å stimulere til en målrettet energiomlegging. De overordnede rammene for den nye avtalen er skissert i Prop. 101 L (2010-2011) Lov om elsertifikater. Departementet vil følge opp styringsdialogen med Enova.

I tråd med Prop. 101 L (2010-2011) Lov om elsertifikater, skal et felles elsertifikatmarked ha oppstart 1. januar 2012. Departementet vil følge nøye med på utviklingen i markedet i årene framover. Departementet vil ha en tett dialog med

Näringsdepartementet i Sverige og etablere gode samarbeidsrutiner. Departementet vil følge opp Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) som har det daglige tilsynet med markedet, og sikre at markedet får god informasjon.

Departementet vil i 2012 prioritere konsekvens- og klagebehandlingen av produksjonsanlegg og overføringsledninger høyt. Departementet vil fortsatt arbeide for å sikre at gode prosjekter blir raskt og effektivt behandlet. Målet er å fremme en samlet sett best mulig ressursutnyttelse, med færrest mulig miljørelaterte konflikter og konflikter med andre brukerinteresser.

OED er et sentralt fagdepartement innenfor forvaltningen av vann- og arealressurser i Norge og innen forebygging og beredskap knyttet til flom- og skredulykker. Sikring av samfunnet mot skred- og vassdragsulykker vil være høyt prioritert også i 2012. Departementet vil følge opp NVEs arbeid med skredforebygging etter den helhetlige modellen som det ble redegjort for i St.prp. nr. 1 (2008-2009). Departementet vil i 2012 legge frem en stortingsmelding om flom og skred.

Departementet vil følge opp strategien for fornybar energiproduksjon til havs i 2012, jf. Ot.prp. nr. 107 (2008-2009) og Prop. 8 L (2009-2010). Strategien peker ut retningen for en langsiktig satsing på havvind; både innen teknologi- og industriutvikling og fremtidig energiproduksjon. Departementet vil i 2012 blant annet følge opp gjennomføringen av strategiske konsekvensutredninger for havvind.

Departementet legger stor vekt på internasjonalt samarbeid på energiområdet, både det nordiske samarbeidet i regi av Nordisk ministerråd og EØS-samarbeidet og arbeidet med relevant regelverk for energi- og vannressursforvaltningen. Departementet vil aktivt følge opp samarbeidet i Det internasjonale energibyrådet (IEA).

Flere av direktivene som er vedtatt i EU vil bli gjenstand for gjennomføring i EØS-avtalen. Dette gjelder spesielt direktivet for å fremme bruken av energi fra fornybare energikilder (2009/28/EF – fornybardirektivet) og den tredje energimarkeds-pakken. Etter at fornybardirektivet er vedtatt i EØS-komiteen skal det utarbeides en nasjonal handlingsplan. I tillegg vil departementet arbeide med vurdering og gjennomføring av en rekke direktiver om energieffektivisering som energitjenestedirektivet, revidert økodesigndirektiv og revidert energimerkedirektiv. Departementet skal sikre en grundig vurdering av EØS-relevante direktiver, samt en effektiv gjennomgang av de aktuelle bestemmelser.

Klima, internasjonalisering og teknologi

Departementet vil bidra til bærekraftig verdiskaping i petroleums- og energinæringen gjennom forutsigbare rammebetingelser og samarbeid for å styrke innovasjonsevne, kompetanseutvikling og internasjonalisering.

Departementet vil fortsatt vektlegge forskning på miljøvennlige energikilder, energibruk og fangst og lagring av CO₂.

Arbeidet med realisering av løsninger for fangst, transport og lagring av CO₂ fra Mongstad videreføres i 2012. Departementet vil følge opp prosesser knyttet til etableringen og gjennomføringen av de norske CO₂-håndteringsprosjektene. Blant annet vil departementet i 2012 arbeide med å konkretisere staten og Statoils rettigheter og plikter knyttet til utbygging og drift av fullskala CO₂-håndteringsanlegget på Mongstad. I 2011 har departementet satt i gang en nominasjonsprosess der oljeselskaper inviteres til å foreslå områder som kan være egnet for lagring av CO₂. Arbeidet vil følges opp i 2012.

Departementet vil sikre at Gassnova SF forvalter statens interesser i prosjektene i tråd med vedtatte målsettinger. Et viktig mål er å bidra til å redusere kostnader og risiko, slik at teknologiene kan få bred anvendelse nasjonalt og internasjonalt.

Departementet arbeider for en helhetlig politikk innen klima og luftforurensning som ivaretar verdiskapingen innenfor departementets ansvarsområde og ambisjonen om å være et foregangsland innen disse områdene.

Globalt er kraftproduksjon og annen bruk av fossil energi en av de største kildene til utslipp av klimagasser. Dersom det økte energibehovet globalt hovedsakelig skal dekkes av fossile energibærere, vil dette resultere i en dramatisk vekst i de globale CO₂-utslippene. Departementet vil legge til rette for at Norge skal kunne lede an med ny teknologi som vil redusere klimagassutslippene.

Arbeidet for å etablere fangst og lagring av CO₂ som et sentralt klimatiltak nasjonalt og internasjonalt vil ha prioritet også i 2012, jf. blant annet handlingsplanen for det internasjonale arbeidet for å fremme fangst og lagring av CO₂ som klimatiltak som ble lagt frem av OED i St.prp. nr. 1 (2008-2009).

Departementet vil sørge for at prioriteringene i de nasjonale FoU-strategiene, OG21 for olje- og gasssektoren og Energi21 for energisektoren, blir ivare tatt gjennom programmene i Norges forskningsråd. En bred FoU-satsing sikres gjennom videreføring av programmene PETROMAKS, DEMO 2000, PETROSAM, RENERGI og CLIMIT.

I 2012 vil departementet gjennomføre en evaluering av Norges forskningsråds forvaltning og anvendelse av midlene som departementet kanaliserer gjennom Forskningsrådet.

Med opprettelse av åtte teknologisk rettede Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME) finansierer departementet en satsing på områder hvor Norge har særlig kompetanse og fortrinn. Nyetableringen av to FMEer innenfor samfunnsvitenskaplig energiforskning vil gi bedre innsikt i sammenhenger i energisektoren, som vil være nyttig for politikkkutforming og næringslivets strategiske vurderinger. Aktivitetene innenfor disse sentrene vil bli fulgt opp av departementet.

Som ledd i oppfølgingen av petroleumsmeldingen, jf. Meld. St. 28 (2010-2011), ser departementet et særlig behov for å utvikle teknologier som kan øke utvinningsgraden og utvikle ny kunnskap og teknologi for den økte aktiviteten i nordområdene. Departementet vil i 2012 utrede mulighetene for å etablere et FoU-senter for arktiske utfordringer, og evaluere muligheten for å opprette et FoU-senter for økt utvinning.

Departementet vil videreutvikle det internasjonale forskningssamarbeidet på energi- og petroleumsområdet.

Den petroleumsrettede leverandørindustrien leverer teknologisk avanserte produkter og tjenester til norsk sokkel og internasjonale markeder. Departementet vil fortsatt arbeide for å videreutvikle industriens konkurransekraft i hjemmemarkedet.

Departementet vil fortsette med å støtte opp om energiindustriens internasjonalisering. Dette vil skje i et samarbeid med industrien, INTSOK og INTPOW som er opprettet for å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i norsk energiindustri gjennom fokusert internasjonal virksomhet.

INTSOK som arbeider sammen med og for den petroleumsrettede leverandørindustrien vil i 2012 øke innsatsen i det sørkoreanske markedet, promotere norsk kompetanse innen miljøteknologi, samt videreføre partnerskapet mellom russiske og norske bedrifter. For øvrig vil INTSOK videreføre aktiviteter i prioriterte markeder som er Brasil, Mexicogolfen, Storbritannia, Russland, Kina og Australia. OED vil gjennomføre en evaluering av INTSOK i 2012.

INTPOW, som arbeider sammen med og for fornybar industri, vil i 2012 prioritere sin innsats mot markedene i Sørøst-Europa (vannkraft), Storbritannia og Tyskland (vindkraft) og Sør-Europa (solkraft). Før prøveperioden for INTPOW utløper (2012) vil det bli gjennomført en evaluering av INTPOW.

Kap. 1800 Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2012
		2010	Saldert budsjett 2011	
01	Driftsutgifter	148 837	149 600	154 499
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	34 623	40 920	67 921
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	9 500	9 800	10 200
72	Tilskudd til olje- og energiformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>			7 000
Sum kap. 1800		192 960	200 320	239 620

Vedrørende 2011

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2011 ble post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter økt med henholdsvis 1 mill. kroner og 19 mill. kroner, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget om lag 154,5 mill. kroner under posten i 2012, en økning på om lag 4,9 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Foruten ordinær pris- og lønnsjustering (3,1 mill. kroner) knytter økningen seg til konsesjons-/klagebehandling i Olje- og energidepartementet.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 72

For å løse sine oppgaver er departementet avhengig av tilgang til dyktige kunnskapsmiljøer i Norge og internasjonalt for å supplere egen fagkompetanse og saksbehandlingsskapasitet. Midlene under denne posten nyttes hovedsakelig til utredninger og analyser, beslutningsstøtte, uavhengige vurderinger og evalueringer.

Det foreslås bevilget om lag 67,9 mill. kroner under posten i 2012, en netto økning på om lag 27 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Det foreslås blant annet bevilget til sammen 34 mill. kroner i 2012 under posten til kunnskapsinnhenting i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet og gjennomføring av konsekvensutredning for petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen og området vest for avgrensningsslinjen i Barentshavet.

OED har en samarbeidsavtale med Norad om bruk av OEDs faglige ressurser innen petroleumsrelatert utviklings samarbeid. Samarbeidsvirk-

somheten budsjetteres til 1,52 mill. kroner for 2012, jf. kap. 4800, post 03. I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2012 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4800, post 03 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Kongen har fullmakt til å overskride bevilgningen til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA. Fullmakten foreslås videreført for 2012, jf. Forslag til vedtak IV. Det vises for øvrig til omtale under kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA.

Det foreslås at fullmakten til å pådra forpliktelser for inntil 7 mill. kroner utover gitt bevilgning videreføres i 2012, jf. Forslag til vedtak VII. Videre foreslås det at stikkordet «kan nyttes under» føyes til utgiftsbevilgning for å gi fleksibilitet til å overskride bevilgningen mot tilsvarende innsparing under kap. 1800, post 72.

Post 71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum

Norsk Oljemuseum (NOM) er en stiftelse med formål å være et nasjonalt senter for formidling av informasjon og kunnskap om petroleumsvirksomhetens utvikling og betydning for det norske samfunn. NOMs hovedoppgave er å dokumentere og formidle den norske oljehistorien gjennom å samle inn, bearbeide og lagre relevant historisk kildemateriale – samt å gjøre denne informasjonen tilgjengelig gjennom utstillinger og annen publisering. Til dette arbeidet hører gjenstandssamling, arkivmateriale, bibliotek, foto og film fra oljevirkosomheten, samt dokumentasjons- og forskningsprosjekter.

NOM er lokalisert i Stavanger og ble åpnet i 1999. Museet har hatt en betydelig utvikling i sine aktiviteter både innenfor dokumentasjon og forskning, fornyelse av utstillinger og skole- og publikumsrettede tilbud. Gjennom de senere år har det vært en bevisst strategi å utforme utstillingene mer i retning av vitensenter. Det er et mål at museets utstillinger og formidlingstilbud skal bidra til å stimulere interessen for teknologi og realfag blant utdanningssøkende ungdom. NOM var det best besøkte museet på Sørvestlandet med 92 690 gjester i 2010.

Undervisningstilbud overfor skoleklasser prioriteres høyt. I 2010 ble NOM besøkt av 9 302 elever i organisert undervisning. Et stadig bredere pedagogisk tilbud, kombinert med at alle opplegg for skolebesøk er gratis, gjør museet attraktivt som et «utvidet klasserom». Dette medfører at museet også fungerer som et bindeledd mellom skoleverk og industri ved å synliggjøre petroleumsvirksomhetens historiske og faglige tilhørighet, men også dens behov for framtidig kompetanse.

NOM har de seinere årene gjennomført flere store dokumentasjonsprosjekter som «Kulturminne Ekofisk» (2002-2005) og «Kulturminne Frigg» (2005-2008), begge lisensfinansiert gjennom ConocoPhillips og Total. «Kulturminne Statfjord» ble startet i 2008 i samarbeid med Statoil, og skal etter planen fullføres innen 2012. I tillegg til dette ferdigstilte museet i 2010 prosjektet «Kultur-

minner i norsk petroleumsvirksomhet». Kulturminneplanprosjektet ble gjennomført på oppdrag fra Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet og Oljeindustriens Landsforening. Kulturminneplanen skal fungere som en rettesnor i arbeidet med å identifisere de oljeinstallasjonene på norsk sokkel som i framtiden bør dokumenteres.

Blant museets større formidlingsprosjekter de seinere årene kan nevnes «Nordsjødykkerne», som i 2009 ble lansert både som historieverk og utstilling. I 2010 åpnet utstillingen «Oljen i økonomien» som forteller om petroleumsvirksomhetens virkninger på norsk økonomi og samfunnsliv – og representerer en viktig tilvekst til museets formidlingstilbud. Dette prosjektet ble finansiert gjennom et samarbeid mellom Finansdepartementet, Olje- og energidepartementet og Statoil. NOM arbeider nå med å realisere et prosjekt med tittelen «ENERGI – problemet eller løsningen?». Formålet er å vekke interesse for sammenhengen mellom energibruk og klimautfordringen. Slike dokumentasjons- og formidlingsprosjekter er en viktig del av museets virksomhet og skaper konstruktive relasjoner med eksterne samarbeidspartnere.

NOM har i dag 20 fast ansatte medarbeidere og disponerer totalt om lag 22 årsverk. Driften av virksomheten finansieres gjennom en kombinasjon av egne inntekter, avkastning fra sponsorfond, prosjektinntekter og offentlige tilskudd.

Tabell 3.1 Finansiering av Norsk Oljemuseum

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012
Offentlig finansiering i pst.	44,6 %	48,4 %	46,9 %
Billettinntekter	4 104	4 400	4 500
Tilskudd fra Stavanger kommune	1 663	1 663	1 700
Tilskudd fra OED	9 500	9 800	10 200
Sponsorer/fondsavkastning	1 645	2 000	2 000
Prosjektinntekter	4 917	2 500	3 500
Diverse inntekter	3 212	3 300	3 500
Sum inntekter	25 041	23 663	25 400

Det foreslås bevilget 10,2 mill. kroner i driftsstøtte til Norsk Oljemuseum for 2012, en økning på 0,4 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011.

Post 72 Tilskudd til olje- og energiformål, kan overføres, kan nyttes under post 21

Under posten foreslås det samlet ulike type tilskudd som tidligere har vært gitt under forskjel-

lige poster, slik som tilskudd til Lavenergiprogrammet og industriarena for gass (kap. 1825). Videre har enkelte av prosjektmidlene under kap. 1800, post 21 vært gitt som støtte til tidsbegrensede prosjekter knyttet til oppgaver innenfor departementets ansvarsområde. Det gis blant annet enkelte tilsagn knyttet til informasjonstiltak om klima og energi.

Det foreslås at stikkordet «kan nyttes under» føyes til utgiftsbevilgning for å gi fleksibilitet til å overskride bevilgningen mot tilsvarende innsparring under kap. 1800, post 21.

Det foreslås bevilget 6 mill. kroner under posten i 2012.

Tabell 3.2 Fordeling av tilskudd til olje- og energiformål

Prosjekter	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012
Lavenergiprogrammet	3 000	3 000	3 000
Industriarena for gass	3 000	3 000	1 000
Prosjekt om kontraktsinformasjon			1 000
Prosjektmidler mv.	3 936	2 000	1 000
Sum	9 936	8 000	6 000

Lavenergiprogrammet

Lavenergiprogrammet er et samarbeid mellom staten og byggenæringen, og har som hovedmålsetting å bidra til redusert energibruk og miljøvennlig energiomlegging innen bygg- og anleggssektoren. Programmet er hovedsakelig rettet mot kompetanseheving i byggenæringen og å stimulere til at det settes i gang forbildeprosjekter.

Det budsjetteres med 3 mill. kroner til Lavenergiprogrammet i 2012.

For resultatrapport 2010 vises det til kap. 1825, post 21.

Industriarena for gass

Regjeringen har som mål å legge til rette for økt bruk av gass i Norge og ønsker gjennom ulike tiltak å tilrettelegge for dette. Tilskuddet skal bidra til å opprettholde en arena der oppstrøms- og nedstrømsbasert gassindustri kan møtes og dele erfaringer og kunnskap. Industriarenaen er et tiltak for å tilrettelegge for økt bruk av gass i Norge. Formålet er å videreføre og eventuelt øke investeringer i norsk gassbasert industri og skape ringvirkninger. Tiltaket skal evalueres i 2012.

Gassco er ansvarlig for gjennomføring av industriarenaen og aktivitetene knyttet til denne, herunder budsjett og prosjektrengskap. Gassco rapporterer årlig til departementet om arbeidet som er blitt gjort i industriarenaen og resultater.

Det budsjetteres med 1 mill. kroner til industriarenaen i 2012.

For resultatrapport 2010 vises det til kap. 1825, post 21.

Prosjekt om kontraktsinformasjon

Petroleumsindustrien arbeider med å utvikle et dataverktøy som skal gjøre informasjon om kommende kontrakter på norsk kontinentalsokkel enklere tilgjengelig for potensielle leverandører. Prosjektet vil i startfasen konsentrere oppmerksomheten om kontraktsinformasjon i Norskehavet og Barentshavet.

I arbeidet med å sikre direkte ringvirkninger av olje- og gassvirksomheten i nord er det av stor betydning at nordnorsk næringsliv gis mulighet til å delta i anbudsprosesser. Prosjektet vil utvikle et verktøy som kan øke muligheten for deltakelse i anbudsprosesser.

Det budsjetteres med 1 mill. kroner til å delfinansiere utvikling av prosjektet i 2012.

Prosjektmidler mv.

Olje- og energidepartementet kan gi engangsstøtte til ulike prosjekter som tidligere har vært dekket under post 21. Prosjektene kan omfatte støtte til prosjekter som har et energirettet formål. Videre kan det være bidrag til gjennomføring av ulike arrangementer hvor departementet ikke står som hovedoppdragsgiver eller er mottaker av

tjenesten. Det kan også gis støtte til blant annet informasjonstiltak om klima og energi.

Det budsjetteres med 1 mill. kroner til denne type prosjektmidler i 2012.

Kap. 4800 Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
03	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	2 092	1 145	1 520
10	Refusjoner	617		
16	Refusjon av foreldrepenger	1 901		
18	Refusjon av sykepenger	952		
70	Garantiprovisjon, Gassco	1 248	1 400	1 250
	Sum kap. 4800	6 810	2 545	2 770

Post 03 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Posten omfatter inntekter knyttet til OEDs samarbeidsavtale med Norad om rådgivning innen petroleumsrelatert utviklingssamarbeid.

Det budsjetteres med 1,52 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomheten for 2012.

Post 70 Garantiprovisjon, Gassco

Staten som eier av Gassco AS garanterer for skader og tap på mottaksterminalene på kontinentet som oppstår som følge av forsettelige handlinger hos ledende personell i Gassco innenfor en samlet ramme på inntil 1 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006-2007). Fra 1. oktober 2011 overtok Gassco driftsansvaret for mottaksterminalen på Easington i Storbritannia, og statsgarantien utvides derfor til også å omfatte Easington. Gassco opplyser at den ordinære ansvarsforsikringen er utvidet til også å omfatte Easington uten økning i forsikringspremien. Denne utvidelsen av garantiansvaret medfører dermed ingen økning i garantipremien. Det foreslås at garantien videreføres for 2012, jf. Forslag til vedtak VIII.

Garantipremien er satt til 70 pst. av forsikringspremien på Gasscos ordinære ansvarsforsikring. Med dagens premie på om lag 1,8 mill. kroner tilsvarer dette om lag 1,25 mill. kroner per år. Garantiprovisjonen for 2012 budsjetteres dermed til 1,25 mill. kroner.

Resultatrapport 2010 for Olje- og energidepartementet

Petroleum

Departementet har også i 2010 lagt vekt på tildeling av leteareal. TFO 2010 ble utlyst 19. februar 2010, og tildeling ble gjennomført 4. februar 2011. Det var betydelig interesse for konsesjonsrunden og 49 utvinningstillatelser ble tildelt. Det er et stort potensial for å påvise nye mindre, infrastrukturnære ressurser i de modne delene av Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet. Dette forklarer den betydelige interessen for å lete i disse områdene. Det ble forbeholdt SDØE-andeler i syv utvinningstillatelser på vegne av staten.

21. konsesjonsrunde ble utlyst 23. juni 2010, og tildeling ble endelig gjennomført 13. mai 2011. Det var betydelig interesse for 21. konsesjonsrunde. Det ble forbeholdt SDØE-andeler i syv av totalt 24 tildelte utvinningstillatelser på vegne av staten.

Det ble i 2010 gitt myndighetsgodkjenning for utbygging og drift av feltene Gaupe, Gudrun, Marulk og Trym.

I 2010 startet produksjonen på feltene GjØa, Morvin, Vega og Vega sør. GjØa er et gass-, olje-, og kondensatfelt i den nordlige delen av Nordsjøen. Feltet er bygget ut med en halvt nedsenkbar plattform. GjØa ligger vest for FlorØ, om lag 65 kilometer fra land. Morvin er et olje- og gassfelt i Norskehavet. Feltet er bygget ut med to havbunnsrammer og er knyttet til Åsgård B for prosessering og videre transport. Feltene Vega og Vega sør er bygget ut med havbunnsinnretninger og er knyttet opp til GjØa-plattformen.

En oppdatert veileder for plan for utbygging og drift og plan for anlegg og drift (PUD/PAD-veileder) ble lagt frem av Olje- og energidepartementet i februar 2010. Hensikten med veilederen er å gi råd om hvordan en PUD eller PAD kan utarbeides for å oppfylle myndighetenes krav, forklare saksbehandlingsprosesser og bidra til effektiv samhandling mellom rettighetshaver og myndigheter.

Departementet har også i 2010 fulgt utviklingen i energimarkedene. Som følge av en sterk etterspørselsvekst fra fremvoksende økonomier steg oljeprisen markant gjennom året. Oljeprisen økte ytterligere som følge av uroligheter i Nord-Afrika og Midtøsten ved årsskiftet 2010/2011.

Departementet har videreført arbeidet med økonomiske analyser av norsk petroleumsvirksomhet, herunder å bidra med prognoser til nasjonalbudsjettet.

Departementet har jobbet med implementering av de såkalte EITI-kriteriene for åpenhet om betalingsstrømmer fra petroleumsvirksomheten. EITI-kriteriene er globale og Norge ønsker ved å implementere kriteriene å være en pådriver for å få flere land til å innføre systemet.

Departementet har fulgt opp statens eierinteresser i selskaper under OEDs forvaltning, herunder Statoil ASA, Petoro AS og ivaretagelsen av SDØE-andelene.

Energi og vannressurser

Det var også i 2010 stor politisk oppmerksomhet om sentrale sider ved energipolitikken. Særlig var dette knyttet til forsyningssikkerhet, nettspørsmål, og energiomleggingspolitikken. Departementet brukte mye ressurser i arbeidet med disse problemstillingene. Blant annet bidro situasjonen i kraftmarkedet både vinteren 2009-2010 og vinteren 2010-2011 til stor oppmerksomhet om forsyningssikkerheten.

Departementet deltok aktivt i Elmarkedsgruppen under Nordisk ministerråd. I 2010 ble det arbeidet med blant annet nordiske nettinvesteringer, felles nordisk sluttbrukermarked og de høye prisene i kraftmarkedet vinteren 2009–2010.

NVE leverte en utredning om den samlede reguleringen av strømmettet 19. januar 2010. Det ble også foretatt en ekstern evaluering av den økonomiske reguleringen av nettselskapene (inntektsrammereguleringen). Evalueringen ble gjennomført av professor von der Fehr ved Universitetet i Oslo og konkluderte med at reguleringen i all hovedsak fungerer godt. Det ble imidlertid påpekt

noen svakheter ved modellen. Disse arbeider NVE med å forbedre.

Blant annet på bakgrunn av konklusjonene i NVEs utredning, har departementet besluttet at dagens tre nettnivåer skal beholdes. Det innføres ikke felles nasjonale tariffier, men den eksisterende utjevningsordningen styrkes.

Det felles nordiske kraftmarkedet ble 9. november 2010 koblet sammen med kraftmarkeder i Tyskland, Frankrike, Belgia og Nederland gjennom Central Western European Market Coupling (CWE)

Antall meldinger og søknader om konsesjon til nye vind- og vannkraftverk og nettførsterkninger er fortsatt høyt. Arbeidet med konsesjons- og klagebehandling ble prioritert også i 2010. Til sammen ga departementet og NVE endelige tillatelser til vann- og vindkraftverk med en årlig produksjonskapasitet på totalt 1 300 GWh, og til fjernvarmeanlegg som kan gi rundt 760 GWh årlig.

Departementet stadfestet i 2010 konsesjoner gitt av NVE til fire vindkraftprosjekter. Departementet behandlet ni klagesaker om kraftledninger. Det ble avgjort seks klagesaker om fjernvarme og tildelte konsesjoner som kan gi en produksjon på rundt 360 GWh årlig. Departementet ga ved kongelig resolusjon konsesjon til ett nytt vannkraftprosjekt og en overføring tilsvarende en produksjonsøkning på anslagsvis 27 GWh/år. I tillegg avgjorde departementet fem klagesaker om små vannkraftverk, hvor samtlige var konsesjoner som ble stadfestet (67 GWh/år).

Oppfølging av prosessene rundt styrking av konsesjonssystemet var et viktig arbeidsområde også i 2010. Regionvis samordning av konsesjonsbehandlingen av produksjons- og nettprosjekter og bruk av prioriteringskriterier for behandling av vindkraftprosjekter ble videreført. Tiltak knyttet til strategien for miljø, estetikk og lokalsamfunn i kraftledningsaker, jf. Ot.prp. nr. 62 (2008-2009), ble fulgt opp.

Departementet bidro aktivt i prosessene rundt vedtakelse av de første vannforvaltningsplanene i henhold til vanddirektivet som ble godkjent ved kongelig resolusjon 11. juni 2010.

Departementet gjennomførte en evaluering av Enovas virksomhet som ble presentert i Prop. 1 S (2010-2011). Departementet fulgte opp styringsdialogen med Enova.

Ordningen med plikt til å energimerke bygg ved salg og utleie av bygg trådte i kraft fra juni 2010. Et nytt bygningsenergidirektiv 2010/31/EU ble vedtatt den 30. mai 2010, og er en revisjon av bygningsenergidirektivet fra 2002. Olje- og energi-

departementet startet vurderinger av direktivet i samarbeid med flere andre departementer.

Arbeid knyttet til EUs fornybardirektiv var en viktig del av innsatsen på energiområdet i 2010. Det ble blant annet gjennomført et betydelig analysearbeid og startet sonderingssamtaler. Som et grunnlag for disse samtalene ble det opprettet et tett samarbeid med Island.

Det ble arbeidet med gjennomføring av revidert økodesigndirektiv (2009/125/EF) og flere gjennomføringsforordninger under direktivet i 2010. Forskriften om økodesign trådte i kraft 1. mars 2011.

Departementet vurderte mulige mål for energieffektivisering og behov for forskriftsendringer i henhold til energitjenestedirektivet (2006/32/EF).

Departementet har lagt stor vekt på internasjonalt samarbeid på energiområdet, spesielt EØS-samarbeidet.

En tredje energimarkedspakke med totalt fem rettsakter ble vedtatt av EU i 2009. I 2010 arbeidet departementet mye med gjennomgang og vurdering av pakken med sikte på gjennomføring i norsk rett.

Det har også vært arbeidet med direktiver og forordninger for energieffektivisering og opp mot sentrale energipolitiske prosesser i EU, som for eksempel Energy Strategy 2020 og Energy Roadmap 2050.

Det reviderte kvotedirektivet skal implementeres i Norge fra 2013, og har flere bestemmelser som er sentrale for kraftintensiv industri, blant annet retningslinjer om kompensasjon for økte strømkostnader som følge av kvoteregimet. I forbindelse med EU-kommisjonens åpne høring for utforming av de kommende retningslinjer for statsstøtte, har departementet bistått i utformingen av et kraftmarkedsteknisk innspill, for å søke å sikre at retningslinjene blir basert på et riktig teknisk grunnlag med hensyn til det nordiske vannkraftbaserte kraftmarkedet.

Sverige og Norge undertegnet 8. desember 2010 en protokoll fra arbeidet med elsertifikater høsten 2009 til desember 2010. Protokollen gjennomgår den nærmere utformingen av det felles elsertifikatmarkedet, ut fra de rammene som ble lagt i overenskomsten av september 2009. Forslag til ny lov om elsertifikater ble sendt på alminnelig høring 8. desember 2010.

Forskrift om endring av forskrift om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalen vedlegg IV nr. 20 (forordning (EF) nr. 1228/2003 om vilkår for adgang til nett for overføring av elektrisk kraft over landegrensene) ble vedtatt 20. januar 2010.

Ved kongelig resolusjon 29. januar 2010 ble det vedtatt enkelte mindre endringer i damsikkerhetsforskriften.

Forskrift om endring i forskrift til lov om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassforskriften) ble vedtatt ved kongelig resolusjon 5. februar 2010. Endringen er en følge av endringene i energiloven Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 24 (2009-2009), jf. Innst. O. nr. 52 (2008-2009) og Besl. O. nr. 64 (2008-2009).

Forskrift om endring i forskrift om opprinnelsesgarantier for produksjon av elektrisk energi til gjennomføring av kommisjonsvedtak 2007/74/EF ble vedtatt 9. mars 2010.

Stortinget behandlet Prop. 8 L (2009-2010) og Ot.prp. nr. 107 (2008-2009) om havenergilova våren 2010, jf. Innst. 176 L (2009-2010) og lovvedtak 41 (2009-2010). Lovvedtaket ble sanksjonert ved kongelig resolusjon 4. juni 2010 og havenergilova trådte i kraft 1. juli 2010. Ot.prp. nr. 107 (2008-2009) inneholdt også en strategi for fornybar energiproduksjon til havs. Som del av oppfølgingen av denne fikk en direktoratsgruppe under NVEs ledelse i oppdrag å gjennomføre en første grovsiling av arealer som kan være egnet for vindkraft til havs. Direktoratsgruppens anbefalinger ble overrakt departementet i oktober 2010 og ble sendt på høring sammen med forslag til planprogram for strategiske konsekvensutredninger.

I juni 2010 vedtok departementet endringer i energilovforskriften, forskrift om kontroll av nettvirksomhet, forskrift om beredskap i kraftforsyningen, forskrift om kraftrasjonering og i forskrift om måling og avregning av kraftomsetning. Endringene var en oppfølging av endringer i energiloven som Stortinget vedtok ved behandlingen av Ot.prp. nr. 62 (2008-2009), jf. Innst. O. nr. 104 (2008-2009), jf. Beslutning. O. nr. 107 (2008-2009).

Forslag til ny forskrift om utleie av vannkraftanlegg og om bruk av driftsoperatører (utleieforskriften) ble fastsatt ved kongelig resolusjon 25. juni 2010 og trådte i kraft 1. juli 2010. Lov 19. juni 2009 nr. 106 om endringer i industrikonsepsjonsloven, vassdragsreguleringsloven og vannressursloven (utleie av vannkraftproduksjon mv.) ble satt i kraft fra samme tidspunkt. Forskriften er en oppfølging av endringene i industrikonsepsjonsloven Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 66 (2008-2009), jf. Innst. O. nr. 105 (2008-2009), jf. Beslutning. O. nr. 108 (2008-2009).

Forskrift om gjennomføring i norsk rett av forordning (EF) nr. 2422/2001 om et fellesskapspro-

gram for energieffektivitetsmerking av kontorutstyr (Energy Star) ble fastsatt ble kongelig resolusjon 25. juni 2010 og trådte i kraft 1. juli 2010.

Det ble i 2010 arbeidet videre med utkast til forskrift om krav til kompetanse hos konsesjonær etter energiloven.

Departementet fulgte opp NVEs arbeid med å forebygge skader fra flom, erosjon og skred. NVE fikk et utvidet ansvar for forebygging av skader fra alle typer skred fra 1. januar 2009. Departementet videreførte i 2010 arbeidet med oppbyggingen av det nye arbeidsområdet. Blant annet ferdigstilte departementet i 2010 en gjennomgang av departementets beredskapsplanverk for kraftforsyning og skred- og vassdragsulykker.

Departementet har deltatt i det løpende energisamarbeidet i IEA. I 2010 la departementet blant annet til rette for at IEA kunne gjennomføre sin dybdehøring av Norges energipolitikk. IEAs rapport ble offentliggjort 15. mars 2011. Videre har departementet bidratt aktivt til etableringen av Det internasjonale byrået for fornybar energi (IRENA) med hovedsete i Abu Dhabi.

Klima, internasjonalisering og teknologi

OED finansierer forskning, utvikling og demonstrasjon av nye teknologier innenfor energisektoren, petroleumssektoren og på fangst og lagring av CO₂.

I 2010 la styret for FoU-strategien OG21 frem en revidert strategi. Fire teknologiområder er trukket frem i den nye strategien:

- Energieffektiv og miljøvennlig energi
- Leting og økt utvinningsteknologi
- Kostnadseffektiv boring og intervensjon
- Fremtidens teknologi for produksjon, prosessering og transport av brønnstrøm

Strategien vil være en viktig premiss for fremtidige forskningsprioriteringer. Det er nedsatt såkalte TTA-grupper (Technology Target Area) som er sammensatt av et bredt utvalg av eksperter for å vurdere hva slags FoU-innsats som er nødvendig innenfor de respektive teknologiområdene.

Styret for FoU-strategien Energi21 har arbeidet videre med å revidere strategien. Det har vært høy aktivitet i innsatsgruppene som er etablert innenfor fornybar kraft, energisystemer, energieffektivisering i industrien, CO₂-håndtering, fornybar termisk energi, og rammer og samfunnsanalyse.

Det ble utlyst midler til to nye Forskningsentre for miljøvennlig energi (FME) innenfor sam-

funnsvitenskaplig energi- og klimaforskning over Olje- og energidepartementets budsjett.

Departementet har deltatt i en rekke internasjonale fora for FoU-samarbeid innenfor energi- og petroleumsområdet, i første rekke innenfor EU-samarbeidet, IEA og på nordisk nivå.

Det ble i 2010 gjennomført møter med norsk petroleums- og energiindustri for å innhente kunnskap om industriens situasjon og utfordringer. OED fikk i 2010 gjennomført en studie av petroleumsindustriens internasjonale omsetning. Departementet deltok i arbeidet med regjeringens Brasil-strategi som ble lansert i mars 2011.

Regjeringen besluttet i 2010 å utforme en næringsstrategi for Russland. Nærings samarbeid og modernisering av nærings- og handelsøkonomiske forbindelser vil utgjøre hovedsatsingsområdene i strategien. OED deltar i dette arbeidet, og strategien skal lanseres i 2011. Departementet har bidratt til oppfølgingen av Nordområdestrategien, herunder samarbeidet med INTSOK, for å legge forholdene til rette for næringsutvikling i nord med vekt på markedsmulighetene for SMB i Russland og spesielt Barentsregionen.

OED deltok i forskningsprosjektet «Et kunnskapsbasert Norge» som omhandler norsk konkurranseevne i ulike næringer, herunder energinæringene.

Arbeidet med etableringen av INTPOW startet i 2009. OED bidro med tett oppfølging av foreningen gjennom 2010 og med videreutvikling av strategien. INTPOW gjennomførte i samarbeid med OED en studie av omfanget av fornybarnæringen i Norge.

Politisk ledelse i OED gjennomførte besøk til viktige markeder for norsk petroleums- og energiindustri i 2010.

I april 2010 ble det enighet mellom Norge og Russland om maritim avgrensning og samarbeid i Barentshavet og Polhavet. En MoU om samarbeid med Russland innen energieffektivisering og fornybar energi ble undertegnet.

OED deltok i flere av arbeidsgruppene under Clean Energy Ministerial (vind og sol, vannkraft) og hadde ansvaret for oppfølging av Norges medlemskap i IRENA.

Departementet har deltatt i styringsgruppen for Olje for Utvikling og samarbeidet med INTSOK og Petrad for sikre at begge organisasjonene bidrar med sin fagkompetanse i Olje for Utvikling. Videre har departementet gjennom arbeidsgruppen for Ren Energi for utvikling samarbeidet tett med UD og NORAD om oppfølgingen av regjeringens satsing på ren energi i utviklingsarbeidet.

Programkategori 18.10 Petroleum

Oljedirektoratet

Oljedirektoratet (OD) har en sentral rolle i forvaltningen av olje- og gassressursene på norsk kontinentalsokkel og er et rådgivende organ for Olje- og energidepartementet (OED). OD utøver forvaltningsmyndighet i forbindelse med undersøkelser etter og utvinning av petroleumforekomster på sokkelen. Det omfatter også myndighet til å fastsette forskrifter, fatte vedtak og følge opp virksomhet i henhold til Petroleumsloven med forskrifter. I samarbeid med andre myndigheter skal OD sikre at petroleumsvirksomheten følges helhetlig opp, slik at vedtak knyttet til de ulike faser av virksomheten blir iverksatt på en forutsigbar og kostnadseffektiv måte.

Sammen med OED er OD sektorforvalter for petroleumsvirksomheten og skal bidra til en helhetlig etterlevelse av de rammer som etableres for virksomheten gjennom vedtak i Stortinget og i regjeringen. Utenom rådgiverrollen og oppfølgerrollen er OD pådriver for å realisere verdi- og ressurspotensialet på sokkelen ved å legge vekt på langsiktige løsninger, oppsidemuligheter, samdrifts- og stordriftsfordeler og ved å sikre at tidskritiske ressurser ikke går tapt. OD har nasjonalt ansvar for data fra kontinentalsokkelen og har en oversikts- og formidlerrolle når det gjelder data, analyser og beslutningsgrunnlag.

OD har hovedkontor i Stavanger og lokalt kontor i Harstad. OD hadde 204 ansatte per 1. oktober 2010, fordelt på 84 kvinner og 120 menn, til sammen om lag 197 årsverk².

Hovedmål og resultatmål

Ut fra myndighetenes hovedmål i energipolitikken for olje- og gassvirksomheten, er følgende fastsatt for OD:

OD skal bidra til størst mulig verdier for samfunnet fra olje- og gassvirksomheten gjennom

en forsvarlig ressursforvaltning, med forankring i sikkerhet, beredskap og ytre miljø.

OD skal gjennom sin virksomhet og sine roller bidra til at regjeringens hovedambisjoner for petroleumsnæringen realiseres. Innenfor ressursforvaltningen er hovedmål, mål og strategier omtalt innledningsvis i denne proposisjonen. Disse skal i årene fremover ligge til grunn for ODs virksomhet og underbygges av resultatmål. OD må derfor planlegge å styre sin virksomhet utover et budsjettår. Planene legger til rette for langsiktige strategier og reflekterer eksterne og interne utfordringer. Prosesser av strategisk betydning for petroleumsnæringen vil kunne få konsekvenser for oppgaver og prioriteringer for OD i 2012. Dette gjelder blant annet oppfølging og arbeidet med petroleumsmelding, klimamelding og den oppdaterte forvaltningsplanen for Barentshavet, enigheten om delelinjen i Barentshavet og oppgaver knyttet til Russlandssamarbeidet.

Resultatmål 2012

OD har som mål å øke oljereservene med 5 mrd. fat i perioden 2005-2015. Ved utgangen av 2010 var reserveøkningen på 2,27 mrd. fat. Resultatene så langt tyder på at det kan være krevende å nå målet, selv med høye oljepriser, men at det fortsatt kan være mulig. Det er fortsatt store ressurser på norsk kontinentalsokkel. Det var en mindre nedgang i petroleumproduksjonen i 2010 sammenlignet med året før. Det var først og fremst oljeproduksjonen som sank, mens gassproduksjonen økte noe. Potensialet for å øke ressursutnyttelsen fra eksisterende felt er stort, men med dagens godkjente planer vil mer enn halvparten av oljen bli liggende igjen i bakken etter nedstenging. Med de rette avgjørelsene og tiltakene kan store verdier realiseres de neste tiårene gjennom økt utvinning. Etter dagens planer og basert på eksisterende teknologi, vil til sammen rundt 30 mrd. fat olje bli liggende igjen når norske felt blir stengt ned. Økning i utvinningsgraden har derfor en stor oppside. Eksempelvis vil ett prosentpoengs økning i utvinningsgraden, for felt som i dag er i drift, øke oljeutvinningen med til

² Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister. Det er en ansatt på lederlønnkontrakt som ikke er med i denne oversikten.

sammen anslagsvis 570 mill. fat olje. Brutto salgsinntekter fra et slikt oljevolum er anslagsvis til sammen 325 mrd. kroner.³ Volumet tilsvarer om lag ett års oljeproduksjon på dagens produksjonsnivå. Kostnadene ved å hente ressursene opp, samt når de eventuelt vil bli produsert, vil være avgjørende for hvor store verdier dette potensialet utgjør for samfunnet.

Reduksjonen i oljeproduksjon skyldes ulike forhold. Lite nytt areal er kommet til de siste 15 årene, og med unntak av Skrugardfunnet i Barentshavet, Draupne, Luno, Aldous Major South og Avaldsnes på Utsirahøgda i Nordsjøen, er det ikke gjort store funn de siste ti årene. Det gjøres imidlertid mange mindre funn i modne områder, men produksjonen fra disse vil ikke kunne oppveie produksjonsnedgangen på de store feltene. Nye funn kan bygges ut, men på sikt vil tilgang til områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet være viktig for den framtidige olje- og gassproduksjonen fra norsk sokkel.

Flere av de største oljefeltene har produsert lenge og har avtagende produksjon. OD har en viktig rolle som pådriver for å sikre at alle muligheter for langsiktig økt utvinning for økt verdiskaping blir vurdert før feltene stenger ned. Mye av innsatsen for å holde oppe produksjonen og øke reserveveksten er knyttet til boring av utvinningsbrønner. De siste årene er det blitt boret betydelig færre slike brønner enn opprinnelig planlagt av operatørene. Det betyr at store mengder olje ikke blir produsert. De største utfordringene i forhold til å få boret flere utvinningsbrønner er knyttet til økende reservoarkompleksitet, aldrende innretninger, riggkapasitet, behov for riggvedlikehold og økende behov for brønnvedlikehold.

Aktivitetsnivået i næringen har konsekvenser for arbeidet til OD. Vi står overfor en situasjon hvor det blant annet er et økende antall utvinningstillatelser og aktører, langt flere utbygginger og flere felt i drift.

OD mottar store mengder data og informasjon fra selskapene som blir brukt av myndigheter, industri og publikum. Internettsiden www.npd.no med blant annet faktasidene og faktakartet sikrer alle aktørene et felles faktagrunnlag der informasjonen er kvalitetssikret og blir publisert gratis. OD bidrar med sitt nasjonale sokkelbibliotek til gjenbruk av offentlige data som gir betydelig verdi for ulike aktører på norsk sokkel, oljeselskaper, konsulentfirmaer og utdanningsinstitusjoner.

Basert på en forsvarlig ressursforvaltning skal OD i 2012 arbeide for å nå følgende fem resultatmål:

a. Arbeide for langsiktig ressurstilgang

Det er betydelige olje- og gassressurser igjen på norsk sokkel, men det er knyttet stor usikkerhet til anslagene. OD skal oppdatere og publisere anslag for uoppdagede petroleumssressurser. Det er fremdeles store områder som Stortinget ikke har åpnet for petroleumsvirksomhet. Regjeringen har i sin nordområdestrategi (2009) utpekt nordområdene som Norges viktigste strategiske satsingsområde. Den overordnede målsettingen er å skape økt kunnskap, aktivitet og nærvær i nordområdene.

Regjeringen har videre en ambisjon om å være i front internasjonalt når det gjelder utvikling av kunnskap i nordområdene. Kunnskap om de nordlige havområdene står sentralt i forvaltningen, og det er behov for å styrke datagrunnlaget. Regjeringen har besluttet å gjennomføre en konsekvensutredning etter petroleumsløven med sikte på tildeling av utvinningstillatelser i Barentshavet sørøst. I tillegg skal OD gjennomføre et kartleggingsarbeid for å øke kunnskapsnivået om petroleumspotensialet og komplettere datadekningen i disse områdene til samme standard som resten av norsk kontinentalsokkel. Det skal gjennomføres en åpningsprosess i havområdene ved Jan Mayen. Innledningsvis skal det igangsettes geologisk kartlegging i disse havområdene for å sikre at norske myndigheter har tilstrekkelig kunnskap til å kunne forvalte eventuelle ressurser på en bærekraftig måte.

OD skal bidra til kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av Nordland IV, V, VI, VII og Troms II. Kunnskapen som samles inn, skal kunne brukes i en eventuell konsekvensutredning om petroleumsvirksomhet og kunne brukes som grunnlag for neste oppdatering av forvaltningsplanen for Barentshavet-Lofoten.

Prioriterte aktiviteter i 2012 er å:

- Følge opp regjeringens tildelingspolitikk og legge forholdene til rette for rask og effektiv utforskning av tildelt areal. Dette gjelder både i modne og nye, mindre utforskede områder.
- Gjennomføre geologisk kartlegging i østlige deler av Barentshavet Sør.
- Gjennomføre geologisk kartlegging i norske havområder ved Jan Mayen.

³ Dette med en oljepris på kr 570 per fat.

- Gi råd og følge opp behandlingen av forvaltningsplaner for Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen.
 - Forberede 22. konsesjonsrunde og gjennomføre tildeling i forhåndsdefinerte områder i samarbeid med OED.
 - Styrke kunnskapen om petroleumsressursene i uåpnede deler av Nordland IV og IV gjennom geologisk kartlegging.
- b. Ha en effektiv ressursforvaltning knyttet til utbygging og drift
- OD skal aktivt følge opp at aktørene etterlever Petroleumsloven med forskrifter slik at utbygging og uttak av petroleum skjer på en forsvarlig og kostnadseffektiv måte.
- Eksisterende infrastruktur skal utnyttes effektivt. Samordning på tvers av utvinningstillatelser skal vurderes.
- OD skal være en pådriver og følge opp at tidskritiske og lønnsomme ressurser ikke går tapt.
- OD skal gi råd og følge opp den langsiktige utviklingen på norsk kontinentalsokkel ved å se til at funn og prosjekter blir vurdert på tidsriktig vis i forhold til eksisterende infrastruktur.
- OD skal være en pådriver for at ulike utvinningsstrategier bli utredet, herunder en avveining mellom olje- og gassuttak.
- OD skal føre tilsyn med fiskal kvantumsmåling.
- OD skal ha oversikt over beredskapssituasjonen ved uforutsette hendelser og forsynings- og leveranseevnen for norsk kontinentalsokkel.
- Prioriterte aktiviteter i 2012 er å:
- Følge opp utbygging av tidskritiske ressurser, slik at eksisterende infrastruktur utnyttes effektivt og at tilgang til infrastruktur sikres i tråd med tredjepartsforskriften.
 - Være pådriver for gode områdeløsninger, inklusive samordning mellom lisenser.
 - Synliggjøre muligheter for økt oljeutvinning og forsterke pådriverrollen på tvers av utvinningstillatelser.
 - Være pådriver overfor rettighetshaverne ved å påse at alternative utvinningsmetoder blir vurdert, etterspørre planer og beslutninger som kan bidra til økt utvinning, særlig på felt som har store gjenværende ressurser, og arbeide for at det blir boret flere utvinningsbrønner.
 - Sikre en god oversikt over status og driftsutfordringer på felt i produksjon ved hjelp
- av lisensoppfølging og verktøy som PIAF (Prestasjons Indikator Analyse for Felt).
- Arbeide for bredere og raskere teknologiutvikling gjennom tilrettelegging for økt samarbeid i næringen, blant annet gjennom samarbeidsforumet FORCE og synliggjøre behovet for økt FoU-satsing.
- c. Bidra til at Norge oppfyller sine miljø- og klimapolitiske målsettinger
- OD skal gi råd og følge opp at olje og gass utvinnes så effektivt og miljøvennlig som mulig.
- OD skal være pådriver for utvikling og implementering av klimavennlig teknologi og stimulere til at slik teknologi blir tatt i bruk. OD skal ha en aktiv rolle i arbeidet med helhetlige forvaltningsplaner og oppdatering av disse.
- Prioriterte aktiviteter i 2012 er å:
- Vurdere energieffektivisering og muligheter for kraft fra land for alle nye utbygginger og større modifikasjoner.
 - Være pådriver for energieffektiviserende tiltak i områder på tvers av utvinningstillatelser.
 - Være pådriver for at det i forbindelse med nye utbyggingsprosjekter foretas kost-/nyttevurderinger og at best tilgjengelig teknologi velges.
 - Kartlegge og vurdere områder som er egnet for CO₂-lagring.
 - Gi råd og følge opp behandling av forvaltningsplaner for Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen.
- d. Være nasjonalt sokkelbibliotek og spre fakta og kunnskap
- ODs mangeårige arbeid med å samle inn og gjøre tilgjengelig data og informasjon har gitt norsk sokkel et konkurransefortrinn i forhold til andre petroleumsprovinser.
- OD skal videreutvikle sin unike posisjon med å sikre et godt fakta- og kunnskapsgrunnlag gjennom god oversikt over alle petroleumsrelaterte data på norsk sokkel.
- OD har flere oppgaver knyttet til myndighetenes internasjonale virksomhet og deltar i utviklingsprogrammet Olje for Utvikling (OfU).
- Prioriterte aktiviteter i 2012 er å:
- Leverer relevante data og analyser, formidle potensial og konsekvenser.
 - Ha oversikt og gi anslag over petroleumsressursene, produksjon, kostnader og utslipp både for leting, utbygging, drift og fjerning.

- Fortsette arbeidet med å gjøre informasjon og data tilgjengelig i alle faser av virksomheten enkelt tilgjengelig.
 - OD skal gjennomføre prosjekter innenfor OfU, spesielt forvaltningskompetanse, ressurskartlegging og dataforvaltning.
- e. Være et kompetent, effektivt, fleksibelt og fremsynt direktorat som gjør en forskjell for verdiskapingen til det norske samfunnet.
- For å tilpasse seg utfordringene og mangfoldet på norsk kontinentalsokkel, legger OD stor vekt på å utvikle en kompetent, effektiv og

fleksibel organisasjon. Saker som OD ikke har tatt høyde for ved årets begynnelse kan komme til å få stor oppmerksomhet og kreve betydelig innsats. ODs organisasjon må derfor ha fleksibilitet til å påta seg nye oppgaver som gis av OED på kort varsel.

Prioriterte aktiviteter i 2012 er å:

- Være et tydelig og fremsynt direktorat ved å spre kunnskap om sektorens status, fremtidige behov og utfordringer til myndigheter, næring og samfunn for øvrig.

Kap. 1810 Oljedirektoratet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter	225 981	228 500	232 100
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	102 995	88 100	220 100
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 220	9 000	4 000
Sum kap. 1810		337 196	325 600	456 200

Vedrørende 2011

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2011 ble post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter økt med henholdsvis 2 mill. kroner og 110 mill. kroner, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 232,1 mill. kroner for 2012, en økning på 3,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Økningen knytter seg til ordinær pris- og lønnsjustering.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

(i 1 000 kr)			
Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
Tilsyn med petroleumsvirksomheten	1 340	3 100	3 100
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	82 636	65 000	67 000
Undersøkelser mv.	19 019	20 000	150 000
Sum post 21	102 995	88 100	220 100

Det foreslås bevilget 220,1 mill. kroner for 2012, en økning på 132 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011.

Tilsyn med petroleumsvirksomheten

Forslaget omfatter primært utgifter til måleteknisk tilsyn og lisensmøter. I tillegg utgifter til eksterne konsulenter. Utgiftene refunderes fullt ut av operatørselskapene. Tilsyn med petroleumsvirksomheten

virksomheten budsjetteres til 3,1 mill. kroner for 2012, en videreføring av saldert budsjett 2011.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Utgifter tilknyttet oppdrags- og samarbeidsvirksomheten omfatter oppgaver innenfor dataforvaltning og utvinningsteknologi, samt ODs andel av samarbeidsprosjektene DISKOS og FORCE. Videre omfatter det utgifter knyttet til ODs samarbeidsavtale med NORAD om rådgivning innenfor petroleumsforvaltning for utviklingsland og utviklingsprogrammet Olje for utvikling (OfU).

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten budsjetteres til 67 mill. kroner for 2012, en økning på 2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011, jf. kap. 4810, post 02.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2012 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4810, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Undersøkelser mv.

Posten dekker hovedsakelig utgifter til geologiske og geofysiske arbeider og prosjekter knyttet til ODs kartlegging av kontinentalsokkelen.

Det foreslås bevilget til sammen 150 mill. kroner i 2012 til kartlegging, seismikkundersøkelser og andre geologiske datainnsamlinger i regi av Oljedirektoratet. Dette knytter seg blant annet til uåpnede deler av nordøstlige Norskehavet og vest for avgrensningslinjen i Barentshavet Sør.

Videre foreslås det at Oljedirektoratet får fullmakt til overskride bevilgningen for 2012 med inntil 100 mill. kroner til videre seismikkundersøkelser og andre geologiske datainnsamlinger ved Jan Mayen mot tilsvarende merinntekter fra salg av innsamlede seismiske data under kap. 4810, post 04, jf. Forslag til vedtak III.

Videre foreslås det en fullmakt til å forplikte for inntil 80 mill. kroner utover forslag til bevilgning for 2012, blant annet knyttet til videre geologisk kartlegging ved Jan Mayen i 2013, jf. Forslag til vedtak VII.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Rollen som nasjonal forvalter av data og informasjon knyttet til petroleumsvirksomheten og fører av statens «grunnbok» for kontinentalsokkelen skal ivaretas og videreutvikles. Målet er å videreutvikle et godt faktagrunnlag for vurderinger og beslutninger for direktoratet og andre myndigheter, for industrien og samfunnet for øvrig. På denne måten bidrar OD til å tette kunnskapshull i forvaltningen.

Petroleumsindustrien er ledende i bruk av informasjonsteknologi og anses for å være en av Norges viktigste kunnskapsnæringer. Informasjonsteknologien inngår som en sentral del i de aller fleste arbeidsprosesser. OD har vært en pådriver for å få utviklet gode løsninger for effektiv tilrettelegging og deling av informasjon med næringen.

Sentrale områder er effektiv kommunikasjon og felles data- og informasjonslagring. Arbeidet med å tilgjengeliggjøre aktuelle viktige felles fagdata og utvikling av nye elektroniske nettverk i oljeindustrien er prioriterte områder. Disse områdene inngår også i ODs samlede behov for effektive løsninger for elektronisk arkivering. Felles for alle løsningene er at de vil kreve stor datakraft.

Det foreslås bevilget 4 mill. kroner for 2012, en reduksjon på 5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Det er de senere årene påløpt investeringer i forbindelse med nybygg og rehabilitering av hovedkontoret til OD. Nybygget er nå ferdigstilt og bevilgningen er som følge av det redusert med 5 mill. kroner.

Kap. 4810 Oljedirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2010	budsjett 2011	2012
01	Gebyrinntekter	23 553	11 700	23 700
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	84 074	64 400	66 400
03	Refusjon av tilsynsutgifter	11 435	10 700	10 700
10	Refusjoner	1 086		
15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak	480		
16	Refusjon av foreldrepenger	1 014		
17	Refusjon lærlinger	53		
18	Refusjon av sykepenger	1 649		
Sum kap. 4810		123 344	86 800	100 800

Vedrørende 2011

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2011 ble post 01 Gebyrinntekter og post 21 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet økt med henholdsvis 2 og 10 mill. kroner, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

Post 01 Gebyrinntekter

Posten omfatter inntekter knyttet til undersøkelsestillatelser, utvinningstillatelser, seismiske undersøkelser og gebyr for utskrifter/registeringer i petroleumsregisteret. Inntektene er aktivitetssavhengige.

Det budsjetteres med gebyrinntekter på 23,7 mill. kroner for 2012, en økning på 12 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Foruten prisjustering knytter økningen seg til budsjetterte inntekter fra 22. konsesjonsrunde som vil ha søknadsfrist i 2012.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Posten omfatter inntekter knyttet til ODs oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, herunder samarbeidsavtalen med NORAD om rådgivning innenfor petroleumsforvaltning for utviklingsland og utviklingsprogrammet Olje for utvikling (OfU). Inntekter under post 02 må ses i sammenheng med ODs utgifter under kap. 1810, post 21.

Det budsjetteres med 66,4 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomhe-

ten for 2012, en økning på 2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011, jf. kap. 1810 post 21.

Post 03 Refusjon av tilsynsutgifter

Posten dekker rettighetshavernes refusjon til OD for utgifter i forbindelse med tilsyn med petroleumsvirksomheten innenfor ressursforvaltningsområdet. Refusjonene er knyttet til utgiftspostene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter.

Refusjon av tilsynsutgifter budsjetteres til 10,7 mill. kroner for 2012, en videreføring av saldert budsjett 2011.

Post 04 Salg av undersøkelsesmateriale

I tråd med Meld. St. 10 (2010–2011) Oppdatering av forvaltningsplanen for det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, vil datapakker med relevant seismikk fra Nordland VI, VII og Troms II bli lagt ut for salg fra og med 2012. Det er usikkert når en salgsprosess kan starte og om salget vil innbringe inntekter i 2012. Det budsjetteres derfor ikke med inntekter i 2012. Dersom det kommer inntekter fra salg i 2012 foreslås det at inntil 100 mill. kroner av salgsinntektene benyttes til videre seismikkundersøkelser og andre geologiske datainnsamlinger ved Jan Mayen. På den bakgrunn foreslås det en fullmakt til å overskride bevilgningen for 2012 under kap. 1810, post 21 med inntil 100 mill. kroner til videre seismikkundersøkelser og andre geologiske datainnsamlinger ved Jan Mayen mot tilsvarende merinntekter fra salg av innsamlede seis-

miske data under kap. 4810, post 04, jf. Forslag til vedtak III.

Resultatrapport 2010

OD har gjennom sin virksomhet i 2010 fulgt opp og bidratt til å realisere regjeringens hovedambisjoner for petroleumsnæringen. OD er OEDs sentrale rådgiver innen olje- og gassforvaltning. Basert på en forsvarlig ressursforvaltning med forankring i sikkerhet, beredskap og ytre miljø, arbeider OD for å gjennomføre de oppgavene etaten har fått gjennom Prop. 1 S og tildelingsbrev.

Resultatmål a: Lete og finne mer

OD har i 2010 foretatt analyse av lønnsomhet av leting på norsk sokkel de siste ti årene. Verdien av leting på norsk sokkel i denne perioden er beregnet til om lag 420 mrd. kroner og det har vært lønnsomt å lete i alle de tre hovedområdene på sokkelen. De største verdiene er skapt i Nordsjøen.

OD har oppdatert estimatet fra 2006 for uoppdagede petroleumsressurser for hele norsk sokkel. Estimert volum på uoppdagede ressurser er redusert fra 3,3 til 2,6 mrd. Sm³ oljeekvivalenter (o.e.). Den største reduksjonen kan forklares med at det er funnet 400 mill. Sm³ o.e. siden 2006 som kommer til fratrekk. Dernest er det gjort nedskrivning etter skuffende leteresultater i flere viktige letemodeller og etter kartleggingen utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

TFO 2009 ble fullført første kvartal 2010. Aktuelle prospekter fra søknadene har blitt registrert i ODs prospektdatabase. Forberedelser til TFO 2010 har inkludert metodeutvikling og planlegging og oppdatering av petroleumsgeologisk informasjon for alle utlyste blokker innenfor TFO-området. I forbindelse med 21. konsesjonsrunde har OD gitt en anbefaling om hvilke blokker som bør lyses ut. Etter søknadsfristens utløp er det foretatt en evaluering av alle søknadene til runden for anbefaling til OED.

I 2010 har OD foretatt batymetrisk datainn-samling over Jan Mayen-ryggen. I tillegg ble det i samarbeid med Orkustofnun (islandsk myndighetsorgan) innhentet havbunnsprøver på islandsk og norsk område.

OD har vært aktiv bidragsyter i arbeidet med de helhetlige forvaltningsplanene for Barentshavet og Lofoten og for Nordsjøen og Skagerrak. Kartleggingen av Vestfjorden, Nordland V, VI, VII, Troms II og Eggakanten ble sluttført, og beregning av ressurspotensialet, samt tilhørende verdierunding ble lagt frem i to omfattende rapporter.

Det har blitt gjennomført en analyse av utvinningstillatelser hvor det har vært lav leteaktivitet. ODs analyse viser at om lag to prosent av tildelt areal er brakke. Omfanget anses som beskjedent.

Resultatmål b: Utvinne mer

OD har fortsatt sitt pådriv for at verdiene i feltene på norsk sokkel skal bli realisert. I 2010 har følgende felt hatt prioritet: Heidrun, Åsgard, Troll, Snorre/Tampenområdet, Visund og Ekofiskområdet.

I 2010 behandlet OD planer for utbygging og drift for følgende fem funn: Gudrun, Valemon, Gaupe, Marulk og Islay.

Det ble gjennomført en områdestudie i Sleipner Nord-området for å sikre at utbyggingen av Gudrun og andre funn er fleksible nok til å ta høyde for innfasing av tilleggsressurser.

OD har identifisert samordningsgevinster for funnene Luno og Draupne og dette er påpekt overfor operatørene. Disse bekrefter at en felles utbyggingsløsning kan gi lavere utbyggings- og driftskostnader. OD har derfor utfordret selskapene på å samarbeide om utredning av samordnede utbyggingsløsninger.

OD har ført tilsyn med fiskale målesystemer på offshoreinnretninger og på landanleggene innenlands og utenlands og gjennomført årlige samarbeidsmøter med operatørene så vel som utenlandske myndigheter. En ny samarbeidsavtale er utviklet sammen med danske myndigheter i forbindelse med transportløsningen fra Trymfellet.

Femte runde Prestasjonsindikatoranalyse for felt (PIAF) har blitt gjennomført. OED og OD har besluttet at operatørene får tilsendt resultatene for sine felt, men det blir ikke avvirket egne møter med hver enkelt operatør.

OD arrangerte et økt utvinningsseminar med tittelen «taktskifte på norsk sokkel». OD har deltatt i Utvinningsutvalget med et medlem samt en medarbeider i sekretariatet. Utvalget la frem rapporten «Økt utvinning på norsk kontinentalsokkel».

IOR- prisen 2010 ble tildelt FMC Technologies for å ha utvist mot og vilje til å satse på utvikling av teknologi som øker produksjonen fra havbunnsbrønner.

Resultatmål c: Ivareta en bærekraftig utvikling

OD deltok i arbeidsgruppen Klimakur 2020, der direktoratet hadde ansvaret for to sektorrapporter, «Petroleumssektoren» og «Fangst, transport

og lagring av CO₂». OD har, sammen med NVE, Fiskeridirektoratet, Kystverket og Direktorat for naturforvaltning, vurdert hvilke havarealer på norsk sokkel som kan være egnet for etablering av havbasert vindkraft. OD har hatt ansvaret for å ivareta petroleumsinteressene i arbeidet. Utbygging av vindkraft tilknyttet eksisterende og nye petroleumsinnretninger ble vurdert og er omtalt i rapporten «Havvind, forslag og utredningsområder».

OD har gjennom oppfølging av nye utbyggingsprosjekter og større modifikasjoner sett til at selskaper gjennomfører vurderinger av kraft fra land. Arbeidet består i å gi råd til selskaper om hvordan vurderingene gjøres for å best mulig ivareta samordningsgevinster og andre forutsetninger. OD har utarbeidet en rapport som gir oversikt over fremtidig kraftbehov til utbygginger som får kraft tilført fra land.

OD har i 2010 arbeidet med å kartlegge norsk sokkel for mulig langtidslagring av CO₂. Det skal lages et atlas over lagringsreservoarer på norsk sokkel, der en første versjon er tenkt lagt fram mot slutten av 2011. Som et ledd i oppfølgingen av dette arbeidet ble det i januar 2010 opprettet et CO₂-lagringsforum under ledelse av OD. Lagringsforumet består av relevante aktører fra næringsliv og akademia.

Resultatmål d: Sikre et godt fakta- og kunnskapsgrunnlag

OD har foretatt en ny analyse av letemodellene på norsk sokkel og publisert revidert estimat over uoppdagede ressurser. Det er også gjennomført en statistisk analyse av faktiske funn for å kunne forutsi gjenværende uoppdagede ressurser som en kalibrering til den tradisjonelle, prospektbaserte letemodellanalysen.

Faktahefte 2010 ble utgitt som trykksak og nettversjon på nynorsk og engelsk. En ny versjon av ODs faktasider ble lansert i 2010. Arbeidet med

den nye versjonen har tatt om lag to år og det er utviklet forbedret funksjonalitet relatert til frigitte brønner, samt lettere å hente ut produksjonstall.

OD har oppdatert oversikten over petroleumsressursene, ressurs- og reserveutviklingen, samt utviklingen av ODs målsettinger om reservetilvekst. Det ble også arbeidet med et nytt innrapporteringssystem for produksjonsdata i samarbeid med Oljeindustriens Landsforening (OLF). Dette har pågått over flere år og forventes å avsluttes i 2012.

OD har innkrevd, kontrollert og beregnet areal- og CO₂-avgift på norsk sokkel. Prognoser vedrørende innbetaling av arealavgift er rapportert til OED og søknader om fritak fra arealavgiften er behandlet. Det har også blitt rapportert en oversikt over samlede beløp på areal- og CO₂-avgift til Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) hvor formålet er å sammenstille og avstemme pengestrømmer fra petroleumsvirksomheten i Norge.

OD har oppgaver knyttet til myndighetenes internasjonale virksomhet, der OD samarbeider med UD/Norad og OED innenfor aktiviteter knyttet til gjennomføring av bilaterale samarbeidsavtaler.

Andre prioriterte arbeidsoppgaver

Det ble i 2010 gjennomført en brukerundersøkelse for å kartlegge hvordan OD oppfattes av næringsen og andre statlige organer. Resultatene er presentert for ODs ledelse og medarbeidere og er offentliggjort via ODs nettsider.

OD vurderer det fortsatt riktig å fokusere på fem av de seks risikoområdene som ble presentert i fjorårets risikorapport. CO₂-deponering har vært spilt inn som et risikoområde de foregående år, men tas nå ut da ODs rolle og arbeid er avklart og risikonivå i forhold til petroleumsressursene vurderes som lavt.

Programkategori 18.20 Energi og vannressurser

Norges vassdrags- og energidirektorat

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har forvaltningsansvar for vann- og energiressursene i Norge. NVE har også forvaltningsansvar for å forebygge skader fra flom og skred. NVE har hovedkontor i Oslo og regionkontorer i Tønsberg, Hamar, Førde, Trondheim og Narvik. NVE hadde 525 ansatte per 1. oktober 2010, fordelt på 337 menn og 188 kvinner. Til sammen utgjorde dette om lag 512 årsverk⁴.

Hovedmål og resultatmål

NVE skal gjennom sin forvaltning, sitt tilsyn og ved videreutvikling av regelverk fremme en sikker, effektiv og miljøvennlig energiforsyning. NVE skal ha god oversikt over utviklingen i energibruk, kraftoverføringsbehov, markedet for effektive og miljøvennlige energiløsninger og forhold knyttet til omlegging av energibruk og -produksjon. NVE skal legge til rette for at kraftmarkedet fungerer så effektivt som mulig. NVE er også rasjoneringsmyndighet og ansvarlig for landets kraftforsyningsberedskap.

NVE er nasjonal faginstans for hydrologi og skal bidra til en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vannressursene. NVE skal bidra til å forebygge tap av liv og skade på verdier som følge av skred, flom og erosjon.

NVE skal arbeide med å forebygge negative konsekvenser av klimaendringer innenfor NVEs ansvarsområder, herunder fremme forslag og gi råd om nødvendige tiltak.

Hovedmål 1: Ivareta miljø- og brukerinteresser i vassdrag

NVE skal forvalte de samlede miljø- og brukerinteressene i vassdragene i henhold til vassdragslovgivningen. NVE har ansvar for å avveie motstridende brukerinteresser når planer for nye tiltak i vassdragene legges frem, herunder vannkraftpro-

sjekter og andre vassdragsinngrep som for eksempel uttak av vann til settefiskanlegg. Gjennom godkjenning av detaljplaner og tilsyn skal NVE kontrollere at miljø- og sikkerhetskrav i nye og eksisterende konsesjoner følges opp.

NVE skal forvalte vassdragsvernet slik at naturmangfold, urørthet og opplevelsesmuligheter blir tatt vare på for kommende generasjoner. NVE skal bistå i arbeidet med en helhetlig planprosess for Vefsna, jf. St.prp. nr. 53 (2008-2009).

NVE skal bidra med oppfølging av vedtatte forvaltningsplaner og karakterisering av vassdragene etter vannforskriften, samt bidra med utarbeidelse av veiledere og verktøy innenfor sitt ansvarsområde.

NVE skal, som nasjonal faginstans for hydrologi, utføre kontinuerlig overvåking og analyser knyttet til vannressursene i Norge. NVE skal oppdatere, kvalitetssikre og lagre hydrologiske data og analyseresultater, samt gjøre dette tilgjengelig via moderne webløsninger. NVE skal sørge for effektiv drift, vedlikehold og investeringer i det hydrologiske stasjonsnettet og sørge for at dette dekker de overvåkningsbehov som kreves for et godt beslutningsgrunnlag innenfor NVEs forvaltningsområder.

Norsk vassdrags- og vannkraftshistorie er en viktig del av norsk kulturhistorie. NVE skal følge opp arbeidet med å kartlegge og formidle historien gjennom sin museumsordning, samt behandle søknader om støtte til kulturminner i vassdrag og det fredede kraftanlegget ved Tysse-dal.

Hovedmål 2: Ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen og sikre samfunnet mot skred- og vassdragsulykker

NVE har et viktig beredskapsansvar både knyttet til kraftforsyningen og skred- og vassdragsulykker.

Kraftforsyningen er en avgjørende del av den kritiske infrastrukturen i samfunnet. NVE skal rette stor oppmerksomhet mot og prioritere arbeidet med kraftforsyningsberedskap innen både regulering, veiledning, øvelser og tilsyn. NVE skal vektlegge beredskapsmessige hensyn

⁴ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister. Det er en ansatt på lederlønnkontrakt som ikke er med i denne oversikten.

i konsesjonsbehandlingen av viktige utbygginger.

NVEs tilsynsvirksomhet avdekker gap mellom pålagte krav og faktisk tilstand. Arbeidet med å utvikle tydelige krav gjennom beredskapsforskriften, samt å følge opp dette aktivt gjennom tilsyn og reaksjoner på brudd skal videreføres i 2012. Videre skal NVE utvikle en revidert beredskapsforskrift, basert på forslaget om endrede beredskapsbestemmelser i energiloven, jf. Prop. 112 L (2010-2011). Kravene til bemanning og sikkerhet gjennom beredskapsforskriften henger sammen med tilgrensende krav i kompetanseforskriften og i forskrift om måling og avregning, og dette skal være godt samordnet både i regelverksutvikling, veiledning og tilsyn.

I sin tilsynsvirksomhet skal NVE prioritere ut fra hensyn til risiko og vesentlighet. Gjennom tilsyn og andre kompetansehevede tiltak skal NVE understøtte energiselskapers evne til å forebygge og håndtere ekstraordinære hendelser. Direktoratet skal blant annet rette oppmerksomhet mot risiko for strømutfall grunnet større tekniske havari, påkjenninger som følge av klimaendringer, sammenbrudd eller manipulasjon med kritiske IKT-systemer eller bevisst skadeverk.

NVE skal følge opp EUs direktiv om sikring av europeisk kritisk infrastruktur (2008/114/EF). NVE skal videreføre sitt systematiske samarbeid om kraftforsyningsberedskap med energibransjen, myndighetsorganer og energimyndighetene i andre nordiske land. NVE skal herunder særskilt rapportere til OED om status for nordisk beredskapssamarbeid.

NVE skal i 2012 fortsatt følge opp og veilede nettselskapene i arbeidet med rasjoneringsplaner.

Fysiske påkjenninger som følge av klimaendringer er en viktig beredskapsmessig utfordring. NVE skal i lys av NOU 2010: 10 Tilpassing til eit klima i endring og egne utredninger følge opp og vurdere behov for tilpasninger og tiltak innenfor NVEs ansvarsområder som følge av endret klima.

NVE skal bidra til å forebygge skader fra skred, flom og erosjon ved å:

- kartlegge og informere om fareområder,
- bidra til at det blir tatt hensyn til flom- og skredfare i kommunale arealplaner,
- gi kommuner faglig og økonomisk bistand til planlegging og gjennomføring av sikringstiltak,
- overvåke og varsle flom- og skredfare,
- gi kommuner, politi og andre beredskapsmyndigheter faglig bistand under beredskaps- og kritesituasjoner og

- frembringe og formidle kunnskap om flom og skred.

Arbeidet med forebygging av skredulykker skal samordnes med NVEs oppgaver knyttet til sikkerhet langs vassdrag. NVEs regionkontorer har en viktig rolle i dette arbeidet. I 2012 skal NVE fortsette utviklingen av en operativ overvåkings- og varslingstjeneste for snø- og løsmasseskred.

NVE skal føre tilsyn og kontroll med dammer og andre vassdraganlegg, herunder se til at krav i ny damsikkerhetsforskrift følges opp. NVE skal bidra til kompetanse- og rekrutteringstiltak innen damsikkerhetsområdet.

Hovedmål 3: Fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon

NVE skal ha oversikt over status, muligheter og miljøeffekter knyttet til alle energikilder, energibærere og transportsystemer som kan være aktuelle i Norge. NVE skal gjennom konsesjonsbehandlingen bidra til en best mulig ressursutnyttelse med færrest mulig ulempe for miljøet, og minst mulig konflikt med andre brukerinteresser. NVE skal kontrollere at miljø- og sikkerhetskrav følges opp. Videreutvikling og gjennomføring av tilsyn med vindkraftanlegg skal prioriteres også i 2012.

NVEs konsesjonsbehandling skal fortsatt være effektiv og av høy kvalitet. Høy effektivitet er viktig for å nå målene om fornybar energiproduksjon. Gode prosesser og god dialog med berørte interesser skal stå sentralt for å nå målene. NVE skal prioritere behandlingen av prosjekter som raskt kan bidra til å styrke forsyningsikkerheten, særlig i utsatte regioner. Dette innebærer at NVE skal gi førsteprioritet til behandling av kraftledninger i sentral- og regionalnettet. Der nest skal vannkraft-, vindkraft- og fjernvarmeprosjekter prioriteres. For meldinger og søknader om å bygge ut vindkraftanlegg skal fastsatte prioriteringskriterier benyttes, slik at de mest realistiske og minst konfliktfylte prosjektene behandles først. NVE skal også legge til rette for en hensiktsmessig koordinering av nye produksjons- og nettanlegg, herunder samordne konsesjonsbehandlingen i utvalgte regioner for å finne fram til den totalt sett beste ressursutnyttelsen. NVE skal bistå fylkeskommuner som gjennomfører regional planlegging for vindkraft og små vannkraftverk. NVEs regionkontorer skal bistå fylkeskommunen i konsesjonsbehandlingen av små vannkraftverk opp til 1 MW.

NVE skal bistå departementet i arbeidet med EUs direktiv for å fremme bruken av energi fra fornybare energikilder (2009/28/EF).

Et felles elsertifikatmarked med Sverige skal være i drift fra 1. januar 2012. NVE har ansvar for driften av systemet. NVEs oppgaver omfatter blant annet godkjenning av produksjonsanlegg, tilsyn med markedet og tilsyn med Statnett som registeransvarlig. NVE skal utvikle systemer som kan gi regelmessig oversikt over elsertifikatordningen, herunder status for behandling av nye energianlegg på alle stadier frem mot produksjonsstart.

NVE skal bidra til arbeidet med oppfølgingen av nasjonal strategi for fornybar energiproduksjon til havs og delta i arbeidet med forvaltningsplan for Nordsjøen.

NVE skal føre tilsyn med nedstrøms gassinfrastruktur og fjernvarme.

Hovedmål 4: Fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk

NVE skal legge til rette for et velfungerende energi- og kraftmarked og en sikker energi- og effektbalanse. Gjennom konsesjonsbehandlingen skal NVE sikre at samfunnets behov for overføring og distribusjon av energi ivaretas på best mulig måte og med så få ulemper for miljøet som mulig. NVE skal legge stor vekt på en effektiv og kvalitetsmessig forsvarlig behandling av konsesjonspliktige anlegg i overføringsnettet. Mulighetene for energiomlegging skal inngå som en integrert del i strategiutformingen.

NVE fører økonomisk og teknisk tilsyn med nettselskapene. NVE skal forvalte regelverk for pris på fjernvarme og bistå departementet i spørsmål knyttet til regulering av fjernvarmevirksomhet. NVEs tilsyn med vilkår i konsesjoner til kraftledninger skal videreutvikles og styrkes.

NVEs regulering skal bidra til at utbygging og drift av nettvirksomhet foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte med tilstrekkelig oppmerksomhet rettet mot investeringer og vedlikehold.

NVE skal vurdere anbefalingene i rapporten fra departementets eksterne gjennomgang av den økonomiske reguleringen av nettselskapene fra 2010, herunder vurdere muligheter for utvidet bruk av skjønn og vurdere metoder for å ta hensyn til nettkapitalens alder i de sammenliknende effektivitetsmålingene av nettselskapene.

Det skal innføres en felles tariffersordning av regional- og sentralnettet. NVE skal foreslå de nødvendige endringer i regelverket for å få systemet på plass.

NVEs overvåking og analyser av kraft- og energimarkedene skal holde høy kvalitet, spesielt for å være forberedt på mulige knapphetssituasjoner og andre anstrengte kraftsituasjoner. Pålagte kraftsystemutredninger og NVEs egne nettanalyser skal sikre et godt grunnlag for konsesjonsbehandling og koordinering av tiltak innenfor nett, forbruk og produksjon. NVE skal følge opp ordningen med lokale energiutredninger.

NVE skal følge opp forsyningssikkerheten i kraftsystemet. NVE skal videreutvikle statistikk for feil og avbrudd i kraftsystemet og følge opp utøvelsen av systemansvaret.

NVE skal vedlikeholde og videreutvikle etasens kompetanse om stasjonær energibruk i ulike sektorer. NVE skal ha god innsikt i hvordan energibruken for ulike energibærere utvikler seg, og hvilke faktorer som påvirker utviklingen. Videre skal NVE bistå departementet i utviklingen av effektive virkemidler for å fremme energieffektivitet.

NVE skal bistå departementets arbeid med innføring og oppfølging av ulike EU-direktiver innen energieffektivisering og energibruk. Dette gjelder i første rekke bygningsenergidirektivet (2010/31/EU), energimerkedirektivet (2010/30/EU), direktivet om kogenerering av kraft og varme (CHP-direktivet) (2004/8/EF) og økode-signdirektivet (2009/125/EF).

NVE skal i 2012 gjennomføre endringer i energimerkeordningen for bygninger som følge av endringer i bygningsenergidirektivet.

NVE skal fortsette arbeidet med gjennomføringen av EUs tredje energimarkedspakke og prioritere aktiv deltakelse i det nye europeiske regulatorbyrået Agency for Cooperation of Energy Regulators (ACER).

NVE skal føre tilsyn med markeds plasskonsesjonær, systemansvarlig, omsetningskonsesjonære og kraftutvekslingen med utlandet.

NVE skal overvåke det fellesnordiske kraftmarkedet.

NVE skal innenfor rammene av det nordiske og europeiske samarbeidet bidra til å videreutvikle kraftmarkedet.

NVE skal fortsette arbeidet med å videreutvikle det norske sluttbrukermarkedet i 2012. NVE skal følge opp nettselskapenes planer for investeringer i og installasjon av avanserte måle- og styresystemer (AMS). NVE skal bidra til god informasjon til sluttbrukerne så de kan ta i bruk de mulighetene AMS gir, blant annet til økt bevissthet rundt energiforbruk og energieffektivisering.

Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter	404 688	420 450	441 150
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	76 205	80 250	71 500
22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 72</i>	97 511	100 300	100 300
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 451	9 000	6 000
60	Tilskudd til skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72</i>	41 805	46 000	14 000
70	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, <i>kan overføres</i>			15 300
71	Tilskudd til strømforsyning, <i>kan overføres</i>	32 000		
72	Tilskudd til skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60</i>			32 000
73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, <i>kan overføres</i>	60 000	60 000	120 000
	Sum kap. 1820	718 660	716 000	800 250

Vedrørende 2011

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2011 ble post 01 Driftsutgifter redusert med 1 mill. kroner, mens post 21 Spesielle driftsutgifter og post 74 Kompensasjon for tapt produksjon ble økt/bevilget med henholdsvis 3 mill. kroner og om lag 0,5 mill. kroner, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 441,15 mill. kroner under posten i 2012, en økning på 20,7 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	66 893	71 000	71 500
Museums- og kulturminnetiltak	9 312	9 250	
Sum post 21	76 205	80 250	71 500

Foruten lønns- og prisjustering (8 mill. kroner) foreslås det å øke NVEs driftsbudsjett med 12,7 mill. kroner. Av økningen knytter 6 mill. kroner seg til en parallelljustering av utgifter og inntekter i forbindelse med forslag om å gebyrfinansiere deler av NVEs nye arbeidsoppgaver med elsertifikatmarkedet, jf. kap. 4820, post 01. Resterende økning på 6,7 mill. kroner skal gå til prioriterte oppgaver knyttet til elsertifikater, økodesign- og energimerkedirektivet, skred og til IKT-utvikling.

Det foreslås bevilget 71,5 mill. kroner under posten i 2012, en netto reduksjon på 8,75 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Reduksjonen har sammenheng med at bevilgningen til museums- og kulturminnetiltak foreslås flyttet til kap. 1820, ny post 70.

Bevilgningen dekker lønnskostnader og andre driftsutgifter knyttet til hydrologisk oppdragsvirksomhet, institusjonelle oppdrag og samarbeidsavtalen med Norad som finansieres av inntekter over kap. 4820, post 02.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten budsjetteres til 71,5 mill. kroner for 2012, en økning på 0,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011, jf. kap. 4820, post 02. Økningen knytter seg til oppdrag utenom den hydrologiske oppdragsvirksomheten.

Av bevilgningen knytter 31,5 mill. kroner seg til driften av hydrologiske målestasjoner for regulanter og andre kunder, samt oppdragsforskning, rådgivning og konsulentvirksomhet i Norge og utlandet, mens 40 mill. kroner er knyttet til oppdrag for Norad og UD for å følge opp regjeringens bistandspolitikk innenfor NVEs fagfelt. NVE er Norads rådgiver innen forvaltning av energi- og vannressurser og utfører også selvstendige bistandsprosjekter på oppdrag fra Norad.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2012 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Post 22 Flom- og skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 72

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
Flomsikring og miljøtiltak	33 882	36 100	36 100
Skredsikring	46 611	35 000	35 000
Kartlegging av flom og skred	17 018	24 700	24 700
Varsling av flom og skred	0	4 500	4 500
Sum post 22	97 511	100 300	100 300

Det foreslås bevilget 100,3 mill. kroner til flom- og skredforebygging under post 22 for 2012, en videreføring av saldert budsjett 2011.

For å sikre en rasjonell fremdrift i sikrings- og miljøtiltakene, og dermed en god utnyttelse av budsjettmidlene, er det nødvendig å planlegge gjennomføring av tiltak på høsten før budsjettåret begynner. I planleggingsfasen vil bygge- og anleggskontraktene for gjennomføring av tiltak inngås. Dette medfører at NVE må inngå kontrakter med varighet utover budsjettåret som vil binde opp deler av neste års budsjett. Ved slutten av hvert år vil derfor deler av påfølgende års budsjett være bundet opp i pågående tiltak. På denne bakgrunn foreslås det at fullmakten til å pådra forpliktelser for inntil 50 mill. kroner utover gitt bevilgning videreføres for 2012, jf. Forslag til vedtak VII.

Fysiske sikringstiltak som gjennomføres i regi av NVE genererer i de fleste tilfeller distriktsbidrag fra kommuner og andre som får utført flom-

og skredforebygging. Bidraget utgjør normalt 20 pst. av anleggets totale kostnader, mens innbetalingstidspunktet er vanskelig å anslå eksakt. Det foreslås derfor at bevilgningen for 2012 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820, post 40 Flom- og skredforebygging, jf. Forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det foreslås bevilget 6 mill. kroner under posten i 2012, en reduksjon på 3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Det er de senere årene påløpt investeringer i forbindelse med rehabilitering av hovedkontoret til NVE. Rehabiliteringen er nå ferdigstilt og bevilgningen er som følge av det redusert med 3 mill. kroner.

Bevilgningen under posten går til oppgradering og vedlikehold av det hydrologiske stasjonsnett.

Post 60 Tilskudd til skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72

Det foreslås bevilget 14 mill. kroner for 2012, en reduksjon på 32 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Reduksjonen har sammenheng med at tilskuddsmidler som gis til private aktører eller interkommunale selskaper, er flyttet til kap. 1820, ny post 72. Bevilgningen omfatter støtte til kommuner knyttet til skredforebygging og døgnkontinuerlig overvåking av skredfarlige fjellpartier.

For å sikre en rasjonell fremdrift når det gjelder skredforebygging, og dermed en god utnyttelse av budsjettmidlene, er det nødvendig å planlegge gjennomføring av tiltak på høsten før budsjettåret begynner. Dette medfører at NVE må gi tilsagn med varighet utover budsjettåret som vil binde opp deler av neste års budsjett. Ved slutten av hvert år vil derfor deler av påfølgende års budsjett være bundet opp i pågående tiltak. På denne bakgrunn foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 10 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VII.

Mål for ordningen

Ordningen skal bidra til å redusere faren for tap av menneskeliv og store verdier ved flom og skred som kan ramme eksisterende bebyggelse. Målgruppen er kommuner som ønsker å planlegge og gjennomføre risikoreduserende tiltak mot flom og skred i egen regi.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Søknader om tilskudd skal prioriteres etter risiko- og nytte-/kostanalyser. Alle tiltak som staten bidrar til å realisere skal vurderes samlet med sikte på en best mulig nasjonal prioritering.

Ved vurdering av søknader skal det legges vekt på om kommunen har gjort det som må anses som rimelig for å ta hensyn til kjent fare for flom og skred, herunder styring av arealbruken i forbindelse med arealplanleggingen og plassering av byggverk i forbindelse med byggesaksbehandlingen. Dersom det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til kjente farer, kan søknader avslås. Det samme gjelder dersom flom- eller skredfaren er en følge av terrenginngrep eller andre tiltak som kommunen eller annen part har ansvaret for.

Tilskudd skal kunne gis både til utredning, planlegging og gjennomføring av fysiske sikrings-

tiltak mot flom og skred, og til etablering og drift av overvåknings- og varslingssystemer for skredfarlige fjellpartier. Det kan i unntakstilfeller også gis tilskudd til flytting eller kondemnering av fareutsatte byggverk.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler til og oppfølging av ordningen.

Post 70 Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, kan overføres

Det foreslås avsatt 15,3 mill. kroner til museums- og kulturminnetiltak innenfor energi- og vannressurssektoren i 2012, en økning på 6,05 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Økningen knytter seg til tilskudd til Riksantikvaren for å drive kulturminneundersøkelser i Vinstravassdraget – fase 2. Tilskuddet er finansiert av tidligere innbetalte sektoravgifter. Det er i budsjettet for 2012 i tillegg avsatt en samlet ramme på 6 mill. kroner knyttet til tilskudd til vedlikehold av kanalanlegg som kulturminner i vassdrag. Videre knytter 3,25 mill. kroner seg til NVEs museumsordning, herunder tilskudd til det fredede kraftanlegget ved Tyssedal.

Museumsordning

Det foreslås 3,25 mill. kroner til NVEs museumsordning i 2012, en videreføring i forhold til 2011.

Formålet med NVEs museumsordning er å ivareta, systematisere og formidle historie knyttet til norsk energi- og vannressursforvaltning, samt å ta vare på kulturminner som reflekterer denne historien.

Norsk Skogmuseum (NSM) og Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum (NVIM) er valgt som hovedsamarbeidspartnere og har samarbeidet siden 2003. Det årlige tilskudd skal dekke driftsmidler tilsvarende ett årsverk ved hvert av museene. Det er utarbeidet en egen strategisk plan som er styrende dokument for arbeidet med museumsordningen. I tillegg til ovennevnte gjennomføres det relevante samarbeidsprosjekter for å nå målene i strategisk plan.

Etter opprettelsen av museumsordningen er det øremerket midler til vedlikehold av det fredete kraftanlegget Tyssø I. Dette kulturminnet forvaltes av NVIM, slik at tilskuddet behandles som en del av den årlige bevilgningen til NVIM.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler til og oppfølging av ordningen.

Tilskudd til vedlikehold av kanalanlegg

Det foreslås 6 mill. kroner til vedlikehold av Telemarkskanalen og Haldenkanalen i 2012, en videreføring av saldert budsjett 2011.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler og oppfølging av ordningen.

Tilskudd til kulturminneundersøkelser

I 2008 ble det innført en sektoravgift hvor inntektene øremerkes finansiering av utgifter knyttet til kulturminnetiltak i vassdrag. Ordningen innebærer at det innføres et standardvilkår om at konsesjonærene ved revisjon og fornyelse av konsesjoner må betale et bidrag basert på magasinkapasitet. Det er så langt innbetalt om lag 9,7 mill. kroner i sektoravgifter knyttet til kulturminnevern i vassdrag og det er budsjettert med innbetalinger på 6,5 mill. kroner i 2011. I 2010 ble det gitt tilsagn på 1,1 mill. kroner til et kulturminneprosjekt i Byglandsfjorden i Aust-Agder. Videre ble det gitt tilsagn på 3 mill. kroner til kulturminneundersøkelser i Vinstravassdraget – fase 1 i 2011.

Basert på søknad fra Riksantikvaren foreslås det 6,05 mill. kroner til kulturminneundersøkelser i Vinstravassdraget – fase 2 i 2012. Reviderte konsesjonsvilkår for vassdraget ble fastsatt i kongelig resolusjon 12. desember 2008, noe som innebærer at vassdraget er omfattet av denne kulturminneordningen. Automatisk fredete kulturminner er ikke ivaretatt i forbindelse med de opprinnelige reguleringene i vassdraget.

Post 72 Tilskudd til skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60

Det foreslås bevilget 32 mill. kroner for 2012. Midlene omfatter støtte til skredforebygging og døgnkontinuerlig overvåking av skredfarlige områder. Bevilgningen er ny fra og med 2012 og må ses i sammenheng med flytting av tilskuddsmidler som gis til private aktører eller interkommunale selskaper fra kap. 1820, post 60.

For å sikre en rasjonell fremdrift når det gjelder skredforebygging, og dermed en god utnyttelse av budsjettmidlene, er det nødvendig å planlegge gjennomføring av tiltak på høsten før budsjettåret begynner. Dette medfører at NVE må gi tilsagn med varighet utover budsjettåret som vil binde opp deler av neste års budsjett. Ved slutten av hvert år vil derfor deler av påfølgende års budsjett være bundet opp i pågående tiltak. På denne bakgrunn foreslås det en fullmakt til å pådra for-

pliktelser for inntil 20 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VII.

Mål for ordningen

Ordningen skal bidra til å redusere faren for tap av menneskeliv og store verdier ved flom og skred som kan ramme eksisterende bebyggelse. Målgruppene er private grunneiere, grunneierlag, borettslag, sameiere og selskaper som ønsker å gjennomføre risikoreduserende tiltak mot flom og skred. Ordningen omfatter tiltak som det er mer hensiktsmessig å gjennomføre i privat regi enn i regi av kommunen eller staten.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Søknader om tilskudd skal prioriteres etter risiko- og nytte-/kostanalyser. Alle tiltak som staten bidrar til å realisere gjennom statsbudsjettets kap. 1820 post 22, post 60 og post 72, skal vurderes samlet med sikte på en best mulig nasjonal prioritering.

Ved vurdering av søknader skal det legges vekt på om søker har gjort det som må anses som rimelig for å ta hensyn til kjent fare for flom og skred, herunder plassering og utforming av byggverk, utforming og drenering av byggetomt og utearealer og lignende. Dersom det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til kjente farer, kan søknader avslås. Det samme gjelder dersom flom- eller skredfaren er en følge av terrenginngrep eller andre tiltak som søker eller annen part har ansvaret for.

Tilskudd skal kunne gis både til utredning, planlegging og gjennomføring av fysiske sikrings tiltak mot flom og skred, og til etablering og drift av overvåknings- og varslingssystemer for skredfarlige fjellpartier. Det kan i unntakstilfeller også gis tilskudd til flytting eller kondemnering av fareutsatte byggverk.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler og oppfølging av ordningen.

Post 73 Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, kan overføres

Det foreslås bevilget 120 mill. kroner for 2012, en økning på 60 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011.

Mål for ordningen

Tilskuddet skal bidra til å redusere forskjeller i nettleien som følge av naturgitte forhold og høye

overføringskostnader. Tilskuddet bidrar til en direkte reduksjon av nettleien for sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnettet i de områder av landet med høyest overføringskostnader. Den er utført slik at den ikke fjerner nettselskapenes insentiver til å drive effektivt og holde nettleien lav.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Kriteriet for tildeling av støtte er nettselskapets gjennomsnittlige nettkostnad per kWh for uttak av kraft. Det fastsettes en terskelverdi for gjennomsnittlige nettkostnader, beregnet ut fra størrelsen på den årlige bevilgningen. Frem til nå har distribusjonsselskap som omfattes av ordningen motatt to tredjedeler av differansen mellom terskelverdien og den gjennomsnittlige nettkostnaden i

selskapet. Fra og med 2012 foreslås dette endret til tre fjerdedeler av differansen. Hensikten er en større målretting av ordningen og større utjevning av nettleien, i tråd med regjeringens politiske plattform. Distribusjonsselskap der støtten blir mindre enn 1 øre per kWh omfattes ikke av ordningen. Dette skyldes at virkningen på nettleien blir beskjedent i forhold til de administrative kostnadene.

Tilskuddet inngår i selskapets tillatte inntekt (inntektsrammen) og bidrar til direkte reduksjon i nettleien til forbruker.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler til det enkelte distribusjonsverk og for oppfølging av ordningen. Ordningen administreres lokalt av distribusjonsverkene gjennom fastsettelsen av nettleien.

Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Gebyrinntekter	52 470	59 000	65 000
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	63 677	71 000	71 500
10	Refusjoner	3 005		
16	Refusjon av foreldrepenger	3 553		
17	Refusjon lærlinger	7		
18	Refusjon av sykepenger	2 643		
40	Flom- og skredforebygging	13 674	14 000	14 000
	Sum kap. 4820	139 029	144 000	150 500

Post 01 Gebyrinntekter

Inntekter under denne posten knytter seg til gebyrer fra sikkerhetstilsyn med dammer og andre vassdragsanlegg, tilsyn med elektriske anlegg og fjernvarmeanlegg, godkjenning og tilsyn med anlegg under elsertifikatordningen, miljøtilsyn og beredskapstilsyn.

Det budsjetteres med gebyrinntekter på 65 mill. kroner for 2012, en økning på 6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Økningen har sammenheng med en delvis gebyrfinansiering av NVEs oppgaver knyttet til elsertifikatmarkedet som starter opp i 2012, jf. kap. 1820, post 01.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Det budsjetteres med 71,5 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomheten for 2012, en økning på 0,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Se kap. 1820, post 21 for nærmere omtale.

Post 40 Flom- og skredforebygging

Det budsjetteres med 14 mill. kroner i inntekter knyttet til flom- og skredforebygging for 2012, en videreføring av saldert budsjett 2011. Budsjetterte inntekter utgjør distriktsbidrag knyttet til prosjekter som gjennomføres i regi av NVE, jf. kap. 1820, post 22.

Resultatrapport 2010

Ivareta miljø- og brukerinteresser i vassdrag

NVE har også i 2010 prioritert behandling av søknader om nybygg av småkraftverk høyt. I tillegg har NVE behandlet en rekke saker knyttet til vannkraft over 10 MW, damombygginger og et økende antall saker om andre tiltak i vassdrag. Behandling av vannuttak til settefiskproduksjon har også vært prioritert i 2010. Ved behandling av saker etter vassdragslovgivningen er NVEs rolle å avveie motstridende miljø- og brukerinteresser.

NVE oversendte i 2010 et forslag til retningslinjer for revisjonssaker til Olje- og energidepartementet. Sluttbehandlingen av revisjonssaker har ikke vært prioritert i 2010 i påvente av ferdigstillelse av retningslinjene.

Miljøtilsynet har i henhold til konsesjonsvilkårene godkjent detaljplaner før arbeidene er igangsatt, samt fulgt opp at byggingen av anlegg er gjennomført i tråd med godkjente planer. Miljøtilsynet har overholdt sitt mål om å godkjenne detaljplaner innen tre måneder.

NVE har i 2010 videreført utviklingen av nettsidene med dokumentasjon knyttet til de 388 objektene som nå inngår i Verneplanen for vassdrag. Vernevedtaket av Vefsna i 2009 åpnet for at det kan tillates kraftutbygginger i sidevassdrag dersom utbyggingene ikke kommer i konflikt med verneverdiene. NVE har deltatt i prosjektgruppen som arbeider med den samlede vassdragsforvaltningsplanen for vassdraget som startet høsten 2009 under ledelse av Nordland fylkeskommune.

NVE har bidratt aktivt i arbeidet med oppfølgingen av forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) (FOR-2006-12-15-1446). Det har i 2010 vært lagt særlig vekt på avklaring av miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster. NVE har deltatt i nasjonale og europeiske arbeidsgrupper og driftet og videreutviklet IKT-verktøyet Vann-Nett.

Det nasjonale hydrologiske stasjonsnettet for overvåking av landets vannressurser har i 2010 hatt stabil drift med minimalt tap av data. NVE har i 2010 etablert flere nye målestasjoner knyttet til klimaovervåkning og forbedring av det hydrologiske stasjonsnettet. Gjennom ekstra vannføringsmålinger i felt under flom- og lavvannsforhold har man oppnådd en forbedret datakvalitet på ekstremverdier. Data fra NVEs målestasjoner er kontrollert og tilgjengeliggjort i den nasjonale hydrologiske databasen Hydra II.

Gjennom ulike prosjekter og samarbeid med nasjonale og internasjonale institusjoner bidrar NVE til gjennomføring av studier av blant annet

effekter av klimaendringer på norske vassdrag og vannressurser.

NVEs museumsordning har i 2010 bidratt til en rekke formidlingsprosjekter rundt om i landet knyttet til historien til et bredt spekter av direktoratets arbeidsoppgaver, herunder ble temaplanen «Vassdragsteknikkens kulturminner» avsluttet, og første fase av nettstedet «www.flommer.no» for skolesektoren slutført. Videre ble det gitt støtte til vedlikehold av kulturminnene Haldenkanalen og Telemarkskanalen og det fredede kraftanlegget Tyssø I i Tyssedal.

Ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen og sikre samfunnet mot skred- og vassdragsulykker

NVE har i 2010 prioritert arbeidet med kraftforsyningsberedskapen med utgangspunkt i samfunnets behov for stabil kraftforsyning. Direktoratet har vektlagt arbeid med både regelverksutvikling, rådgivning, øvelser og tilsyn.

Med hjemmel i beredskapsforskriften har NVE i 2010 gjennomført en rekke beredskapstilsyn med anlegg for produksjon, nett og fjernvarme. Tilsynene i 2010 avdekket mange funn, herunder 196 avvik. Antall funn i tilsynene understreker behovet for videre oppfølging av energiselskapene. Ut fra en samfunnsmessig sårbarhetsvurdering er nettvirksomheten gitt høyeste prioritet. NVE vurderer at tilsynsvirksomheten er av avgjørende betydning for å sikre en forbedring av sikkerhets- og beredskapsarbeidet i bransjen.

NVE har aktivt fulgt opp Riksrevisjonens påpekning om behov for målrettet beredskapssamarbeid over landegrensene når det gjelder reparasjonsberedskap og andre beredskapsbehov.

NVE har hatt stor oppmerksomhet på forsyningssikkerhet både nasjonalt og regionalt. Høsten 2010 har det vært arbeidet med å etablere rammene for dette arbeidet. NVE har gjennomført en utredning om nasjonal reparasjonsberedskap. Arbeidet med en nasjonal tilstandsdatabase for kraftransformatorer er i gang, og systemet for innsamling av data skal være på plass innen 15. desember 2011.

IKT-sikkerhet, herunder i driftskontrollsystemer, er et prioritert tilsynsystem i beredskapsarbeidet. Det er egne spesialtilsyn innen sikkerhet i kritiske driftskontrollsystemer, samt løpende dialog og veiledning. Beredskapstilsynet inkluderer også påkjenninger som følge av klimaendringer, risiko for bevisst skadeverk og sikkerhet og beredskap knyttet til organisatoriske endringer i kraftselskapene.

NVE har i 2010 jobbet med å kartlegge mulige konsekvenser for kraftforsyningen på bakgrunn av påregnelige klimaendringer. Disse kartleggingene har blant annet blitt brukt som underlagsdokumentasjon for det regjeringsoppnevnte klimatilpassingsutvalget. NVE startet i 2010 også opp egne utredninger om henholdsvis lyn og ekstremstormer som en del av direktoratets arbeid med å vurdere virkninger av klimaendringer på energisystemet.

NVE arrangerte i 2010 sammen med andre beredskapsstater «Øvelse Kvikkleire» i Trøndelag. Øvelsen var svært nyttig og lærerikt og testet samvirke mellom ulike innsatsgrupper og myndigheter i et felles scenario. I 2010 planla og ledet NVE også flere regionale samvirkeøvelser for kraftforsyningen, telekommunikasjon og veisektoren med flere.

NVEs infrastruktur knyttet til beredskapsarbeid i kraftforsyningen og ved skred- og vassdragsulykker er styrket.

I 2010 er det gjennomført skrivebordtilsyn med ti rasjoneringsplaner hos ti nettselskaper. Det ble gitt krav om retting i ni av disse. Prosjektet med å oppdatere avsnvsverdier (tap som følge av at elektrisiteten ikke kan brukes som forutsatt) skal etter planen avsluttes i 2012.

Fra og med 1. januar 2009 overtok NVE ansvaret for de statlige forvaltningsoppgavene knyttet til å forebygge skredulykker, herunder andre typer skred enn de vassdragsrelaterte skredene. NVEs seksjon for skredkunnskap og -formidling i Førde ble i 2010 bemannet med fire medarbeidere. Oppbygging av arbeidet med å forebygge skader fra skred har fortsatt i 2010.

I 2010 har flomsonekartleggingen omfattet arbeid med 23 delprosjekter, inklusive fem ajourføringsprosjekter. Fire delprosjekter er ferdigstilt. NVE har fullført metodeutvikling for aktsomhetskart for flom. Kartene vil blant annet bli benyttet i risikoanalyser for å ivareta del 1 av EUs flomdirektiv (2007/60/EF).

NVE styrer den statlige skredfarekartleggingen og tildeler oppgaver til NGU i samsvar med avtale inngått i 2009. NVE finansierer også deler av løsmassekartleggingen som NGU gjennomfører. Dette arbeidet er et underlag for kartleggingen av fare for kvikkleireskred og andre løsmasseskred.

Arbeidet med en plan for statlig skredfarekartlegging har krevd betydelige ressurser i 2010. Det ble gjennomført en omfattende høringsrunde, der det ble mottatt om lag 350 innspill fra kommuner, fylkesmenn og fylkeskommuner.

I juni 2010 ble nye landsdekkende aktsomhetskart for snøskred ferdigstilt og lagt ut på Skrednett. NVE har sendt informasjon om kartene til alle kommuner. Kartleggingen av fare for kvikkleireskred har blitt videreført, og har i 2010 omfattet Oslo, Alta og Tromsø. Den regionale kartleggingen av fjellskredfare er videreført i fylkene Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal og Troms. Det er avholdt informasjonsmøter for kommunene i Troms og Sogn og Fjordane i samarbeid med fylkesmennene.

På basis av utredning høsten 2009 har NVE i 2010 valgt modell for organisering av en framtidig varslingsstjeneste på regionalt nivå for løsmasseskred og snøskred. Modellen innebærer at NVE varsler fare for løsmasseskred, mens Meteorologisk institutt varsler fare for snøskred. De to etatene samarbeider om utformingen av varslene for begge skredtyper og benytter også ekstern skredfaglig bistand. NVE har i 2010 gitt tilskudd for å drifte overvåking av fjellskredfare ved de fire høyrisikoobjektene Åkneset, Hegguraksla, Mannen og Nordnesfjellet. De tre første objektene overvåkes i regi av Åknes Tafjord Beredskap IKS på Stranda, mens Nordnesfjellet har vært overvåket av Fjellskred Troms med base i Kåfjord. NVE deltar i et samarbeidsprosjekt med blant annet Politidirektoratet, Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Åknes Tafjord Beredskap IKS om utvikling av en felles nasjonal mal for beredskapsplaner knyttet til store fjellskred.

NVE har også i 2010 håndtert flere skredhendelser, som leirskred i Lyngen, snøskred i Sunndal og en rekke sørpeskred i Nordland/Troms. Som statlig myndighet for flom- og skredfare skal NVE sikre at farene blir vurdert og tatt hensyn til i arealplanleggingen. Antall arealplansaker i NVE har økt som følge av at NVE fikk ansvaret for skredforebygging i 2009. I 2010 har NVE gitt uttalelse til nærmere 2 000 kommunale arealplansaker og fremmet 95 innsigelser, 85 av dem som følge av at flom- og skredfare ikke har vært tilstrekkelig innarbeidet. Dette er en markert økning siden 2009.

I 2010 har NVE utført eller hatt under utføring om lag 80 sikringstiltak mot skred, flom og erosjon. En viktig del av dette arbeidet er sikring av områder med fare for store kvikkleireskred. Av store tiltak nevnes spesielt sikring av boliger og skole i Klæbu sentrum, sikring av boligfelt i Hvitvingfoss i Kongsberg kommune, sikring av bebyggelse langs Skienselva i kommunene Porsgrunn og Skien, samt opprydding og sikring etter kvikkleireskredene i Namsos (2009) og Lyngen (2010). En rekke flom- og sørpeskred i Nordland, Troms

og Finnmark våren 2010 førte til mange skader på boliger og veier. NVE har gjennomført flere sikringstiltak etter dette. Av større flomsikringstiltak ellers nevnes spesielt sikring av elva Rukkedøla i Nesbyen sentrum i Nes kommune i Buskerud og et flomsikringstiltak i Grepalia i Ørsta. Begge tiltakene fullføres i 2011.

Det er i 2010 gitt tilskudd til flere sikringstiltak mot steinsprang og snøskred, blant annet i Kvam kommune, Oppdal kommune og Vannvåg i Karlsøy kommune.

NVE har i 2010 videreført arbeidet med å forberede gjennomføringen av EUs flomdirektiv, blant annet ved å utvikle en metode for foreløpig flomrisikoanalyse.

NVEs prognose- og flomvarslingsstjeneste var operativ i alle årets timer i 2010. Arbeidet med videreutvikling og forbedring av prognosemodeller og flomvarslingsverktøy ble videreført. Vannføringsprognoser og flomvarsler ble løpende lagt ut på NVEs internettsider og tekst-TV. Arbeidet med å utvikle vassdragsmodeller for vannstandsprognoser i både regulerte og uregulerte felt ble videreført.

NVE har i 2010 arbeidet med retningslinjer og en forvaltningsstrategi til ny damsikkerhetsforskrift. Informasjon om regelverket til bransjen blir gitt gjennom årlige damsikkerhetskurs, seminarer og konferanser.

Damsikkerheten i Norge er fundamentert på kvalifikasjonskrav til personell hos dameiere, rådgivere, entreprenører og personell som kontrollerer utførelse. I 2010 er det behandlet 101 søknader om godkjenning av vassdragsteknisk ansvarlig (VTA) og fagansvarlig. NVE har sammen med bransjen lagt vekt på å bedre rekrutteringssituasjonen til fagområdet. Det er gjort vedtak i 470 saker som omfatter konsekvensklasse, flomberegninger, revurderinger og planer/kontrollplaner for bygging/utbedring av dammer og rør.

Det er gjennomført ni tilsyn med internkontrollen til dameiere. I tillegg er det gjennomført i overkant av 290 befaringer og inspeksjoner av dammer og rørgater, både anlegg under bygging og i driftsfasen.

Fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon

NVE har også i 2010 gjennom sin konsesjonsbehandling av nye energiprojekter bidratt til å sikre samfunnets behov for energi på en best mulig måte og med så få ulemper for miljøet som mulig. Styrkingen av saksbehandlingskapasiteten innen konsesjonsbehandling har gitt resultater. NVE ga i 2010 tillatelser til prosjekter som vil kunne gi en

årlig produksjon på 3,3 TWh innen vind- og vannkraft, og 0,5 TWh innen fjernvarme. NVE har prioritert samordnet konsesjonsbehandling av nett og produksjonsanlegg og saker i regioner med anstrengt forsyningssikkerhet.

Søknadstilgangen for småkraftverk er fortsatt stor. NVE behandlet 101 småkraftsaker i 2010, en økning fra 73 i 2009. Det ble gitt 78 konsesjoner og sendt innstilling til OED i fire saker. Til sammen utgjør dette en årlig produksjon på om lag 900 GWh. 19 søknader om småkraftverk på til sammen 240 GWh/år ble avslått. NVE sendte i tillegg innstillinger til OED i større vannkraftsaker på til sammen 129 GWh/år. NVE har også bistått fylkeskommunen i Hordaland i deres arbeid med regional plan for småkraftverk.

Interessen for vindkraft er fortsatt stor. NVE ga elleve konsesjoner og tre avslag til vindkraftverk i 2010. Anleggene som fikk konsesjon representerer en installert ytelse på 1 006 MW og en mulig elproduksjon på 2,4 TWh/år. NVE har gitt innspill til arbeid med regionale planer for vindkraft og småkraftverk. 1. januar 2010 ble myndighet til konsesjonsvedtak for små vannkraftverk opp til 1 MW (unntatt vernede vassdrag) delegert til fylkeskommunene. I den forbindelse ble NVEs regionkontorer styrket for å kunne utføre behandlingen fram til vedtaket.

Det ble i 2010 gitt konsesjon i 13 fjernvarmeprosjekter som vil kunne gi om lag 0,5 TWh/år ny varmeproduksjon.

NVE hadde også betydelig aktivitet innenfor fordeling og beregning av konsesjonsavgifter og -kraft i 2010.

NVE har etablert rutiner og veiledningsmaterieell for å sikre god informasjon og effektiv behandling av saker om tilknytningssplikt.

Det er igangsatt arbeid for å kartlegge økonomisk potensial for bruk av geoenergi til dekning av bygningers energibruk og vurdere teknologi som er tilgjengelig i dag og i nær framtid. Det er igangsatt arbeid for å oppdatere økonomisk potensial for vindkraft på land basert på nye beregninger av vindhastigheter, turbulens og ising. Dette vil også bli koblet mot vernede områder. Vannkraftpotensialet sammenliknet med kostnad for vindkraft på land og til havs er interessant å kjenne til og det er igangsatt arbeid for å beskrive dette. Det har også blitt gjennomført et arbeid knyttet til potensialer og kostnader for bioenergi.

NVE har i 2010 bistått OED med datagrunnlag og analyser i arbeidet med det felles norsk-svenske elsertifikatmarkedet og bidratt til etablering av en lov om elsertifikater. Det er utført analyser

av den norske overgangsordningen for elsertifikatmarkedet.

NVE har bistått OED med utredninger for å gi bakgrunnsmateriale for gjennomføring av EUs direktiv om fornybar energi i Norge. I utredningene er ulike elementer og konsekvenser for Norge vurdert. NVE har fulgt prosessene i EU knyttet til gjennomføring av nytt direktiv om fornybar energi, samt rapportert til OED om utviklingen av støtteordninger og strategier i andre EU-land for å oppfylle målsettingene i direktivet.

NVE har godkjent over 100 prosjekter for opprinnelsesgarantier og hatt tilsyn med ett biokraftanlegg. Det er levert en egen rapport som beskriver handelen med opprinnelsesgarantier og varedeklarasjoner.

NVE har deltatt i arbeidet med «Helhetlig forvaltningsplan for Nordsjøen» og er med i faggruppen som har rettet spesiell oppmerksomhet mot vindkraft. Direktoratgruppen som ble etablert i 2009 for å identifisere egnede områder for havvindprosjekter i norske havområder (Havvindprosjektet) leverte sin rapport 2010.

NVE har i 2010 videreført tilsynet med fjernvarme iht. kravene i energilovforskriften og har gjennomført åtte tilsynsbesøk. Tilsynet i 2010 har rettet særlig oppmerksomhet mot fjernvarmeselskaper med størst varmesalg. Det ble funnet tolv avvik. NVE fattet i 2010 tre vedtak om overtredelsesgebyr for bygging og/eller drift av fjernvarmeanlegg i strid med konsesjon.

Fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk

NVE regulerer nettvirksomhet både gjennom inntekstrammereguleringen og direkte regulering. NVE fastsatte også i 2010 årlige inntektsrammer for hvert enkelt nettselskap. NVE arbeider med interne rutiner for helhetlige samfunnsmessige vurderinger i forbindelse med koordinering av nett og produksjon.

Det ble gjennomført stedlig tilsyn hos ti nettselskaper i 2010, der selskapenes innrapporterte tekniske og økonomiske data ble gjennomgått. Det ble funnet avvik hos samtlige.

I utviklingen av den økonomiske reguleringen har oppmerksomheten hovedsakelig vært rettet mot kostnadsnormmodellen i regional og sentralnettet. NVE la på slutten av året frem konkrete forbedringsforslag til den eksisterende modellen og et forslag til en mulig alternativ modell for nettselskapene for å få innspill til sitt videre arbeid.

NVE utga i juli 2010 avbruddsstatistikk for 2009. Mengden ikke-levert energi (ILE) fra nett-

selskapene til norske sluttbrukere, utgjorde 0,12 promille av den totale mengden levert energi. Dette er den laveste verdien noensinne.

NVE har gjennom 2010 hatt en omfattende deltagelse i det europeiske regulatorsamarbeidet gjennom organisasjonene CEER og ERGEG. Den tredje pakken ble vedtatt i EU 13. juli 2009. Etter den tredje pakken skal det utarbeides bindende retningslinjer på en rekke sentrale områder som markedsmodell for det europeiske kraftmarkedet, markedskobling, flaskehallshåndtering, nettdrift, systemdrift m.m. Gjennom EØS avtalen kan/vil dette regelverket også bli bindende for Norge. Gjennom 2010 har det nye regulatororganet i EU (ACER) vært under etablering. NVEs formelle rolle i ACER vil bli avklart gjennom tilpasning i EØS-avtalen. NVE har imidlertid oppnådd å kunne delta i de nye arbeidsgruppene som er under etablering i ACER. I det nordiske regulator-samarbeidet gjennom NordREG har nordisk sluttbrukermarked vært en prioritert oppgave. I samarbeid med en rekke bransjeaktører har NordREG produsert en gjennomføringsplan for et felles nordisk sluttbrukermarked. I tillegg til nordisk sluttbrukermarked har nordiske nettinvesteringer og analyse av pristoppene vinteren 2009/10 vært sentrale arbeidsområder.

NVE har i 2010 fulgt opp de endringene som ble innført da markedsplasskonsesjonen og avregningskonsesjonen ble fornyet i 2009. Det har vært avholdt kvartalsvise møter med Nord Pool Spot. Det har også vært avholdt halvårige møter med NordPools markedsovervåkning. Oppfølgingen av Nord Pool Spot utføres i nær kontakt med regulererne i de øvrige nordiske landene. NVE har også bidratt i arbeidet med å etablere markedskoblingen mellom det nordiske markedet og markedet i Sentral- og Vest-Europa, samt deltatt i arbeidet i ulike internasjonale fora der nye løsnings for kraftutvekslingen mellom land diskuteres.

I tråd med avregningskonsesjonen ble det i 2010 opprettet et rådgivende utvalg som skal bidra med evaluering og tiltak knyttet til gjennomføringen av avregningsansvarliges virksomhet. Videre er det i 2010 avholdt halvårige møter med avregningsansvarlig.

Det ble gjennomført ti tilsynsbesøk knyttet til nøytralitetsbestemmelsene i måling og avregningsforskriften i 2010. Tilsyn med internettssidene til nettselskapene ble videreført i 2010. Tilsynene avdekket både avvik og anmerkninger.

Som et ledd i forskriftsarbeidet har NVE i 2010 utredet behovet for ytterligere funksjonskrav knyttet til avanserte måler- og styringssystemer (AMS) som skal vedtas i første halvår i 2011. Det

er også gjennomført endringer i måling og avregningsforskriften knyttet til regler for leverandørbytter og fakturering.

Statnetts håndtering av flaskehals og handelskapasiteter har vært et viktig tema i forbindelse med oppfølging av systemansvaret. Den negative utviklingen av frekvenskvaliteten i Norden er også et fokusområde. Det er avholdt flere separate møter mellom NVE og Statkraft for å gjennomgå mulige tiltak for forbedring av frekvensen.

Pålagte kraftsystemutredninger er fulgt opp, og det ble også avholdt et plenumsmøte om kraftsystemutredninger i Bergen i mars 2010.

I forbindelse med innrapportering av lokale energiutredninger er det fattet tolv vedtak om tvangsmulkt til nettselskaper som ikke overholdt fristene for oppdatering og innrapportering. Alle områdekonsesjonærene oppdaterte utredningene etter dette. NVE deltok på ni energiutredningsmøter.

Arbeidet med løpende energimarkedsovervåking og analyse har fortsatt i 2010. Magasinfylling og månedlig korttidsstatistikk publiseres ukentlig på «nve.no». NVE administrerer Verktøyprosjektet som et bidrag til bedre analyser av kraftsituasjonen. NVE fulgte kraftsituasjonen nøye i 2010 og publiserte i månedsskiftet mai/juni en rapport om de høye prisene i enkelte timer i kraftmarkedet både i desember 2009 og januar og februar 2010.

NVE utga i 2010 en ny utgave av «Energistatus». Rapporten inkluderer et kapittel om energibruk i Norge, der utvikling i energibruk og faktorer som har påvirket den blir beskrevet. I forbindelse med dette arbeidet ble statistikk for stasjonær energibruk i Norge oppdatert og videreutviklet. NVE har dessuten på generell basis oppdatert og forbedret statistikk og datagrunnlaget for energibruk.

NVE startet i 2010 arbeidet med å identifisere hvilke deler av bygningsenergidirektivet som bør vurderes på nytt ut fra det reviderte direktivet (2010/31/EU). Det ble i 2010 gjort et stort arbeid med å beregne effekter av energieffektiviseringstiltak i stasjonær energibruk. I tillegg til å følge EUs arbeid med revisjon av energimerkene for ulike produkter, utførte NVE tilsyn med gjeldende energimerkedirektiv i 2010. NVE har deltatt i ulike EU-fora knyttet til Økodesigndirektivet.

Konsesjonsbehandling av store kraftledninger ble også i 2010 gitt høy prioritet, herunder sentralnettsakene Kolsnes-Mongstad-Modalen, Ofoten-Balsfjord-Hammerfest og Rød-Bamble. Det ble gitt 27 nettkonsesjoner som utgjør om lag 438

kilometer. Blant disse er ny kabel til Danmark, Skagerrak 4, ny kabel over Oslofjorden og nytt nett på Fosen knyttet til vindkraftutbygging. Det er i tillegg gitt 33 anleggskonsesjoner for andre nettanlegg som koblingsstasjoner, trafoer og lignende. I alt ble det avholdt 40 folkemøter.

Åpne prosesser og medvirkning er sentralt i NVEs konsesjonsbehandling. Økt konfliktnivå i nettsaker, blant annet Sima-Samnanger har medført økt arbeid med enkeltprosjekter. Prosesser knyttet til samiske interesser ved behandling av nett i Nord-Norge vært ressurskrevende og hatt høy prioritet. NVE arbeider kontinuerlig med å øke sin kompetanse innen relevante miljømessige avbøtende tiltak. Temaene fugl, reindrift, estetikk, lokalsamfunn og sanering/omstrukturering av eksisterende nett mv. er elementer som har vært sentrale i forbindelse med konsesjonsbehandling av kraftledninger også i 2010. Miljøtilsyn av kraftledninger ble styrket i 2010.

Andre innsatsområder

Internasjonalt bistandsarbeid

NVEs internasjonale bistandsarbeid bidrar til gjennomføringen av regjeringens utviklingspolitikk innen sektorene vann og energi. Hoveddelen av NVEs internasjonale bistandsarbeid reguleres gjennom en samarbeidsavtale mellom NVE og Norad/UD. NVEs bistandsarbeid er i hovedsak rettet mot utvikling av et apparat for bærekraftig og selvstendig forvaltning av samarbeidslandenes energi- og vannressurser. I 2010 ble det gjennomført samarbeidsprosjekter innen institusjonsutvikling i ni land (Bhutan, Etiopia, Filippinene, Nepal, Sør-Afrika, Øst-Timor, Liberia, Ghana og Vietnam), samt regionsamarbeid i sørlige Afrika. Samtidig ble det gjennomført rådgivningsoppdrag for Norad/UD, som foruten ovennevnte land, også omfattet Sudan, Nicaragua og Tanzania.

Post 71 Tilskudd til strømforsyning

I revidert budsjett 2009 ble det bevilget et tilskudd på 33 mill. kroner i støtte til etablering av en strømkabel for å sikre forsyningen til Træna. Midlene ble overført til 2010 da prosjektet ble noe forsinket. Anlegget ble ferdig høsten 2010 og 32 mill. kroner ble utbetalt i 2010. Resttilskuddet på 1 mill. kroner ble overført til 2011 for utbetaling ved endelig prosjektrekningskap.

I 2010 ble det bevilget 33 mill. kroner i støtte til etablering av ny strømkabel til Værøy. Prosjektet har blitt noe forsinket og midlene er overført til 2011. Det ble gitt anleggskonsesjon høsten 2010.

Prosjektet er planlagt gjennomført i 2011. Utbetalinger vil skje terminvis etter hvert som NVE mottar betalingsanmodninger basert på revisorgodkjente rapporter om fremdrift i prosjektet.

Post 73 Tilskudd til utjevning av overføringstariffer

I 2010 ble det utbetalt 60 mill. kroner under ordningen, som omfattet 26 distribusjonsnett med til sammen 72 349 sluttbrukere. Selskapene som ble omfattet av ordningen hadde kunder i fylkene Buskerud, Hordaland, Møre og Romsdal, Nordland, Sør-Trøndelag, Telemark, Østfold, Finnmark, Rogaland og Oppland.

I 2010 ble det tildelt støtte til distribusjonsnett med gjennomsnittlig nettkostnad høyere enn 33,2 øre/kWh. Tilskuddet lå mellom 1,2 og 19,9 øre/kWh. For en gjennomsnittlig husholdningskunde med forbruk på 20 000 kWh i disse distribusjonsnettene, tilsvarte dette en årlig reduksjon i nettleien i intervallet mellom kr 240 og kr 3 980 eksklusiv offentlige avgifter (merverdiavgift, forbruksavgift og påslaget på nettariffen). Støtteordningen medfører at ingen distribusjonsnett i 2010 hadde høyere gjennomsnittlig nettkostnad enn 41,5 øre/kWh.

Kap. 2490 NVE Anlegg

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2010	budsjett 2011	2012
24	Driftsresultat			
45	Større utstørsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 589	3 000	2 000
	Sum kap. 2490	7 589	3 000	2 000

Anleggsvirksomheten er ikke organisatorisk skilt ut fra NVE som egen forretningsdrift. Det er etablert et klart regnskapsmessig skille mellom NVEs forvaltningsoppgaver og entreprenøroppgaver knyttet til NVEs praktiske sikringsarbeid.

NVE Anlegg skal primært utføre sikrings- og miljøtiltak i vassdrag og andre vassdragsrelaterte tiltak samt skredforebyggende arbeid, inkludert nødvendig vedlikehold av eksisterende anlegg som NVE har gitt bistand til. NVE Anlegg utgjør dessuten en viktig del av NVEs beredskapsorgani-

sasjon og skal bidra til å opprettholde og videreutvikle den vassdragstekniske kompetansen i NVE. Anleggsvirksomheten skal utøve sine oppgaver på en mest mulig kostnadseffektiv og rasjonell måte og samtidig sikre høy kvalitet med hensyn til sikkerhet og miljø. Det er et mål at NVE Anlegg skal gå i driftsmessig balanse. NVE Anlegg er en av flere aktør i entreprenørmarkedet i forbindelse med anleggsarbeider finansiert over NVEs budsjett og vassdragsrelaterte arbeider for andre tiltakshavere.

Tabell 3.3 NVE Anleggs kapitalbalanse per 31.12.2010

Eiendeler	Kroner	Egenkapital og gjeld	Kroner
<i>Anleggsmidler:</i>		<i>Egenkapital:</i>	
Anleggskapital	26 218 804	Egenkapital uten reguleringsfond	9 242 744
		Reguleringsfond	2 169 065
Sum anleggsmidler	26 218 804	Sum egenkapital	11 411 809
<i>Omløpsmidler:</i>		<i>Langsiktig gjeld:</i>	
Kortsiktige fordringer	2 169 065	Statens rentebærende gjeld	16 976 060
Sum omløpsmidler	2 169 065	Sum langsiktig gjeld	16 976 060
Sum eiendeler	28 387 869	Sum egenkapital og gjeld	28 387 869

Tabell 3.4 Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg

	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
Driftsresultat i pst. av driftsinntekter ¹	-1,7	3,9	-2,7
Totalkapitalrentabilitet i pst. ²	-2,9	11,5	-5,2
Ekstern omsetning i pst.	8,9	25,5	9,9

¹ Driftsresultatet omfatter driftsinntekter, driftsutgifter og avskrivninger.

² Totalrentabiliteten er resultat etter finanskostnader i pst. av totalkapitalen. Resultat omfatter driftsinntekter, driftsutgifter, renter og tap/gevinst ved salg.

NVE Anleggs avskrivningsordning

NVE Anlegg følger avskrivningsplaner basert på lineære avskrivninger for anleggsmidlene. Avskrivningene på de enkelte anleggsmidler foretas lineært, basert på en fastsatt avskrivningsperiode, åtte og 20 år for henholdsvis maskiner og bygninger. Anleggsmidler avskrives ikke i investeringsåret, men starter fra 1. januar påfølgende år.

Anleggsmidler blir avskrevet for et helt år i salgsåret. Nytt utstyr som har en kostnad på under kr 50 000 eksklusiv merverdiavgift, avskrives ikke. Brukt utstyr eller spesialutstyr behandles særskilt i hvert enkelt tilfelle. Påkostninger og oppgraderinger føres mot anleggsmidler og inngår i avskrivningsgrunnlaget. Normalt vedlikehold skal ikke avskrives. Avvik fra disse rutiner skal begrunnes og dokumenteres i hvert tilfelle.

Post 24 Driftsresultat

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2012
		2010	Saldert budsjett 2011	
24.1	Driftsinntekter	-56 593	-54 000	-56 000
24.2	Driftsutgifter	51 696	47 300	49 500
24.3	Avskrivninger	5 382	5 600	5 400
24.4	Renter av statens kapital	955	1 100	1 100
24.5	Investeringsformål	1 000	1 000	
24.6	Reguleringsfond	-2 440	-1 000	
Sum post 24				

Underpost 24.1 Driftsinntekter

NVE anleggs driftsinntekter knytter seg til salg av forbygningstjenester til NVE og eksterne oppdrag. Driftsinntekter for 2012 er anslått til 56 mill. kroner, en økning på 2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

NVE Anleggs driftsutgifter er knyttet til lønn og kjøp av varer og tjenester. Driftsutgiftene for 2012 er anslått til 49,5 mill. kroner, en økning på 2,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011.

Underpost 24.3 Avskrivninger

Det budsjetteres med kalkulatoriske avskrivninger på 5,4 mill. kroner for 2012, en reduksjon på 0,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011.

Driften belastes med kalkulatoriske avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Avskrivningen er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5491, post 30.

Underpost 24.4 Renter av statens kapital

Det budsjetteres med kalkulatoriske renter på 1,1 mill. kroner for 2012, en videreføring av nivået fra saldert budsjett 2011.

Investeringsmidlene som bevilges over kap. 2490, post 45 anses som rentebærende kapital. Statens årlige netto investeringsbidrag til NVE Anlegg betraktes som et lån det skal betales rente av. Det årlige lånet er således lik investeringsbevilgningen under post 45 med fradrag av salgsinntekter, egenfinansierte investeringer og avskrivninger.

Driften belastes med kalkulatoriske renter for å ta hensyn til kapitalkostnad. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Renter er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5603, post 80.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det foreslås bevilget 2 mill. kroner til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold i 2012, en reduksjon på 1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Reduksjonen har sammenheng med at det for 2011 er bevilget 1 mill. kroner under posten til investeringer med inndekning fra reguleringsfondet som ikke videreføres i 2012.

Det foreslås videre at bevilgningen for 2012 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 5490, post 01 Salg av utstyr mv., jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 5490 NVE Anlegg

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Salg av utstyr mv.	1 010	500	500
30	Avsetning til investeringsformål	1 000	1 000	
	Sum kap. 5490	2 010	1 500	500

Post 01 Salg av utstyr mv.

Det budsjetteres med salg av utstyr for 0,5 mill. kroner i 2012, en videreføring av nivået fra saldert budsjett 2011.

Kap. 4829 Konesjonsavgiftsfondet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
50	Overføring fra fondet	140 500	144 900	149 400
	Sum kap. 4829	140 500	144 900	149 400

Vedrørende 2011

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2011 ble post 50 Overføring fra fondet økt med om lag 0,5 mill. kroner, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

Post 50 Overføring fra fondet

Konesjonsavgifter betales av regulanter og energiverk som kompensasjon for de ulemper vannkraftutbygging påfører allmenne interesser, samt at det gis som en andel av verdiskapingen. Hoveddelen av avgiftene tilfaller de kommuner hvor utbygging har funnet sted. En mindre andel går til staten og er opphav til Konesjonsavgiftsfondet. Fondet består av innbetalte avgifter som er regulert gjennom vassdragsreguleringsloven og industri-

konesjonsloven. Satsene bestemmes ved tildeling av konesjon og reguleres hvert femte år i takt med prisstigningen.

Hovedintensjonen med Konesjonsavgiftsfondet er å ha midler til øyeblikkelig disposisjon for å forebygge, erstatte eller avbøte skader som skyldes dambrudd, isgang, flom eller andre ekstraordinære ulykkeshendelser som følge av vassdragsreguleringer eller virksomhet i elektriske anlegg hvor staten er ansvarlig, eller hvor statens hjelp anses som påkrevd uten at andre midler kan disponeres til formålet. Konesjonsavgiftsfondets finansielle utvikling er vist i vedlegg 1.

Det foreslås et uttak på totalt 149,4 mill. kroner fra Konesjonsavgiftsfondet i 2012, en økning på 4,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011.

Programkategori 18.25 Energiomlegging

Regjeringen vil legge til rette for en sikker og miljøvennlig energiforsyning. Omlegging av energibruk og energiproduksjon er et viktig ledd i dette arbeidet. Den langsiktige visjonen for energiomleggingen er at miljøvennlige energiløsninger på sikt skal bli konkurransedyktige i markedet. Dette vil gi en mer diversifisert energiforsyning og bedre forsyningssikkerhet. Samtidig ivaretas hensynet til miljø- og klimamål.

Etableringen av Enova og Energifondet i 2001 har vært det viktigste leddet i strategien for en langsiktig omlegging av energibruk og produksjon. Tidligere har investeringsstøtte til vindkraft vært en sentral del av Enovas virksomhet. Med etableringen av et felles norsk-svensk elsertifikatmarked fra 1. januar 2012 vil denne oppgaven falle bort. Enova har imidlertid ansvar for satsing på fullskala demonstrasjon av ny energiteknologi og vil derfor fortsatt ha en rolle innenfor elsektoren. I Prop. 101 L (2010-2011) Lov om elsertifikater, beskriver departementet de viktigste satsingsområdene som Enova skal håndtere de neste årene. Arbeidet vil i stor grad rettes mot:

- Å stimulere til å begrense energiforbruket.
- Å stimulere til miljøvennlig energiproduksjon, herunder innføring av varmeløsninger, basert på andre energibærere enn elektrisitet, olje og gass.

For å utvikle markedet kreves betydelige investeringer og langsiktig og målrettet innsats. Tilfanget av gode prosjekter varierer fra år til år, blant annet på grunn av skiftende konjunkturer. Ved organiseringen av Enova og Energifondet har det vært lagt vekt på å gi virksomheten stabile rammer rundt arbeidet, ettersom det tar tid å få til en varig omlegging av energibruk og energiproduksjon, jf. omtalen i Prop. 1 S (2010-2011), pkt. 8.

Det er mange andre tiltak som, sammen med satsingen gjennom Enova SF, er med på å bygge opp under en omlegging til mer miljøvennlig produksjon og bruk av energi. Omsettbare kvoter for CO₂ og avgiftene på svovelutslipp, NO_x og andre klimagasser er viktige. Flere andre særavgifter på energi bidrar også til å påvirke energibruken. Det er innført en rekke energistandarder og energimerkeordninger for produkter. Fra 1. juli 2010 ble

det innført krav om energimerking ved salg, utleie og oppføring av bygninger. Målet er at energitilstanden i en bygning kan inngå som en del av beslutningsgrunnlaget ved kjøp og leie, og at boligeiere og næringsliv over tid skal utføre tiltak som gjør byggene mer energieffektive. Det er også innført nye strenge forskrifter med krav til energibruk i nye bygg. Generelt grenser flere deler av Enovas virksomhet opp mot andre deler av virkemiddelapparatet og Enova samarbeider med blant andre Innovasjon Norge, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statnett SF og Norges forskningsråd.

Enova SF og Energifondet

Enova er et statsforetak eid av Olje- og energidepartementet. Enova ble opprettet ved kongelig resolusjon 1. juni 2001 med virkning fra 22. juni 2001. Selskapet er lokalisert i Trondheim og hadde 52 fast ansatte per 31. desember 2010.

Formålet med Energifondet er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Enova skal forvalte midlene fra Energifondet. Energifondet eies av departementet og får sine inntekter fra et påslag på nettariffen på 1 øre/kWh, fra avkastning av Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering (Grunnfondet) og ved opptjente renter på inntilstående kapital i fondet foregående år. Budsjettflexibiliteten som ligger i ordningen med Energifondet har vært viktig for at Enova har kunnet arbeide med prosjekter over tid. Det er også med på å sikre at prosjekter med høyest energiresultat per støttekrone får tilsagn om støtte.

Enovas oppdrag om å forvalte midlene i Energifondet er spesifisert i en fireårig avtale mellom Olje- og energidepartementet og Enova SF. Avtalen skal sikre at Energifondets midler forvaltes i samsvar med de mål og forutsetninger som lå til grunn for Stortingets vedtak om opprettelsen av Energifondet, samt de øvrige rammer som gjelder for bruken av fondets midler. Avtalen definerer nærmere mål og krav til drift og rapportering knyttet til forvaltningen av midlene fra Energifondet.

Innføringen av elsertifikater er en ambisiøs satsing på utbyggingen av fornybar kraft. Ordning

gen med investeringsstøtte til vindkraft blir ved innføring av elsertifikatmarkedet avviklet, jf. Prop. 101 L (2010-2011). Regjeringen legger derfor opp til å trekke ut midler fra Energifondet som reflekterer satsingen på vindkraft de seneste årene. Regjeringen vil komme tilbake til de bevilgningsmessige konsekvensene av innføringen av elsertifikater senest i revidert budsjett for 2012.

Departementet har startet drøftingen med Enova SF om ny avtale. Ny avtale vil bli slutført når de budsjettmessige rammene for Energifondet er klare.

Riksrevisjonen foretok en revisjon av Enova SF og forvaltningen av Energifondet i 2008 og 2009, jf. Dokument 3:6 (2009-2010). I 2010 evaluerte departementet Enova og Enovas virksomhet, jf. Prop. 1 S (2010-2011). Evalueringen ga en gjennomgang av utviklingen i de ulike programmene og resultatene innenfor hvert enkeltområde i lys av støttenivå og disponible rammer. Evalueringen gir en nyttig bakgrunn i drøftingene om ny avtale.

EFTA Surveillance Authority (ESA) fastsatte sommeren 2008 nye miljøstøtteretningslinjer basert på EU-kommisjonens retningslinjer. Retningslinjene åpner for statlig investeringsstøtte, støtte gjennom anbudsordninger og driftsstøtteordninger som el-sertifikater. ESA godkjente Energifondet i vedtak av 18. juli 2011. Denne godkjenningen gjelder til utgangen av 2016 og erstatter ESAs vedtak om godkjenning av Energifondet fra 2006. ESAs godkjenning innebærer at Enova ikke kan støtte tiltak som det er pålagt å gjennomføre i henhold til forskrift.

Nærmere om Enovas virksomhet i neste avtaleperiode (2012-2015)

Innledning

I Prop. 101 L (2010-2011) Lov om elsertifikater, har departementet redegjort for grunnlaget for ny avtale med Enova og de generelle rammene for forvaltningen av Energifondet. Det vises også til evalueringen av virksomheten som ble presentert i Prop. 1 S (2010-2011). Etter avviklingen av tilskuddsordningen til vindkraft, vil Enovas virksomhet bli konsentrert om satsingen på fornybar varme, energieffektivisering i bygg og industri, samt på demonstrasjon av nye energiteknologier. Denne satsingen bidrar til en mer diversifisert energiforsyning og bedre forsyningssikkerhet ved at den begrenser avhengigheten av vannkraft. De løsningene som velges skal bidra til å begrense utslipp av klimagasser og miljøkonsekvenser fra utbygging av fornybar elproduksjon og nye trans-

portløsninger. Miljøpolitikken setter klare rammer for hvilke energiløsninger det er akseptabelt å ta i bruk i arbeidet for en god forsyningssikkerhet for energi.

Departementet har tidligere pekt på at styringsmodellen og rammene som er lagt for Enovas virksomhet, stiller store krav til målbarhet og resultatrapportering. Dette er særlig knyttet til at arbeidet med energiomlegging er svært langsiktig og at målbarheten av resultatene varierer. I dette kapitlet drøftes Enovas oppgaver og roller nærmere.

Nærmere om Enovas oppgaver

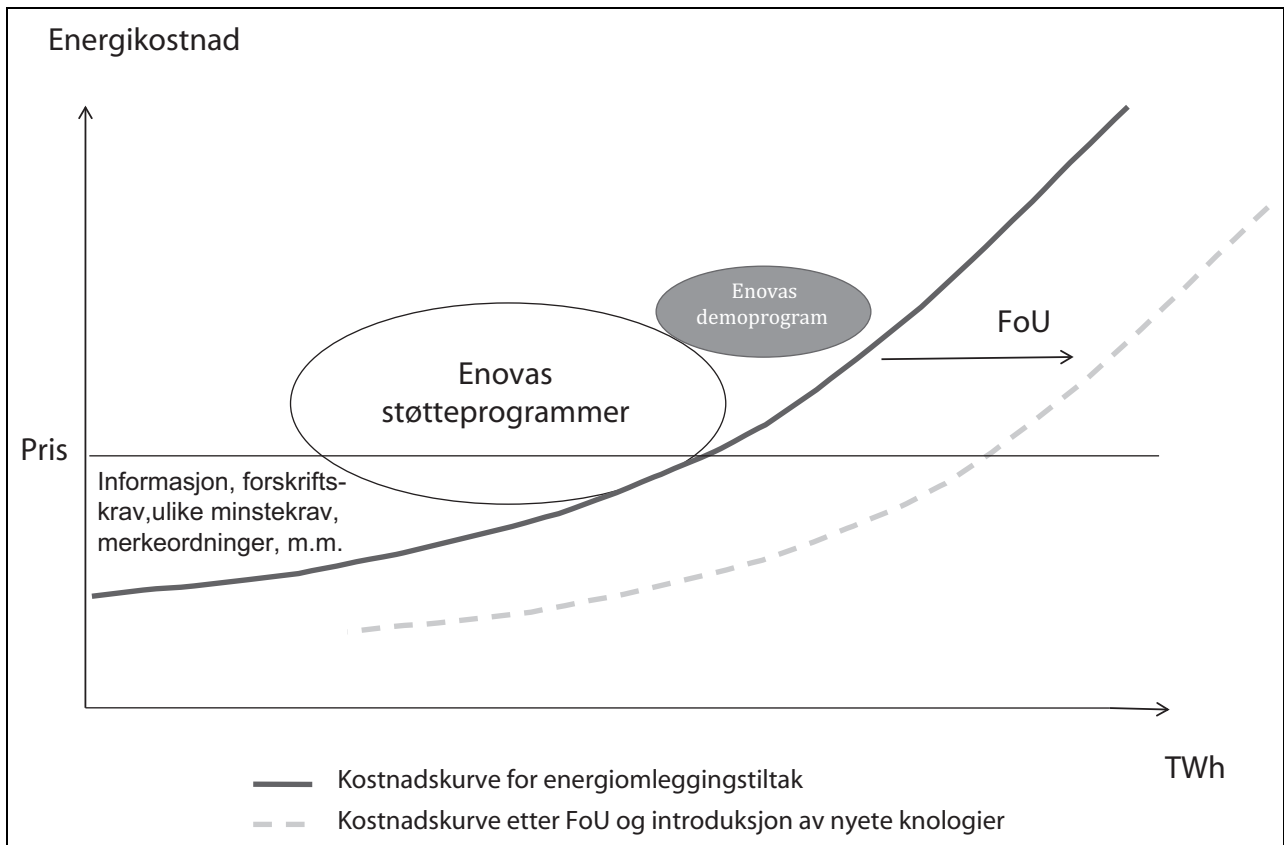
I evalueringen av Enova i fjorårets statsbudsjett, ble Enovas konkrete oppgaver og resultater gjennomgått. Både vindkraftsatsingen, satsingen på energieffektivisering i bygg og industri, arbeidet med varmeløsninger basert på fornybar energi og arbeidet med ny teknologi ble gjennomgått. I tillegg ble informasjonsvirksomheten drøftet. Det ble også pekt på noen utfordringer i arbeidet, herunder lange ledetider, kanselleringer, kravet om at Enovas virkemidler skal være utløsende for tiltak, målbarhet av resultater og resultatrapportering. Mens evalueringen var tilbakeskuende, ble det i Prop. 101 L (2010-2011) pekt på aktuelle konkrete innsatsområder framover. I dette avsnittet vil departementet beskrive Enovas arbeidsfelt uten å gå inn i de konkrete utfordringene knyttet til industri, bygg, varme og resultatrapportering. Det blir i stedet lagt vekt på å illustrere hvordan virkemidler kan innrettes avhengig av hvor modne de ulike markedene og teknologiene er.

Tiltakets kostnad vil, enten det er knyttet til et energieffektiviseringstiltak eller en varmeløsning, reflektere hvor markedsmessig modent tiltaket er. Dette kan illustreres som i figur 3.1, der den heltrukne kurven representerer kostnadene ved energiomlegging. Energiprisen er illustrert ved den horisontale linjen. Alle tiltak med lavere kostnader enn energiprisen skulle i utgangspunktet være lønnsomme. Det er likevel ikke opplagt at lønnsomme tiltak blir gjennomført, eller at disse er de foretrukne løsningene i markedet. Manglende kunnskap om mulighetene til å ta i bruk nye løsninger blir ofte trukket frem som en viktig barriere. Informasjon og rådgivning kan bidra til at aktører får kunnskap om mulighetene som finnes. Ulike merkeordninger, som energimerking av bygg og produkter, kan føre til økt bevissthet og bidra til at flere tar i bruk de lønnsomme tiltakene som finnes. Regulatoriske virkemidler, som minstekrav til energibruk i bygg og produkter, er

mer inngripende måter å fjerne barrierer på. Regulatoriske virkemidler bør derfor bare benyttes for tiltak som er lønnsomme og veletablerte i markedet. Støtteordninger med begrenset varighet, som støtteordninger gjennom Enova, kan også være aktuelt for å stimulere til særskilt adferd, eller for at et marked skal utvikles.

Det er en generell utvikling i markedet mot stadig bedre energiløsninger. Departementet legger til grunn at det fortsatt vil komme teknolo-

giske skift og flere gode energiløsninger i fremtiden. Det innebærer også at kostnadene ved ulike tiltak vil falle. Forskning og utvikling, samt introduksjon av nye løsninger i markedet både nasjonalt og internasjonalt, bidrar til dette. Næringslivets bidrag til denne utviklingen er stor. Denne utviklingen i markedet bidrar til at det hele tiden oppstår nytt potensial for energiomlegging. Dette er illustrert gjennom den stiplede kostnadskurven.

Figur 3.1 Markedet for ulike energiløsninger og Enovas plass i dette markedet

Departementet legger opp til at Enova skal ha en aktivitet rettet mot hele markedet for energiomlegging, enten det er lønnsomme potensialer, markeder som er i ferd med å modnes eller teknologier som fortsatt er i en demonstrasjonsfase. I en langsiktig strategi for å utvikle markedet vil dette være nødvendig. Enovas hovedaktivitet skal imidlertid være rettet mot det markedssegmentet som har kjente energiløsninger som ligger nært opp til, men som fortsatt ikke er fullt modent og konkurransedyktige i det kommersielle markedet. I figur 3.1 er dette illustrert som Enovas støtteprogrammer. Denne delen av markedet gir konkrete energiresultater som kan måles i et kortsiktig til mellomlangt perspektiv.

Resultatene varighet avhenger imidlertid av tiltakenes levetid.

Enovas demonstrasjonssatsing representerer et særskilt område for Enovas virksomhet. Denne delen omfatter støtte til demonstrasjon, kvalifisering og introduksjon av nye energiteknologier i markedet. Målt i støttekrone per kWh er disse tiltakene dyrere enn andre tiltak, og de er også lenger unna det kommersielle markedet. Svært mange forhold kan påvirke om en ny energiteknologi blir en suksess i markedet eller ikke. Departementet legger til grunn at noen av demonstrasjonsprosjektene på lang sikt vil kunne bygge opp under en miljøvennlig energiproduksjon og -bruk. Det vises til pkt. 3.4.3 i Prop. 101 L (2010-2011) for

en nærmere redegjørelse av Enovas plass i innovasjonskjeden.

Styringsmodell

Enovas og Energifondets formål er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Energiomleggingen er en langsiktig satsing på utviklingen av markedet for effektive og miljøvennlige energiløsninger som bidrar til å styrke forsyningssikkerheten for energi og redusere utslippene av klimagasser.

I Prop. 101 L (2010-2011) ble det fastslått at styringen av Enova fortsatt skal følge prinsippene for mål- og resultatstyring. Formålet for Energifondet er styrende for virksomheten og ligger fast. Innsatsområdene og resultatmål vil bli fastsatt i ny fireårig avtale med Enova. Det er et sentralt premiss at Enova skal oppnå høyest mulige energieresultater per støttekrone innenfor de rammer som er satt. Det er opp til Enova å utforme virkemidlene for energiomlegging innenfor Energifondets og avtalens rammer. Med de rammer som er gitt må Enova vektlegge kostnadseffektivitet i utforming av virkemidler og søke å unngå å gi høyere støtte enn det som er tilstrekkelig til å utløse de enkelte prosjektene. Modellen med overordnet mål- og resultatstyring i fire års avtaler gir muligheter for en mer langsiktig satsing enn årlig styring.

Det er gode grunner for å beholde langsiktigheten og den overordnede styringen med Enova. Det kreves en særlig innsikt for å forstå barrierene i markedet og utvikle gode virkemidler som kan kompensere. Enova har opparbeidet en betydelig kompetanse på de aktuelle markedene og på utvikling av virkemidler. Langsiktighet er viktig fordi investorene som planlegger prosjekter bruker tid før de kan fremme søknader som støtte, og det kan ta flere år før prosjektene står ferdig og Enova kan betale ut de siste 20 prosentene av støtbeløpet. Det er viktig at Enova framstår som en forutsigbar og langsiktig aktør som kan fange opp aktuelle prosjekter når de er modne. For å beholde styring med virksomheten er det viktig at resultatmålene i størst mulig grad speiler de områdene Enova skal ha en aktivitet innenfor.

Mulighetene for å utløse markedspotensialet og realisere energieresultater skal være avgjøren-

de for valg av innsatsområder og innretning på virkemidlene. Enovas tilnærming til markedet vil kunne variere fra et område til et annet og vil avhenge av de barrierer og markedsforhold som kjennetegner det enkelte markedet til enhver tid. Enova gjennomfører jevnlig barrierestudier for å ha et best mulig grunnlag for å utvikle treffsikre virkemidler både mot lønnsomme og ulønnsomme tiltak. Det er en langsiktig ambisjon at kostnadene ved nye energiløsninger skal falle, viktige barrierer mot energiomlegging blir redusert og at støtteordningene blir dermed overflødige.

Konklusjoner

Enovas formål er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Det legges til grunn at formålet med virksomheten skal ligge fast i ny avtale.

Fastsettelse av nye resultatmål for virksomheten vil være et sentralt element i forhandlingene. Resultatmålet vil reflektere departementets og Enovas vurdering av hvor store målbare resultater det kan være mulig å oppnå med de midlene som blir stilt til disposisjon for Energifondet i neste avtaleperiode. Mange elementer påvirker imidlertid hvilke energieresultater som kan forventes, herunder energipriser og tilgang på prosjekter.

Innenfor enkelte av Enovas arbeidsområder kan ikke aktiviteten sikres gjennom å fastsette et generelt mål for energieresultat. For det landsdekkende tilbudet av informasjons- og rådgivningstjenester vil det være vanskelig å måle energieresultatet, og det vil fortsatt være aktuelt å sikre denne virksomheten gjennom et særlig vilkår i avtalen. For demonstrasjon av ny teknologi vil energieresultatet være beskjedent og satsingen bidrar lite til de kortsiktige energieresultatene. Disse aktivitetene skal være med å bygge opp under målene for energiomlegging på lang sikt. Departementet vil, som forespeilet i Prop. 101 L (2010-2011), søke å formulere et særskilt mål for demonstrasjonsaktivitetene i avtaleforhandlingene med Enova. Målet må kunne fungere som et prioriteringsverktøy i Enovas budsjettprosesser og må sikre at de prosjektene som prioriteres har reelle muligheter for å lykkes i markedet. Målsettingen er at de nye energiløsningene skal bli konkurransedyktige i markedet på sikt.

Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2010	budsjett 2011	2012
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 261	48 500	42 500
50	Overføring til Energifondet	955 051	976 000	1 016 000
70	Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger, <i>kan overføres</i>	38 000	40 000	
74	Naturgass, <i>kan overføres</i>	30 259		
95	Kapitalinnskudd	5 000 000		
	Sum kap. 1825	6 061 571	1 064 500	1 058 500

Vedrørende 2011

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2011 ble post 50 Overføring til Energifondet økt med 108,6 mill. kroner, mens post 70 Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger ble redusert med 40 mill. kroner, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten dekker utgifter til gjennomføring av bygningsenergidirektivet og deltakelse i ulike internasjonale programmer og aktiviteter innen fornybar energi og energibruk, herunder utgifter til nasjonale eksperter som dekker saker innen energieffektivisering, fornybar energi og innovasjon i EU-kommisjonen. Videre omfatter bevilgningsforslaget 10 mill. kroner til de strategiske konsekvensutredningene for fornybar energiproduksjon til havs.

De strategiske konsekvensutredningene for fornybar energiproduksjon til havs som ble påbegynt i 2011 er en oppfølging av lov og strategi for fornybar energi til havs som ble vedtatt av Stortinget ved behandlingen av Prop. 8 L (2009-2010) i mars 2010. Utredningene skal gi en helhetlig vurdering av miljø- og arealinteresser forut for åpning av arealer for søknader om utbygging av fornybar energiproduksjon.

Fra 1. juli 2010 ble det obligatorisk med energiattest ved salg, utleie og oppføring av bygninger. NVE har utviklet et webbasert energimerkesystem som genererer energiattest på grunnlag av opplysninger om bygningen. Ordningen skal gi informasjon om bygningens energitilstand til eiere, kjøpere og leietakere av bygninger.

Hoveddelen av den internasjonale aktiviteten er knyttet Intelligent Energy – Europe (IEE II). Det er EUs program for fornybar energi og energieffektivisering der Norge har deltatt siden midten av 1990-tallet. IEE II inngår i rammeprogrammet «Competitiveness and Innovation Framework Programme» (CIP). CIP er et rammeprogram der flere eksisterende programmer er samlet under en felles administrativ paraply. Intelligent Energy – Europe utgjør energipilaren i CIP og består av tre deler:

- Energieffektivisering (SAVE),
- fornybar energi (ALTENER) og
- fornybar energi i transportsektoren (STEER).

Programmet er rettet mot små og mellomstore bedrifter. Prosjektene er rettet mot å redusere ikke-teknologiske barrierer som hindrer økt bruk av fornybar energi og energieffektive løsninger. Programmet utfyller Norges satsing på fornybar energi og energieffektivisering. Deltakelsen koordineres i et samarbeid mellom NHD, FAD og OED. Den operasjonelle oppfølgingen av Intelligent Energy – Europe i CIP, er fra norsk side delegert til Enova som er nasjonalt kontaktpunkt for programmet på vegne av departementet.

Det foreslås bevilget 42,5 mill. kroner under posten for 2012, en reduksjon på 6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Reduksjonen har sammenheng med at bevilgningen knyttet til Industriarena for gass og Lavenergiprogrammet er flyttet til kap. 1800, ny post 72.

Post 50 Overføring til Energifondet

Enova forvalter midlene fra Energifondet. Energifondets inntekter kan deles i tre. En del kommer

fra påslaget på nettarriffen (1 øre/kWh), en del bevilges over statsbudsjettet og en del er renteinntekter på kapitalen i Energifondet.

Påslaget anslås å gi inntekter på om lag 780 mill. kroner i 2012.

Over statsbudsjettet foreslås det bevilget 1 016 mill. kroner til Energifondet i 2012, en økning på 40 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Økningen har sammenheng med at det ved Stortingets behandling av Prop 120 S (2010-2011) ble vedtatt å innlemme tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger i Energifondet. Dette foreslås videreført i 2012. Av bevilgningen over

statsbudsjettet knytter 996 mill. kroner seg til avkastningen fra Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering, mens 20 mill. kroner knytter seg til satsing på miljøteknologi. Midlene til miljøteknologi skal legge til rette for økt satsing på demonstrasjon av umodne energiteknologier.

Tilsagnsfullmakten på 400 mill. kroner foreslås videreført i 2012, jf. Forslag til vedtak VI.

Renteinntektene fra Energifondet anslås til om lag 130 mill. kroner for 2011. Disse midlene vil bli disponible i 2012.

De samlede inntektene til Energifondet anslås til om lag 1,93 mrd. kroner i 2012.

Tabell 3.5 Oversikt over disponible midler i Energifondet for perioden 2010-2012

	(i 1 000 kr)			
	Regnskap 2010	Anslag 2011	Anslag 2012	Endring 2011/2012
Inntekter fra påslaget på nettarriffen	787 879	780 000	780 000	0
Avkastning fra Grunnfondet	755 051	994 600	996 000	1 400
Overføring over statsbudsjettet	200 000	90 000 ¹	20 000	-70 000
Renteinntekter fra foregående år	113 089	114 000	130 000	16 000
Sum inntekter til Energifondet	1 856 019	1 978 600	1 926 000	-52 600

¹ I revidert budsjett 2011 ble det bevilget 70 mill. kroner ekstra i tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

Formål

Energifondets formål er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Energifondet skal være en forutsigbar og langsiktig finansieringskilde for omleggingsarbeidet.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Gjennom avtalen mellom Olje- og energidepartementet og Enova SF, er Enova tillagt ansvaret for å forvalte midlene fra Energifondet. Departementets styring av Enova skjer på et overordnet nivå, blant annet gjennom fastsettelse av mål og kriterier for resultatrapportering i avtalen. Enova for-

valter et bredt spekter av virkemidler som de har utviklet ut fra innsikt i de ulike markedenes funksjonsmåte. Enova har ansvar for å tildele støtte og følge opp prosjekter som mottar støtte.

Viktige kriterier i avtalen er at prosjektene skal bidra til en varig omlegging av energibruk og energiproduksjon og at de skal søke å oppnå en mest mulig kostnadseffektiv utnyttelse av disponible midler. Støtten skal være utløsende for prosjektene.

Utforming av programmer og støttetildeling til enkeltprosjekter må være innenfor rammen av ESAs vedtak. I henhold til vedtaket må enkeltprosjekter som mottar over 7,5 mill. euro i støtte godkjennes individuelt av ESA.

Kap. 4825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2012
		2010	Saldert budsjett 2011	
85	Fondsavkastning	795 051	996 000	996 000
	Sum kap. 4825	795 051	996 000	996 000

Vedrørende 2011

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2011 ble post 85 Fondsavkastning redusert med 1,4 mill. kroner, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

Post 85 Fondsavkastning

Fjorårets avkastning av kapitalen i Grunnfondet føres årlig inn på statsbudsjettets inntektsside under denne posten og tilsvarende beløp bevilges årlig på statsbudsjettets utgiftsside under kap. 1825, post 50.

Det er gjennomført til sammen tre innskudd i Grunnfond for fornybar energi og energiomlegging, og fondskapitalen er nå 25 mrd. kroner. Det siste innskuddet ble gjennomført 1. januar 2010 og var på 5 mrd. kroner. På bakgrunn av markedsrenter for statspapirer har Finansdepartementet fastsatt en rentesats for de ulike innskuddene på henholdsvis 4,31, 3,65 og 4,0 pst. per år for en periode på ti år.

Avkastningen av den samlede fondskapitalen gir en samlet utbetaling på 996 mill. kroner i 2012.

Resultatrapport 2010**Enova SF**

I 2010 regnskapsførte Enova SF et tilskudd fra staten på om lag 77,7 mill. kroner eksklusiv merverdiavgift. Statsforetakets regnskapsførte kostnader beløp seg i samme periode til om lag 78,8 mill. kroner. Netto finansinntekter beløp seg til om lag 0,7 mill. kroner. Dette ga et negativt årsresultat på om lag 0,4 mill. kroner. Underskuddet ble dekket av opptjent egenkapital. Enova SF hadde om lag 22,6 mill. kroner i opptjent egenkapital per 31. desember 2010.

Energifondet*Disponering av midler i 2010*

I henhold til gjeldende avtale skal Enova i 2011 ha bidratt til å utløse prosjekter som gir ny miljøvenn-

lig energiproduksjon og energisparing tilsvarende 18 TWh/år. Resultatmålet er et forventet energireultat fra prosjekter som har fått tilsagn om støtte i perioden 2001 til utgangen av 2011. Energireultatet, og krav til gjennomføring, fastsettes i kontrakt mellom Enova og støttemottaker. Ved eventuell kansellering av prosjekter nedjusteres energireultatet løpende og tilskuddsmidlene resirkuleres.

Energifondets totale disponible ramme var i 2010 på 2 423 mill. kroner. Av dette var 1 856 mill. kroner tilført Energifondet i 2010. I tillegg disponerte Enova en tilsagnsfullmakt på 400 mill. kroner og inntående midler på Energifondets konto ved inngangen til 2010.

Hele den disponible rammen i Energifondet i 2010 ble disponert. Tabell 3.6 viser kontraktsfestede energireultat og disponering av Energifondets midler i 2009 og 2010.

I 2010 ble flere prosjekter som har fått tilsagn om støtte i tidligere år kansellert. Dette bidro til å frigjøre om lag 289 mill. kroner.

Per 31. desember 2010 var om lag 98 pst. av Energifondets midler bundet opp i en portefølje på 1 656 aktive prosjekter som følges opp av Enova.

Enova SF ble tilført 93 mill. kroner inkludert merverdiavgift fra Energifondet i administrasjonshonorar. Dette utgjør om lag 5 pst. av inntektene til Energifondet i 2010. Administrasjonshonoraret dekker ordinær drift av Enova SF for forvaltningen av midler fra Energifondet.

Kontraktsfestet energireultat i 2010

I 2010 ble det inngått kontrakter som gir et samlet forventet energireultat på 2 384 GWh/år, jf. tabell 3.6. Det ble kansellert prosjekter med et forventet energireultat på 628 GWh/år. Netto økning i kontraktsfestet energireultat sammenlignet med 2009 var derfor 1 756 GWh/år.

Kontraktsfestet resultat er forventet årlig energireultat fra prosjekter som har fått tilsagn om støtte. Forventet energireultat og støttebeløp går fram av Enovas kontrakt med støttemottaker. Støt-

ten utbetales etter hvert som støttemottakeren kan dokumentere framdrift i prosjektet. Prosjektene som inngår i resultatrapporteringen gjennomføres over flere år. Utbetaling av støttemidler vil derfor også skje over flere år.

De forskjellige prosjektkategoriene har ulike gjennomføringstid, eller ledetid. Store varmeprosjekter har en ledetid på nær 4,5 år mens prosjekter innen energieffektivisering i bygg har en gjennomsnittlig ledetid på over fem år. Det er gitt en nærmere redegjørelse for ledetider i Prop. 1 S

(2010-2011), under pkt. 8 Evaluering av Enova SF, del III Andre saker.

I gjennomsnittet ble det gitt om lag 89 øre/kWh i tilskudd i 2010. Effekten av støtten på prosjektenes kontantstrøm vil avhengig av blant annet levetid og diskonteringsfaktor. Dersom det legges til grunn en kalkulasjonsrente på 8 pst. og en levetid på 20 år for vindprosjekter og varmeprosjekter, ti år for industri og 15 år for bygg, tilsvarer dette en gjennomsnittlig støtte på 20 øre/kWh for vindkraft, 6 øre/kWh for varme, 6,6 øre/kWh for industri og 8 øre/kWh for bygg.

Tabell 3.6 Energiresultat og disponering av Energifondets midler i 2009 og 2010, korrigert for kanselleringer

Område	2009		2010	
	Mill. kroner	GWh/år	Mill. kroner	GWh/år
Industri	499	1 029	298	665
Bygg	557	303	180	255
Vindkraft	1 068	453	978	491
Varme	740	917	544	926
Bioforedling				
Ny teknologi	90	32	201	47
Kommuneprogrammet ¹	22			
Husholdninger/barn og unge	62		75	
Analyse	9		18	
Internasjonal virksomhet	10		10	
Informasjon og kommunikasjon	26		25	
Annen støtte ²	7			
Administrasjon	100		93	
Sum disponerte midler og resultat	3 190	2 734	2 422	2 384

¹ Kommuneprogrammet ble i 2010 en del av området *Bygg*

² Annen støtte omfatter bagatellmessig støtte tildelt etter tilbakebetaling i henhold til ESAs vedtak fra 2006 om statsstøtte fra Energifondet.

Særskilt om det kontraktsfestede energiresultatet innenfor de ulike områdene i 2010

Enovas forvaltning av midlene fra Energifondet skal bidra til økt bruk av andre energibærere enn strøm, naturgass og olje til oppvarming. Dette innebærer at de skal bidra til økt bruk av vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, varmepumper og spillvarme. Det er i 2010 gitt tilsagn om til sammen 544 mill. kroner i støtte til totalt 160 prosjekter innenfor området fornybar

varme. Disse har et forventet energiresultat på 926 GWh/år. I 2010 har bioenergi dominert som brensel, og vært kilden i 78 pst. av energiresultatet innen fornybar varme området. Fornybar varmeprosjektene har vært gode, noe som har ført til lavere støtte per kontraktfestet kWh sammenlignet med 2009.

Enovas forvaltning av midlene fra Energifondet skal også bidra til mer effektiv bruk av energi. Det er gitt tilsagn om til sammen 180 mill. kroner i støtte til prosjekter innen mer energieffektiv ener-

gibruk i bygg. Disse prosjektene gir i sum et kontraktsfestet energieresultat på 255 GWh/år. Enova etablerte i 2010 rådgiversteam for passivhusbygging og har opplevd en stor økning i antall prosjekter med ambisjoner om å oppnå passivhusnivå. Satsingen på industri innebærer både energieffektivisering, spillvarmeutnyttelse og energigjenvinning. Det ble gitt tilsagn om til sammen 298 mill. kroner til prosjekter i industrien. Etter slepet fra finanskrisen i 2010 gjorde det utfordrende å etablere store prosjekter knyttet til industri. Disse har et forventet energieresultat på 665 GWh/år. Enovas aktiviteter rettet mot kommuner, husholdninger, barn og unge bygger også opp under arbeidet med energieffektivisering. Aktivitetene inkluderer Enova svarer, Enova anbefaler og Regnmakerskolen. I 2010 lanserte Enova kampanjer rettet mot isolering og vinduer og Enova mener dette har bidratt til økte aktiviteter i markedet.

I 2010 foretok Enova sine siste tildelinger til vindkraftanlegg før elsertifikatmarkedet trer i kraft. Det ble gitt tilsagn om til sammen 978 mill. kroner og prosjektene har et kontraktsfestet resultat på 491 GWh/år.

Enovas forvaltning av midlene fra Energifondet skal i tillegg bidra til demonstrasjon og introduksjon av nye teknologier og løsninger i energimarkedet. Enova støttet i 2010 fem prosjekter innen utvikling av ny teknologi. Prosjektene mottok tilsagn på til sammen 201 mill. kroner og har et forventet energieresultat på 47 GWh/år.

Særskilt om Enovas rådgivnings- og informasjonsvirksomhet i 2010

Enovas forvaltning av midlene fra Energifondet skal også bidra til velfungerende markeder for effektive og miljøvennlige energiløsninger og økt kunnskap i samfunnet om mulighetene for å ta i bruk disse løsningene. Hele Enovas virksomhet bygger opp under disse hovedmålene. Enova er i tillegg pålagt å drive et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivingstjenester.

Enova har etablert en nasjonal svartjeneste for husholdninger og profesjonelle aktører. Svartjenesten har besvart om lag 48 681 henvendelser i 2010. Det blir gitt råd om energieffektivisering og miljøvennlige oppvarmingsløsninger og veiledning om Enovas programmer, herunder støtteordningen til elektrisitetssparing i husholdningene.

Enova har også etablert «Enova anbefaler», en ordning som skal gjøre det lettere å velge produk-

ter med god energikvalitet. I 2010 omfattet ordningen lavenergivinduer og etterisolering av bygg.

Energieresultater for perioden 2001-2010

I henhold til gjeldende avtale skal Enova innen utgangen av 2011 bidra til å utløse prosjekter som framover kan gi ny miljøvennlig energiproduksjon og energisparing tilsvarende 18 TWh/år. Resultatmålet er et forventet årlig energieresultat fra prosjekter som har fått tilsagn om støtte etter 2001. Resultatene skal være realiserte, kontraktsfestede eller dokumentert på annen måte. Enova har rapportert et samlet kontraktsfestet energieresultat på om lag 15,5 TWh/år til og med 2010. Dette er summen av forventet energieresultat fra alle prosjektene Enova har gitt støtte til i perioden 2001-2010. Enova har orientert departementet om at de ikke vil nå 18 TWh/år målet innen utgangen av 2011. I følge Enova er en av årsakene at kanselleringsene har vært større enn forventet. Enova opplyser også at de har opplevd et behov for høyere støttenivå enn forventet. Når endelig resultatrapport for 2011 foreligger vil departementet analysere avviket. Departementet vil komme tilbake med en rapportering om måloppnåelsen i neste års budsjett.

Tabell 3.7 gir en oversikt over disponerte midler, kontraktsfestet energieresultat, prosjekter under gjennomføring, sluttrapportert energieresultat og realiserte energieresultater per område ved utgangen av 2010.

Rapportering om kontraktsfestet resultat er nyttig for departementet fordi det gir innsikt i Enovas resultater så fort det kan legges fram relevante indikasjoner. Kontrakter om støtte til større anlegg blir inngått flere år før anleggene er ferdigstilt. Imidlertid går det ofte lang tid fra planlegging av et anlegg starter til det er ferdigstilt.

Enova har rapportert kontraktsfestede resultater for ni års virksomhet og om lag 37 pst. av prosjektene er ferdigstilt, noe som tilsvarer om lag 5,8 TWh/år. Av dette ble 650 GWh/år sluttrapportert i 2010. Når prosjekter er igangsatt og utbetaling av støtte er påbegynt, anses risikoen for at prosjektene blir kansellert som vesentlig lavere. Om lag 75 pst. av de kontraktsfestede energieresultatene er tilknyttet prosjekter som enten er slutt-rapportert, eller som er igangsatt og utbetaling av støtte er påbegynt. For prosjekter som fikk innvilget støtte før 2010 er 90 pst. av energieresultatene sluttrapportert eller knyttet til igangsatte prosjekter hvor utbetaling er påbegynt.

Tabell 3.7 Disponerte midler, kontraktsfestet energiresultat, prosjekter under gjennomføring og slutt-rapportert energiresultat etter område (2001-2010)¹

Område	Disponert (mill. kr)	Kontraktsfestet GWh/år	Under gjennomføring GWh/år	Sluttrapportert GWh/år
Industri	1 341	4 697	3 507	1 190
Bygg	1 403	2 795	1 846	949
Vindkraft	2 524	2 095	993	1 102
Varme	2 489	4 907	3 294	1 613
Bioforedling	38	906	40	866
Ny teknologi	415	122	90	32
Husholdninger	315	10	10	
Sum	8 525	15 532	9 780	5 752

¹ Alle tallene er korrigert for kansellerte prosjekter

Særskilt om vindkraftmålet

Enova har hatt et konkret resultatmål for vindkraft på 3 TWh/år i 2010 sammenlignet med 2001. Enova nådde ikke vindkraftmålet, og det vises til nærmere omtale i Prop. 1 S (2010-2011). I perioden 2001-2010 tildelte Enova over 2,5 mrd. kroner i støtte til utbygging av vindkraft med et forventet energiresultat på nær 2,1 TWh/år, hvorav 1,1 TWh/år er sluttrapportert og 993 GWh/år er under gjennomføring.

Særskilt om varmemålet

Enova har hatt et konkret resultatmål på 4 TWh/år fornybar varme i 2010 sammenlignet med 2001. Dette målet ble nådd med god margin. Det forventede energiresultatet fra disse prosjektene er om lag 4,9 TWh/år, hvorav om lag 1,6 TWh/år er sluttrapportert og over 3,3 TWh/år er under gjennomføring.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

I 2010 ble det benyttet om lag 17 mill. kroner av bevilgede midler til kontingenten for Norges deltakelse i EU-programmet Intelligent Energy – Europe, samt utgifter til nasjonale eksperter. Det er mindre enn opprinnelig budsjettert, fordi kontingenten for Norges deltakelse ble nedjustert. Resten av midlene er benyttet til NVEs arbeid med å gjennomføre energimerkeordningen for bygg i henhold til EUs bygningsenergidirektiv, til Lavenergiprogrammet og Industriarena for gass.

Enovas forvaltning av Intelligent Energy – Europe

Enovas forvaltning av EU-programmet Intelligent Energy Europe i 2010 omfattet blant annet markedsføring av programmet overfor norske aktører i form av årlige informasjonsmøter og deltakelse på programkomitémøter og informasjonsmøter i regi av EU-kommisjonen. Enova har også administrert de nasjonale støtteordningene under IEE.

Det ble i 2010 mottatt elleve søknader om forprosjektstøtte. Samlet tilsagnsbeløp utgjør om lag kr 600 000. Det ble mottatt syv søknader om nasjonal medfinansiering. Samlet tilsagnsbeløp var om lag 2,7 mill. kroner. EU mottok til sammen 22 prosjektsøknader med norske partnere under IEE. Av disse er to i gang med kontraktsforhandling med Kommisjonen, mens to står på reserveliste.

NVEs arbeid med energimerking av bygg

Post 21 Spesielle driftsutgifter dekker også NVEs utgifter knyttet til gjennomføringen av bygningsenergidirektivet. NVE arbeidet med utforming av forskrifter, utvikling og vedlikehold av det internettbaserte energimerkesystemet og informasjonsformidling knyttet til ordningen. Ved utgangen av 2010 var det registrert om lag 51 000 energiattester, de fleste av dem for boliger.

Lavenergiprogrammet

Lavenergiprogrammet har i 2010 hovedsakelig jobbet med to områder. Det ene har vært kompetanseutvikling og kompetansespredning i byggenæringen. Dette er nødvendig for at byggenærin-

gen skal være i stand til å prosjektere og bygge energieffektive, gode og trygge bygg for fremtiden og programmet har som målsetning å bidra til at norsk byggenæring blir ledende i Europa til å bygge energi- og miljøvennlige bygg. Det andre har vært forbildeprosjekter, hvor målsettingen har vært å stimulere til økt utbygging av passiv hus i Norge.

Industriarena for gass

I industriarenaen blir muligheter og utfordringer for industriell bruk av gass i Norge, eksempelvis utviklingstrekk i de globale petrokjemimarkeder, planer for utnyttelse av eksisterende og ny infrastruktur for norsk gass og bransjens felles CO₂-utfordringer belyst. Etter ønske fra de industrielle aktørene la Gassco spesiell vekt på CO₂-utfordringer i relasjon til industriell bruk av naturgass i Norge. Gassco sørger for at aktørene får gi innspill knyttet til tema og analyser som utarbeides i forkant av møtene. I etterkant har Gassco gjort presentasjoner og analyser tilgjengelig for interesserte aktører, i samråd med relevante deltakere i industriarenaen.

Industriarenaen har bidratt gjennom analysearbeidet til å få en økt realisme og fornuftige for-

ventninger rundt industriell bruk av gass i Norge. I tillegg har det bidratt til å etablere et godt nettverk mellom oppstrøms- og nedstrøms gassindustri.

Det er Gasscos oppfatning at industriarenaen er blitt en nyttig og relevant møteplass for både oppstrøms- og nedstrømsaktørene. Det tas sikte på en evaluering av arenaen i løpet av 2012.

Post 70 Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger

Enova SF har siden 2006 forvaltet en særskilt tilskuddsordning for å stimulere til strømsparing i husholdningene, jf. St.prp. nr. 82 (2005-2006). Det er til sammen bevilget 182 mill. kroner under ordningen i perioden 2006-2010.

I løpet av 2010 mottok Enova totalt 9 209 søknader om tilskudd i forbindelse med tilskuddsordningen for elektrisitetssparing i husholdninger, hvorav til sammen 8 655 søknader om støtte ble innvilget. Det er i samme periode blitt utbetalt til sammen 28,5 mill. kroner i tilskudd til totalt 3 168 søkere. Tabell 3.8 gir en oversikt over utbetalte tilskudd fordelt på de ulike støtteberettigede teknologiene i ordningen siden 2006.

Tabell 3.8 Teknologier som er støtteberettiget, og antall utbetalte tilskudd 2006-2010

Teknologi/Produkt	Antall utbetalte tilskudd	Utbetalte tilskudd (i mill. kr)
Pellets-kamin	2 338	8 695 251
Pellets-kjel	104	1 019 228
Sentralt styringssystem	1 266	3 092 889
Væske/vann varmepumpe	4 409	43 946 129
Luft/vann varmepumpe	6 622	65 143 964
Solfanger	77	714 894
Sum	14 816	122 612 355

Post 74 Naturgass

I årene 2001-2009 er det bevilget totalt om lag 222 mill. kroner over kap. 1825, post 74 Natur-

gass. Det er ikke bevilget nye midler under ordningen etter 2009. I 2010 ble det utbetalt om lag 19 mill. kroner. Det var gjenstående forpliktelser på om lag 24 mill. kroner ved utgangen av 2010.

Programkategori 18.30 Teknologi og internasjonalisering

Kap. 1830 Forskning

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	28 805	29 000	28 000
50	Norges forskningsråd	791 000	722 000	718 000
70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	10 787	12 650	12 950
Sum kap. 1830		830 592	763 650	758 950

Post 22 Forvaltningsrettet forskning og utvikling, kan overføres

Bevilgningen på posten dekker forvaltningsrettet forskning og utvikling i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Målet er at forskningsaktivitetene skal støtte direktoratets oppgaver og bidra til at NVE utvikler kunnskap som styrker NVEs forvaltningskompetanse. Aktiviteten inkluderer relevante problemstillinger knyttet til forsyningssikkerhet for energi og økt kunnskap for best mulig kost-/nyttevurderinger av energiprojekter. Det arbeides grunnleggende med energiteknologi, utvikling av kraftsystemet og kraftmarkedet, hydrologi, miljø og skred- og vassdragssikkerhet. NVE deltar i flere av programmene til Norges forskningsråd og samarbeider med blant annet Energi Norge, Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Enova SF.

Budsjettforslag 2012

Det foreslås bevilget 28 mill. kroner under posten i 2012, en reduksjon på 1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. For å sikre en forutsigbar, hensiktsmessig og god fremdrift i de flerårige FoU-programmene og en best mulig utnyttelse feltsesongen, er det behov for å kunne inngå kontrakter med utførende institusjoner med varighet ut over budsjettåret. Ved slutten av hvert år vil derfor deler av påfølgende års budsjett være bundet opp i pågående prosjekter. På denne bakgrunn

foreslås det at fullmakten til å pådra forpliktelser for inntil 10 mill. kroner utover gitt bevilgning videreføres i 2012, jf. Forslag til vedtak VII.

Aktiviteter 2012

NVE skal styrke kunnskapen om effekter av klimaendringer for alle typer vannressurser. Det vil bli lagt særlig vekt på studier av effekten av klimaendringer på flom og tørke, samt hvordan forskningsresultatene kan brukes i NVEs arbeid med klimatilpasning. Studier av klimaendringers effekt på isbreer og snø vil ha stor oppmerksomhet, da det her forventes store lokale og globale endringer i fremtiden.

Flomvarslings- og prognosesystemet skal videreutvikles. NVE skal forbedre modellbeskrivelser av det hydrologiske kretsløpet og forbedre målemetodikk i overvåkingsnettet.

NVE skal i 2012 øke kunnskapen om skredprosesser som et grunnlag for utviklingen av en bedre skredvarsling og konsekvenser av skred og metoder for å redusere risikoen knyttet til skred, samt rette økt oppmerksomhet mot forvaltningens håndtering av skredrisiko. Det er viktig å videreutvikle fagmiljøet i Norge innen snøskredforskning. Det skal arbeides videre med utvikling av regional skredfarevarsling.

Over tid er det lagt økt vekt på kunnskapsgrunnlaget i NVEs konsesjonsbehandling. Dette innebærer prosjekter som ser på konsekvenser for fugl og reinsdyr i forhold til vindkraft og kraftled-

ninger, og fisk i forhold til utbygging av småkraftverk. Også kunnskapsutvikling knyttet til damsikkerhet vil stå sentralt i 2012.

I 2012 vil FoU innen energiområdet være delt opp i syv hovedprogrammer: Økonomisk regulering, klimatilpasning, energibruk, fornybar energi og vannkraft, forsyningsikkerhet og leveringskvalitet. Innenfor disse programmene gjennomføres det aktiviteter for modell- og datagrunnlagsutvikling, økt kunnskap om faktorer som påvirker energibruk, økt forståelse av energiressurser, samt oppdatering av kostnadsutvikling, teknologiutvikling og miljøforhold. Mange av aktivitetene krever en langsiktig FoU-innsats. Flere prosjekter er i stor grad drevet fram av innføring av nye EU-direktiver.

Resultatrapport 2010

NVE har i 2010 fortsatt arbeidet med videreutvikling av flomvarslings- og prognosesystemet. Det er også satt i gang en rekke prosjekter for å øke kunnskapen om skredprosesser og metoder for å redusere risikoen knyttet til skred. Oppdatering av potensialet for opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraftverk er gjennomført. Kraftverk i Norge som kan egne seg for effektkjøring er identifisert. NVE har utviklet prosedyre for å vurdere samfunnsøkonomisk lønnsomhet for utenlandska-belprosjekter.

Videre har NVE i 2010:

- Videreutviklet flomvarslingstjenestens modeller med særlig oppmerksomhet rettet mot nedbør, snøfordeling og vannføring.
- Utviklet en protokoll for prøvetaking av bunnen under Engabreen og etablert en langtidsstasjon.
- Nøyaktig kartlagt, med laserskanning, Hardangerjøkulen, Ålfotbreen og noen mindre breer i Nord-Norge.
- Beregnet forventet endring i 200-års flom og usikkerhet i hydrologiske fremskrivninger mot 2050 og 2100 for 120 nedbørsfelt i det nordiske samarbeidet «Climate and Energy Systems».
- Gjennomført forstudie for et femårig samarbeidsprosjekt om skred- og flomarbeid sammen med Statens vegvesen/Vegdirektoratet og Jernbaneverket.
- Avsluttet to prosjekt innen kvikkleireproblematikk: «Resitivity in Geohazards – RiG» sammen med NGU/Sintef, og «Brudmekanisme i sensitive leirer» sammen med NGL.
- Videreført varslingsprosjektene innen snø- og løsmasseskred.

- Igangsatt prosjekt for «Overvaking av mark- og grunnvassforhold langs lausmasseskråning» i samarbeid med Høgskulen i Sogn og Fjordane.
- Oppstart av prosjekt «Progressiv bruddutvikling i sensitive leirer» sammen med Statens vegvesen/Vegdirektoratet og Jernbaneverket.
- Oppdatert alle data for simulering av ressurser og utbygd energiproduksjon.
- Arbeidet med prosjekter for å belyse kostnader og bedre teknologimuligheter for små vannkraftverk, samt norsk vannkrafts framtidsmuligheter i et marked med høyere betalingsvillighet og økt oppmerksomhet rettet mot regulerkraft.
- Deltatt i KMB-prosjektet «Klimaendringers påvirkning på energisystemet», der NVE bidro med økonomisk støtte, datatilgang og simuleringer. Resultatet av arbeidet ble presentert sommeren 2010 og på NVEs energidager.
- Igangsatt flere utredningsprosjekter for å etablere best mulig grunnlag for valg av aktuelle arealer for fremtidig utbygging av havvind i norske områder. NVE ledet en direktoratsgruppe som vurderte havarealers egnethet for utbygging av vindkraft.
- NVE har i 2010 gjennomført en ny kartlegging av vindressursene på land.
- Igangsatt arbeid for å belyse teknisk/økonomisk mulighet for å utnytte geoenergi ved hjelp av varmpumpe.
- Gjennomført studier med sikte på å fremskaffe kunnskap om betydningen for markedet av å innføre AMS.
- Under energibruksprogrammet arbeidet med forbedring av kunnskap, data og statistikk, med vekt på energibrukende produkter i husholdningene, energibruk i næringsbrygg og energibruk i industrien.
- Gjennomført fire prosjekter som ser på biologiske og samfunnsmessige konsekvenser for rein og fugl ved utbygging av vindkraft og kraftledninger.
- Arbeidet med bedret dokumentasjon av Norges økonomiske muligheter for økt produksjon av bioenergi basert på norske ressurser.
- Videreført programmet «Miljøbasert vannføring», og gitt ut tre rapporter (konsekvenser for ål, etterundersøkelser ved småkraftverk og temperaturforhold i regulerte vassdrag).
- Avsluttet et prosjekt som har gitt om lag tre tonn norskprodusert frø som er egnet til bruk i fjellet og som er basert på stedegent materiale for å tilfredsstille kravene i naturmangfoldloven.

Mer informasjon finnes på www.nve.no.

Post 50 Norges forskningsråd

Det meste av Olje- og energidepartementets bevilgninger til forskning og utvikling (FoU) innenfor energi- og petroleumssektoren kanaliseres gjennom Norges forskningsråd. Gjennom Forskningsrådet finansieres langsiktig grunnleggende forskning, strategisk forskning, anvendt forskning og teknologiutvikling, samt samfunnsfaglig energi- og petroleumsforskning. Midler går også til pilot- og demoprojekter.

Gjennom støtte til FoU vil regjeringen bidra til å utnytte energi- og petroleumsressursene effektivt til det beste for landet. Forskning og teknologiutvikling skal stimulere til økt verdiskaping og konkurransekraft i næringslivet og gi positive økonomiske ringvirkninger i samfunnet for øvrig. Et viktig formål med den offentlige støtten til FoU

er at den skal utløse prosjekter som ellers ikke ville blitt gjennomført, og forsterke næringslivets egen satsing på FoU.

OEDs midler til FoU og demoprojekter blir i hovedsak kanalisert gjennom programmene PETROMAKS, RENERGI, DEMO 2000, PETROSAM og CLIMIT, samt til FME-ordningen (Forskningssentre for miljøvennlig energi). Helse, miljø og sikkerhet (HMS) er en integrert del av forskningen. I 2012 vil departementet gjennomføre en evaluering av Norges forskningsråds forvaltning og anvendelse av midlene som departementet kanaliserer til Forskningsrådet.

Forskningsinnsatsen skal være langsiktig og robust for endringer i samfunnets behov og rammebetingelser. FoU-strategiene OG21 og Energi21 gir et godt grunnlag for en helhetlig og langsiktig satsing innenfor energi- og petroleumsforskningen.

Tabell 3.9 Fordeling av bevilgning under kap. 1830, post 50 til forskning i regi av Norges forskningsråd

Formål	(i 1 000 kr)	
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
Petroleumssektoren:		
PETROMAKS og DEMO 2000	209 200	211 200
PETROSAM	10 000	10 000
Strategisk forskning	13 600	13 600
Sum Petroleumssektoren	232 800	234 800
Energi- og vannressurssektoren:		
RENERGI	226 000	225 000
Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME)	145 000	145 000
CLIMIT (FoU)	95 000	90 000
Strategisk forskning	13 200	13 200
Sum Energi- og vannressurssektoren	479 200	473 200
Strategiske fellesfunksjoner, informasjon og internasjonalisering mv.	10 000	10 000
Sum bevilgning til Norges forskningsråd	722 000	718 000

Det foreslås bevilget 718 mill. kroner til Norges forskningsråd over OEDs budsjett i 2012, en reduksjon på 4 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Reduksjonen knytter seg hovedsakelig til CLIMIT, jf. tabell 3.9. Det legges opp til en økning på 2 mill. kroner til petroleumsforskning.

Tilsagnsfullmakten på 33 mill. kroner foreslås videreført for 2012, jf. Forslag til vedtak VI.

I tillegg til bevilgningen over OEDs budsjett, blir midler fra avkastningen fra Gassteknologifondet og bevilgninger over andre departementers budsjetter, brukt til forskning og teknologiutvikling med relevans for petroleums- og energisektoren.

Det foreslås avsatt totalt 10 mill. kroner til strategiske fellesfunksjoner, informasjon og internasjonalisering, drift av FoU-strategiene Energi21

og OG21, samt deltakelse i og oppfølging av internasjonalt forsknings- og teknologisamarbeid.

Petroleumssektoren

Staten har, som ressurseier, en særlig interesse av tilstrekkelig kompetansebygging og teknologiutvikling innenfor petroleumssektoren.

Ressursene på norsk kontinentalsokkel representerer langsiktige muligheter for verdiskaping, men samtidig økende teknologiske utfordringer. Fallende oljeproduksjon og modne felt representerer hovedutfordringer som krever bedre teknologiske løsninger og reduserte kostnader innen både leting, utbygging og produksjon. Samtidig åpnes nye områder for leting og utvinning i teknologisk krevende sokkelområder i nord som følge av ny grense med Russland. Det er derfor nødvendig å utvikle stadig mer miljøvennlig og sikker teknologi for olje- og gassaktiviteter i miljømessig sårbare strøk. Potensialet i nordområdene for nye funn er betydelig, men de geologiske usikkerhetene er store. I 2012 vil derfor departementet utrede mulighetene for å etablere et FoU-senter for teknologiske utfordringer i arktiske strøk.

Departementet vil fortsatt prioritere økt utvinning som teknologiområde. Ekspertutvalget for økt utvinning (Åm-utvalget) har i denne sammenheng påpekt at pilotering og uttesting av ny teknologi er et nødvendig virkemiddel. Sammen med sentrale aktører på norsk sokkel vil departementet arbeide for økt innsats knyttet til testing av ny teknologi for økt utvinning. Departementet vil evaluere muligheten for å opprette et forsknings-senter for økt utvinning, men dette må i likhet med en utredning om hensiktsmessigheten av et FoU-senter for arktiske utfordringer ses i sammenheng med andre forsknings-sentre og den samlede FoU-satsingen innen petroleum.

I tråd med klimaforliket vil departementet fortsatt vektlegge klimarelaterte utfordringer i petroleumsforskningen.

OG21: Nasjonal FoU-strategi for petroleumssektoren

Samarbeidet rundt OG21 (Olje og gass i det 21. århundre) er med på å sikre en effektiv og målrettet forskningsinnsats, både innenfor offentlig og privat finansiert forskning. OG21 retter oppmerksomheten mot hovedutfordringene knyttet til en langsiktig og bærekraftig verdiskaping i næringssektoren. Fire teknologiområder er trukket frem i strategien:

- Energieffektiv og miljøvennlig energi
- Leting og økt utvinningsteknologi

- Kostnadseffektiv boring og intervensjon
- Fremtidens teknologi for produksjon, prosessering og transport av brønnstrøm

Myndighetenes satsing på petroleumsforskning følges opp gjennom programmene PETROMAKS, DEMO 2000 og PETROSAM.

PETROMAKS – program for maksimal utnyttelse av petroleumssressursene

PETROMAKS (2004-2013) støtter strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling. PETROMAKS arbeider med utgangspunkt i OG21s teknologistrategi. Programmets mål er optimal utnyttelse av petroleumssressursene og økt verdiskaping for samfunnet gjennom styrket kunnskapsutvikling, næringsutvikling og internasjonal konkurransekraft.

PETROMAKS henvender seg til norske bedrifter og forskningsinstitusjoner som kan bidra til videreutvikling av petroleumsnæringen, herunder til små og mellomstore bedrifter. Der det er relevant, ses aktivitetene i sammenheng med internasjonale forskningsaktiviteter.

Petroleumssektoren vil ha et betydelig rekrutteringsbehov i fremtiden. PETROMAKS finansierer, gjennom deltakelse i konkrete forskningsprosjekter, forskningsrettet utdanning både av hovedfags- og doktorgradskandidater, i tillegg til kandidater på postdoktornivå.

PETROMAKS finansierer også forskning på arktiske problemstillinger. De fleste problemstillingene som er relevante for nordområdene er også relevante for andre områder på norsk kontinentalsokkel. Unntaket er problemstillinger knyttet til ekstremt klima, mørketiden, håndtering av is, ising på installasjoner og transport over svært lange avstander.

DEMO 2000 – prosjektrettet teknologiutvikling

DEMO 2000 skal bidra til å kommersialisere ny teknologi gjennom støtte til kvalifisering av teknologier og gjennomføring av pilot- og demoprojekter. En viktig forutsetning for å oppnå økt utvinning av olje og gass, mer miljøvennlig produksjon, samt reduserte lete- og utvinningskostnader, er at industrien tar i bruk ny teknologi og tester ut nye løsninger. Erfaringsmessig er dette en utfordring, fordi uttesting av ny teknologi er forbundet med høye kostnader og høy risiko. Offentlig støtte gjennom DEMO 2000 bidrar til å utløse slike prosjekter.

Programmet skal også bidra til utvikling og utprøving av petroleumsteknologi som er spesielt relevant for arktiske forhold.

DEMO 2000 har internasjonalt samarbeid med Deepstar i USA og PROCAP 3000 (Petrobras) i Brasil.

PETROSAM – program for samfunnsvitenskapelig petroleumsforskning

PETROSAM (2007-2012) skal videreutvikle kompetanse om samfunnsmessige forhold som grunnlag for strategi- og politikkkutforming hos norske myndigheter og næringsliv. Gjennom programmet skal det bygges opp stabile og kompetente forskningsmiljøer som kan hevde seg internasjonalt.

Den faglige målsettingen er økt kunnskap om forvaltningen av norske olje- og gassressurser, internasjonale utviklingstrekk og verdien av norske olje- og gassressurser, samt utviklingen i sentrale petroleumsprowinsjer.

Havet og kysten (PROOFNY)

«Langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten» (PROOFNY) er organisert som et eget delprogram under programmet Havet og kysten (2006-2015). Programmet har som hovedmål å fremme forskning av høy internasjonal kvalitet om det marine miljø. Programmet skal bedre beslutningsgrunnlaget for myndighetene ved samordning av petroleumsvirksomheten med annen bruk og vern av havmiljøet. Et viktig delmål er å sikre rekruttering og kompetanseutvikling på feltet i relevante norske forskningsmiljøer.

Strategisk petroleumsforskning

Mye av midlene går til strategiske universitetsprogrammer (SUPER). Det er et mål at midlene skal bidra til utdanning av forskere ved norske universiteter og til kompetanseoppbygging på sentrale temaer på petroleumsområdet.

Videre gis det støtte til sjøfuglprogrammet SEAPOP, Integrated Ocean Drilling Program – et internasjonalt, maringeologisk forskningsprogram – og til en strategisk satsing på teknologifag.

Energi- og vannressurssektoren

FoU er viktig for å utnytte norske energiresurser effektivt og sikre nødvendig kompetanse for langsiktig næringsutvikling og verdiskaping. Den offentlige satsingen er rettet mot effektivisering

av energiproduksjon, energioverføring og energibruk, økt energitilgang basert på miljøvennlig energi, og høyere systemmessig sikkerhet og fleksibilitet.

Satsingen skal:

- utvikle teknologi og kompetanse som bidrar til en effektiv energiomlegging og et miljøvennlig energisystem i Norge,
- utvikle konkurransedyktige produkter og tjenester som kan gi grobunn for næringsutvikling og økt verdiskaping i Norge og
- frembringe kunnskap og analyser som grunnlag for utvikling av myndighetenes og næringslivets politikk og langsiktige strategier på energiområdet.

Energi21: Nasjonal FoU-strategi for energisektoren

Energi21-strategien har fokus på økt verdiskaping og effektiv ressursutnyttelse i energisektoren gjennom satsing på FoU og ny teknologi. Den skal bidra til en samordnet, effektiv og målrettet forsknings- og teknologiinnsats, der økt engasjement i energinæringen står sentralt. Strategien er resultat av et nært samarbeid mellom myndigheter, forskningsinstitusjoner og industrien. Gjennom Energi21 er det satt opp mål og ambisjoner for norsk energiforskning. OED har opprettet et styre for Energi21 som videreutvikler og følger opp strategien.

RENERGI-programmet og FME-ordningen står sentralt i oppfølgingen av strategien, i tillegg til relevante virkemidler under Enova. Det er etablert seks innsatsgrupper på prioriterte områder innenfor strategien. En revidert Energi21-strategi ble overlevert til olje- og energiministeren i juni 2011. Den er mer konkret og operativ enn strategien fra 2008 og skal legge føringer for FoU-innsatsen fremover. Strategiske forutsetninger er justert i forhold til utviklingen i energisektoren nasjonalt og internasjonalt. I tillegg er det beskrevet forskningsområder og tiltak for realisering av mål. Den reviderte strategien presenterer seks prioriterte satsingsområder og et sett med anbefalinger knyttet til implementeringen av satsingene. De seks teknologi- og temaområdene Energi21 anbefaler styrket innsats innenfor er:

- Solceller – styrket næringsutvikling
- Offshore vind – næringsutvikling og ressursutnyttelse
- Balansekraft – økt ressursutnyttelse
- CCS – verdiskaping og verdisikring
- Fleksible energisystemer – SmartGrids
- Energiutnyttelse – konvertering av lavtemperatur varme til el

RENERGI – Fremtidens rene energisystem

Tematisk dekker RENERGI (2004-2013) det meste av den energirelaterte forskningen gjennom Forskningsrådet, med unntak av forskning på CO₂-håndtering. Programmet har stor faglig spennvidde og omfatter både strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling frem til pilot-/prototypfasen. Det legges vekt på å bygge opp kompetente og robuste FoU-miljøer som kan betjene næringsliv og forvaltning på en god måte og legge grunnlaget for næringsutvikling og innovasjon.

Målene og ambisjonene i Energi21 er sentrale for RENERGIs prioriteringer. Programmet er Forskningsrådets kjerneaktivitet innenfor miljøvennlig energi, og opererer innenfor alle deler av miljøvennlig energi, fra produksjon av fornybar energi til energieffektivisering innenfor bygg og industri, energibruk i transportsektoren, samt utvikling av energisystemet for å fase inn ny fornybar energi og sikre gode overføringsmuligheter mellom regioner og land. I tillegg til den teknologiorienterte forskningen har RENERGI samfunnsvitenskaplig forskning rettet mot blant annet utvikling av virkemidler, kunnskap om mekanismer i ulike markeder, forståelse av konkurranse mellom forskjellige energiformer, internasjonal politikk og så videre.

Det er viktig at RENERGI samarbeider tett og koordinerer aktiviteten med forskningssentrene for miljøvennlig energi (FME).

RENERGI har en viktig rolle innenfor satsingen på nye teknologier i pilot-/prototypfasen, slik at ny teknologi kan testes ut i mindre skala. Støtte til fullskala demoprojekter som legger til rette for kommersialisering av teknologien vil skje gjennom Enova sitt demonstrasjonsprogram.

FME – Forskningssentre for miljøvennlig energi

Ordningen med støtte til Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME) ble startet i 2009. Forskningssentrene bidrar til et bredt og forpliktende samarbeid mellom ledende forskningsinstitusjoner og innovative bedrifter i Norge, og med et bredt samarbeid med internasjonale aktører. I 2009 ble det gitt støtte til etablering av åtte tematiske FMEer innenfor områdene karbonfangst og -lagring (to sentre), vindkraft til havs (to sentre), energieffektivisering i bygninger, solceller, bioenergi og innfasing av ny fornybar energi i vannkraftsystemet.

Regjeringen har vært opptatt av å styrke fagmiljøet innenfor samfunnsvitenskapelig energiforskning. Det ble derfor i 2011 etablert to samfunnsvitenskapelige FMEer med støtte over Olje- og energidepartementets budsjett. Forsknings-sentrene vil bestå av ledende samfunnsfaglige forskningsmiljøer i partnerskap med offentlige og private aktører. Sentrene skal bidra til et bedre faktagrunnlag for offentlige og private beslutningstakere i grenseflaten mellom klima, energi og industri, og skal øke kunnskapsgrunnlaget for nasjonal og internasjonal energipolitikk.

Sentrene kan ha en varighet på åtte år, men vil bli vurdert etter fem års virksomhet.

Strategisk energiforskning

Det bevilges midler til strategiske universitetsprogrammer (SUPER) innenfor energisektoren. Målet er å utdanne forskere og etablere grunnleggende FoU-kompetanse av høy internasjonal kvalitet på sentrale temaer innenfor energiområdet.

Programmet KOSK II (Katalyse og organisk syntetisk kjemi II) er etablert for perioden 2007-2012. KOSK II støtter grunnleggende forskning innenfor temaene katalyse og organisk syntetisk kjemi. OED støtter katalysedelen. Programmet har på katalysesiden en særlig innretning mot prosesser for foredling av naturgass til mer verdifulle kjemikalier.

Det gis også støtte til etablering av EU- og EUREKA-prosjekter, samt til forskning og undervisning ved Norsk Institutt for Sjørett ved UiO for å styrke norsk kompetanse innenfor energirett.

CLIMIT – CO₂-håndtering

CLIMIT er et nasjonalt program for forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fangst og lagring av CO₂ fra fossilt basert kraftproduksjon og industri. Programmet dekker hele kjeden fra langsiktig, kompetanseoppbyggende grunnforskning til prosjekter som demonstrerer CO₂-håndteringsteknologier. Innsatsen skal være rettet mot teknologiutvikling, men det legges også vekt på å finne muligheter for fremtidig industrialisering og verdiskaping i norsk industri.

På kort sikt er utfordringene for CO₂-håndtering å:

- kvalifisere og få ned kostnadene knyttet til CO₂-fangst og
- etablere metodikk og bygge tillit til sikker geologisk lagring av CO₂.

På lengre sikt er utfordringene å:

- forbedre eller utvikle teknologier med potensial for vesentlig forbedring i virkningsgrad og lønnsomhet og
- utvikle robust metodikk for lagring av CO₂ som oppfyller kravene til å bli godkjent som klimatilak i henhold til internasjonale avtaler.

Foruten bevilgninger gjennom Norges forskningsråd, finansieres programmet av midler fra Fond for CLIMIT gjennom Gassnova SF. Forskningsrådet finansierer forsknings- og utviklingsdelen av programmet, mens Fond for CLIMIT finansierer demonstrasjons- og kommersialiseringsdelen, jf. kap. 1833, post 50. Gassnova SF utfører i fellesskap med Forskningsrådet sekretariatsfunksjonen for programmet. Beslutninger om prosjektstøtte tas av programstyret for CLIMIT.

Resultatrapport 2010

Petroleumssektoren

PETROMAKS

Programmet har fulgt OG21s prioriteringer og dekket samtlige teknologiske temaområder strategien har pekt ut. Fordelingen av prosjekter mellom næringsliv, institutter og universiteter i forhold til strategien vurderes som god. Fordelingen mellom grunnleggende forskning og anvendt forskning er også i tråd med de rammene som strategien legger opp til og den totale industrifinansieringen til programmet er høy. Nesten 50 pst. av aktiviteten i prosjektporteføljen er industrifinansiert.

I tråd med klimaforliket har PETROMAKS økt sitt fokus på forskningsprosjekter som kan bidra til energieffektivisering og lavere utslipp av klimagasser. Dette resulterte i tildeling til åtte nye prosjekter innen energieffektivisering. For å mobilisere forskningsmiljøene arrangerte programmet søkerseminarer innenfor temaområdet.

Våren 2010 ble det gjort en regionalanalyse av prosjektene som hadde bevilgning i 2010. Analysen viste godt samsvar mellom regioner med forskningsfaglige sterke petroleumsmiljøer og programmets aktørbilde. 85 pst. av alle prosjektene i 2010 ble utført i Universitetsbyene. Det har lenge blitt arbeidet for å få nordnorsk næringsliv mer involvert i forsknings- og innovasjonsprosjekter. Nord-Norge har økt sine prosjekter betraktelig, fra to til syv prosjekter i løpet av 2010.

Den internasjonale dimensjonen i programmet ble styrket også i 2010 og oppmerksomheten var spesielt konsentrert mot å tilrettelegge for samarbeid med Nord-Amerika og Russland. Fire nye prosjekter med norsk-russisk samarbeid mottok støtte.

Kvantifiserbare resultater for 2010:

- Antall prosjekter: 134, hvorav 29 nye
- Doktorgradsstipendiater: 110 årsverk, hvorav 45 kvinner
- Postdoktorstipendiater: 37 årsverk, hvorav 11 kvinner
- Avlagte doktorgrader: 36
- Antall patenter: 9
- Antall nye produkter/prosesser: 4

Programmets hjemmeside er www.forskningsradet.no/petromaks.

Boks 3.1 Prosjekteksempel PETROMAKS

Det er utviklet et verktøy og en simulator for å teste integrerte datasystemer som brukes i boresystemer offshore. Dette har stort potensiale i å øke oppe-tiden under boring, og dermed gjøre operasjonene mer effektive og tidsbesparende, samt å øke sikkerheten. Begge disse utfordringene er av stor prioritet for sektoren. Produktene er allerede introdusert på markedet og det forventes tre til fire store kontrakter allerede i 2011.

DEMO 2000

DEMO 2000-programmet har siden oppstarten i 1999 støttet 231 prosjekter. Programmet følger OG21s prioriteringer. Det er flest prosjekter innen havbunnsprosessering og -transport og teknologi for boring og brønnintervensjoner.

Kvantifiserbare resultater for 2010:

- Antall prosjekter: 55
- Antall patenter: 8
- Antall nye produkter/prosesser: 7
- Antall metoder/modeller/prototyper: 31

Programmets hjemmeside er: www.forskningsradet.no/demo2000.

**Boks 3.2 Prosjekteksempel DEMO
2000**

Det er gjennomført utvikling og testing av et nytt akustisk system for deteksjon av store steiner som ligger nedgravd i havbunnen. Bakgrunnen for utviklingen av teknologien er behovet innenfor oljeindustrien og offshore vindmølleindustrien for å sjekke bunnforhold både i forbindelse med peling av utstyr i havbunnen, samt 3D visualisering av nedgravde rørledninger. Teknologien gjør det mulig å kartlegge bunnforholdene i en bredde av fire meter og dybde av fem meter og med en oppløsning på centimeternivå.

PETROSAM

Programmets midler var i 2010 konsentrert om tre prosjekter. Alle prosjektene pågår fortsatt. Et av dem fokuserer på utviklingen i energisektoren i Russland og rundt det Kaspiske hav og hva dette betyr for Norge og norske aktører. Et annet prosjekt ser på petroleumsøkonomi og det siste prosjektet ser på utviklingen i petroleumssektoren i Midtøsten.

Det er så langt publisert om lag 40 vitenskapelige artikler. Programmet støtter 7,5 årsverk for doktorgradsstipendiater og to årsverk for postdoktorstipendiater.

Programmets hjemmeside er www.forskningsradet.no/petrosam.

Havet og Kysten (PROOFNY)

Det er forskningsaktivitet innenfor alle undertemaer. Programmet har en sterk satsing på å øke kunnskapen om langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten. I 2010 ble det startet tre nye prosjekter innenfor temaet. Programmet har utarbeidet et dokument som viser de forvaltningsrelevante resultatene fra forskningen som programmet har finansiert i perioden 2006-2009, samt resultater fremkommet i 2010. Det er gjort en betydelig forskningsinnsats innenfor felte produsert vann, borekaks og slam, hydrokarboner og flammehemmere.

Programmets hjemmeside www.forskningsradet.no/havkyst.

Strategisk petroleumsforskning

I 2010 ble det bevilget 16,5 mill. kroner til finansiering av tre strategiske instituttprogrammer (SIP) og tre universitetsprogrammer (SUP). Samtlige prosjekter har en faglig profil som er i samsvar med prioriteringene gitt av OG21. I løpet av året ble de tre SIPene avsluttet, mens de tre SUPene videreføres i 2011. Videre ble det bevilget 3 mill. kroner til IODP-kontingent (Integrated Ocean Drilling Program), 2,5 mill. kroner til SEAPOP og 1 mill. kroner til strategisk satsing på teknologifagene.

*Energi- og vannressurssektoren**RENERGI – fremtidens rene energisystem*

RENERGI-programmet har i 2010 fulgt opp det høye aktivitetsnivået fra 2008 og 2009. Det er gjennomført to større utlysingsrunder, en utlysning for pilot-/demoprojekter der det ble bevilget støtte til 14 nye prosjekter, og en hovedutlysingsrunde for alle typer prosjekter. Programmet fikk da rekordmange søknader, og det ble tildelt støtte til om lag 40 nye prosjekter. Målene satt i Energi21 har vært sentrale for RENERGIs prioriteringer og valg av prosjekter.

Programmet har i 2010 fokusert mye på internasjonalt samarbeid. Det er etablert en finansieringsordning for miljøer som ønsker å engasjere seg i IEAs og EUs strategiprosesser for energiforskning.

Nær 40 pst. av midlene i 2010 har gått til bedrifter gjennom brukertstyrte innovasjonsprosjekter. Kompetanseprosjekter utgjør om lag samme omfang, mens rene forskerprosjekter utgjør om lag 20 pst. av det samlede forbruket i 2010. Selv om hoveddelen er teknologiprojekter, har RENERGI også en stor portefølje med samfunnsvitenskaplige prosjekter.

Kvantifiserbare resultater for 2010:

- Antall prosjekter: 209, hvorav 54 nye
- Doktorgradsstipendiater: 75 årsverk, hvorav 37 kvinner
- Postdoktorstipendiater: 24 årsverk, hvorav 7 kvinner
- Avlagte doktorgrader: 11
- Antall nye patenter: 8
- Antall nye produkter/prosesser/prototyper: 63

RENERGI-programmets hjemmeside er www.forskningsradet.no/renergi.

Boks 3.3 Prosjekteksempel RENERGI

Innenfor temaet Havenergi har RENERGI gjennom flere prosjekter støttet arbeidet med å få fram teknologier innenfor saltkraft, og har blant annet støttet et pilotanlegg for saltkraft på Hurum. Programmet har gjennom et prosjekt som ble avsluttet i 2010 gjennomført tester av membraner og annet utstyr som er viktige for videre utvikling av teknologien. Prosjektet har fått ny bevilgning for 2011-2013 for videreutvikling av membraner og teknologi knyttet til drift og vedlikehold av et saltkraftanlegg. Pilotanlegget på Hurum har vakt stor internasjonal interesse, og er blant annet omtalt i artikkel i Time Magazine i slutten av 2010.

Forskningsentre for miljøvennlig energi (FME)

De åtte sentrene som fikk status som forskningsentre for miljøvennlig energi i 2009 var alle i drift i 2010. Sentrene har en varighet på åtte år. Forskningsaktivitetene i sentrene er nå godt i gang og følger planlagt fremdrift. Det ble i 2010 utlyst midler til etablering av tre FMEer innenfor samfunnsvitenskaplig energi- og klimaforskning.

De åtte etablerte FMEene er:

- BIGCCS – fangst, transport og lagring av CO₂
- CEDREN – innfasing av fornybar energi i vannkraftsystemet
- CenBio – effektiv og miljøvennlig utnyttelse av bioenergi
- NORCOWE – vind- og havmodellering, nye vindkraftkonsepter, utplassering og drift
- NOWITEC – ny kunnskap, metoder og teknologi for industriell utvikling av offshore vindparker
- Solar Cell Technology – forskning langs hele verdikjeden for solceller
- SUCCESS – lagring av CO₂ under jordoverflaten.
- ZEB – forskning, innovasjon og implementering av nullutslippsbygg.

Kvantifiserbare resultater i 2010:

- Personell knyttet til sentrene: 3 930 hel- eller deltidsansatte
- Antall doktorgradsstipendiater finansiert over FMEenes budsjett: 49, hvorav 13 kvinner

- Antall doktorgradsstipendiater knyttet til sentrene: 142
- Antall postdoktorstipendiater knyttet til sentrene: 34

Mer om FMEene kan finnes på www.forskningsradet.no/energiserter.

Strategisk energiforskning

Det ble i 2010 tildelt 16,5 mill. kroner til strategisk energiforskning utenom RENERGI-programmet, hvorav 5,8 mill. kroner gikk til SIP/SUP, 5,5 mill. kroner til KOSK II (Katalyse og organisk syntetisk kjemi II), 1,5 mill. kroner til Nordisk institutt for sjørett, og 3,7 mill. kroner til prosjektetableringsstøtte (PES) til EU- og EUREKA-prosjekter.

SIP/SUP-midlene gikk i 2010 til å finansiere to SIP-prosjekter og ett SUP-prosjekt. Alle prosjektene hadde en faglig profil som var i samsvar med prioriteringene i Energi21. I løpet av året ble begge SIPene avsluttet. I og med innføringen av det nye basisbevilgningssystemet for instituttsektoren, der OEDs SIP-midler overføres til NHD, ble det ikke startet opp nye SIPer.

KOSK II samfinansieres av Kunnskapsdepartementet og OED. OEDs midler går til katalysedelen av programmet. Programmet er et grunnforskningsprogram med særlig fokus på utdanning av kandidater. I 2010 finansierte programmet 16 doktorgradsstipendiater (syv kvinner) og 11 postdoktorstipendiater (tre kvinner). Programmets hjemmeside er www.forskningsradet.no/kosk.

CLIMIT – CO₂-håndtering

CLIMIT-programmets prosjektportefølje innen forskning og utvikling dekker viktige temaer knyttet til fangst, transport og lagring av CO₂. Porteføljen er preget av relativt få og store aktører. I 2010 ble CLIMITs mandat utvidet til også å gjelde CO₂-utslipp fra industriprosesser. På grunn av mange nye prosjekter i 2009 som binder opp en betydelig andel av budsjettet, var utlysningen i 2010 spisset mot spesifikke tema som internasjonalt samarbeid, utvikling av ny banebrytende teknologi og metoder for monitorering av CO₂-lagre, se også omtale under kap. 1833, post 50.

Kvantifiserbare resultater i 2010 for forskningsdelen av CLIMIT:

- Antall prosjekter: 42, hvorav 19 nye
- Doktorgradsstipendiater: 30 årsverk, hvorav 11 kvinner

- Postdoktorstipendiater: 9 årsverk, hvorav 1,5 kvinner
- Antall nye patenter: 2
- Antall nye produkter/prosesser: 1
- Antall nye metoder/ modeller/ prototyper: 11

CLIMIT-programmets hjemmeside er www.forskningsradet.no/climit

Boks 3.4 Prosjekteksempel CLIMIT

I SOLVIT-programmet utvikles nye solventer, dvs. kjemikalier, som kan brukes til fangst av CO₂. Programmet omfatter både et utviklingsprosjekt støttet av Gassnova og et kompetanseoppbyggingsprosjekt støttet av Forskningsrådet. I dette siste prosjektet er det oppnådd lovende resultater ved utvikling av solventer som danner to væskefaser – en fase med lavt CO₂-innhold og en med høyt innhold. Fasen med høyt CO₂-innhold kan enkelt skilles fra og solventen kan regenereres alene. Forsøk har vist at dette kan gi svært høye CO₂-trykk i desorbereren, noe som vil kunne redusere varmebehovet til regenerering. Dette vil igjen medføre reduserte kostnader for CO₂-fangst.

Post 70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
Nordisk energiforskning	10 787	8 850	8 850
IEA-prosjekter		1 800	1 800
Tilskudd til internasjonale organisasjoner		2 000	2 300
Sum post 70	10 787	12 650	12 950

Deltakelse i internasjonalt FoU-samarbeid på energiområdet har høy prioritet og er et viktig supplement til den nasjonale forskningen. Samarbeid på tvers av landegrensener er avgjørende, ikke bare for å kunne holde et høyt faglig nivå i norske forskningsmiljøer, men også for å etablere kontakter og allianser med andre land. Internasjonale prosjekter er kompetansebyggende og gir faglig og økonomisk drahjelp til å løse sentrale forskningsoppgaver. Samtidig er internasjonalt samarbeid et utstillingsvindu for norske teknologi- og kunnskapsleverandører.

Norge deltar i første rekke i forskningssamarbeid innenfor den europeiske union (EU), det internasjonale energibyrået (IEA) og på nordisk nivå. Norge deltar også i bilateralt forskningssamarbeid, i første rekke med Brasil, Russland og USA, og i multinasjonale samarbeidsfora som

Carbon Sequestration Leadership Forum (CSLF) og International Partnership for the Hydrogen Economy (IPHE).

Over OEDs budsjett for 2012 dekkes støtte til Nordisk energiforskning, IEAs informasjonsprogram ETDE, det europeiske regulatorbyrået «ACER», Gas Exporting Countries Forum (GECF) og Det internasjonale energiforum (IEF).

Budsjettforslag 2012

Det foreslås bevilget 12,95 mill. kroner under posten i 2012, en økning på 0,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Økningen knytter seg til UD's andel av Norges bidrag til Det internasjonale energiforum (IEF), som foreslås overført til denne posten fra og med budsjettåret 2012.

Nordisk Energiforskning

Nordisk Energiforskning er en institusjon under Nordisk Ministerråd. Institusjonens formål er å fremme og videreføre det nordiske samarbeidet på energiforskningsområdet. Den skal bidra til en felles strategi for forskning og utvikling på de deler av energiområdet som er av felles nordisk interesse. Virksomheten styres av en strategi og en handlingsplan for perioden 2011-2014.

Hovedaktivitetene skal være å:

- bidra til kompetanse- og kunnskapsbygging,
- øke innovasjon og næringsutvikling i Norden,
- understøtte nordiske energimyndigheter i politikkutformingen og
- bidra til internasjonal nettverksbygging.

Nordisk Energiforskning støtter grunnleggende forskning innenfor fem tematiske satsingsområder; integrasjon av energimarkedet, fornybar energi, energieffektivitet, hydrogensamfunnet og konsekvenser av klimaendringer på energiområdet. Gjennom nordiske forskernettverk, stipender og lønnsbidrag til forskere og forskerstuderter skal grunnkompetansen ved universiteter, høyskoler og andre forskningsinstitusjoner i Norden styrkes.

Nordisk Energiforskning er involvert i arbeidet med det Nordiske Toppforskningsprogrammet (TFI). I TFI er det en egen satsing på energiforskning som skal gå over fem år med et totalt budsjett på om lag DKK 400 mill. Både fornybar energi, energieffektivisering og karbonfangst og -lagring (CCS) har blitt prioritert som satsingsfelt.

Nordisk Energiforskning samfinansieres av de nordiske landene med om lag 35 mill. kroner for 2012 etter en fastsatt fordelingsnøkkel kalkulert ut fra landenes BNP. Det foreslås avsatt 8,85 mill. kroner over budsjettet for 2012 til å dekke den norske kontingenten.

Nordisk Energiforsknings hjemmeside er www.nordicenergy.net.

Resultatrapport 2010

FoU-prosjektporteføljen i Nordisk Energiforskning har bestått av ti større prosjekter som ble startet opp i 2007 og avsluttet i 2010, i henhold til strategi og handlingsplan for samme periode. Alle prosjektene har med konkret arbeidskoordinering, nettverksbygging og mobilitet gitt et stort bidrag til å utvikle det nordiske forsknings- og innovasjonssystemet, samt til å styrke samarbeidet mellom sentrale nordiske forskningsmiljøer. Prosjektene har vært innenfor temaområdene forny-

bar energi, hydrogen, klima, energimarked og energieffektivitet. Fire av de ti prosjektene hadde norsk ledelse. Det har vært 93 doktorkandidater involvert i prosjektene, hvorav 16 pst. var norske. Mer enn 60 industrielle partnere og 27 internasjonale nettverk (seks nordiske, tolv EU og ni globale) samarbeidet i prosjektene i 2010.

IEA-prosjekter

Norge deltar i IEAs flernasjonale informasjonsprogram «Energy Technology Data Exchange» (ETDE). Programmet handler om å samle inn og gjøre tilgjengelig energirelatert litteratur på en hensiktsmessig måte. Dette gjøres gjennom den nettbaserte databasen ETDEWEB, som er verdens største energidatabase. Enova SF er norsk kontraktspart i avtalen og er ansvarlig for å følge opp og finansiere arbeidet knyttet til vedlikehold og drift av databasen fra norsk side. Markedsføring av databasen og den potensielle nytte norske brukere kan ha av ETDE vil fortsatt være viktig i tiden fremover. Det foreslås avsatt 1,8 mill. kroner til arbeidet med ETDE i 2012.

Resultatrapport 2010

Innenfor IEAs informasjonsprogram Energy Technology Data Exchange (ETDE) har det kontinuerlig blitt registrert relevant energilitteratur fra norske prosjekter og fagmiljøer i ETDE-databasen. Alle norske bedrifter, organisasjoner og privatpersoner har gratis adgang til databasen. De fleste norske universiteter og forskningsmiljøer er brukere. Det er i 2010 registrert 670 nye dokumenter og 863 nye brukere i Norge.

Tilskudd til internasjonale organisasjoner

ACER

Et sentralt element i EUs tredje energimarkeds-pakke er opprettelsen av et nytt regulatorbyrå for elektrisitet og gass, ACER. Byrået ble formelt operasjonelt 3. mars 2011 og har hovedsete i Ljubljana i Slovenia. ACER har sine viktigste oppgaver innen regelverksutvikling, med sikte på å fremme et felles europeisk energimarked. NVE deltar i en interimfase som observatør i byrået. Norges kontingent til byrået er budsjettert til 1 mill. kroner for 2012.

Gas Exporting Countries Forum

Gasseksporterende lands forum (Gas Exporting Countries Forum, GECF) er en organisasjon for

dialog mellom gassprodusenter og består av elleve medlemsland, inkludert Russland, Qatar og Algerie. Målet for GECF er å utveksle informasjon om temaer av felles interesse for gasseksporterende land. Norge er observatør i forumet og det forventes at observatørland skal bidra til en viss dekning av kostnader for organisasjonen. Norges bidrag til GECF er beregnet til 0,4 mill. kroner for 2012. Deltakelse i forumet gir Norge mulighet til å utveksle informasjon om utviklingen av gassektoren, samt opprettholde kontakten med andre gassproduserende land og følge utviklingen i forumet.

Det internasjonale energiforum

Det internasjonale energiforum (IEF) startet som en uformell dialogprosess på ministernivå tidlig på 1990-tallet. Produsent-konsumentdialogen omfatter nå også transitland og har fått navnet Det internasjonale energiforum. Fra 2003 har Forumet et eget sekretariat med hovedkvarter i Riyadh. I 2011 ble det vedtatt et eget charter for IEF. Forumets målsetning er å skape forståelse for fellesinteresser blant medlemmene, tilrettelegge for stabile markeder og global handel med energi og teknologi, styrke energisikkerheten på tilbuds- og etterspørselssiden og utvikle prinsipper og ret-

ningslinjer for transparente og bærekraftige energimarkeder. Innsamling, analyse og spredning av informasjon er en sentral del av dette arbeidet, og sekretariatene til IEA og OPEC yter viktige bidrag i så måte. Nær et hundretalls land deltar i dag i IEF-samarbeidet. Sekretariatets virksomhet finansieres gjennom bidrag fra deltakerlandene. Norges bidrag til IEF er i 2012 beregnet til 0,9 mill. kroner.

Resultatrapport 2010

I mars 2010 holdt IEF sitt 12. årlige ministermøte i Cancun, Mexico. På møtet i Cancun ble det vedtatt å etablere en ekspertgruppe med fullmakt til å utarbeide et charter for IEF til erstatning for sekretariatets statutter. Arbeidsgruppen ferdigstilte arbeidet med charteret, slik at dette kunne vedtas på ekstraordinært ministermøte i februar 2011, i Riyadh, Saudi-Arabia, samtidig med 20-årsmarkeringen av IEF. Charteret er en ikke-bindende politisk villighetserklæring, Selv om det har uformell karakter, er charteret positivt for den internasjonale energidialogen. Det nye basisdokument markerer en styrking av IEF som samarbeidsorgan og gir det en tydeligere rolle i internasjonalt energisamarbeid.

Kap. 1832 Internasjonalisering

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
70	Internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	26 150	23 700	23 700
	Sum kap. 1832	26 150	23 700	23 700

Det foreslås bevilget 23,7 mill. kroner til formålet i 2012, en videreføring i forhold til 2011. Hovedvekten av arbeidet i 2012 vil rettes mot prioriterte markeder.

På petroleumsområdet vil oppfølging av regjeringens Brasil strategi som ble lagt frem i 2011 bli fulgt opp. Australia er et marked av økende betydning og vil bli sterkere prioritert i 2012. Profilering av norsk teknologi og industri overfor Sør-Korea vil være viktig i 2012. Barents 2020 skal stimulere til etablering av arenaer for samarbeid med norske og utenlandske kompetansemiljøer på nordområderelevante fagfelt. Partnerskapet mellom norske og russiske bedrifter vil bli videreført i 2012. For øvrig vil INTSOK videreføre aktivi-

teter i prioriterte markeder. Disse markedene er Brasil, Mexicogolfen, Storbritannia, Russland, Kina og Australia. Departementets viktigste samarbeidspartner i internasjonale markeder er INTSOK sammen med petroleumsnæringen. Det vil bli gjennomført en evaluering av INTSOK i 2012.

Myndigheter og energinæringen har opprettet INTPOW (Norwegian Energy Renewable Partners) for økt internasjonalisering av den norskbaserte energinæringen. I 2012 vil INTPOW prioritere innsatsen mot markedene i Sørøst-Europa (vannkraft), Storbritannia (vindkraft) og Tyskland (vindkraft) og Sør-Europa (solenergi). Før prøveperioden for INTPOW utløper

i 2012 vil det bli gjennomført en evaluering av INTPOW.

Utover de rene internasjonaliseringssoppgavene har departementet oppgaver knyttet til bistand i petroleums- og energisektoren. OED vil i 2012 fortsette samarbeidet med Utenriksdepartementet og Norad i forbindelse med prosjektgruppen for Ren energi i bistanden. NVE og Internatio-

nal Centre for Hydropower og INTPOW er også viktige aktører i dette arbeidet. I 2012 vil OED videreføre samarbeidet i Olje for Utvikling med Utenriksdepartementet, Finansdepartementet og Miljøverndepartementet. Olje for Utvikling er en felles satsing på bistand i utviklingsland når det gjelder petroleumsforvaltning og godt styresett. Arbeidet koordineres av Norad.

Post 70 Internasjonalisering, kan overføres

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
INTSOK	17 500	16 500	16 500
INTPOW	4 000	4 000	4 000
Prosjektmidler	4 650	3 200	3 200
Sum post 70	26 150	23 700	23 700

INTSOK

INTSOK er en stiftelse som ble etablert av myndigheter og industri i 1997. Antall medlemsbedrifter var 218 ved utgangen av 2010. Inkludert datterselskap er medlemstallet om lag 300 selskaper.

INTSOKs mål er å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i norsk petroleumsindustri gjennom fokusert internasjonal virksomhet. Utgangspunktet er den kompetanse som norsk petroleumsindustri har bygget opp på norsk kontinentalsokkel, så vel som internasjonalt.

INTSOK skal bidra til internasjonalisering av norsk petroleumsindustri ved å markedsføre og tilrettelegge for oljeselskaper og leverandører i utvalgte markeder. INTSOK arrangerer møteplasser for industrien som for eksempel nettverksmøter, konferanser, seminarer, presentasjoner for nøkkelkunder, samt delegasjonsreiser. Et annet viktig virkemiddel er bruk av lokale rådgivere. Særlig mindre bedrifter uten lokal representasjon og nykommere i markedene har god nytte av INTSOKs lokale rådgivere.

Tabell 3.10 Finansiering av INTSOK

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012
Medlemsavgifter	15 301	15 000	18 000
Tilskudd fra OED	17 500	16 500	16 500
Finansinntekter	922	600	1 000
Prosjektmidler fra OED	1 215	500	
Sum inntekter	34 938	32 600	35 500
Prosjekt- og personalkostnader dekket av industrien	10 875	10 200	11 000
Sum	45 813	42 800	46 500

INTSOK er finansiert gjennom statlig tilskudd, medlemsavgifter og bidrag fra bedriftene og part-

ner. Driftsresultatet for 2010 viser et overskudd i underkant av 0,4 mill. kroner.

Aktiviteter 2012

INTSOK arbeider etter industriens overordnede mål som er å øke den internasjonale omsetningen fra norsk leverandør- og serviceindustri til 120 mrd. kroner i 2012 og videre at den internasjonale omsetningen er like stor som omsetningen fra norskbaserte leverandørselskaper til norsk sokkel. Målsetningen skal oppnås gjennom fokus på Nordområdene og INTSOKs prioriterte markeder. Disse er Australia, Brasil, Kina, Russland, Storbritannia og USA (GoM).

Resultatrapport 2010

INTSOK gjennomførte 30 større kundemøter og arrangementer i prioriterte markeder og 18 nettverksmøter, herav åtte i Norge og ti i utlandet. INTSOK har i tillegg gitt rådgivningstjenester i 13 prioriterte markeder. INTSOK tilbød markedsrapporter for det internasjonale markedet til sine medlemmer og arrangert arbeidsverksteder og seminarer rettet mot nøkkelkunder, nasjonale og internasjonale oljeselskaper og hovedkontraktører.

INTSOK gjennomførte i 2010 nettverksmøter, blant annet sin årlige Oil and Gas Business Day i Stavanger i forbindelse med konferansen Offshore Northern Seas, der oppmerksomheten var rettet mot markedsutsikter i prioriterte marked. I tillegg gjennomførte INTSOK for syvende gang Floating Production Storage and Offloading International (FPSO) i Oslo. FPSO-dagen samler en

rekke aktører i denne sektoren for å utveksle informasjon om markedstrender og teknologi.

Det ble i 2010 også fokusert på INTSOKS videreføring av satsinger på Russland og inngangstrategier for små- og mellomstore bedrifter i prioriterte markeder som igangsettelse av «Brazil Entry Network Project». I forbindelse med byggingen av Goliat FPSO arrangerte INTSOK i 2010 seminar og besøk til Hyundai-verftet i Sør-Korea med norske selskaper, for å markedsføre norsk teknologi.

INTPOW

INTPOW er en prosjektorganisasjon som ble etablert i samarbeid mellom myndigheter og energinæringen i 2009, og er i utgangspunktet et treårig prøveprosjekt. Antallet partnerbedrifter var 27 ved utgangen av 2010. I november 2010 ble INTPOW formelt etablert som forening.

INTPOWs mål er å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i den norskbaserte energinæringen gjennom samarbeid mellom myndigheter og næringen, for å gjøre den enda mer slagkraftig internasjonalt. INTPOW bygger på samme struktur og arbeidsmetoder som det etablerte petroleumsnettverket INTSOK. INTPOW skal konsentrere innsatsen om fornybare energikilder som vannkraft, vindkraft og sol samt kraftmarked/-distribusjon som naturlig hører til. INTPOW er samlokalisert med INTSOK.

Tabell 3.11 Finansiering av INTPOW

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012
Medlemsavgifter	3 214	4 300	5 600
Tilskudd fra OED	4 000	4 000	4 000
Prosjektmidler fra OED	85		
Finansinntekter	90		
Sum inntekter	7 389	8 300	9 600

INTPOW er finansiert gjennom statlig tilskudd, medlemsavgifter og bidrag fra bedriftene og partnere. Driftsresultatet for 2010 viser et overskudd på i underkant av 1 mill. kroner. Det positive resultatet reflekterer at INTPOW i 2010 fremdeles var i oppstartsfasen før en var fullt bemannet og deler av midlene fra det først halve

året (2009) i virksomhet er overført til bruk for senere år.

Aktiviteter 2012

Antall medlemsbedrifter og deres engasjement forventes å øke ytterligere. Organisasjonen vil

konsentrere internasjonaliseringsarbeidet innenfor vann-, vind- og solkraft i de prioriterte markedene Sørøst Europa med særlig fokus på Tyrkia, Storbritannia, Tyskland og Sør-Europa. Et mål på at INTPOW er vellykket vil være at samarbeidsprosjektet utvides med flere medlemmer i perioden og medlemmenes generelle tilfredshet med arbeidet som gjøre. Det vil bli arbeidet aktivt for å få nye selskaper til å delta og å utvide kunnskapsbasen innenfor relevante markeder. I løpet av 2012 vil det bli gjennomført en evaluering av INTPOW.

Resultatrapport 2010

INTPOW har i 2010 organisert delegasjonsreiser til utlandet i forbindelse med offisielle besøk og for næringsdelegasjoner. Videre er det arrangert seminarer og møteplasser innenfor fornybar energi både i Norge og i utlandet, herunder Storbritannia, Tyrkia, India, Kina og Uganda. Norske selskaper har oppnådd internasjonale kontrakter. INTPOW hadde totalt 27 betalende partnere ved utgangen av 2010. Partnerne består av en blanding små og mellomstore bedrifter samt de største selskapene som Statkraft og Statoil.

Prosjektmidler

Norsk energiindustri er ofte engasjert i land hvor myndigheter og lokal industri etterspør assistanse som går utover tradisjonelle vare- og tjenesteleveranser. For å dekke en slik utvidet etterspørsel, er norsk industri avhengig av et samarbeid med norske myndigheter. Det er behov for midler som kan understøtte et slikt samarbeid. Det er økt etterspørsel etter norsk industri- og forvaltningskompetanse både innenfor petroleumssektoren og fornybar energi/kraftsektoren. Utnyttelse av fornybare energikilder, energieffektivisering og forvaltning av vannressurser er viktige arbeidsområder sett i lys av klimautfordringene. Det er derfor hensiktsmessig å se petroleum og fornybar energi/kraftsektoren i sammenheng. I 2012 videreføres derfor opplegget med at prosjektmidlene anvendes innenfor begge områder. Tiltakene skal være bedriftsnøy-

trale, det vil si å ha en karakter som går utover den enkelte bedrifts interesser.

Aktiviteter 2012

OED vil prioritere støtte til norsk petroleums- og energiindustriets satsing i prioriterte markeder i 2012.

Foruten petroleum og vannkraft, er solenergi og vindkraft aktuelle områder, herunder etablering av kraftmarked og drift av nettsystemer for overføring av kraft. Departementet vil samarbeide med industrien, blant annet ved INTSOK, INTPOW og Petrad, for å identifisere og gjennomføre relevante prosjekter.

Petrad vil i 2012 få støtte gjennom OEDs prosjektmidler til spesifikke tiltak innenfor prioriterte områder til prosjekter de gjennomfører i Sørøst-Asia og i forbindelse med åtte-ukerskursene de arrangerer.

Resultatrapport 2010

INTSOK, som den sentrale aktør når det gjelder internasjonalisering av den norske olje- og gassindustrien, var tillagt ansvaret for forvaltningen av hoveddelen av prosjektmidlene. I tillegg har Petrad og International Center for Hydropower (ICH) gjennomført prosjekter. Eksempler på tiltak som er gjennomført eller påbegynt i 2010 er:

- Russland – «Partnership Russian-Norwegian Oil and Gas Industry» – som er et samarbeid for gjensidig forretningsutvikling og etablering i Nordvest-Russland.
- Kasakhstan – kartlegge mulighetene for norsk industri med fokus på tjenester innenfor helse, miljø og sikkerhet og renere produksjon.
- Midtøsten – hvor målet med prosjektet er å kartlegge kompetansen til mulige samarbeidspartnere og etablere kontakt mellom disse og norske bedrifter med sikte på gjensidig forretningsutvikling.
- Sørøst-Asia – Inngangsprosjekter og delegasjoner – målet med prosjektet er å kartlegge kompetanse og mulige samarbeidspartnere for norske bedrifter i Sørøst-Asia med sikte på gjensidig forretningsutvikling.

Kap. 1833 CO₂-håndtering

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	421 295	1 530 000	996 000
22	CO ₂ -håndtering, internasjonalt, <i>kan overføres, kan nyttes under post 73</i>	8 096	10 000	2 000
50	Overføring til fond for CLIMIT	81 812	80 800	80 800
70	Administrasjon, Gassnova SF	91 000	92 000	92 000
71	Forskningstjenester, TCM DA, <i>kan overføres</i>			1 088 000
72	Lån, TCM DA, <i>kan overføres</i>	1 535 406	880 000	577 000
73	Tilskudd, CO ₂ -håndtering internasjonalt, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>			8 000
	Sum kap. 1833	2 137 609	2 592 800	2 843 800

Vedrørende 2011

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2011 ble post 21 Spesielle driftsutgifter redusert med 940 mill. kroner, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås totalt bevilget 996 mill. kroner under posten for 2012. Midlene dekker planlegging og forberedelse av fullskala CO₂-fangst på Mongstad, planlegging og forberedelse av transport og lagring av CO₂ fra Mongstad, utredning av CO₂-håndteringsprosjekter i Norge utover Mongstad og utgifter knyttet til oppfølgingen av statens eierinteresser i teknologisenteret på Mongstad. Videre har Olje- og energidepartementet behov for ulik ekstern bistand, blant annet knyttet til kvalitetssikring (KS), juridiske og organisatoriske problemstillinger og statsstøtteregulering i forbindelse med statlig engasjement i CO₂-håndteringsprosjekter. Utgifter til ekstern bistand budsjetteres til 10 mill. kroner.

Fullskala CO₂-fangst på Mongstad – Mongstad Steg2

Det budsjetteres med 742 mill. kroner til planlegging og forberedelse av fullskala CO₂-fangst på Mongstad i 2012.

Resultatmål

Det er en hovedmålsetting for regjeringen å utvikle fremtidsrettede, effektive teknologier for CO₂-håndtering. Fullskala CO₂-håndtering ved Mongstad er et viktig ledd i dette arbeidet.

Miljøverndepartementets utslippstillatelse av oktober 2006 og gjennomføringsavtalen mellom staten og Statoil om håndtering av CO₂ på Mongstad fastsetter at det skal bygges et fullskala CO₂-håndteringsanlegg på Mongstad. Målet med regjeringens engasjement i fullskala CO₂-håndtering knyttet til kraftvarmeanlegget på Mongstad, er å realisere prosjektet med utgangspunkt i gjennomføringsavtalen. Valg av løsning for transport og lagring av CO₂ fra kraftvarmeverk må være på plass innen investeringsbeslutning.

Aktiviteter og budsjett

Budsjettbehovet for 2012 er beregnet med bakgrunn i den reviderte prosjektmodellen for fullskala fangst og lagring av CO₂ fra Mongstad, jf. Meld. St. 9 (2010-2011). Der ble det lagt til grunn at regjeringen vil kunne legge frem et samlet beslutningsgrunnlag for Stortinget senest i 2016, og at beslutningsgrunnlaget vil være resultatet av planleggings- og forberedelsesarbeidet som vil pågå de kommende årene.

Regjeringen legger til grunn at det pågående planleggings- og forberedelsesarbeidet skal følge normal industripraksis for store og kompliserte prosjekter. På den bakgrunn er det lagt ned et

betydelig arbeid med sikte på å utvikle prosjektet og bringe det nærmere et grunnlag for investeringsbeslutning. Staten og Statoil signerte 5. april 2011 «Steg 2 Utviklingsavtalen», som skal regulere staten og Statoils rettigheter og plikter i planleggingsfasen for fullskala CO₂-håndtering på Mongstad, jf. Prop. 120 S (2010-2011). Tidsplan og milepæler er definert i avtalen. Den første fasen, som er anslått til å ta om lag tre år, vil være teknologikvalifisering og teknologivalg. Den nærmere planen for teknologikvalifiseringsfasen vil være beheftet med usikkerhet, fordi det er usikkert når ønskede resultater oppnås. Hvis en fangstteknologi skulle bli tilstrekkelig utviklet og kvalifisert tidligere enn dette, skal spørsmålet om teknologivalg tas opp umiddelbart. Dette vil kunne bidra til raskere fremdrift i prosjektet. Det påfølgende prosjekteringsarbeidet er anslått til å ta omtrent to år.

Teknologikvalifiseringsprogrammet

Teknologikvalifiseringsprogrammet har til hensikt å kvalifisere minst en fangstteknologi som kan anvendes i fangstanlegget.

Arbeidet med teknologikvalifisering etter den reviderte planen er igangsatt. Prosjektet har gått ut med en åpen invitasjon til mulige leverandører av fangstteknologier og vil etter planen inngå rammekontrakt med utvalgte leverandører i løpet av høsten. Den kommende prosessen med teknologikvalifisering er delt inn i tre faser:

1. Mulighetsstudie som skal vise at teknologien er anvendbar på Mongstad.
2. Teknologikvalifiseringsprogram som viser at prosessen vil fungere med hensyn til CO₂-fangstgrad, energieffektivitet mv, og at utslippene vil være innenfor fastsatte kriterier, hvor leverandørene skal teste sine kjemikalie- og prosess-teknologier.
3. Konseptfase for design av fullskala CO₂-fangstanlegg tilpasset Mongstad.

Prosjektet har behov for assistanse for å gjennomføre ulike studier. Blant annet skal det inngås avtaler med en ETA-kontraktør (engineering- og teknologiassistanse) og en TVA-kontraktør (teknologi verifikasjonsassistanse). ETA-kontraktøren skal gjennomføre studier knyttet til selve CO₂-fangstanlegget, tomte- og grunnarbeider og tilknytninger til raffineriet, kraftvarmeverket og hjelpesystemer. Hensikten er å sikre at alle elementer og grensesnitt for det planlagte CO₂-fangstanlegget skal bli kartlagt og utredet. TVA-kontraktøren skal assistere i oppfølging og evaluering av de forskjellige aktivitetene for teknologi-

kvalifisering. Kontrakten til TVA-kontraktør er tildelt. Arbeidet med anskaffelse av ETA er igangsatt og det er forventet kontraktsinngåelse i fjerde kvartal 2011.

Kvalifisering av aminer

I regi av det pågående planleggingssamarbeidet mellom Gassnova og Statoil, er det etablert et omfattende helse- og miljøkvalifikasjonsprogram for amin som har til hensikt å utvikle protokoller og prosedyrer for måling og vurdering av utslipp fra aminprosessen samt gi mer kunnskap om hvilke stoffer som kan dannes og miljøeffekten av disse. Disse protokollene skal deretter benyttes for å kvalifisere de spesifikke kjemikaliene til leverandører av fangstteknologi. Dette arbeidet er delt inn i flere faser:

- Etablere prøvetakings- og analysemetoder av skadelige stoffer som kan dannes fra aminbaserte CO₂-fangstanlegg.
- Modellering av spredning og avsetning av utslipp fra aminbaserte CO₂-fangstanlegg.
- Utvikling av protokoll for å teste og evaluere aminblandinger og degraderingsprodukters giftighet.
- Utvikling av protokoll for å teste og evaluere aminblandingers kjemiske reaksjoner i fangstprosessen og i atmosfæren.
- Framskaffe en oversikt over teknologier som kan redusere utslipp fra aminbaserte CO₂-fangstanlegg.
- Se på muligheten for å benytte alternative tester til dyreforsøk for å studere giftighet.

Rammeavtaler er tildelt innenfor alle deler av programmet. Arbeidet relaterer seg kun til aminbaserte (inkludert aminosyrer) teknologier, og hvis tilsvarende arbeid blir aktuelt for andre teknologier, vil det måtte settes i gang en egen anskaffelsesprosess for dette. Kvalifiseringsprogrammet for aminer fortsetter etter planen ut i 2013, men dersom de helsemessige utfordringene ved amin-teknologien løses før den tid skal teknologivalgspørsmålet tas opp umiddelbart.

Det pågår for tiden også betydelig forskning for å identifisere helse- og miljøkonsekvenser ved bruk av aminteknologi i regi av Teknologisenteret på Mongstad (TCM) og CLIMIT. Denne forskningen er særlig knyttet til omfang, spredning og toksisitet knyttet til degraderingsproduktene nitrosaminer og nitraminer.

Basert på all ny kunnskap som har kommet det siste året vurderer Klima- og forurensningsdirektoratet det nå som overveiende sannsynlig at

det kan settes utslippskrav også for et fullskala CO₂-fangstanlegg basert på aminteknologi som tilfredstiller Folkehelsas krav, jf. brev av 29. august 2011 til Miljøverndepartementet. Videre viser de til at den største gjenværende usikkerheten er knyttet til å få bedre kunnskap om hvor lenge nitraminer blir i naturen før de blir borte (degraderes).

I det pågående teknologikvalifiseringsprogrammet for fullskalaanlegget på Mongstad er formålet blant annet å få demonstrert at aktuelle teknologier kan møte denne type krav.

Den informasjonen som Klif har fremlagt for Miljøverndepartementet er en del av dokumentasjonen som anvendes i fullkalaprojektets teknologikvalifiseringsprogram. Skulle den nye informasjonen sammen med øvrig dokumentasjon innebære at den angitte timeplanen for fullskalaanlegget kan endres foreligger det forpliktelser på Statoil som prosjektgjennomfører til å fremlegge slikt beslutningsgrunnlag.

Det er for tidlig å konkludere om den informasjonen Klif viser til i sitt brev gir grunnlag for å endre prosjektets tidsplan. Departementet vil holde Stortinget orientert om fremdrift og tidsplan for prosjektet.

Budsjettbehov

Den reviderte prosjektmodellen beskrevet i Meld. St. 9 (2010-2011) åpner for alternative teknologier i det videre planleggingsarbeidet. Dette fører isolert sett til at planleggingsarbeidet øker i omfang og kompleksitet. Av hensyn til risikostyring og kostnadskontroll er det lagt opp til at teknologikvalifisering i all hovedsak foregår før forprosjekteringen av selve anlegget på Mongstad. Målsettingen er blant annet å redusere det totale arbeidsomfanget i prosjekteringsfasen og å redusere risikoen for forsinkelser på grunn av teknologiutfordringer.

Et fullt oppdatert kostnadsestimat for den reviderte planleggings- og utviklingsfasen vil etter planen ferdigstilles høsten 2011. Utarbeidelsen av et kvalitetssikret, revidert kostnadsestimat for planleggings- og utviklingsfasen krever en detaljert gjennomgang av arbeidsomfang og tidsplan med tilhørende kostnader. En slik gjennomgang pågår og vil inkludere en dialog med leverandørmarkedet og andre relevante tredjeparter. Det er imidlertid foretatt en foreløpig vurdering basert på eksisterende kostnadsanslag. Dette tilsier samlede kostnader for hele planleggingen av fullskala CO₂-fangst på Mongstad frem til investeringsbeslutning på om lag 2,9 mrd. kroner, jf. Meld. St. 9

(2010-2011) og Prop. 120 S (2010-2011). Justert for prisstigning er dette estimatet på 3,043 mrd. kroner. I tillegg kommer Gassnovas eieroppfølgingskostnader estimert til 199 mill. kroner for perioden 2012-2015. Budsjettbehovet for 2012 er anslått til 742 mill. kroner. Dette inkluderer 37 mill. kroner knyttet til eieroppfølgingskostnader for Gassnova. Budsjettanslaget for 2011 er nedjustert og innebærer forskyvning av arbeider fra 2011 til 2012.

CCS mulighetsstudie

Det budsjetteres med 57 mill. kroner til CCS mulighetsstudie i 2012.

Resultatmål

I Meld. St. 9 (2010-2011) Fullskala CO₂-håndtering, ble det varslet at det skal gjennomføres en utredning for å kartlegge og analysere mulighetsrommet for fullskala CO₂-håndtering i Norge utover Mongstad. Utredningen skal gi myndighetene et bedre kunnskapsgrunnlag omkring mulige CO₂-håndteringsprosjekter i Norge. Ulike typer punktutslipp skal kartlegges, analyseres og vurderes, og skal omfatte utslipp fra eksisterende og eventuelt nye anlegg innen kraftproduksjon og industri.

Aktiviteter og budsjett

Som beskrevet i Meld. St. 9 (2010-2011) skal Gassnova gjennomføre et utredningsarbeid hvor hensikten er å bidra til en kartlegging av mulighetsområdet for realisering av fullskala CO₂-håndtering utover prosjektet på Mongstad.

For det videre arbeidet med CO₂-håndtering i Norge er det behov for bedre kunnskap om ulike mulige CO₂-håndteringsprosjekter utover Mongstad. Gassnovas utredning skal identifisere og analysere hvilke muligheter og utfordringer man står overfor ved etablering av en fullstendig CO₂-håndteringskjede for fullskala CO₂-håndtering. Økonomiske og tekniske sider, samt ulike kommersielle modeller skal vurderes. Analysene vil gjennomføres på en måte som gjør det mulig å sammenlikne ulike prosjekt.

Utredningen skal baseres på det erfaringsgrunnlaget som er bygget opp i forbindelse med arbeidet med CO₂-håndtering på Mongstad og Kårstø, resultater og erfaringer fra CLIMIT-programmet, dialog med relevante markedsaktører og annet arbeid som er utført av Gassnova. Erfaringer fra arbeid knyttet til CO₂-håndtering i andre land vil også være relevant.

Gassnova har utarbeidet arbeidsprogram og budsjett for utredningen. Arbeidsprogrammet er basert på en prosjektmodell der første fase omfatter en idéstudie som etterfølges av en mulighetsstudie av de mest attraktive løsningene. Utredningen legger opp til en bred og grundig kartlegging av CCS-muligheter i Norge. Gassnova vil etablere et eget team som vil arbeide med utredningen. Deler av arbeidet, for eksempel innen juridiske, kommersielle og tekniske spørsmål, vil trenge ekstern bistand som vil trekkes inn etter behov. Det forutsettes også tett dialog med industrien i gjennomføringen av prosjektet.

Gassnova anslår at utredningen vil ta om lag to og et halvt år. Utredningen legger opp til en grundig og bred undersøkelse som krever analyser på relativt detaljert nivå. Det budsjetteres med 57 mill. kroner i 2012.

Transport og lagring av CO₂

Det budsjetteres med 177 mill. kroner til planlegging og forberedelse av transport- og lagringsløsninger for CO₂ i 2012.

Resultatmål

Målet med Gassnovas planleggingsarbeid knyttet til transport og lagring av CO₂ fra Mongstad er at en løsning for transport og lagring av CO₂ skal kunne stå klar ved oppstart av det planlagte fullskalaanlegget for CO₂-fangst. Med dagens informasjon innebærer dette at det kan legges fram et samlet beslutningsgrunnlag (inkludert fangst, transport og lagring av CO₂) for Stortinget senest i 2016, jf. Meld. St. 9 (2010-2011).

Aktiviteter og budsjett

Transport og lagring av CO₂ fra Mongstad vil være et av de første prosjektene der CO₂ fra et fullskala fangstanlegg blir transportert i rør for permanent lagring på kontinentalsokkelen. Å finne en god løsning for hvordan dette prosjektet organiseres er viktig og bør blant annet gjøres i dialog med industrien, jf. Meld. St. 9 (2010-2011).

I tråd med Meld. St. 9 (2010-2011) og anbefaling fra Gassnova, er industrien invitert til å nominere områder som de mener kan være aktuelle for leting etter undersjøiske reservoarer for permanent lagring av CO₂ fra Mongstad. Nominasjonen fra selskapene vil være en del av grunnlaget når departementet skal gjøre vurderinger knyttet til en eventuell utlysning av arealer for undersøkelse

og leting etter undersjøiske reservoarer for permanent lagring av CO₂ fra Mongstad. Selskapene er også bedt om å inkludere en beskrivelse av hvilke forutsetninger eller hvilken forretningsmodell de mener må ligge til grunn for et slikt lagringsprosjekt i sitt nominasjonsbrev. Departementet vil gjennomføre en møterunde med interesserte selskaper i etterkant av nominasjonen, og det vil søkes etablert en modell som er god både for industrien og staten.

Det ligger til grunn for Gassnovas budsjett for 2012 at det skal gjennomføres en prosess for å etablere en eierskaps- og driftsstruktur for realisering av prosjektet i tråd med kjente modeller fra petroleumsindustrien. Det vil legges frem et forslag til organisering av eierskap og gjennomføring av transport og lagring av CO₂ fra det planlagte CO₂-fangstanlegget på Mongstad når arbeidet med å vurdere ulike modeller er ferdig.

For å opprettholde fremdriften i prosjektet vil Gassnova og Gassco jobbe videre med å etablere en transport- og lagerløsning for CO₂ fra Mongstad. Kostnadene knyttet til den pågående utredningen vil holdes til et minimum av det som er nødvendig inntil nominasjonsprosessen er gjennomført. Dersom det viser seg vanskelig å engasjere industrien i prosjektet kan Gassnovas rolle i prosjektet videreføres, men Gassnovas faglige kompetanse må da styrkes. Gassnova og Gasscos planleggingsarbeid har som utgangspunkt at en løsning for transport og sikker lagring av CO₂ skal kunne stå klar ved oppstart av det planlagte fullskala-anlegget for CO₂-fangst på Mongstad. Med dagens informasjon innebærer dette at det kan legges fram et samlet beslutningsgrunnlag (inkl. fangst, transport og lagring av CO₂) for Stortinget senest i 2016, jf. Meld. St. 9 (2010-2011).

Gassnovas planer for 2012 omfatter en videreføring av det tekniske arbeidet med å kvalifisere de aktuelle lagrene, samt forberede en overføring av kompetanse til en operatør i 2012. Hovedaktiviteten i det pågående planleggings- og forberedelsesarbeidet knytter seg til utredning av om Johansen-formasjonen er egnet som lager for CO₂ fra Mongstad. Johansen-formasjonen anses, gitt sin størrelse og beliggenhet, å kunne ha et potensial for å kunne bli et stort, sentralt lager for CO₂ på sikt. Det er likevel Gassnovas vurdering at det er knyttet usikkerhet til de ulike formasjoners egnethet med hensyn til å ta i mot og lagre CO₂. Gassnova arbeider derfor med å utrede et ytterligere lagringssted, Troll Kystnær, med tilhørende lagringsløsning. Gassnova innhentet seismikk over denne formasjonen sommeren 2011. Dette for å legge til rette for at egnet løsning for sikker

lagring av CO₂ kan stå klart ved oppstart av det planlagte CO₂-fangstanlegget på Mongstad.

Gassnova har i budsjettet for 2012 planlagt videreføring av hele prosjektteamet, samt tatt høyde for ytterligere styrking av kjerneteamet, blant annet for å kunne tilfredsstille kravene til rettighetshaver dersom det blir aktuelt. Hvilken rolle Gassnova skal ha i prosjektet vil vurderes etter nominasjonsprosessen og vil blant annet avhenge av hvilken interesse industrien har for å delta i prosjektet.

På bakgrunn av justert prosjektmodell og tidsplan for planleggingen av CO₂-fangstanlegget på Mongstad, vurderer Gassnova at boring av verifikasjonsbrønn ikke er nødvendig å gjennomføre i 2012.

Gassco har justert tidsplanen for sitt arbeid med å planlegge og forberede en rørløsning for CO₂ fra Mongstad. Gassco vil i 2012 arbeide videre med forberedelsene til forprosjektering. Det skal blant annet etableres tekniske løsninger i grensesnittet mellom Mongstad-anleggene og transport- og lagringsløsningen. Arbeidet skal danne tilstrekkelig underlag for oppstart av forprosjektering av et CO₂-rør fra Mongstad.

Trykkavlasting av en fremtidig CO₂-rørledning vil føre til støy, og det er Gasscos vurdering at det er behov for fysisk testing av utstyr som skal brukes for å redusere denne støyen slik at den er innenfor grensene for tillatt støynivå. Gassco vurderer at testingen som opprinnelig var planlagt i 2012 kan skyves til 2013, men det vil kunne bli aktuelt å gjennomføre noe planleggingsarbeid knyttet til denne testingen i 2012.

Oljedirektoratet vil ved slutten av 2011 overlevere et atlas til OED som beskriver områder som kan være aktuelle for lagring av CO₂ i den norske delen av Nordsjøen, samt en oversikt over lagringskapasiteten i området. I 2012 skal Oljedirektoratet ferdigstille versjon 2 av atlasen som omfatter lagringssteder for CO₂ i Norskehavet. Utarbeidelse av et lagringsatlas for Norskehavet vil, på samme måte som for Nordsjøen, omfatte detaljkartlegging i aktuelle områder, reservoar-simuleringer for å vurdere effekten av CO₂ i reservoaret, risikovurdering og prioritering av områder for videre utforskning, volumestimering, sikker lagring og monitorering, og kompetanseoppbygging.

Videre vil Oljedirektoratets arbeid innen CO₂-lagring i 2012 inkludere vurderinger av pågående prosjekter for CO₂-lagring, bistå OED i utarbeidelse av regelverk for transport og lagring av CO₂, bistå OED i nominasjonsprosessen, lede CO₂-Lagringsforum, bistå OED i det regionale samarbeidet

for CO₂-håndtering North Sea Basin Task Force, samt gi innspill og følge opp FoU aktiviteter.

På usikkert grunnlag er budsjettbehovet for planlegging og forberedelse av transport og lagring av CO₂ fra Mongstad i perioden 2009-2014 foreløpig grovt anslått til om lag 1,6 mrd. kroner. Budsjettbehovet for 2012 er totalt beregnet til 177 mill. kroner. Av dette er Gassnovas arbeid anslått til 140 mill. kroner, Gasscos arbeid anslått til 25 mill. kroner og Oljedirektoratets arbeid anslått til 12 mill. kroner.

Teknologisenter for CO₂-fangst på Mongstad (TCM)

TCM DA er en organisasjon som arbeider med et komplisert og krevende prosjekt. Erfaring fra store prosjekter tilsier at det er sannsynlig at uforutsette forhold kan oppstå der eierne må bidra for å avklare problemstillinger. Det avsettes derfor inntil 10 mill. kroner til Gassnovas eieroppfølgingskostnader som skal dekke utgifter til revisjoner, innleie av bistand og spisskompetanse, deltakelse i forhandlinger og rekruttering av nye eiere til TCM DA mv.

Resultatrapport 2010

Fullskala CO₂-håndtering på Mongstad – Mongstad Steg2

Miljøverndepartementets utslippstillatelse av oktober 2006 og gjennomføringsavtalen mellom staten og Statoil om håndtering av CO₂ på Mongstad («Gjennomføringsavtalen») danner utgangspunktet for planlegging, bygging og drift av et fullskala anlegg for CO₂-håndtering på Mongstad.

Frem til april 2010 arbeidet regjeringen for å realisere fullskala CO₂-fangst i tråd med opprinnelige planer om investeringsbeslutning i 2012. I forbindelse med fremleggelsen av revidert budsjett 2010, jf. Prop. 125 S (2009-2010), kom regjeringen til at dette ikke er en forsvarlig tilnærming, og det ble varslet at man kunne legge frem et samlet investeringsgrunnlag først i 2014.

Regjeringen la til grunn at planleggings- og forberedelsesarbeidet med fullskalaanlegget for CO₂-fangst på Mongstad skal følge normal industripraksis for store og kompliserte prosjekter. Det innebærer at prosjektet skal ha god fremdrift, men slik at hensynet til forsvarlig kvalitetssikring og kostnadskontroll ivaretas.

I september 2010 informerte Statoil Olje- og energidepartementet om sin vurdering av økt risiko knyttet til mulige helse- og miljøeffekter ved utslipp fra aminbasert CO₂-fangst. Selskapet

anbefalte samtidig å inkludere flere teknologier i det videre prosjektløpet. Regjeringen varslet i forbindelse med behandling av statsbudsjettet for 2011 at den ville komme tilbake til Stortinget tidlig i 2011 med en nærmere gjennomgang av arbeidet med CO₂-fangst på Mongstad. I Meld. St. 9 (2010–2011) Fullskala CO₂-håndtering, varslet regjeringen at «dagens informasjon tilsier at man kan legge frem et samlet beslutningsgrunnlag for Stortinget senest i 2016.

Gassnova utarbeidet i 2010 et omfattende teknologikvalifiseringsprogram for vurdering av mulige helse- og miljøeffekter av aminutslipp og konseptstudier for dampproduksjon og røyk-gasstilknytning hos Dong Energy, som eier kraftvarmeverket.

Det følger av gjennomføringsavtalen at avtaleverket som regulerer staten og Statoils videre arbeid med gjennomføringen av prosjektet skal utdypes og konkretiseres. Parallelt med planleggingsarbeidet i 2010, pågikk arbeidet med å utvikle et slikt avtaleverk, som både gir staten og Statoil rettigheter og forpliktelser i forbindelse med planleggingsarbeidet frem til investeringsbeslutning for fullskalaanlegget for CO₂-fangst ved kraftvarmeverket.

Transport og lagring av CO₂

Gassnova og Gassco samarbeider om planlegging og forberedelser av transport- og lagringsløsninger av CO₂ fra Mongstad. Prosjektet har i 2010 sett nærmere på to formasjoner for lagring av CO₂ fra Mongstad, Johansen og Troll Kystnær, der Johansen-formasjonen er hovedalternativet. Med hensyn til Johansen-formasjonen har Gassnova utført geoteknisk arbeid med sikte på å lage en tredimensjonal modell av reservoaret. En slik modell vil gjøre det lettere å planlegge en optimal plassering av en eventuell brønn for å verifisere reservoarets egnethet som lagringssted. Gassnova har identifisert Troll Kystnær som aktuelt alternativ til Johansen. Også for Troll Kystnær må det innhentes seismikk. Planlagt innhenting av seismikk i 2010 måtte utsettes til 2011 på grunn av at det pågikk fiske i området på det tidspunktet seismikkaktiviteten var planlagt gjennomført.

Gassnova har også arbeidet med å utrede ulike modeller for eierskap og drift av en løsning for transport og lagring av CO₂ fra det planlagte fangstanlegget på Mongstad.

CO₂-håndtering på Kårstø

De siste utredningsarbeider knyttet til Kårstø ble utført i 2010. Arbeidet har gitt Gassnova mye erfaring med planlegging og prosjektering knyttet til CO₂-håndtering. I desember 2010 ble arbeidet knyttet til å studere de ulike teknisk-økonomiske aspekter på ytelsen til et CO₂-håndteringsanlegg ferdigstilt.

Kartleggingsstudien av en integrasjon («Integrasjonsstudien») mellom gassprosesseringsanlegget på Kårstø og Naturkrafts gasskraftverk med tilliggende fangstanlegg ble også avsluttet i 2010. Rapporten inkluderte ulike scenarier for ulik grad av integrasjon, blant annet med tanke på CO₂-reduksjoner, utslipp og kostnader.

Post 22 CO₂-håndtering, internasjonalt, kan overføres, kan nyttes under post 73

Det foreslås bevilget 2 mill. kroner under posten i 2012, en reduksjon på 8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Reduksjonen har sammenheng med at tilskuddsmidler er flyttet til kap. 1833, ny post 73, av budsjettekniske grunner.

I tråd med klimaforliket la regjeringen i 2008 frem en handlingsplan for det internasjonale arbeidet for å fremme fangst og lagring av CO₂ som klimatiltak. Olje- og energidepartementet er ansvarlig for koordineringen. Flere departementer og utenriksstasjonene deltar aktivt i oppfølgingen av handlingsplanen. Hovedmålsettingen er raskere utbredelse og bruk av fangst og lagring av CO₂ internasjonalt. I regjeringsplattformen understreker regjeringen at den vil intensivere arbeidet med å være et foregangsland for internasjonal aksept for fangst og lagring av CO₂ som et nødvendig klimatiltak.

En sentral utfordring er å skape forståelse for det store potensialet for utslippsreduksjoner som CO₂-håndtering representerer. Demonstrasjon av teknologien gjennom flere prosjekter i en rekke land vil være viktig for å oppnå økt kunnskap og forståelse. Det er imidlertid knapphet på insentiver for å utløse pilot- eller fullskalaprojekter på verdensbasis. Dersom et tilstrekkelig antall slike prosjekter skal iverksettes internasjonalt, er det nødvendig å etablere insentiver.

Erfaringsoverføring fra norske lagringsprosjekter er et viktig bidrag i arbeidet med å fremme CO₂-fangst og -lagring internasjonalt. Etter hvert vil også erfaringene fra teknologisenteret på Mongstad og planleggingen av fullskala fangst på Mongstad være viktige bidrag i oppfølgingen av handlingsplanen. Regjeringens visjon er at tekno-

logien som blir utviklet på dette området i Norge, skal bidra til betydelige reduksjoner i CO₂-utslipp også utenfor Norge.

Det er en rekke regionale og internasjonale initiativ hvor Norge deltar aktivt. Norge deltar blant annet i North Sea Basin Task Force, Verdensbankens fond for kapasitetsbygging på CO₂-fangst og -lagring, Carbon Sequestration Leadership Forum, The 4-Kingdom Initiative og Det globale instituttet for fangst og lagring av CO₂. Norge samarbeider også nært med EU om utvikling av rammer og regelverk for sikker fangst og lagring av CO₂. I tillegg samarbeider Norge med internasjonale organisasjoner som Det internasjonale energibyrået (IEA) og United Nations Industrial Development Organisation (UNIDO).

Resultatmål 2012

I 2012 vil arbeidet med å følge opp regjeringens handlingsplan for å fremme fangst og lagring av CO₂ internasjonalt videreføres. Det foreslås bevilget til sammen 10 mill. kroner for 2012 til dette arbeidet, jf. kap. 1833, post 22 og 73.

Handlingsplanen inneholder et sett av aksjonspunkter på kort og lang sikt. Prioriterte oppgaver på kort sikt er å øke forståelsen av CO₂-håndtering som et klimatiltak, bidra til å heve andre lands myndigheter og andre aktuelle aktørers kompetanse med hensyn til nødvendig regulering og tilrettelegging for CO₂-håndtering, fremme samarbeid om utvikling av rammer og regelverk for transport og lagring av CO₂ og medvirke til samarbeid om lagring av allerede utskilt CO₂. På mellomlang sikt bør prosjekter for lagring av eksisterende utslipp hvor CO₂ allerede er utskilt og pilot- og demonstrasjonsprosjekter for fangst og lagring av CO₂ fra kraftproduksjon, vurderes. På lang sikt bør det legges vekt på overføring av kunnskap og erfaring fra de norske prosjektene for fangst og lagring av CO₂.

Det ble i handlingsplanen foretatt en prioritering av viktige utslippsland hvor regjeringen ønsker en særskilt innsats innen CO₂-håndtering. Dette gjelder Kina, Indonesia, Gulfstatene (Saudi-Arabia, Kuwait, Qatar og De forente arabiske emirater) og det sørlige Afrika. Samtidig har det vokst frem nye muligheter for å bidra til CO₂-håndtering etter at handlingsplanen ble fremlagt, blant annet gjennom EØS-finansieringsmidler til utvalgte EU-land som for eksempel Polen.

Resultatrapport 2010

Olje- og energidepartementet har sammen med Utenriksdepartementet, Miljøverndepartementet og utenriksstasjonene i 2010 arbeidet med å gjennomføre sentrale elementer i handlingsplanen for å fremme utvikling og bruk av CO₂-håndtering internasjonalt. En vesentlig del av arbeidet knytter seg til oppfølgingen av Norges medlemskap i sentrale regionale og internasjonale samarbeid innenfor fangst og lagring av CO₂. Dette gjelder blant annet North Sea Basin Task Force, en samarbeidsgruppe som består av representanter for myndigheter og industri fra Storbritannia, Norge, Nederland og Tyskland. Formålet med dette arbeidet er å utarbeide felles prinsipper for sikker transport og lagring av CO₂ i Nordsjøbassenget. Hittil har North Sea Basin Task Force utarbeidet to rapporter, og den tredje ferdigstilles høsten 2011.

Et annet sentralt samarbeidsorgan internasjonalt er Carbon Sequestration Leadership Forum (CSLF). CSLF er blant de viktigste arenaene for internasjonalt samarbeid innen CO₂-håndtering. Norge har forpliktet seg til å bidra med 5 mill. kroner til CSFLs kapasitetsbyggingsfond for CO₂-håndtering i utviklingsland. Norge er valgt til formann av kapasitetsbyggingsfondets styringskomité. En tredje viktig arena for koordinering av det internasjonale CO₂-håndteringsarbeidet er The Global Carbon Capture and Storage Institute (GCCSI). Departementet gikk inn som «founding member» og «legal member» i instituttet i 2009.

I desember 2009 ga departementet tilsagn om 1,8 mill. kroner i støtte til FNs organ for industriell utvikling (UNIDO), til deres arbeid med utviklingen av et veikart for utvikling og bruk av CO₂-håndtering innen industrien. Veikartet ble ferdigstilt sommeren 2011.

I 2008 etablerte Saudi-Arabia, Norge, Storbritannia og Nederland et samarbeid om alternativ anvendelse av CO₂, kjent som fire kongedømmesamarbeidet. I 2009 intensiverte gruppen sitt arbeid med en arbeidsplan for de neste to årene, og denne ble vedtatt i 2010. I første kvartal 2011 ble den første workshopen under den nye arbeidsplanen arrangert i Saudi-Arabia.

I 2009 bidro Norge som største giver til etableringen av Verdensbankens fond for kapasitetsbygging på CO₂-fangst og -lagring. Fondet skal bidra til å styrke utviklingslands muligheter til å fremme økonomisk vekst med lave CO₂-utslipp gjennom teknologisamarbeid som fremmer bruk av CO₂-håndteringsteknologier i industri og kraftsektor. I 2010 støttet Norge fondet med 15 mill. kroner, hvorav 5 mill. kroner over OEDs

budsjett. Totalt har Norge støttet fondet med 53 mill. kroner (hovedsakelig bistandsmidler) for å bidra til å styrke teknologisamarbeidet mellom industriland og utviklingsland.

OED er én av tre parter som bidrar økonomisk til et kapasitetsbyggingsprosjekt i det sørlige Afrika, i regi av Energy Research Centre of the Netherlands. Det norske bidraget er samlet på om lag kr 400 000. Våren 2010 ble det gjennomført tre «workshops» om CO₂-håndtering i henholdsvis Botswana, Mosambik og Namibia. Videre medfinansierte Norge i 2010 Det sørafrikanske senteret for fangst og lagring av CO₂. Det økonomiske bidraget dekkes over Utenriksdepartementets budsjett, og ambassaden i Pretoria representerer Norge i senterets styre.

I tillegg deltar departementet i en rekke av EUs organ og fora, rettet mot blant annet utvikling av rammer og regelverk for sikker fangst og lagring av CO₂, i tillegg til generell promotering av CO₂-håndtering som et nødvendig klimapolitisk virkemiddel.

Norge har i klimaforhandlingene arbeidet for at det må legges til rette for at teknologi kan spres og implementeres på en effektiv og miljømessig forsvarlig måte. Derfor har det fra norsk side vært arbeidet for å få godkjent CO₂-håndtering som prosjektaktiviteter under Den grønne utviklingsmekanismen (CDM) under Kyoto-protokollen. I Cancún ble det enighet om å åpne for en slik mulighet. Dette er viktig både for å skape økonomiske insentiver til prosjekter og regelverk som sikrer en felles og høy miljømessig standard på prosjekter i utviklingsland.

Post 50 Overføring til fond for CLIMIT

Fond for miljøvennlig gassteknologi (Gassteknologifondet) ble opprettet 1. juli 2004 med en fondskapital på 2 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003-2004). Fondet ble opprettet med bakgrunn i behovet for en forutsigbar og stabil finansiering av utviklingen av miljøvennlige gasskraftteknologier. På bakgrunn av at Gassnova i 2007 ble omdannet til statsforetak, har postbenevnelsen fått betegnelsen Overføring til fond for CLIMIT.

Avkastningen fra Fondet for miljøvennlig gassteknologi budsjetteres til 91,8 mill. kroner i 2012, jf. kap. 4833, post 85. Det er beregnet en ramme for administrative utgifter på 11 mill. kroner for ordningen som inngår i administrasjonsbudsjettet til Gassnova SF, jf. kap. 1833, post 70. Resterende 80,8 mill. kroner avsettes til CLIMIT-programmet over denne posten og overføres til

Fond for CLIMIT. Gassnova SF forvalter Fond for CLIMIT.

CLIMIT er et nasjonalt program for forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fangst og lagring av CO₂ fra fossilt basert kraftproduksjon og industri. Programmet samfinansieres med Norges forskningsråd og Gassnova SF, der Forskningsrådet finansierer forsknings- og utviklingsdelen av programmet, jf. kap. 1830, post 50, mens Fond for CLIMIT finansierer demonstrasjons- og kommersialiseringsdelen. Samlet ramme for CLIMIT-programmet beløper seg til 170,8 mill. kroner for 2012. Gassnova SF utfører i fellesskap med Forskningsrådet sekretariatsfunksjonen for programmet. Beslutninger under programmet tas av programstyret for CLIMIT. Rammer for bruken av midler fra Fond for CLIMIT er nedfelt i vedtektene for fondet.

Resultatmål

Innsatsen i programmet skal være rettet mot teknologiutvikling, men det legges også vekt på å finne muligheter for fremtidig industrialisering og verdiskaping i norsk industri.

På kort sikt er målsettingene for CO₂-håndtering å:

- kvalifisere og få ned kostnadene knyttet til CO₂-fangst og
- etablere metodikk og bygge tillit til sikker geologisk lagring av CO₂.

På lengre sikt er målsettingene å:

- forbedre eller utvikle teknologier med potensial for signifikant forbedring i virkningsgrad og lønnsomhet og
- utvikle robust metodikk for lagring av CO₂ som oppfyller kravene til å bli godkjent som klimatiltak i henhold til internasjonale avtaler.

Forslag til bevilgning på 80,8 mill. kroner skal benyttes til å støtte prosjekter for utvikling og demonstrasjon av CO₂-håndteringsteknologier i tråd med programplanen for CLIMIT.

Resultatrapport 2010

Det har vært en positiv økning i antall prosjektsøknader og tildelinger gjennom demodelen av CLIMIT de senere årene. Gassnova har i løpet av 2010 utbetalt tilskudd på til sammen 52,5 mill. kroner gjennom programmet, Tidlig involvering av industrien som har utslippene og av teknologi-leverandører og forskningsinstitusjoner er en forutsetning for en god utvikling i prosjektene. En

analyse av tildelingene i 2010 viser at det er et godt samarbeid mellom disse aktørene: 35 pst. av tildelingene gikk til teknologibrukere, 27 pst. gikk til teknologileverandører og 38 pst. gikk til forskningsinstitusjoner. Flest prosjekter var det innenfor fangstdelen av programmet, en del innenfor lagring, lite innenfor transport.

Sentrale aktiviteter i programmet inkluderer:

- Oppmerksomhet rundt utslipp av aminer og tilhørende miljøkonsekvenser.
- Notifisering av programmet til også å gjelde CO₂-fangst fra industriutslipp – første industriprosjektet støttet.
- CLIMIT-dagene ble arrangert for første gang med nesten hundre deltakere.

Post 70 Administrasjon, Gassnova SF

Gassnova er et statsforetak eid av Olje- og energidepartementet (OED). Gassnova ble stiftet 3. juli 2007 og startet opp virksomheten 1. oktober 2007. Fra 1. januar 2008 overtok Gassnova alle rettigheter og forpliktelser fra forvaltningsorganet Gassnova. Gassnova er lokalisert i Porsgrunn og hadde 28 ansatte per 31. desember 2010. Det er lagt vekt på å bygge opp foretaket med egen, variert og tilstrekkelig kompetanse.

Gassnova SF har som formål å forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering (teknologiutvikling, fangst, transport, injeksjon og lagring av CO₂) og å gjennomføre de prosjekter som foretaksmøtet bestemmer. Det er en målsetting at foretakets arbeid skal resultere i kostnadsreduksjoner knyttet til CO₂-håndtering. Gassnova skal også gi råd til myndighetene i spørsmål vedrørende CO₂-håndtering. Gassnova skal også bidra til gjennomføring av CLIMIT-programmet, jf. kap. 1833, post 50.

Gassnova har ansvar for forvaltning av statens interesser knyttet til teknologisenteret for CO₂-håndtering på Mongstad (TCM), CO₂-håndtering på Kårstø og transport og lagring av CO₂ fra Mongstad. I tillegg er Gassnova gitt betydelige oppgaver knyttet til arbeidet med fullskala CO₂-håndtering på Mongstad, jf. Steg 2 Utviklingsavtalen mellom staten og Statoil inngått 5. april 2011. Prosjektene er store, krever teknisk kompetanse og kapasitet og arbeidet innebærer utstrakt arbeid mot industriaktører.

Foretakets oppgaver innebærer at organisasjonen må være tilstrekkelig utrustet og robust til å møte disse utfordringene. CO₂-håndteringsprosjektene representerer betydelig teknisk og kommersiell kompleksitet og det er viktig at Gassnova skal kunne være i stand til å ivareta statens inter-

esser, statens evne til styring i prosjektene og sikre at læring fra prosjektene tilfaller selskapet. Erfaringer fra de prosjektene Gassnova har arbeidet med viser at det er behov for relativt tett oppfølging fra Gassnovas side, enten det gjelder arbeid som utføres av samarbeidende selskaper eller av leverandører som arbeider direkte under kontrakt med Gassnova.

Budsjettforslag 2010

Det foreslås et driftsbudsjett for Gassnova SF på 92 mill. kroner for 2012, en videreføring av saldert budsjett 2011. Av budsjettforslaget på 92 mill. kroner utgjør 18,4 mill. kroner merverdiavgift. Gassnovas driftsbudsjett eksklusiv merverdiavgift er dermed på 73,6 mill. kroner. Det legges i tillegg opp til at Gassnova fakturerer for de tjenester som foretaket yter til TCM DA.

For å holde foretakets drift stabil og effektiv har Gassnova behov for å inngå avtaler som innebærer økonomiske forpliktelser utover ett budsjettår. Dette knytter seg først og fremst til avtaler om leie av materiell, utstyr og tjenester, herunder konsulenttjenester og husleie. På denne bakgrunn foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 20 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VII.

Resultatrapport 2010

I 2010 regnskapsførte Gassnova SF et tilskudd fra staten på 72,8 mill. kroner eksklusiv merverdiavgift. I tillegg hadde Gassnova annen driftsinntekt på om lag 9,2 mill. kroner. Regnskapsførte kostnader beløp seg i samme periode til om lag 80,6 mill. kroner. Netto finansinntekter beløp seg til om lag 1 mill. kroner. Dette ga et positivt årsresultat på om lag 2,4 mill. kroner. Overskuddet ble overført til opptjent egenkapital. Gassnova SF hadde om lag 27,4 mill. kroner i opptjent egenkapital per 31. desember 2010.

I 2010 har oppmerksomheten vært rettet mot å følge opp arbeidet i prosjekter og rådgivningsoppdrag som foretaket har blitt tildelt. Gassnova har i 2010 forvaltet statens interesser i CO₂-håndteringsprosjektene:

- Fullskala CO₂-fangst på Kårstø
- Teknologisenter for CO₂-håndtering på Mongstad
- Transport og lagring av CO₂ fra Kårstø og Mongstad

Videre har Gassnova, i samarbeid med Statoil, arbeidet med planlegging av et fullskala anlegg for

CO₂-fangst på Mongstad i tråd med Sidebrev nr. 3 til Gjennomføringsavtalen.

Gassnova har sammen med Gassco gjennomført en kartleggingsstudie av en integrasjon mellom gassprosesseringsanlegget på Kårstø og Naturkrafts gasskraftverk med tilliggende fangstanlegg.

I tillegg har Gassnova gitt råd til OED i spørsmål vedrørende CO₂-håndtering, inkludert fullskalaprojektet på Mongstad.

Post 71 Forskningstjenester, TCM DA, kan overføres

Samarbeidet om å utvikle, bygge, eie og drifte teknologisenteret på Mongstad er organisert gjennom en deltakeravtale og teknologiselskapet TCM DA. Eierne i teknologiselskapet inngikk deltakeravtale og selskapsavtale og dannet TCM DA våren 2009. Samtidig ble det fattet investeringsbeslutning for teknologisenteret. Deltakeravtalen regulerer alle relevante forhold knyttet til utbygging og drift av teknologisenteret. Staten har i dag en eierandel på 75,12 pst. i TCM DA, Statoil en andel på 20 pst. og Sasol og Shell har andeler på 2,44 pst. hver. Staten vil kunne invitere med flere, egnede selskaper som deleiere i TCM DA.

Eierne har inngått forskningsavtale med Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM DA) som regulerer betaling for de tjenestene og forskningsresultatene TCM DA leverer. TCM vil etter planen komme i drift i 2012 og forskningsavtalen trer i kraft seks måneder etter at første testanlegg er overlevert TCM DA. Betalingen for forskningstjenester vil dekke bruken av kapasiteten til anlegget og fortløpende driftsutgifter knytte til aktiviteten i selskapet og anlegget. Betalingen vil således også dekke nedbetaling av lånet og kapitalkostnader knyttet til utlånet fra eierne, jf. kap. 4833, post 80 Renter, TCM DA og post 86 Avdrag, TCM DA.

Det kan bli aktuelt å selge tjenester til andre aktører som ønsker å bruke TCM DA sine tjenester eller som kommer med i samarbeidet på et senere tidspunkt. Disse aktørene vil da gjennom betaling for kapasitet og fortløpende driftsutgifter også være med på å dekke investeringene i anlegget, det vil si betjening av utlån fra eierne.

Resultatmål

Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad skal bidra til teknologiutvikling for økt utbredelse globalt av anlegg for CO₂-fangst. Gjennom tekno-

logisenteret skal det vinnes praktisk erfaring med fangstteknologier knyttet til design, oppskalering og drift av store CO₂-fangstanlegg. Det er også et mål å bidra til internasjonal spredning av disse erfaringene slik at kostnader og risiko for fullskala CO₂-fangst kan reduseres.

Arbeidet med teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad står sentralt i regjeringens satsing på å få fram teknologier som kan redusere utslipp av CO₂, jf. St.prp. nr. 38 (2008-2009) Om investering i teknologisenter for CO₂-håndtering på Mongstad. Utvikling av teknologi for CO₂-fangst er krevende og det vil hele tiden være usikkerhet involvert i forbindelse med utvikling av teknologier fra forskningsstadiet til industriell skala. Det er en målsetting for regjeringen at teknologisenteret kan skape en arena for målrettet utvikling, testing og kvalifisering av teknologi for CO₂-fangst i flere år fremover. Det er også et mål å bidra til internasjonal spredning av disse erfaringene slik at kostnader og risiko for fullskala CO₂-fangst kan reduseres.

Alle kjente teknologier for CO₂-fangst fra røykgass fra kull- og gasskraftverk er umodne, og selv om noen teknologier er mer utviklet enn andre, er det behov for et langsiktig utviklingsarbeid. I denne sammenheng er det avgjørende å ha tilgang på fasiliteter der CO₂-fangstteknologier kan testes ut og verifiseres i en skala som nærmer seg industriell skala. Gjennom samarbeidet ved teknologisenteret, er formålet å vinne praktisk erfaring med CO₂-fangstteknologier knyttet til design, oppskalering og drift av store CO₂-fangstanlegg. Erfaringene til nå viser at størrelsen og innretningen av teknologisenteret på Mongstad gjør at dette vil være et vesentlig norsk bidrag til internasjonal teknologiutvikling.

Aktiviteter og budsjett

Teknologisenteret bygges med en infrastruktur og kapasitet til å kunne støtte flere teknologier samtidig og vil være robust nok til å ha en levetid på flere tiår. I første periode av driften vil anleggene i hovedsak anvendes til gjennomføring av de to teknologileverandørenes testprogrammer. Men det legges til rette for å etablere flere testprogrammer med ulike teknologileverandører.

Aminanlegget skal være ferdig og overlevert TCM DA ved inngangen til 2012. Selve byggingen av anlegget ble ferdigstilt sommeren 2011 og arbeidet med å teste utstyret pågår nå. TCM DA og Aker Clean Carbon skal i samarbeid starte testing av aminanlegget, i henhold til inngått testavtale, i begynnelsen av 2012.

Store deler av driftspersonellet i TCM DA er allerede kommet inn i organisasjonen og er under opplæring. Driftspersonellet vil i utstrakt grad bli benyttet til uttesting av de ulike delene av anlegget i tett samarbeid med byggeprosjektet. Ved inngangen til 2012 er det forventet at anleggets infrastruktur er etablert og overlevert driftsorganisasjonene.

Statens betaling i henhold til forskningsavtalen for kjøp av forskningstjenester i 2012 budsjetteres til 1 088 mill. kroner inkludert merverdiavgift. Av betalingen utgjør avdrag og renter på utlånet til sammen 713 mill. kroner, jf. kap. 4833, post 80 og 86, statens andel av driftskostnadene utgjør 157 mill. kroner og merverdiavgift utgjør 218 mill. kroner.

Post 72 Lån, TCM DA, kan overføres

Det foreslås bevilget 577 mill. kroner i 2012 til utlån knyttet til bygging av teknologiseret på Mongstad. Når det gjelder resultatmålene for Teknologiseret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM DA) vise det til omtalen under kap. 1833, post 71.

Aktiviteter og budsjett

Byggingen av teknologiseret startet umiddelbart etter at investeringsbeslutning var fattet våren 2009. Statoil er operatør for utbyggingen og alle store kontrakter for prosjektering og bygging er inngått. Byggingen av teknologiseret er i overkant av 80 pst. ferdig og alt byggearbeid vil etter planen ferdigstilles i 2012. Det er to anlegg for CO₂-fangst som er under bygging ved TCM, henholdsvis et anlegg for aminbasert teknologi og et anlegg for teknologi basert på kjølt ammoniakk. Det er også avsatt plass til uttesting av en tredje teknologi i samme størrelse som de to som nå bygges. Videre arbeides det med å bygge ut og etablere nødvendig infrastruktur for å knytte fangstanleggene til utslippskildene og nødvendig tilførsel av energi, damp og vann. Denne infrastrukturen består blant annet av rør, bygninger, mekanisk utstyr, instrumenter og elektriske systemer.

Prosjektet har revisjon av plan og budsjett to ganger per år. Budsjettet for 2012 er basert på revisjon «Current Cost Estimate – revisjon nummer 6» (CCE6) og beløper seg til 5 774 mill. kroner (7 218 mill. kroner inkludert merverdiavgift). Dette er en økning på 257 mill. kroner i forhold til forrige investeringsestimater. En vesentlig del av denne kostnadsøkningen er relatert til byggingen av Alstom sitt anlegg for kjølt ammoniakk og pro-

blemer med underleveransene til Alstom, samt forsinkelser og dårlig fremdrift på byggeplassen. Dette medfører at ferdigstillingen av Alstoms anlegg skyves to måneder ut i tid, og vil således medføre en forlengelse av den totale varigheten av prosjektet. I tillegg er det en kostnadsøkning knyttet til bygging av infrastruktur og hjelpesystemer for teknologiseret. Dette skyldes også dårlig produktivitet på byggeplassen samt strenge krav til konstruksjonsarbeid inne på raffineriets område. Totalt utgjør kostnadsøkningen relatert til Alstoms anlegg, infrastruktur og hjelpesystemer 250 mill. kroner. Det er også en økning på om lag 7 mill. kroner knyttet til andre tillegg og endringer vedtatt av TCM DAs selskapsmøte.

Statens andel av det oppdaterte investeringsestimater er 4 337 mill. kroner (75,12 pst.).

Det er knyttet usikkerhet til periodiseringen mellom budsjettår for det oppdaterte estimater for TCM DAs totale lånebehov. Dette henger blant annet sammen med tidspunkt for når de ulike aktivitetene faktureres. Det foreslås bevilget 577 mill. kroner i utlån for 2012 til bygging av teknologiseret for CO₂-fangst på Mongstad.

Statens andel av utgiftene håndteres som et utlån til TCM DA som er eksklusiv merverdiavgift og bevilges over denne posten. Nedbetalingen av lånet og renter budsjetteres under kap. 4833.

Resultatrapport 2010

I februar 2009 fremmet regjeringen St.prp. nr. 38 (2008-2009) Om investering i teknologiser for CO₂-håndtering på Mongstad. Partene i teknologiseret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM) inngikk deltakeravtale og fattet investeringsbeslutning for teknologiseret våren 2009, hvorpå byggingen startet umiddelbart.

Hovedaktivitetene i 2010 har vært å gjennomføre planlagte prosjekterings- og byggearbeider. Etter planen skal senteret stå klart til drift tidlig i 2012. Ved utgangen av 2010 var senteret om lag 66 pst. ferdig bygget og rundt 1 000 personer engasjert i byggearbeidet. Anleggets administrasjonsbygg ble offisielt åpnet av olje- og energiministeren 1. oktober 2010.

Det ble sendt en utslippssøknad til Klima- og forurensningsdirektoratet i september 2010. Denne skulle føre til en utslippstillatelse og et måleprogram i forbindelse med driften av TCM. Utslipp og dannelse av andre komponenter ved bruken av amin var ett av hensynene bak etableringen av måleprogrammet.

I henhold til St.prp. nr. 38 og Innst. S. nr. 206 (2008-2009), kan staten, eller den staten utpeker,

invitere andre selskaper som medeiere i TCM, noe som vil redusere statens andel tilsvarende. Gassnova har på denne bakgrunn henvendt seg til andre industrielle parter med forespørsel om deltakelse i utbyggings- og driftsfasen av TCM. Det ble i 2010 inngått avtale mellom staten og det sørafrikanske selskapet Sasol om deltakelse i TCM. Sasol har nå en eierandel på 2,44 pst. i TCM og skal finansiere sin andel av investeringene.

Post 73 Tilskudd, CO₂-håndtering internasjonalt, kan overføres, kan nyttes under post 22

Det foreslås bevilget 8 mill. kroner under posten i 2012. Bevilgningen har sammenheng med at tilskuddsmidler er flyttet fra kap. 1833, post 22 av budsjettekniske grunner.

Mål for ordningen

Tilskudd skal bidra til å realisere sentrale elementer i regjeringens handlingsplan for internasjonal fremme av fangst og lagring av CO₂, jf. St.prp. nr. 1 (2008-2009).

Prosjekter og aktiviteter som mottar tilskudd skal bidra til måloppnåelse innenfor blant annet følgende områder:

- Kunnskapsbygging, kompetanseoverføring og generell kapasitetsbygging internasjonalt
- Økt forståelse for CO₂-håndteringsteknologiers potensial for å bidra til reduserte klimagassutslipp.
- Anvendelse av CO₂-håndteringsteknologier, også utenfor Norge.

Både norske og internasjonale aktører kan søke om tilskuddsmidler, så fremt prosjektene og akti-

vitetene er relevante for og i tråd med sentrale elementer i handlingsplanen, som konkretisert over.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

I vurderingen av tildelingen av tilskudd tas det utgangspunkt i oversendt søknad til Olje- og energidepartementet, eller kontakt opprettet på annet vis mellom departementet og tilskuddsmottaker. De norske utestasjonene vil kunne medvirke i denne forbindelse.

Tilskudd kan utbetales til nasjonale og internasjonale organisasjoner som gjennom egne prosjekter og aktiviteter, eller gjennom deltakelse i ulike initiativ og samarbeid, bidrar til å oppfylle sentrale mål i handlingsplanen, som konkretisert over. Det vil også være aktuelt å støtte studier og utredninger som bidrar til økt kunnskap og informasjonsspredning om CO₂-håndtering som klimatilak.

I regjeringens handlingsplan ble det foretatt en prioritering av viktige utslippsland hvor regjeringen ønsker en særskilt innsats innen CO₂-håndtering. Dette gjelder det sørlige Afrika, Indonesia, Kina og Gulfstatene. Det vil være spesielt aktuelt å støtte prosjekter og aktiviteter som bidrar til økt kunnskap om og aksept for CO₂-håndtering som klimatilak i disse landene.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddet må benyttes til konkrete, rapporterbare aktiviteter som vil bidra til å realisere sentrale elementer i regjeringens handlingsplan for internasjonal fremme av fangst og lagring av CO₂. Tilskuddsmottaker må oversende departementet en prosjektrapport som redegjør for hvordan tilskuddet er benyttet, samt prosjektregnskap.

Kap. 4833 CO₂-håndtering

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
80	Renter, TCM DA	9 046		101 000
85	Fondsavkastning	91 812	91 800	91 800
86	Avdrag, TCM DA			612 000
	Sum kap. 4833	100 858	91 800	804 800

Post 80 Renter, TCM DA

Finansieringsmodellen for teknologisenteret innebærer at alle utgifter (investeringer og drift) knyttet til TCM DA under etablering og bygging av anlegget blir dekket av eierne, og at finansieringen blir håndtert som et utlån til TCM DA som skal betales tilbake til eierne i driftsfasen, jf. Prop. 44 S (2009-2010). TCM DA har inngått individuelle låneavtaler med sine respektive eiere for å finansiere byggingen av anlegget og oppbyggingen av selskapet. Låneavtalene regulerer rente- og tilbakebetalingen.

Lånene tas opp løpende gjennom hele byggeperioden basert på månedelige «cash-calls» og statens andel dekkes gjennom bevilgningen under kap. 1833, post 72. Lånesaldoen renteberegnes etter avtalt rente. Første nedbetalingsdato er planlagt til seks måneder etter start av det første av de to testanleggene og vil deretter løpe i 4,5 år.

Det budsjetteres med 101 mill. kroner i renter under posten i 2012. Tilbakebetalingen starter 1. juni 2012.

Post 85 Fondsavkastning

Fond for miljøvennlig gassteknologi (Gassteknologifondet) ble opprettet 1. juli 2004 med en fondskapital på 2 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003-2004). Kapitalen i fondet er plassert som kontolån til staten med rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med ti års bindingstid. Fjorårets avkastning av fondskapitalen føres årlig inn på statsbudsjettets inntektsside under denne

posten og tilsvarende beløp bevilges på statsbudsjettets utgiftsside under kap. 1833, post 50 Overføring til fond for CLIMIT og kap. 1833, post 70 Administrasjon, Gassnova SF.

På bakgrunn av markedsrentene for statspapi-
rer fastsatte Finansdepartementet 1. juli 2004 rentesatsen for fondet til 4,59 pst. per år for en periode på ti år. Avkastningen fra fondskapitalen gir en utbetaling på om lag 91,8 mill. kroner i 2012.

Post 86 Avdrag, TCM DA

Finansieringsmodellen for teknologisenteret innebærer at alle utgifter (investeringer og drift) knyttet til TCM DA under etablering og bygging av anlegget blir dekket av eierne, og at finansieringen blir håndtert som et utlån til TCM DA som skal betales tilbake til eierne i driftsfasen, jf. Prop. 44 S (2009-2010). TCM DA har inngått individuelle låneavtaler med sine respektive eiere for å finansiere byggingen av anlegget og oppbyggingen av selskapet. Låneavtalene regulerer rente- og tilbakebetalingen.

Lånene tas opp løpende gjennom hele byggeperioden basert på månedelige «cash-calls» og statens andel dekkes gjennom bevilgningen under kap. 1833, post 72. Lånesaldoen renteberegnes etter avtalt rente. Første nedbetalingsdato er planlagt til seks måneder etter start av det første av de to testanleggene og vil deretter løpe i 4,5 år.

Det budsjetteres med 612 mill. kroner i avdrag under posten i 2012. Tilbakebetalingen starter 1. juni 2012.

Programkategori 18.60 Statsforetak

Statnett SF er det systemansvarlige nettselskapet i Norge. Foretaket er heleid av staten. Statnett SF skal, som systemansvarlig, sikre balanse mellom produksjon og forbruk av kraft til enhver tid. Foretaket har ansvar for en samfunnsøkonomisk

rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnettet.

Innenfor de rammer foretaket er pålagt skal Statnett SF drives etter forretningsmessige prinsipper og gi best mulig avkastning på den statlige innskuddskapitalen.

Kap. 5680 Innskuddskapital i Statnett SF

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2010	budsjett 2011	2012
85	Utbytte	132 000	461 000	93 000
	Sum kap. 5680	132 000	461 000	93 000

Vedrørende 2011

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2011 ble post 85 utbytte redusert med 146 mill. kroner, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

Post 85 Utbytte

Ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (2006-2007) ble den etablerte langsiktige utbyttepolitikken på 50 pst. av konsernets årsresultat etter skatt forlenget fram til og med 2010.

Statnett skal gjennomføre store investeringer i overføringsnettet i årene fremover. Regjeringen legger vekt på at det av dette hensynet er ekstra viktig at eier fører en forutsigbar utbyttepolitikk. Regjeringen foreslår derfor at den etablerte utbyttepolitikken videreføres frem til og med regnskapsåret 2015.

Fra og med 2007 gikk Statnett over til å bruke International Financial Reporting Standard (IFRS). For at utbyttegrunnlaget fra Statnett skulle være tilsvarende som tidligere år ble det gjort en justering i utbyttegrunnlaget for mer-/mindreinntekt etter skatt. Forventningsverdien for denne justeringen var null.

NVE regulerer nettselskapenes inntekt. Fakturert tariffinntekt utover denne maksimale inntekten er merinntekt, mens mindreinntekt oppstår

når den fakturerte inntekten er lavere. Merinntekt skal redusere framtidig tariff, mens mindreinntekt kan tillegges framtidig tariff. Dette innebærer at det også beregnes rente av mer-/mindreinntekt. For at utbyttegrunnlaget skal tilsvare foretakets underliggende resultat bør det derfor også justeres for å hensynta disse rentene. Regjeringen foreslår at utbyttegrunnlaget Statnett SF settes til konsernets årsresultat etter skatt, justert for årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt etter skatt.

For regnskapsåret 2011 vil et utbytte på 50 pst. av konsernets årsresultat etter skatt, justert for årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt etter skatt utgjøre 93 mill. kroner. Endelig vedtak om utbytte fastsettes på foretaksmøte våren 2012 basert på faktisk resultat for 2011.

Resultatrapport 2010

Konsernet hadde et resultat etter skatt på 2 198 mill. kroner i 2010 mot -480 mill. kroner i 2009. Årsresultatet etter skatt, justert for mer-/mindreinntekt etter skatt var på 630 mill. kroner i 2010, mot 264 mill. kroner i 2009. Av foretakets årsresultat er 315 mill. kroner avsatt til utbytte, tilsvarende 50 pst. av årsresultatet etter skatt, justert for mer-/mindreinntekt etter skatt, jf. Prop. 1 S (2010-2011). Driftsinntektene i 2010 var på 7 247 mill. kroner mot 2 862 mill. kroner i 2009. Driftsresulta-

tet var 3 279 mill. kroner i 2010 mot -403 mill. kroner i 2009. Den bokførte egenkapitalandelen var per 31. desember 2010 på 34 pst.

Halvårsrapport per 30. juni 2011

Konsernets resultat første halvår i år er på 520 mill. kroner sammenlignet med 1 286 mill. kroner året før. Driftsresultatet første halvår 2011 er 859 mill. kroner mot 1 869 mill. kroner første halvår i 2010, mens driftsinntektene er på 2 841

mill. kroner første halvår 2011 mot 3 843 mill. kroner i 2010. Alle tall er i henhold til IFRS.

Resultatet i 2011 forventes å bli noe lavere enn i 2010. Reduksjonen skyldes lavere tariffinntekter på bakgrunn av planlagt nedjustering av tariffen og lavere flaskehalsinntekter som en konsekvens av mindre prisforskjeller i Norden. Tariffene i 2010 var fastsatt høyt for å dekke en akkumulert mindreinntekt. Tariffene for 2011 anses å være på et mer langsiktig nivå.

Tabell 3.12 Nøkkeltall for Statnett konsern

	(i mill. kroner)		
	1. halvår 2010	2010	1. halvår 2011
Driftsinntekter	3 843	7 247	2 841
Driftsresultat	1 869	3 279	859
Resultat etter skatt	1 286	2 198	520
Periodens mer (+)/ mindreinntekt (-) etter skatt		1 567	
Resultat etter skatt justert for mer/mindreinntekt		630	
Utbytte til OED		315	
Bokført egenkapitalandel (pst.)	33	35	34

Programkategori 18.70 Statlig petroleumsvirksomhet

Programkategorien omfatter Petoro AS, utgifter og inntekter knyttet til Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og utbytte fra Statoil ASA.

Petoro AS

Petoro AS ivaretar Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) på vegne av staten. Selskapet har forretningskontor i Stavanger.

Petoro skiller seg fra andre selskaper i petroleumsindustrien. Petoro er rettighetshaver, men ikke eier av andeler på norsk kontinentalsokkel. Statoil forestår, som en del av statens felles eierskapsstrategi, avsetningen av statens petroleum sammen med sin egen. Målsettingen for avsetningsordningen er størst mulig verdiskaping. Petoro erverver ikke inntekter fra ivaretagelsen av SDØE. Alle utgifter og inntekter SDØE genererer, kanaliseres over statsbudsjettet. Alle inntekter fra Statoils avsetning av statens petroleum går direkte fra Statoil og inn på statens konto.

I følge Petoros formålsparagraf, som er fastsatt i § 2 i selskapets vedtekter, skal Petoro «ivareta de forretningsmessige forhold knyttet til statens direkte engasjement i petroleumsvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og virksomhet i tilknytning til dette». På bakgrunn av rammer og føringer for Petoros virksomhet som følger av petroleumsloven kapittel 11, selskapets vedtekter og relevante stortingsdokumenter, har Olje- og energidepartementet (OED) definert følgende hovedoppgaver for selskapet:

1. Ivaretagelse av statens direkte deltakerandeler i de interessentskap der staten til enhver tid har slike.
2. Overvåking av Statoils avsetning av den petroleum som produseres fra statens direkte deltakerandeler, i tråd med Statoils avsetningsinstruks.
3. Økonomistyring, herunder føring av regnskap, for statens direkte deltakerandeler.

Som en konkretisering av disse hovedoppgavene skal Petoro:

- Være en aktiv partner som gjennom helhetsvurderinger skal bidra til å maksimere verdien av SDØE-porteføljen. Arbeidet skal orienteres mot områder og oppgaver der selskapet med basis i porteføljen, og i samspill med øvrige aktører på norsk kontinentalsokkel, i særlig grad kan bidra til å øke verdiskapingen, hensyntatt statens samlede økonomiske interesser. Petoro skal sikre effektiv og lønnsom utbygging og drift samt sikkerhet for mennesker og miljø.
- Overvåke at Statoil utfører avsetningen av statens petroleum sammen med sin egen i samsvar med Statoils avsetningsinstruks. Målsettingen er en høyest mulig samlet verdi av statens og Statoils petroleum, samt en rettmessig fordeling av inntekter og kostnader.
- Ivareta god økonomistyring og kontroll av SDØE i samsvar med Reglement for økonomistyring i staten, herunder utarbeide og følge opp budsjett og prognoser, forestå regnskapsføring og foreta periodiske avviksanalyser og rapportering av SDØEs finansielle tilstand og utvikling.

OED legger til grunn at Petoros bruk av driftstilskudd, ressurser og selskapets kompetanse konsentreres om disse oppgavene. Det er selskapets ansvar å se til at prioriteringene er i samsvar med disse. De danner grunnlaget for selskapets virksomhet.

Resultatmål 2012

I arbeidet skal Petoro identifisere områder eller enkeltprosjekter der selskapet ser at det er verdiskapingsmuligheter som ikke adresseres av andre aktører og hvor Petoro kan ha stor påvirkningskraft. For å få gjennomslag for sine forslag er Petoro, som andre rettighetshavere, avhengig av at et flertall i interessentskapene stiller seg bak selskapets forslag.

Realisere potensialet i og nær store modne felt

Petoro forvalter en betydelig portefølje på norsk sokkel. Porteføljen er sammensatt av utvinnings-

tillatelser i letefase, felt under utbygging, felt i drift, rørledninger og landanlegg og domineres av høye eierandeler i store, modne felt. De seks største feltene utgjør omtrent 60 pst. av SDØEs olje-produksjon i dag og antas å utgjøre om lag 50 pst. i 2025. Realisering av gjenværende reserver i de modne feltene er krevende, og det er behov for omstilling i forhold til hvordan feltene har vært drevet frem til i dag. Reservene ligger gjerne spredt i mange mindre lokasjoner, kombinert med komplekse geologi- og reservoarforhold. Brønner representerer det viktigste virkemiddelet for å realisere potensialet i disse feltene. Rettighetshaverne gjennomfører i varierende grad egne studier for å etablere alternative løsninger. Dette gjør Petoros partnerrolle svært viktig. Det er størst mulighet for påvirkning tidlig i beslutningsprosessen der Petoro selv eller i samarbeid med andre selskaper har gjort eget arbeid.

Petoros innsats for å realisere potensialet i og nær store felt skal rettes mot å øke levetiden på prioriterte installasjoner gjennom teknologivalg, effektive dreneringsmetoder og økt boretakt for å ferdigstille flere brønner per år. Feltene Heidrun, Snorre og Gullfaks skal prioriteres for å initiere reservegrunnlag og tilleggsreserver. Selskapet skal også arbeide for helhetlige områdeløsninger og en tidsriktig innfasing av funn.

Helhetlig og tidsriktig videreutvikling av gassverdikjeden

Gassens relative betydning for verdiskapingspotensialet i SDØE-porteføljen er økende. Produksjonen domineres av Troll, Ormen Lange og Oseberg. Aktivitetene i gassverdikjeden er knyttet til optimal gassavsetning, tidsriktig forsyning til mar-

kedet og innfasing av nye felt samt etablering og utnyttelse av prosess- og transportkapasitet.

Globaliseringen av gassmarkedene, nye og strengere krav i energi- og miljøpolitikken, integrering av de nasjonale gassmarkedene i Europa, nye markedsaktører og utvikling av store energiselskaper har endret rammene for gassavsetning. Videreutvikling av en robust avsetningsstrategi som reflekterer en ny markedsrealitet er derfor viktig for SDØE.

Petoro har en sentral rolle innenfor infrastrukturutvikling i Gassled. Forventet produksjonsutvikling og anleggenes tekniske integritet innebærer vesentlige beslutninger knyttet til prosessanleggene i Gassled de neste fem årene. Omfang og kompleksitet i beslutningsprosessene krever grundig faglig arbeid fra Petoros side.

Søke forretningsmuligheter i Barentshavet Sør og Vøring

Barentshavet Sør og Vøring fremstår som viktige umodne områder i SDØE-porteføljen. For å sikre en optimal utvikling av disse områdene skal Petoro bidra til høy leteaktivitet og modning av ressurser gjennom prioritering av leterigger. Samtidig skal Petoro legge til rette for at utviklingen i områdene ivaretar SDØEs ressurser. Det er behov for parallell leting og modning av ressurser i et helhetlig områdeperspektiv der man ser flere felt i sammenheng for å skape lønnsomhet.

Aktivitetsnivået i Barentshavet Sør er økende, og et lovende olje- og gassfunn er gjort i 2011. Petoro skal i 2012 bidra til fremdrift i den videre utvikling av Snøhvit tog 2, der ressursgrunnlaget i og rundt Snøhvit vil stå sentralt å få avklart.

Kap. 1870 Petoro AS

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
70	Administrasjon	260 000	264 000	281 200
	Sum kap. 1870	260 000	264 000	281 200

Post 70 Administrasjon

Det foreslås et driftsbudsjett for Petoro AS på 281,2 mill. kroner for 2012, en økning på 17,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. av eksterne tjenester knyttet til forretningsfører-

Petoros driftsbudsjett skal dekke alle kostnader forbundet med administrasjon av selskapet, samt kostnader forbundet med SDØE som ikke går over budsjettene i interessentskapene. Dette inkluderer utgifter til egen organisasjon og til kjøp avtaler, rådgivere og spisskompetanse.

Petoros driftbudsjett foreslås økt for å styrke selskapets kompetanse i oppfølgingen av modne felt, jf. Meld. St. 28 (2010-2011) En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten. Ivaretagelse av et økende antall utvinningstillatelser samt ivaretagelse og videreutvikling av flere felt i produksjon krever betydelig arbeid fra Petoros side. Siden etableringen av Petoro i 2001 har antall utvinningstillatelser i SDØE-porteføljen økt med 82 pst., fra 80 til 146 utvinningstillatelser. Antall produserende felt har økt med 23 pst., fra 31 til 38 pst.

Problemstillingenes omfang og kompleksitet krever ressurser og kompetanse for at Petoro skal kunne bidra effektivt med innspill i interessentskapene. For å følge opp utfordringene, spesielt på de modne feltene, på en effektiv måte må selskapet ha tilstrekkelige ressurser til å etablere alternative forslag, kvalitetssikre operatørens arbeid og gjøre eget arbeid knyttet til utvalgte strategiske problemstillinger.

For å holde selskapets drift stabil og effektiv har Petoro behov for å inngå avtaler som innebærer økonomiske forpliktelser utover ett budsjettår. Dette knytter seg først og fremst til avtaler om leie av materiell og tjenester, herunder konsulent- og regnskapstjenester. På denne bakgrunn foreslås det å gi Petoro fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 35 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VII.

Resultatrapport 2010

Petoro AS hadde et negativt årsresultat på om lag 0,4 mill. kroner i 2010. Underskuddet ble dekket gjennom overførsel fra opptjent egenkapital. Selskapet hadde om lag 28,4 mill. kroner i opptjent egenkapital per 31. desember 2010.

Områdeutvikling

Et av hovedmålene for Petoro i 2010 var områdeutvikling. Selskapet har arbeidet for å fremme helhetlige løsninger og effektiv ressursutnyttelse i geografiske kjerneområder.

- Petoro har arbeidet for en god områdeløsning ved utbygging av Valemon. Plan for utbygging og drift (PUD) for Valemon ble levert i oktober 2010. Petoro har vært pådriver for det valgte konseptet som innebærer bruk av stor plattform og tidlig oppstart i 2014. Valemon vil bli tilknyttet Heimdal og vil således bidra til å forlenge levetiden på feltet.
- Rettighetshaverne for Snorre har gjennomført flere studier knyttet til reservepotensial, leve-

tid på eksisterende infrastruktur samt vurdert ulike konsept for å sikre en optimal utvinning og verdiskaping fra Snorreområdet frem mot 2040. Petoro gjennomførte en uavhengig vurdering av en ny Snorre C plattform som bidro til å endre designbasen for plattformen. En av hovedutfordringene er å få boret flere brønner på Snorre raskere. I den forbindelse har Petoro studert og fått støtte i interessentskapet for at det også skal vurderes en eller to brønnhodeplattformer i området. Disse vil gi mulighet for akselerert produksjon samtidig som haleproduksjonen kan forlenges som følge av lavere driftskostnader.

- Petoro har arbeidet aktivt med tidsriktig modning av reservepotensialet på Gullfaks og har satt i gang undergrunnsstudier på Gullfaks Sør og Gullfaks hovedfelt. Petoro har videre vært forhandlingsleder for tilknytning av Visund Sør til Gullfaks. Det ble tatt investeringsbeslutning for Visund Sør i interessentskapet i januar 2011.
- I 2010 har Petoro arbeidet for å få igangsatt utredninger av et mulig nytt prosesstog på Melkøya. Etter Petoros vurdering bør et mulig tog 2 gjøres i parallell med aktiv leting i nærområdet. I 2010 har Petoro vært pådriver for å få boret fire nye letebrønner i Barentshavet Sør. To av disse brønnene har vært tørre og to har vist funn, blant annet det store olje- og gassfunnet Skrugard.

Reservemodning

Et annet hovedmål i 2010 har vært å realisere selskapets mål og ambisjon for reservemodning frem mot 2020.

- Petoro har arbeidet med avansert vanninjeksjon gjennom oppfølging og påvirkning i interessentskapene. I 2010 har en pilot for avansert vanninjeksjon blitt besluttet på Gullfaks. På Snorre har en pilot for vanninjeksjon blitt utsatt som følge av nye resultat fra laboratorium. Videre har Petoro i 2010 startet simuleringsarbeid med «smart vann» på Snorre for å undersøke potensialet for en pilot. Fremdriften i arbeidet med å modne frem nye boremaal for oljeproduksjonen på Trollfeltet, i tillegg til riggekapasitet, er avgjørende for å utvinne reservene på Troll. Rettighetshaverne har i lengre tid arbeidet med å skaffe flere rigger til feltet. Petoro har i 2010 gjort egne foreløpige vurderinger om antall lønnsomme brønner og reserver sammenholdt med tre eller fire rigger. I andre kvartal 2011 ble det besluttet en langsik-

riggstrategi med bruk av fire borerigger. Petoro har også bidratt aktivt til å forbedre de langsiktige planene for Troll gjennom å være pådriver for bedre virksomhetsstyring der feltets totale situasjon hensyntas.

- Petoro har arbeidet med tiltak for å øke utvinningen av gass fra Troll Øst. Økt kompressor-kapasitet på Troll A og installasjon av nytt rør mellom Troll A og Kollsnes er eksempler på to viktige prosjekter for å realisere reservene på Troll.
- For å forlenge levetiden på Snorre, Gullfaks og Oseberg er det viktig å sikre effektive boreanlegg på feltene. I den forbindelse er det igangsatt flere prosjekter for å oppgradere boreanleggene hvor både nybygg og modifikasjon av de eksisterende anleggene blir vurdert. På Oseberg er beslutningen om oppgradering tatt og Petoro har vært aktivt med på å sikre et raskt gjennomføringsløp. På Snorre A har interessentskapet besluttet å modifisere eksisterende anlegg. På Gullfaks er investeringsbeslutning for oppgradering av boreanlegg på Gullfaks A tatt, mens konseptvalg for Gullfaks B er noe forsinket. Petoro har arbeidet med å modne frem et konsept for bruk av lettvektsrigg som alternativ for oppgradering på Gullfaks B.
- Petoro har siden 2004 arbeidet med å realisere fartøyer for lettere brønnintervensjon. Det første fartøyet var operativt fra 2006 og det er nå to fartøyer i full drift på sokkelen. Det vurderes for tiden å øke kapasiteten på lett brønnintervensjon ytterligere, samt at det kontinuerlig vurderes utvidede arbeidsoppgaver for de eksisterende fartøyene.
- Petoro har i 2010 bidratt både til videre modning av et konsept for utbygging av midtre del av Ormen Lange Nord (Midt Nord), samt avgrensning av den nordligste delen av Ormen Lange. Det planlegges en bunnramme og tre brønner på Midt Nord-utbyggingen. Avgrensningsboringen i den nordligste delen av feltet ble gjennomført i slutten av 2010. Avgrensningsbrønnen var tørr, men i følge Petoro er det for tidlig å avskrive potensialet i denne delen av Ormen Lange.
- Petoro har vært pådriver og støttet Statoils initiativ til å utarbeide en ny arbeidsmetodikk for undervannsutbygging av infrastrukturnære funn. Metodikken er basert på standardiserte løsninger, samarbeid mellom utvinningstillatelse og raske beslutningsløp, noe som gir tidli-

gere produksjonsstart og lavere totale utbyggingskostnader. Denne arbeidsmetodikken kalles «fast track» og vil i første fase bli lagt til grunn for feltutbyggingene Visund Sør, Katla, Vigdis NØ og Hyme. Modning av Hild og Valemon, i tillegg til beslutning om videre bruk av Heimdal, har vært viktige aktiviteter for Petoro i 2010. Petoro har i 2010 vært pådriver for at modning av prosjekter skal følge oppsatte planer. Det betyr at operatørene i større grad har måttet sørge for at eventuelle utsettelse er relevant begrunnet og at det er støtte i interessentskapet for slike beslutninger. I 2010 har det vært særlig oppmerksomhet mot å levere PUD på Valemon og Åsgard kompresjon.

Teknologianvendelse

Et tredje hovedmål i 2010 har vært å bidra til tidsriktig implementering av ny teknologi. Petoros påvirkning sikres gjennom tidlig involvering i konseptvalgfase både for ny feltutvikling og større ombygningsprosjekter.

- Petoro har i flere år tatt til orde for at det er forbedringspotensial innenfor integrerte operasjoner på norsk sokkel. En viktig milepæl i dette arbeidet var Statoils beslutning i 2009 om enhetlig driftsmodell for alle sine installasjoner basert på tettere integrasjon mellom hav og land. Petoro har overvåket fremdriften i implementeringen på de viktigste feltene for SDØE. Petoro mener at det fortsatt er stort potensial og innovasjonsmuligheter knyttet til løsninger innenfor integrerte operasjoner. Petoro vil derfor fortsette arbeidet rettet inn mot interessentskapene, selskapene og industrien med sikte på raskere innovasjon og implementering av løsninger.
- Petoro har arbeidet for å øke utvinningen på Åsgard ved kvalifisering av teknologi for undervannskompresjon. Åsgard undervannskompresjon er et av de største prosjektene for økt utvinning i SDØE-porteføljen. Petoro har tidligere gjennomført eget arbeid og har vært sentral i valget av undervannskompresjonsanlegg fremfor en plattformløsning.
- Petoro følger nært opp prosjektet med undervannskompresjon for Ormen Lange. Bygging av en pilot for undervannskompresjon ble påbegynt i 2010. Petoro opplyser at prosjektet ligger litt etter plan, men godt i rute for å være et aktuelt konsept for Ormen Lange ved konseptvalg i 2012.

Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE)

SDØE-ordningen er et feltspesifikt virkemiddel ved at SDØE-andelen blir tilpasset lønnsomheten og ressurspotensialet i den enkelte utvinningstillatelse. Ordningen innebærer at en fastsatt andel av inntekter, kostnader og investeringer, knyttet til de enkelte utvinningstillatelsene og felt på kontinentalsokkelen samt tilknyttede anlegg, kanaliseres over statsbudsjettet.

Staten hadde per 31. desember 2010 direkte deltakerandeler i 146 utvinningstillatelser og 14 interessentskap for rørledninger og landanlegg.

Petoro AS ivaretar SDØE på vegne av staten.

SDØEs produksjon og reserver

Gjennomsnittlig olje- og gassproduksjon var om lag 1,08 mill. fat o.e. per dag eller om lag 27 pst. av samlet produksjon på norsk sokkel i 2010.

SDØEs olje- og gassreserver estimeres ved å ta utgangspunkt i forventede gjenværende reserver i henhold til Oljedirektoratets ressurskategorier 13. SDØEs forventede gjenværende olje-, kondensat-, NGL- og gassreserver var ved utgangen av 2010 på 6 538 mill. fat o.e., en reduksjon på 247 mill. fat o.e. i forhold til utgangen av 2009. Dette fordeler seg på 1 397 mill. fat olje, NGL og kondensat samt 5 141 mill. fat o.e. gass (817 mrd. Sm³ gass), jf. tabell 3.13.

Tabell 3.13 SDØEs olje- og gassreserver per 31. desember 2010

Forventede reserver ¹	Olje, våtgass/NGL og kondensat (mill. fat)	Gass (mrd. Sm ³) ²
Ved inngangen til 2010	1 511	839
Korrekasjoner av tidligere år ³	-2	-6
Justering av tidligere anslag	-4	3
Utvidelser og funn	16	8
Forbedret utvinning	48	9
Produksjon	-172	-35
Ved utgangen av 2010 (31.12.2010)	1 397	817

¹ Forventede reserver representerer forventningsverdier i henhold til ressursklasse 1-3 i Oljedirektoratets ressursklassifiserings-system: Reserver i produksjon, reserver med godkjent plan for utbygging og drift og reserver som rettighetshaverne har besluttet å utvinne.

² 1 000 Sm³ gass tilsvarer 6,29 fat oljeekvivalenter i energimengde, det vil si 817 mrd. Sm³ tilsvarer 5 141 mill fat o.e.

³ Korrekasjon på grunn av avstemming mot offisielle produksjonstall fra Oljedirektoratet

Tabell 3.14 Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2008-2010, samt prisforutsetninger for 2011 og 2012

	2008	2009	2010	2011 ¹	2012 ²
Oljepris i løpende kroner per fat	528	380	482	575	575

¹ Revidert budsjett 2011, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

² Budsjettforslag for 2012.

Tabell 3.15 Anleggskapital for SDØE (i mill. kroner)

	2008	2009	2010	2011 ¹	2012 ²
Anleggskapital per 31. desember	142 881	151 022	153 919	162 419	170 119

¹ Revidert budsjett 2011, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

² Budsjettforslag for 2012.

Tabell 3.16 SDØEs kapitalbalanse per 31.12.2010 (regnskapsprinsippet)

Eiendeler	Kroner	Egenkapital og gjeld	Kroner
<i>Anleggsmidler:</i>		<i>Egenkapital:</i>	
Varige driftsmidler	181 335 454 823	Egenkapital	146 456 102 161
Immaterielle eiendeler	800 100 602	Sum egenkapital	
Sum anleggsmidler	182 135 555 425		
<i>Omløpsmidler:</i>		<i>Langsiktig gjeld:</i>	
Lager	2 074 118 405	Langsiktige fjerningsforpliktelser	45 185 592 988
Kundefordringer	23 101 873 400	Annen langsiktig gjeld	1 826 874 229
Bankinnskudd	80 673 602	Sum langsiktig gjeld	47 012 467 217
Sum omløpsmidler	25 256 665 407		
		<i>Kortsiktig gjeld:</i>	
		Leverandørgjeld	1 920 203 929
		Annen kortsiktig gjeld	12 003 447 525
		Sum kortsiktig gjeld	13 923 651 454
Sum eiendeler	207 392 220 832	Sum egenkapital og gjeld	207 392 220 832

Langsiktige mål og strategier

Det langsiktige målet for forvaltningen av SDØE-porteføljen er å oppnå høyest mulige inntekter til staten. SDØE, kombinert med skatte- og avgiftssystemet, er et velegnet virkemiddel for å sikre staten en stor andel av verdiskapingen på norsk kontinentalsokkel. Gjennom SDØE kan en tilpasse statens andel av petroleumsrenten til det

enkelte felt/utvinningstillatelse. I konsesjonstilnelinger vurderes direkte statlig deltakelse gjennom SDØE i forhold til lønnsomheten og ressurspotensialet i den enkelte utvinningstillatelse.

Ved at staten gjennom SDØE har et engasjement i et betydelig antall felt og utvinningstillatelser på kontinentalsokkelen, vil lønnsomheten i stor grad samsvare med lønnsomheten på norsk kontinentalsokkel generelt.

Tabell 3.17 SDØEs kontantstrøm

	(i 1000 kr)		
	2010	2011 ¹	2012 ²
Innbetalinger ³	157 482 499	158 000 000	169 500 000
Utbetalinger ⁴	54 305 995	56 700 000	58 900 000
Netto kontantstrøm	103 176 504	101 300 000	110 600 000

¹ Revidert budsjett 2011, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

² Budsjettforslag for 2012.

³ Innbetalinger = driftsinntekter + overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond + renter på mellomregnskapet.

⁴ Utbetalinger = driftsutgifter + lete- og feltutviklingsutgifter + investeringer + overføring til Statens petroleumsforsikringsfond.

Fullmakter

Følgende fullmakter foreslås videreført i budsjettet for 2012:

Fullmakt til at OED kan godkjenne at det i tilknytning til driften av SDØE pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger knyttet til løpende forretningsvirksomhet og Statoils avsetning av statens petroleum, jf. Forslag til vedtak IX. Det vises til St.prp. nr. 1 (2005-2006) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at Kongen kan godkjenne at det i tilknytning til SDØE pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger knyttet til utbyggings- og utviklingsprosjekter hvor SDØEs forholdsmessige andel utgjør inntil 5 mrd. kroner, jf. Forslag til vedtak X. Det vises til St.prp. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 69 (2006-2007) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at Kongen kan godkjenne utøvelse av statens forkjøpsrett ved overdragelser av andeler i utvinningstillatelse på norsk kontinentalsokkel og overskride bevilgningen med inntil 5 mrd. kroner under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, jf. Forslag til vedtak IV. Det vises til Prop. 1 S (2009-2010) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at OED kan godkjenne at staten pådras forpliktelser i de tilfeller hvor det inngås kontraktmessige forpliktelser før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, jf. Forslag til vedtak XI. Det vises til St.prp. nr. 1 (2005-2006), St.prp. nr. 69 (2006-2007) og St.prp. nr. 1 (2007-2008) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at Kongen ved eventuell norsk statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på

islandsk sokkel kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, jf. Forslag til vedtak XII. Det vises til St.prp. nr. 67 (2008-2009) og i Prop. 1 S (2009-2010) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til Kongen knyttet til forenklet myndighetsbehandling ved mindre utbyggingssaker på norsk kontinentalsokkel, jf. Forslag til vedtak XIII. Det vises til St.prp. nr. 1 (1992-1993) og St.prp. nr. 1 (2000-2001) for nærmere omtale og regler for forenklet myndighetsbehandling.

Fullmakt til at OED kan godkjenne overføring av eiendomsrett mot bruksrett, jf. Forslag til vedtak XIV. Det vises til St.prp. nr. 1 (1992-1993) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at OED kan godkjenne overdragelse av andeler i utvinningstillatelse, jf. Forslag til vedtak XV. Det vises til St.prp. nr. 1 (1994-1995) og St.prp. nr. 50 (1995-1996) for nærmere omtale og retningslinjer for overdragelse av SDØE-andeler.

Fullmakt til at OED kan godkjenne deltakelse for Petoro i forbindelse med overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelse, jf. Forslag til vedtak XVI. Det vises til St.prp. nr. 41 (2003-2004) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at OED kan godkjenne og gjennomføre nødvendige transaksjoner for å innlemme aktuelle rørledninger og transportrelaterte anlegg i Gassled, jf. Forslag til vedtak XVII. Det vises til St.prp. nr. 1 (2007-2008) for nærmere omtale av fullmakten.

I forbindelse med nysalderingen, vil det hvert år bli gitt en samlet orientering til Stortinget om bruken av fullmakt XIII-XVII.

Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
30	Investeringer	18 470 069	25 000 000	25 000 000
50	Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond	1 594 000		
	Sum kap. 2440	20 064 069	25 000 000	25 000 000

Post 30 Investeringer

	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
Prosjekter vedtatt utbygd	18 470 069	23 500 000	23 515 000
Prosjekt under vurdering		1 500 000	1 485 000
Sum investeringer	18 470 069	25 000 000	25 000 000

(i 1000 kr)

SDØE-andelen av investeringene på kontinental-sokkelen er estimert til 25 mrd. kroner i 2012, en videreføring av saldert budsjett 2011. De største investeringene for SDØE i 2012 knytter seg til Troll, Gullfaks, Oseberg og Åsgard.

Det er inngått kontraktmessige forpliktelser for SDØE relatert til utbygging av nye felt. Ved utgangen av 2010 var disse investeringsforpliktelsene på 1,7 mrd. kroner. Forpliktelsene er basert

på operatørens innrapportering per 31. desember 2010 og vurdering av forpliktelsenes vesentlighet er gjort etter norsk regnskapslov/norske regnskapsstandarder (NGAAP). I løpet av 2011 vil Petoro AS gjennom budsjettarbeidet i den enkelte utvinningstillatelse forplikte SDØE for investeringskostnader i tråd med budsjettforslaget for 2012.

Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
24	Driftsresultat	100 257 729	103 000 000	111 400 000
30	Avskrivninger	15 719 890	16 400 000	17 300 000
50	Overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond	737 849		
80	Renter av statens kapital	6 527 677	6 900 000	6 900 000
85	Renter på mellomregnskapet	-1 286		
	Sum kap. 5440	123 241 859	126 300 000	135 600 000

(i 1 000 kr)

Vedrørende 2011

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2011 ble post 24 Driftsresultat og post 30 Avskrivninger økt med

henholdsvis 7 600 og 100 mill. kroner. Videre ble post 80 Renter av statens kapital redusert med 200 mill. kroner, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

Post 24 Driftsresultat

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
24.1	Driftsinntekter	156 745 936	158 000 000	169 500 000
24.2	Driftsutgifter	-32 477 388	-29 600 000	-31 600 000
24.3	Lete- og feltutviklingsutgifter	-1 764 538	-2 100 000	-2 300 000
24.4	Avskrivninger	-15 719 890	-16 400 000	-17 300 000
24.5	Renter av statens kapital	-6 526 391	-6 900 000	-6 900 000
	Sum post 24	100 257 729	103 000 000	111 400 000

Driftsresultatet for SDØE er anslått til 111 400 mill. kroner i 2012, en økning på 8 400 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011 og en økning på 800 mill. kroner i forhold til gjeldende budsjett for 2011, jf. Prop. 120 S (2010-2011). Anslaget for 2012 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 575 per fat.

Underpost 24.1 Driftsinntekter

Driftsinntektene består av inntekter fra salg av petroleumsprodukter, netto tariffinntekter knyttet til prosessering og transport av olje og gass samt andre inntekter som hovedsakelig består av inntekter fra netto overskuddsavtaler.

Driftsinntektene for SDØE er anslått til 169 500 mill. kroner for 2012, en økning på 11 500 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Økte prisforutsetninger for olje og gass i 2012 motvirkes av lavere forventet samlet produksjon av olje og gass.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

Driftsutgiftene omfatter kostnader knyttet til drift av anlegg, tariffutgifter, gasskjøp og gass-administrasjonsutgifter samt fjerningsutgifter. Videre omfatter posten utgifter knyttet til eventuelle redetermineringer under samordningsavtaler for petroleumsvirksomhet der staten er deltaker gjennom SDØE.

Driftsutgiftene for SDØE er budsjettert med 31 600 mill. kroner for 2012, en økning på 2 000 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Dette skyldes i hovedsak økt pris for kjøp av gass til videresalg.

Driftsrelaterte kontraktsforpliktelser og transportforpliktelser for SDØE beløper seg til hen-

holdsvis om lag 5 959 mill. og 1 531 mill. kroner ved utgangen av 2010. Driftsrelaterte kontraktsforpliktelser består av leie av rigger, forsyningskip, produksjonsskip, helikopter, beredskapsfartøy, baser og lignende. Beløpene representerer kanselleringskostnad per 31. desember 2010. Transportforpliktelsene representerer forpliktelser per 31. desember 2010 knyttet til gassalgsaktiviteten som hovedsakelig består av transport- og lagerforpliktelser i Storbritannia og på kontinentet, samt terminalkapasitetsforpliktelser knyttet til Cove Point terminalen i USA. Ovennevnte forpliktelser er basert på operatørens innrapportering per 31. desember 2010 og vurdering av forpliktelsesenes vesentlighet etter NGAAP. På norsk sokkel er SDØE-andelene i anlegg og rørledninger gjennomgående høyere eller på nivå med skipingsandelen. Det er således ikke beregnet forpliktelser i disse systemene. I løpet av 2011 vil Petoro AS gjennom budsjettarbeidet i den enkelte utvinningstillatelse forplikte SDØE for driftsutgifter i tråd med budsjettforslaget for 2012.

Underpost 24.3 Lete- og feltutviklingsutgifter

Lete- og feltutviklingskostnader er knyttet til leting etter olje- og gassressurser, samt bearbeiding og utvikling av konsepter fra funn er gjort til beslutning om drivverdighet. Det er ikke et klart skille mellom leting og feltutvikling. Aktiviteter av samme art kan både være en letetekostnad og en feltutviklingskostnad. Aktivitetene innen denne posten er geologistudier, seismikkostnader, leteboring, avgrensingsboring, testing av funn, feltevaluering og konseptstudier. Lete- og feltutviklingsutgifter er budsjettert til 2 300 mill. kroner for 2012, en økning på 200 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011.

I forbindelse med tildeling av utvinningstillatelser forplikter rettighetshaverne å akseptere et arbeidsprogram som blant annet kan innebære boring av et visst antall brønner. Ved utgangen av 2010 var SDØE forpliktet til å delta i 15 brønner med en forventet kostnad for SDØE på 1 100 mill. kroner, hvorav 482 mill. kroner forventes å påløpe i 2011. I løpet av 2011 vil Petoro AS gjennom budsjettarbeidet i den enkelte utvinningstillatelse forplikte SDØE for lete- og feltutviklingsutgifter i tråd med budsjettforslaget for 2012.

Underpost 24.4 og post 30 Avskrivninger

Avskrivninger på statens kapital i petroleumsvirksomheten er anslått til 17 300 mill. kroner for 2012, en økning på 900 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Økte avskrivninger skyldes høyt investeringsnivå; netto tilgang er høyere enn årlige avskrivninger.

Driften belastes med avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit og gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømmeffekt, jf. motpost under kap. 5440, post 30.

SDØE regnskapet blir avgitt både etter kontantprinsippet og etter NGAAP. I regnskapet i henhold til NGAAP bokføres avskrivninger basert på produksjonsenhetsmetoden og på linearitet. Ordinære avskrivninger på olje- og gassproduserende anlegg beregnes for hvert enkelt felt og feltdedikert transportsystem etter produksjonsenhetsmetoden. Denne metoden innebærer at investeringer avskrives i tråd med produksjonen det enkelte år. Avskrivningsnøkkelen er som følger: (Netto bokført verdi * produksjon i perioden)/gjenværende reserver. Av praktiske årsaker benyttes salgsvolumene i perioden som en erstatter for produksjonsvolumene. Dette fordi salgsvolumene er tilgjengelig tidligere enn produksjonstallene og at de to volumene over tid er like. For avskrivningsformål benyttes en andel av Oljedirektoratets forventningsbaserte reserveanslag for utbygde reserver.

Disse anslagene revideres årlig. Ordinære avskrivninger for transportsystemer samt stigerørsplattformer som benyttes av flere felt, blir beregnet lineært over gjeldende konsesjonstid. Andre driftsmidler blir avskrevet lineært over antatt økonomisk levetid.

Underpost 24.5 og post 80 Renter av statens kapital

Renter av statens faste kapital er anslått til 6 900 mill. kroner for 2012 en videreføring av saldert budsjett 2011.

Driften belastes med renter på statens faste kapital for å ta hensyn til kapitalkostnader. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømmeffekt, jf. motpost under kap. 5440, post 80.

Post 85 Renter på mellomregnskapet

På utgiftssiden oppstår det et mellomværende med staten som utgjør differansen mellom føring på kapittel/post i bevilgningsregnskapet og likviditetsbevegelser. Mellomværende omfatter differansen mellom kontantinnkalling og avregning fra operatør, arbeidskapital i avregning fra operatør, merverdiavgift og mellomværende med betalingsformidler med mer.

Statoil forestår, som en del av statens felles eierskapsstrategi, salg av statens petroleum sammen med sin egen. Inntekter fra salg av olje, våtgass og tørrgass vil etter kontantprinsippet normalt bli regnskapsført i SDØE-regnskapet samme måned som Statoil mottar oppgjør for salg. På tidspunktet for rapportering til det sentrale statsregnskapet vil det som følge av dette normalt ikke være et mellomværende på inntektssiden som inkluderes i mellomværende i kasserapporten for SDØE.

Det budsjetteres ikke med renter på mellomregnskapet. Denne beregnes ved årets slutt og regnskapsføres i statsregnskapet.

Kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag
		2010	Saldert budsjett 2011	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	82 097	10 600	2 300
	Sum kap. 2442	82 097	10 600	2 300

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås bevilget 2,3 mill. kroner under posten i 2012, en reduksjon på 8,3 mill. kroner i forhold til

saldert budsjett 2011. Utgiften knytter seg til fjerning av to pumpeplattformer knyttet til oljeledningen Norpipe, jf. omtale i Prop. 125 S (2009-2010).

Kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
85	Utbytte	12 818 361	12 818 000	13 353 000
	Sum kap. 5685	12 818 361	12 818 000	13 353 000

Vedrørende 2011

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2011 ble post 85 Utbytte økt med 535 mill. kroner, jf. Prop. 120 S og Innst. 420 S (2010-2011).

blere et nivå på fremtidige gjennomsnittlige utbetalinger som er forskjellig fra det nivå som disse utbetalingene ville ligget på med en videreføring av tidligere utbyttepolitikk. Den nye utbyttepolitikken lyder som følger:

Fullmakter

OED har tidligere engasjert eksterne finansielle rådgivere som departementet kan forholde seg til ved behov. OED er avhengig av den kompetanse slike finansielle rådgivere tilbyr. Stortinget har for 2011 gitt fullmakt til at bevilgningen under kap. 1800, post 21 Spesielle driftsutgifter kan overskrides til dekning av utgifter i forbindelse med meglerhonorar og faglig bistand ved kjøp/salg av statlige aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA. Det foreslås å videreføre denne fullmakten for 2012, jf. Forslag til vedtak IV.

«Det er Statoils ambisjon å øke årlig utbyttebetaling, målt i norske kroner per aksje, i takt med den langsiktige underliggende inntjeningen. Styret vil vurdere forhold som forventet kontantstrøm, investeringsplaner, finansieringsbehov og nødvendig finansiell fleksibilitet ved fastsettelse av årlig utbyttensnivå. I tillegg til å betale kontantutbytte, vil Statoil også vurdere tilbakekjøp av aksjer som et middel for å øke aksjonærenes totalavkastning.»

Post 85 Utbytte

Allmennaksjelovens bestemmelser regulerer prosedyrer med henhold til utbetaling av utbytte. Forslag om utdeling av utbytte fremsettes av styret og vedtas formelt av generalforsamlingen. Generalforsamlingen kan vedta å redusere, men ikke øke utbyttet som er foreslått av styret.

Statoil endret sin utbyttepolitikk i 2010. Det er lagt til grunn at selskapet ikke har til hensikt å eta-

Ettersom det ikke foreligger offentlig informasjon med foreløpig prognose for Statoil ASAs årsresultat for 2011, legges det i budsjettet for 2012 til grunn det beløp som ble utbetalt i utbytte fra Statoil ASA i 2011 for regnskapsåret 2010. På denne bakgrunn budsjetteres det med 13 353 mill. kroner i utbytte fra Statoil ASA. Det understrekes at budsjettert utbytte er en teknisk fremskriving av utbyttet som ble utbetalt fra Statoil ASA for 2010. Vedtak om utbytte for regnskapsåret 2011 fattes på Statoil ASAs generalforsamling våren 2012. Utbetaling av utbytte vil bli presentert i revidert budsjett for 2012.

Del III
Andre saker

4 Prosjekt under utbygging

I dette kapitlet er det gitt ei samla utgreiing om kostnads- og lønsemduutviklinga for dei prosjekta der plan for utbygging og drift (PUD) eller plan for anlegg og drift (PAD) er godkjend av styresmaktene, og der prosjekta framleis er under utbygging eller har komme i produksjon etter 1. august 2010. Som bakgrunn for utgreiinga har departementet innhenta opplysningar frå operatørselskapet for dei ulike prosjekta.

Tabellen under viser eit oversyn over differansen mellom operatørane sine investeringsoverslag

på PUD/PAD-tidspunktet og overslaga deira per juli 2011.

I tillegg til investeringsaktiviteten knytt til prosjekt under utbygging (jf. tabell 4.1) vil det kunne vere stor investeringsaktivitet knytt til felt i drift. Slike prosjekt krev vanlegvis ikkje PUD eller PAD, men vil like fullt ha ei behandling i Olje- og energidepartementet (OED) og andre styresmakter – tilpassa forholda ved det einskilde prosjektet.

Tabell 4.1 Investeringsanslag, prosjekt under utbygging

	PUD/PAD- godkjent	PUD/PAD- estimat	Nye anslag	Endring	Endring i pst.
	(i mill. 2011-kroner)				
Gjøa inkl. Gjøa gassrøyr	2007	30 937	33 445	2 508	8,1
Skarv	2007	34 552	38 501	3 949	11,4
Valhall vidareutvikling	2007	24 401	42 989	18 588	76,2
Vega og Vega Sør	2007	6 631	10 063	3 432	51,8
Yme	2007	4 775	9 583	4 808	100,7
KEP 2010	2008	6 675	6 041	-634	-9,5
Troll P-12	2008	3 690	1 743	-1 947	-52,8
Troll B gassinjeksjon	2008	2 267	1 552	-715	-31,5
Goliat	2009	30 187	30 187	0	0,0
Oselvar	2009	4 907	4 675	-232	-4,7
Gaupe	2010	2 811	2 811	0	0,0
Gudrun	2010	20 347	19 676	-671	-3,3
Marulk	2010	4 104	3 705	-399	-9,7
Trym	2010	2 753	3 048	295	10,7
Ekofisk Sør	2011	27 300	27 300	0	0,0
Eldfisk II	2011	36 600	36 600	0	0,0
Hyme	2011	4 500	4 500	0	0,0
Knarr	2011	11 200	11 200	0	0,0
Stjerne	2011	5 300	5 300	0	0,0
Valemon	2011	19 600	19 600	0	0,0
Vigdis nordøst	2011	4 200	4 200	0	0,0
Visund Sør	2011	5 600	5 600	0	0,0
Sum		293 337	322 319	28 982	9,9

Fram mot finanskrisa hausten 2008 var utviklinga i kostnadsnivået for feltutbyggingar prega av kraftig vekst. Berekningar utført at IHS/CERA viser at utbyggingskostnadene knytte til petroleumsprosjekt internasjonalt meir enn dobla seg i perioden 2004-2008. I 2009 fall kostnadene som følgje av låg oljepris og redusert investeringsaktivitet. Auka etterspørsel etter olje, i hovudsak frå framveksande økonomiar, medførte sterk auke i oljeprisen gjennom 2010. Investeringsaktiviteten tok seg opp og kostnadene internasjonalt auka i følgje IHS/CERA med over 8 pst. frå 1. kvartal 2010 til 1. kvartal 2011.

Utviklinga i prisane på varer og tenester som blir nytta i samband med utbyggingar på norsk sokkel er i stor grad påverka av internasjonale forhold. I likskap med utviklinga internasjonalt har også kostnadsnivået på norsk sokkel vore prega av sterk vekst dei siste åra. Lista over utbyggingsprosjekta viser likevel ein meir moderat kostnadsutvikling på norsk sokkel dei siste månadene. Investeringsanslaget for fleire av dei nyare prosjekta har hatt ein nedgang sidan PUD.

Auka investeringsnivå sidan PUD på felt under utbygging er ikkje det same som kostnadsoverskridingar, og treng ikkje å vere negativt for lønsemnda i eit prosjekt. I den grad det høgare investeringsnivået resulterer i auka kommersiell utnytting, vil det medverke til høgare verdiskaping frå prosjekta.

Samla investeringar knytte til prosjekt under utbygging på norsk sokkel er berekna til om lag 313 mrd. kroner. Dette utgjer ein auke på om lag 29 mrd. 2011-kroner i forhold til PUD/PAD-tidspunktet, jf. tabell 4.1. Vidareutviklingsprosjektet på Valhall og utbygginga av Yme står for om lag 80 pst. av den totale auken.

Det er god lønnsemd i prosjekta som i dag er under utbygging. Samla noverdi av dei omtalte prosjekta er utrekna til om lag 170 mrd. 2011-kroner.

Kostnadsendringar på enkeltprosjekt

Investeringane knytte til vidareutviklingsprosjektet på Valhall var ved PUD-tidspunktet berekna til 15,4 mrd. 2011-kroner. Desse berekningane var berre knytte til den nye innretninga på feltet. Kostnadene knytte til denne innretninga er i dag estimerte til 22,2 mrd. 2011-kroner. I tillegg var ei rekkje andre investeringar ein føresetnad for utbygginga. Desse investeringane omfatta boring og seinare oppgraderingar. Det totale investeringsnivået var ved PUD anslått til om lag 24,4 mrd. 2011-kroner. Det oppdaterte investe-

ringsoverslaget for Valhall vidareutvikling viser ein auke på om lag 18,6 mrd. kroner samanlikna med PUD. Endringa skuldast til dels ein auke i anslag for boring, både som følgje av fleire forventta brønnboringar, og ein auke i kostnadene for boring av kvar brønn. Vidare har utbygging av nye fasilitetar vist seg å vere dyrare enn ein trudde ved PUD, som følgje av endringar i utforming og kostnadsvekst. I tillegg har avgjerd om å installere havbotnseismikk og behov for ekstra flotell medverka til kostnadsauken.

Det oppdaterte investeringsoverslaget for Yme viser ein auke på om lag 4,8 mrd. kroner. Auken skuldast til dels høgare borekostnader enn venta som følgje av høgare riggratar og boring av ekstra brønner. I tillegg kjem ekstrakostnader knytte til forlenga prosjektvarigheit og venting på vêr for installasjon. Kostnadsauken og forseinka produksjonsstart påverkar noverdien i prosjektet, men lønsemnda er god.

Skarv har ein auke i investeringsoverslaget på om lag 3,9 mrd. kroner samanlikna med PUD. Auken skuldast at kontraktane for levering av produksjonsskip og undervassanlegg vart inngått til høgare prisar enn venta. I tillegg var arbeidsomfanget noko underestimert. Investeringsanslaget er oppjustert sidan førre omtale, men lønsemnda i prosjektet er framleis god. Vidare auke i investeringsoverslaget er venta i neste kostnadsrevisjon på grunn av forseinka ferdigstilling av produksjonsskipet på verftet, utan at dette vil påverke lønsemnda mykje.

Produksjonen frå Vega og Vega sør starta i desember 2010. Det oppdaterte investeringsanslaget viser ein auke på om lag 3,4 mrd. kroner samanlikna med PUD. Auken kjem som følgje av høgare prisar på undervassutstyr, kombinert med auka borekostnader som følgje av endra brønndesign. Totalanslaget er oppjustert sidan tilsvarende rapportering i fjor. Det er framleis god lønnsemd i prosjektet.

Produksjonen frå Gjøa tok til i november 2010. Det oppdaterte investeringsoverslaget for prosjektet viser ein auke på om lag 2,5 mrd. kroner samanlikna med PUD. Omkring halvparten av auken kan knytast til plattform og brønnramme og skuldast eit høgare kostnadsnivå, designendringar og generelle utbetringar. Resten av auken skuldast forventningar om fleire boredøgn enn tidlegare anteke og modifikasjonar på røyr. Investeringsanslaget for Gjøa er noko nedjustert sidan førre omtale. Til trass for eit høgare investeringsanslag er lønsemnda i prosjektet framleis god.

For KEP2010 er overslaget om lag 0,6 mrd. kroner lågare enn tidlegare rapportert. Grunna

lågare investeringar i prosjektet enn venta, er prosjektreservane no tekne ut.

Prosjekta på Troll har fått justert ned investeringsanslaga med 2,7 mrd. kroner. For Troll P-12 skuldast dette at den delen av prosjektet som gjeld Kollsnes no er teken ut. Endringa på Troll B gas-sinjeksjon kjem som følgje av lågare borekostnader enn venta, og lågare forbruk knytt til anlegg.

For Gudrun er investeringsoverslaget redusert med 0,7 mrd. kroner sammenlikna med PUD. Endringa skuldast blant anna eit noko redusert omfang.

Det oppdaterte investeringsoverslaget for Marulk er om lag 0,4 mrd. kroner lågare enn

venta sammenlikna med PUD, som følgje av ein gunstig marknadssituasjon ved kontraktsinn-gåingane.

Investeringane knytte til utbygginga av Trym er anslått til å bli om lag 0,3 mrd. kroner høgare enn berekna ved PUD. Auken kjem som følgje av høgare kompletteringskostnader i samband med boring av brønner.

For Gaupe, Goliat og Oselvar er endringane marginale. Prosjekta Ekofisk sør, Eldfisk II, Hyme, Knarr, Stjerne, Valemon, Vigdis nordøst og Visund sør er alle godkjende i 2011 og for desse utbyggingane er det framleis investeringsanslaga frå PUD som gjeld.

5 Olje- og energidepartementets beredskapsarbeid

Forsyningstryggleik for gass

Norsk petroleumsværksemd er svært viktig for ei påliteleg energiforsyning til Europa og departementet er ansvarleg for å utforme eit ressursforvaltningssystem (rammeverk) som blant anna skal syte for leveransetryggleiken. Leveransetryggleik er først og fremst knytt til gass.

Det er oljeselskapa og Gassco som har det operative ansvaret for leveransetryggleik for gass. Oljeselskapa si evne til å yte leveransetryggleik knyter seg både til enkeltfelt på sokkelen, den samla feltporteføljen til selskapa og evna deira til å sikre seg nedstraums ved kommersielle arrangement, gasslager med meir.

Gassco er operatør for transport- og behandlingsanlegga for gass. Gassco er ansvarleg for kvaliteten på transportnettet og utfører inspeksjonar og vedlikehald.

Ved ei hending med konsekvensar for helse, miljø eller tryggleik (HMS) rapporterer operatøren til Petroleumstilsynet. Petroleumstilsynet rapporterer vidare til blant anna Oljedirektoratet (OD). Ved hendingar utan HMS-innslag rapporterer operatøren direkte til OD. I alle tilfelle er det OD som varslar og orienterer Olje- og energidepartementet (OED) fortløpande om hendingar som inntreff.

Forsyningstryggleik for drivstoff

I situasjonar med større fysisk underskot på drivstoff innanlands har OED ansvar for drivstoffberedskapen. Ved eventuell svikt i tilførsle til OECD-området blir det ytt bidrag til eventuelle IEA-initierte krisehandteringsplanar for å dempe skadeverknadene av underskotet. Aktuelt tiltak for krisehandtering på nedstraumsida er trekk i beredskapslager av petroleumprodukt. Oljeselskap som produserer (raffinerer) eller importerer petroleumprodukt er lovpålagte å halde beredskapslager tilsvarende 20 dagars normalforbruk. Ved behov, det vil seie ved ein svikt i leveransane til den norske marknaden eller på verdsmarknaden, kan styresmaktene påleggje selskapa å selje frå desse lagra.

Olje- og energidepartementet

OED har det overordna ansvaret for kraftforsyninga, forvaltninga av vassressursane og for olje- og gassaktivitetane på kontinentalsokkelen og på land. OED har òg ansvar og oppgåver knytte til å førebyggje skade som følge av dambrot, flaum og skred.

OED har følgjande overordna mål for departementets beredskapsarbeid:

- Effektiv handtering av kriser.
- God organisering av departementets tryggleiks-, beredskaps- og krisehandteringsapparat.

Forsyningstryggleik for elektrisitet

Stabil og effektiv kraftforsyning er rekna som ein sentral del av Noregs kritiske infrastruktur. Tilgang på elektrisk kraft blir stadig viktigare for å kunne halde ved lag normal aktivitet i samfunnet. Stabil og sikker elektrisitetsforsyning er òg av stor verdi for å sikre kritiske samfunnsfunksjonar i kritesituasjonar, og for å halde ved lag landet si forsvarevne under beredskap og i krig.

Det operative ansvaret for kraftforsyningsberedskapen er delegert til Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE), som er beredskapsstyresmakt etter energilova kapittel 9. NVE leier Kraftforsyningas beredskapsorganisasjon (KBO), der alle einingane i kraftforsyninga deltek.

Ved problem over kortare tid med å balansere forbruk og tilgjengeleg forsyning (effektmangel) har Statnett som systemansvarleg fullmakt til å treffe nødvendige tiltak.

Statnett har vidare ansvaret for å utgreie og utvikle nødvendige verkemiddel for å sikre momentan balanse gjennom ein svært vanskeleg kraftsituasjon (SAKS) i nær kontakt med energistyresmaktene. Forslag til tiltak skal leggast fram for NVE for godkjenning. Statnetts tiltak er mobile gasskraftverk og energiopsjonar. Tiltaka skal berre brukast i svært vanskelege kraftsituasjonar der faren for rasjonering er stor.

Ved langvarig mangel på evne til å dekkje behovet for elektrisk kraft kan styresmaktene inn-

føre rasjonering, det vil seie å tvangsutkople forbruk og rekvirere produksjon. Rasjonering blir eventuelt vedteke av OED etter råd frå NVE.

Skred og vassdrag

Det operative ansvaret og gjennomføringa av statlege oppgåver knytt til å førebyggje skade som følgje av dambrot, flaum og skred, er delegert til NVE.

NVE har ansvar for å sjå til at tiltakshavarar planlegg, byggjer og driv vassdragsanlegg slik at tryggleiken for menneske, miljø og eigedom blir teken vare på, og at det blir utarbeidd beredskapsplanar for å handtere større hendingar. NVE kan gi pålegg til eigar av vassdragsanlegg om å gjennomføre tiltak for å avgrense skadar. NVE kan også sjølv setje i verk tiltak når det er særskilt fare for alvorleg skade.

NVE gir hjelp og rettleier kommunane med å førebyggje skadar frå flaum, erosjon og skred. Oppgåvene inneber å kartleggje og informere om

fareområde, gi faglege råd og retningslinjer for kommunal arealplanlegging, gi kommunar fagleg og økonomisk hjelp til planlegging og gjennomføring av sikringstiltak, overvake og varsle flaum og skredfare. I tillegg gir NVE fagleg hjelp under beredskaps- og krisesituasjonar til kommunar, politi og andre beredskapsstyresmakter.

Olje- og energidepartementet

OEDs planverk for krisehandtering dekkjer dei ulike typane kriser som OED kan bli involvert i. Planverket viser organisering og rutinar for den interne krisehandteringa og for kontakt med andre departement og underliggjande etatar.

Tilsette i OED deltek i beredskapsgruppa til regjeringas krisestøtteining.

Det er retta spesiell merksemd mot koordinering og informasjonsflyt. OEDs Kriseinfolplan har teke omsyn til dette. OED har gjennomført og delteke i relevante beredskapsøvingar i 2011 og vil føre vidare dette i 2012.

6 Petroleum, energi og miljø

Omsynet til miljøet og berekraftig utvikling er og har alltid vore ein integrert del av den norske petroleums- og energiverksemnda. Det har gjennom fleire år blitt gjennomført omfattande tiltak, men sektorane vil også i framtida ha verknader på miljøet.

6.1 Miljøutfordringar

- Utslepp til luft frå petroleumssektoren medverkar mellom anna til utslepp av klimagassar.
- Utslepp til sjø ved leiting og utvinning av olje og gass kan påverke det marine miljøet.
- Utbygging av fornybar energiproduksjon og infrastruktur, for eksempel i form av demningar, vegar og kraftlinjer, påverkar natur- og kulturmiljøet lokalt.

Utslepp til luft

Stasjonær forbrenning, inklusive olje- og gassutvinning, står for ein monaleg del av dei norske utsleppa til luft av karbondioksid (CO₂), nitrogenoksid (NO_x), flyktige organiske sambindingar utan metan (nmVOC), partiklar (PM) og polycykliske aromatiske hydrokarbon (PAH).

Noreg skil seg frå andre land ved at nesten heile det innanlandske elektrisitetsforbruket er dekt av vasskraft. Noregs evne til å produsere elektrisitet med vasskraft medverkar til låge luftutslepp frå den innanlandske energibruken. Dette inneber at Noreg har eit snevrare grunnlag for å redusere utsleppa frå elektrisitetsproduksjon enn andre land. Produksjon og forbruk av elektrisk kraft kan variere monaleg frå år til år som følgje av variasjonar i tilsig og temperaturforhold. I år med lågt tilsig og relativt høge prisar på elektrisk kraft vil normalt bruken av alternative energiberarar, deriblant brensele som fyringsolje, gass og biomasse, auke. Dette er ei viktig årsak til at utsleppa frå innanlands stasjonær energibruk varierer frå år til år.

Utsleppa frå stasjonær forbrenning, eksklusiv olje- og gassutvinning, kjem frå fleire ulike energikjelder. I industrien blir det nytta tungolje, fyrings-

olje, naturgass, kol og koks, mens mellom anna treforedling nyttar mykje treavfall og avlut i verksemnda si. Det blir nytta søppel, fyringsolje, biomasse og gass i fjernvarmeanlegg. Til oppvarming av bygningar og bustader blir det òg nytta noko fyringsolje og fyringsparafin, i tillegg til trevirke. Samla svarer utsleppa frå stasjonær forbrenning, eksklusiv olje- og gassutvinning, til 7,7 mill. tonn CO₂, om lag 18 pst. av dei totale utsleppa i 2009.

Utsleppa frå petroleumssektoren til luft er stort sett avgassar frå forbrenning av gass i turbinar, fakling av gass og forbrenning av diesel. Desse avgassane inneheld mellom anna CO₂ og NO_x. Andre miljøskadelege stoff som blir sleppte ut er nmVOC, metan (CH₄) og svoveldioksid (SO₂).

I 2010 sleppte petroleumsverksemnda ut om lag 13,8 mill. tonn CO₂-ekvivalentar, inkludert utslepp knytt til forbrenning og prosess frå offshore- og landanlegg. Metoden for utrekning av utsleppsprognosar har blitt revidert i 2011, og difor er utsleppsprognosane noko endra samanlikna med kva utsleppsprognosane basert på gammal metode viste.

Kraftgenereringa i turbinane, fakling av gass og dieselforbruk på innretningane på kontinentalsokkelen er sentrale utsleppskjelder for NO_x. Mengda av utslepp er avhengig både av forbrenningsteknologien og kor mykje drivstoff som blir brukt. Til dømes gir forbrenning i gassturbinar lågare utslepp av NO_x enn forbrenning i dieselmotorar. Petroleumsverksemnda sto i 2010 for om lag 27 pst. av dei totale NO_x-utsleppa i Noreg.

Petroleumssektoren er hovudkjelda til utslepp av nmVOC i Noreg, med 27 pst. av dei totale utsleppa i 2010. Sidan 2001 er utslepp av nmVOC frå olje- og gassverksemnda redusert med meir enn 80 pst. Dei betydelege utsleppsreduksjonane er oppnådde som følgje av installering av anlegg for fjerning og gjenvinning av oljedamp på lagerskip og skytteltankarar. Dei gjennomførte tiltaka offshore har ført til at nasjonale utslepp av nmVOC no er lågare enn forpliktinga Noreg har i 2010 i Gøteborgprotokollen.

Utslepp til sjø

Norsk petroleumsverksemd står for om lag 3 pst. av dei nasjonale utsleppa av miljøfarlege stoff til sjø. Hovudtilførselen kjem frå landbasert industri. Utsleppa til sjø frå olje- og gassverksemda stammar i hovudsak frå den regulære drifta. Produisert vatn følgjer med oljen opp frå reservoaret og inneheld naturleg førekommande stoff frå reservoaret, og restar av tilsette stoff. Det produserte vatnet blir reinjisert i reservoaret eller reinsa før utslepp til sjø. Etter reinsing vil vatnet innehalde små mengder olje, mindre mengder andre organiske sambindingar, nokre tungmetall og restar av tilsette stoff. Det er ikkje påvist skadelege effektar på miljøet som følgje av utslepp av produsert vatn på norsk sokkel. Ein forskar likevel vidare på moglege langtidseffektar av eksponering av låge konsentrasjonar av miljøfarlege stoff i produsert vatn. Oljehaldig borekaks og borevæske som tidlegare stod for ein vesentleg del av oljeutsleppa frå aktiviteten, vert no injiserte i eigna reservoar, eller teke til land for vidare behandling. Ein sideeffekt av å injisere produsert vatn og oljehalding borekaks/væske er auka energibruk og dermed utslepp til luft frå sektoren.

Dei siste åra har petroleumsverksemda gjennomført omfattande tiltak for å redusere utsleppa av produsert vatn til sjø, innhaldet av dispergert olje, andre organiske sambindingar og tungmetall. Petroleumsindustrien har investert milliardar og har gjennomført tiltak som har redusert utsleppa betydeleg. Utslepp av tilsette miljøfarlege kjemikalier frå norsk sokkel er redusert med over 99 pst. dei siste ti åra. Nullutsleppsmålet vert rekna som oppnådd for tilsette kjemikalier. Det vert framleis arbeidd aktivt for å få bytt ut dei resterande miljøfarlege stoffa.

Det er venta at voluma av produsert vatn vil auke i åra fram mot 2015. Dette fordi dei store felta på norsk sokkel produserer meir vatn når dei blir eldre. Tiltaka for å redusere utslepp av olje pr. eining produsert vatn har klart å stabilisere utsleppa på det nivået som er i dag. Industrien implementerer heile tida nye tiltak for å redusere utslepp av produsert vatn.

I samband med oppdatering av forvaltingsplanen for det marine miljøet i Barentshavet og havområda utanfor Lofoten blei reglane for utslepp til sjø for desse havområda endra. No skal utslepp til sjø frå petroleumsverksemda i forvaltingsplanområdet bli regulert på same måten som petroleumsverksemda på resten av norsk kontinentalsokkel.

Akutte utslepp til sjø

Olje- og gassverksemda har, i dei 40 åra med verksemd på norsk sokkel, ikkje vore årsak til store akutte utslepp av olje som har nådd land, og talet på utslepp på over 1 kubikkmeter (m³) er avgrensa.

Totale akutte utslepp av olje til sjø i 2010 var på 111 m³ der sju utslepp var over ein 1 m³. Styresmaktene har pålagt industrien å utføre risikoanalysar og å gjennomføre aktivitetane slik at risikoen for akutte utslepp er så låg som mogleg.

Det er ikkje påvist skadelege effektar på miljøet som følgje av utslepp til sjø frå petroleumsverksemda på norsk sokkel.

Inngrep

Vassdragsutbyggingar og andre energirelaterte utbyggingar, som til dømes nettutbyggingar, medfører inngrep i natur- og kulturmiljø. Rundt ein tredel av vassdraga i Noreg er påverka av inngrep med kraftproduksjon som formål. Dei siste åra har ein større del av auken i produksjonen av fornybar energi komme frå små vasskraftverk (opp til 10 MW). I tida framover vil ein òg sjå ein auke i bygging av vindkraftverk.

Ved utnytting av fornybare energikjelder, og ved bygging av kraftleidningar, står ein overfor viktige avvegingar med omsyn til miljøet. Vegar, kraftleidningar og andre installasjonar i tilknytning til vind- og vasskraftverk vil påverke økosystem, naturverdiar og naturopplevingar. Utfordringa ved bygging av ny produksjon og kraftoverføring er å finne dei beste løysingane ut frå ei heilskapleg avveging av miljø- og samfunnsomsyn.

6.2 Regjeringas miljøpolitikk på petroleums- og energiområdet

Noreg er ein energinasjon. Vi har stor vasskraftproduksjon, og er blant verdas største eksportørar av olje og gass. Regjeringas visjon er at Noreg skal vere ein miljøvennleg energinasjon og leiande innanfor utviklinga av miljøvennleg energi.

Satsing på energiomleggingstiltak er sentralt i regjeringas miljøpolitikk på energiområdet. Det er mogleg å auke den miljøvenlege energiproduksjonen vesentleg, og energien kan brukast meir effektivt. For å styrkje utviklinga av miljøvennleg produksjon og bruk av energi er det grunnleggjande å ha langsiktige og stabile rammevilkår.

Regjeringa vil fremje effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon, og samtidig sikre ei berekraftig forvalting av kyst- og vassdragsnatu-

ren. Det er eit viktig mål å syte for at den auka utbygginga av fornybar kraft skjer utan at naturmangfald eller store landskapsverdiar går tapt.

Forsking og utvikling på fornybar energi er viktig for å nå miljømåla. Kunnskap og kompetanse i petroleums- og energisektoren må bli brukt til å utvikle teknologi og finne løysingar som reduserer utsleppa av klimagassar. I tillegg til vasskraft har Noreg eit stort potensial for energi-produksjon frå vindkraft til lands og til havs, bioenergi, solenergi og bølgekraft. I tillegg kan termisk energi frå luft, vatn og grunn nyttast.

Vi skal foreine vår rolle som petroleumsproducent med ambisjonen om å vere leiande i miljø- og klimapolitikken. Olje- og gasspolitikken skal byggje på ei kunnskapsbasert og langsiktig forvaltning av petroleumsressursane. Dei heilskaplege rammene for petroleumsverksemda blir fastlagde i forvaltningsplanane for kvart enkelt havområde.

Eit sentralt mål i regjeringa politikk for å redusere klimagassutslepp er å bidra til utvikling av løysingar for fangst og lagring av CO₂. Gjennom mellom anna arbeidet med fullskala reinsing på Mongstad, teknologisenteret på Mongstad og forsking og utvikling støtta av CLIMIT-programmet, vil regjeringa medverke til å utvikle framtidretta og effektive teknologiar for CO₂-handtering. Regjeringa vil òg medverke til at den erfaringa og teknologien som blir utvikla gjennom dei norske prosjekta kan resultere i monalege reduksjonar av CO₂-utslepp også utanfor Noreg.

6.3 Departementets arbeid med miljø og klima

6.3.1 Fangst og lagring av CO₂

Regjeringa prioriterer høgt arbeidet med å utvikle teknologiar og løysingar som kan medverke til å redusere klimagassutsleppa, og har investert betydelege midlar for å utvikle norske prosjekt for fangst og lagring av CO₂.

Regjeringa la 4. mars 2011 fram Meld. St. 9 (2010-2011) *Fullskala CO₂-håndtering*. Meldinga beskriv regjeringas politikk og tiltak for CO₂-handtering.

Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM) står sentralt i regjeringa satsing på å få fram teknologiar som kan redusere utslepp av CO₂, jf. St.prp. nr. 38 (2008-2009). Målet med teknologisenteret er å skape ein arena for målretta utvikling, testing og kvalifisering av teknologi for

CO₂-fangst. I tillegg er det eit mål å bidra til spreing av kunnskap og erfaringar internasjonalt slik at kostnader og risiko for fullskala CO₂-fangst kan reduserast. Etter planen skal testing starte i 2012.

Grunna behovet for meir kunnskap om moglege effektar på helse og miljø ved bruk av aminteknologi, valde regjeringa å opne for alternative teknologiar i det vidare planleggingsarbeidet med fullskala CO₂-handtering på Mongstad. Statoil og staten ved Gassnova signerte 5. april 2011 ei avtale, *Steg 2 utviklingsavtala*, som definerer nødvendig arbeid vidare mot ei investeringsavgjerd. Mellom anna vil teknologikvalifisering og teknologival vere viktig, ein prosess som er rekna å vare i tre år. Dersom ein fangstteknologi skulle bli tilstrekkeleg utvikla og kvalifisert tidlegare enn dette, skal spørsmålet om teknologival takast opp straks. Dette vil kunne bidra til raskare framdrift i prosjektet.

Vidare har Gassnova, i samarbeid med Gassco, arbeidd med planlegging og førebuing av transport- og lagringsløyningar for CO₂ frå Mongstad.

I Meld. St. 9 (2010-2011) vart det varsla at Gassnova skulle utføre ei brei og oppdatert kartlegging av høva til CO₂-handteringsprosjekt utover Mongstad.

Olje- og energidepartementet har sidan 2008 leia oppfølginga av handlingsplanen for å fremje utvikling og bruk av CO₂-handtering internasjonalt. Dette arbeidet har òg i 2010 vore høgt prioritert frå departementet si side. Målsetjinga for arbeidet med den internasjonale handlingsplanen er å få aksept for fangst og lagring av CO₂ som eit klimatiltak og etablere ei brei forståing for reduksjonspotensialet som følgjer av teknologien, og medverke til at teknologien blir teken i bruk utanfor Noreg. Noreg har med Sleipner- og Snøhvit-prosjekta viktig erfaring med lagring av CO₂.

Det er oppretta ei rekkje regionale og internasjonale samarbeid der Noreg ved Olje- og energidepartementet deltek. Mellom anna deltek departementet i North Sea Basin Task Force, Carbon Sequestration Leadership Forum, The 4-Kingdom Initiative, og Global Carbon Capture and Storage Institute. Vidare samarbeider Noreg tett med EU og deltek i ei rekkje av EUs organ og fora, retta mot mellom anna utvikling av rammer og regelverk for sikker fangst og lagring av CO₂, i tillegg til generelt å fremje CO₂-handtering som eit nødvendig klimapolitisk verkemiddel. For ytterlegare omtale, sjå kap. 1833, post 22 og post 73.

6.3.2 Energi og vassdrag

Energiomlegging

Energiomlegging medverkar til ei meir variert energiforsyning og betre forsyningstryggleik ved at den gjer oss mindre avhengige av vasskraft og fører til redusert energibruk. Ulike miljøomsyn, medrekna utslepp av klimagassar og miljøkonsekvensar frå utbygging av fornybar elproduksjon, og nye transportsystem, set grenser for kva slag energiløysingar som er akseptable å ta i bruk. Energiomlegging vil kunne gi eit bidrag til å redusere klimagassutslepp, i tillegg til å ha positiv effekt på kraftbalanse og forsyningstryggleik.

Satsing på energieffektivisering og på varme og elektrisitet frå fornybare energikjelder, er sentrale element i regjeringa si miljøpolitikk på energiområdet. Enova er gitt ei sentral oppgåve gjennom forvaltninga av Energifondet. Andre verkmiddel som merkeordningar og energikrav bygger opp under satsinga.

Enova og Energifondet er departementet sine viktigaste verktoy for å stimulere til ei målretta energiomlegging. Varmeprogramma til Enova medverkar til mindre bruk av elektrisitet, fyringsolje og parafin til oppvarming. Dette gir viktige bidrag til ei meir robust og miljøvennleg energiforsyning på lang sikt.

I løpet av 2010 har Enova inngått avtaler som gir eit venta (kontraktfesta) energiresultat på om lag 2,8 TWh/år. Gjennom avtalar med industri vart det i 2010 kontraktfesta resultat på til saman 665 GWh/år. For bygningar, bustad og anleggssektorane var det kontraktfesta resultatet på 255 GWh/år. Det vart inngått avtaler om fornybar varmereproduksjon på til saman 926 GWh/år i 2010 og vindkraftproduksjon på 491 GWh/år. På området ny teknologi vart det oppnådd eit resultat på 47 GWh/år. I løpet av 2010 vart det kansellert gamle prosjekt for til saman 628 GWh/år.

I statsbudsjettet for 2011 la OED fram ei evaluering av Enova. I Prop. 101 L (2010-2011) Lov om elsertifikat, er det gitt ei utgreiing om regjeringas vidare satsing gjennom Enova og Energifondet.

Ot.prp. nr. 24 (2008-2009) om endring i energilova knytt til innføring av energimerking av bygningar og regelmessig energivurdering av kjelar og klimaanlegg, vart vedteken 13. mars 2009, jf. Innst. O. nr. 52 (2008-2009). Noregs vassdrags- og energidirektorat vedtok energimerkeforskrifta 18. desember 2009. Forskrifta tredde i kraft 1. januar 2010, med unntak av plikta til å energimerke bygningar som tredde i kraft 1. juli 2010.

Lovendringa skal hjelpe til med å gjennomføre EUs bygningsenergidirektiv, og inneber at det blir

innført krav om energimerke i samband med sal og utleige av bygningar, og ei energivurdering av tekniske installasjonar i yrkesbygningar. I tillegg skal yrkesbygningar over 1 000 m² ha ein gyldig og synleg energiattest til ei kvar tid. Energimerket skal bestå av ein energiattest der dei mest sentrale faktorane som påverkar energibruken blir oppstilte.

Det er tett samspel mellom utvikling i forbruk, produksjon og nett. Auka utbygging av fornybar kraftproduksjon føreset ei tilsvarende utbygging og utvikling av overføringsnettet. Det er derfor viktig å leggje til rette for god koordinering av forbruksutvikling, investeringar i nett og i ny produksjon. Etter energilova pliktar derfor nettselskapet å utgreie, søkje om og eventuelt byggje nett utan ugrunna opphald, dersom eit produksjonsprosjekt som er rasjonelt sett ut frå samfunnsomsyn krev nettinvesteringar. I dei tilfella nettselskapet ikkje meiner det er rasjonelt ut frå samfunnsomsyn, må selskapet søkje konsesjonsstyresmakta om fritak.

Det er store investeringsplanar i overføringsnettet i åra framover. Mellom anna har Statnett i nettutviklingsplanen sin planlagt investeringar med ein samla kostnad på om lag 40 mrd. kroner for dei neste ti åra. Regjeringa vil i løpet av 2011 leggje fram ei stortingsmelding om nettspørsmål som skal gi dei overordna føringar for utviklinga av det sentrale overføringsnettet. Meldinga vil òg vurdere forhold rundt avgjerder i utbyggingsaker. Regjeringa søkjer å leggje til rette for at desse blir raskare og meir effektive, og at folk skal ha tillit til behandlinga av store utbyggingsaker.

Fornybardirektivet er eit viktig direktiv for å sikre ei langsiktig samhandling med EU-landa om fornybar energi og energieffektivisering. EFTA-landa har sendt over til EU utkast til EØS-vedtak om fornybardirektivet. I utkastet legg Noreg til grunn eit norsk mål på 67,5 pst. fornybar energi i 2020. Det er ein auke på 9,5 prosentpoeng frå 2005. Noreg legg òg til grunn eit mål om 10 pst. fornybar energi i transportsektoren i 2020. Eit hovudelement i politikken frå norsk side for å nå målet i 2020 er etableringa av ein felles marknad for elsertifikat med Sverige.

Sverige og Noreg la den 8. desember 2010 fram ein protokoll om arbeidet med etablering av ein felles marknad for elsertifikat. Prop. 101 L (2010-2011) *Lov om elsertifikater* vart lagt fram 15. april 2011 og vedteken 31. mai 2011, jf. Innst. 379 L (2010-2011) og Lovvedtak 61 (2010-2011). Det er teke sikte på å etablere ein felles marknad frå 1. januar 2012.

Miljøomsyn knytte til vassdrags- og energiverksemd

Miljøomsyn i samband med vassdrags- og energiverksemda er tekne vare på gjennom sektorlovgevinga, plan- og bygningslova, forureiningslova og naturmangfaldlova.

Det har vore stor interesse for og aktivitet innan vindkraft, vasskraft og kraftleidningar dei siste åra. Kapasiteten i konsesjonsbehandlinga i NVE er dobla sidan 2005. Ein stor auke i talet på søknader gjer det viktig å sjå prosjekta i samanheng for å finne dei totalt sett beste løysingane. Det blir derfor i saksbehandlinga søkt å få til ei mest mogleg samordna behandling av prosjekt i same område.

NVEs miljøtilsyn kontrollerer at miljøkrav fastsette i konsesjonar blir etterlevde, både i anleggs- og driftsfasen. Miljøtilsynet har i 2010 til saman gjennomført 150 stadlege inspeksjonar av konsesjonsgitte anlegg. I tillegg er 44 kraftverk som er fritekne for konsesjonsbehandling inspiserte. Miljøoppfølginga av vindkraft, nettanlegg og hydrologiske pålegg vart styrkt i 2010.

Verneplan for vassdrag er viktig for å sikre eit representativt utval av vassdragsnaturen i landet. Vernet gjeld først og fremst mot kraftutbygging, men verneverdiane skal òg takast omsyn til ved andre inngrep. Ved den avsluttande suppleringa av Verneplanen, jf. St.prp. nr. 53 (2008-2009), vart det som ledd i vern av Vefsna fastsett at det skulle etablerast eit planprosjekt i vassdraget. Prosjektet som no er i gang skal leggje til rette for mindre, skånsam kraftproduksjon i sidevassdrag, der dette ikkje er i strid med verneverdiane. OED og MD har støtta prosjektet som har ei planlagt tidsramme på tre år.

Kunnskap og systematisk oversikt over viktige område for truga arter og naturtypar er ein føresetnad for å stanse tapet av norsk naturmangfald. OED og NVE medverka i arbeidet med Nasjonalt program for kartlegging og overvaking av biologisk mangfald og Artsdatabanken. Formålet med programmet er å tette kunnskapshol og medverke til at data over naturmangfald blir samla i nasjonale databasar.

Gjennomføringa av EUs vassdirektiv med tilhøyrande forvaltingsplanar på nedbørfeltnivå er eit viktig tiltak for å fremje ei heilskapleg forvaltning av vassressursane, og OED vil saman med NVE medverke aktivt til dette. I 2010 vart eit omfattande arbeid lagt ned i innføringa av direktivet. Mellom anna vart dei første regionale forvaltingsplanane godkjende av Kongen i statsråd. I samband med dette vart fastsetjing av miljømål i

regulerte vassdrag avklart. NVE har delteke med kunnskap om vassdraga, relevante miljøtiltak, hydrologisk overvaking og oversikt over konsesjonsvilkår. Departementet har i 2010 medverka til forskning innan miljøkonsekvensar og miljøtiltak i regulerte vassdrag, mellom anna gjennom NVE sitt FoU-program om miljøbasert vassføring.

I den kommande stortingsmeldinga om nettspørsmål vil det mellom anna bli drøfta korleis utbygginga av kraftleidningar kan skje på ein samfunnsøkonomisk og miljøvis forsvarleg måte. I arbeidet med meldinga vil tiltaka i strategien for auka omsyn til miljø, estetikk og lokalsamfunn ved planlegging av forsterkingar i kraftnettet som vart lagt fram i Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) *Om lov om endringar i energiloven*, bli gjennomgått.

Havvind

Stortinget vedtok i 2010 lov om fornybar energiproduksjon til havs. Fornybar energiproduksjon kan etablerast etter at staten har opna bestemte område for søknader om konsesjon. Opning av areal skal baserast på konsekvensutgreiingar for å sikre at alle relevante tilhøve blir vurderte i ein tidleg fase. Hausten 2010 fekk OED overlevert rapporten *Havvind – forslag til utredningsområder*, som er ei grovsiling av areal utført av NVE, Direktoratet for naturforvaltning, Oljedirektoratet, Kystverket og Fiskeridirektoratet. Våren 2011 fastsette OED program for strategiske konsekvensutgreiingar, og NVE har fått i oppdrag å gjennomføre utgreiingane. Regjeringa har etablert stønadsordningar i Forskingsrådet, og ei tematisk satsing på marin fornybar energiproduksjon til havs under Enova.

6.3.3 Petroleumsverksemda

Utslepp frå petroleumsverksemda blir ofte delt opp i driftsutslepp til sjø, driftsutslepp til luft og akutte utslepp. Akutte utslepp er utslepp som ikkje er planlagde og er ikkje tillatne etter forureiningslova. Driftsutslepp til sjø er hovudsakeleg produsert vatn og utbora steinmasse (borekaks) med vedheng av kjemikalier. Utsleppa til luft er stor grad eksos frå energiproduksjon som trengst for å drive innretningane. I tillegg kjem forbrenning av gass over fakkell av tryggleiksårsaker og avdamping av lette oljekomponentar ved lagring og lasting av råolje.

Miljøreguleringar skjer på alle stadium av verksemda; frå vurdering av om eit område skal opnast for petroleumsverksemd, ved leiting, ved vurdering av korleis eit felt skal byggjast ut, ved

spesifikke løyve knytte til drifta av feltet, ved årlege endringar av desse og fram til avslutting av produksjon og disponering av innretningane. Dette sikrar eit omfattande system der alle relevante styresmakter er involverte.

Oppdateringar av forvaltingsplanar og nye konsekvensutgreingar med oppdatert kunnskap, skal bidra til at ei avgjerd kan treffast på eit best mogleg faktagrunnlag. Høyringsrundar gir alle relevante aktørar høve til å bli høyrde, mens NOx- og CO₂-avgifta, i tillegg til miljøavtala mellom Miljøverndepartementet og næringsorganisasjonane om reduksjon av NOx-utsleppa og kvoteplikt for CO₂-utslepp, gir selskapa økonomiske insentiv til å ivareta miljøomsyn i den daglege drifta. I tillegg har styresmaktene høve til å treffe enkeltvedtak ved til dømes godkjenning av utbyggingsplanar.

Energiforsyningsløysinga til ein petroleumsinstallasjon blir behandla i samband med styresmaktene si godkjenning av ei utbygging. Dette skjer både i prosessen med konsekvensutgreiing og i den påfølgjande behandlinga av utbyggingsplanen. For å avklare i kva grad kraft frå land til felt på kontinentalsokkelen er ei mogleg løysing som kraftsystem, trengst ei konkret vurdering av kvart tilfelle.

I løpet av 2010 og 2011 vart det godkjent ei rekkje utbyggingsplanar. I 2010 vart utbyggingsplanane for Trym, Gudrun, Gaupe og Marulk behandla, og i 2011 er planane for Ekofisk sør, Eldfisk II, Knarr, Valemon og ei rekkje andre mindre felt allereie behandla. Klima- og miljøløysingar er eit viktig kriterium ved behandling av desse planane. I samband med dei nye plattformene på Ekofisk og Eldfisk legg til dømes operatøren til rette for kraftsamkøyring mellom dei to felta ved å leggje ein kabel for kraftutveksling mellom plattformene.

Regjeringa la 26. juni 2011 fram Meld. St. 28 (2010-2011) *En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten*. Denne meldinga går gjennom status og viktige utviklingstrekk på miljøområdet for petroleumsvirksemda. I tillegg er forvaltingsplanen for Lofoten og Barentshavet oppdatert i 2011. Fram til no har det vore strengare krav til utslepp til sjø i desse havområda. No skal utslepp til sjø frå petroleumsvirksemda i forvaltningsplanområdet bli regulert på same måten som petroleumsvirksemda på resten av norsk kontinentalsokkel.

6.3.4 Forsking og utvikling

Forsking og utvikling er viktig for å førebyggje og løyse miljø- og ressursproblem. Med bakgrunn i

klimaforliket vart løyvingane til forskning og utvikling på fornybare energikjelder og CO₂-handtering auka med 600 mill. kroner samla i 2009 og 2010. Satsinga styrkte dei mest relevante FoU-programma i Noregs forskingsråd knytte til fornybar energi og fangst og lagring av CO₂, inklusive Forskingssentra for miljøvennleg energi (FME). Midlane vart løyvde over fleire departement sine budsjett, av dette totalt om lag 350 mill. kroner over OEDs budsjett. Satsinga vil resultere i høg aktivitet innanfor desse områda dei næraste åra.

Energi21 vart etablert i 2008 og er styresmaktene og energibransjen sin FoU-strategi for forskning og teknologiutvikling i energisektoren. Energi21-strategien står sentralt i satsinga på forskning og utvikling av teknologiar for fornybar energi, energieffektivisering og CO₂-handtering. Eit styre bestående av representantar for energiselskap, industri, forskings- og utdanningsinstitusjonar og styresmakter overleverte i juni 2011 ein revidert Energi21-strategi til olje- og energiministeren. Den er meir konkret og operativ enn strategien frå 2008 og vil vere styrande for innrettinga av departementet sin FoU-innsats framover. Strategiske føresetnader er justert i høve til utviklinga i energisektoren nasjonalt og internasjonalt. I tillegg er det skildra forskingsområde og tiltak for realisering av mål. Den reviderte strategien presenterer seks prioriterte satsingsområde og eit sett med anbefalingar knytte til implementeringa av satsingsforslaga. Dei seks satsingsområda er:

- Solceller – styrkt næringsutvikling
- Offshore vind – næringsutvikling og ressursutnytting
- Balansekraft – auka ressursutnytting
- CCS – verdiskaping og verdisikring
- Fleksible energisystem – SmartGrids
- Energiutnytting – konvertering av lågtemperatur varme til el

Den nasjonale teknologistrategien for olje- og gassverksemda i Noreg, OG21, vart etablert i 2001. Med basis i kravet i klimaforliket er det lagt opp til å rette betydeleg oppmerksomd mot klima i den offentleg finansierte petroleumsforskinga er det etablert ei forståing med OG21 om å sikre eit best mogleg fokus på miljø i den nasjonale petroleumsforskinga innen OG21-strategien. Det er lagt vekt på ein tydelegare miljøprofil i petroleumsprogramma. Satsinga på energieffektivisering i petroleumssektoren som var starta i forskingsprogrammet PETROMAKS i 2010 står sentralt i denne samanhengen.

Forskningsrådet sitt RENERGI-program (Framtidas reine energisystem) støttar mellom

anna forskning og utvikling på effektive og fornybare energiteknologiar og effektive energisystem. RENERGI har òg ei viktig rolle innanfor satsinga på nye teknologiar i pilot-/prototypfasen, slik at ny teknologi kan bli testa ut i mindre skala. Budsjettauka i 2009 og 2010 som ei følgje av regjeringa sitt klimaforlik har ført til ei stor opptrapping av RENERGI sine aktivitetar. Dette har ført til ein stor auke i prosjektporteføljen for 2010, då 54 nye prosjekt vart støtta. Mellom anna vart det løyvd midlar til 14 pilot-/demoprojekt innanfor fornybar energi. Til saman 209 FoU-prosjekt vart støtta gjennom RENERGI-programmet i 2010.

Gassnova SF vil i samarbeid med Noregs forskingsråd føre vidare aktivitetane i det offentlege støtteprogrammet for utvikling av miljøvennlege teknologiar for fangst og lagring av CO₂ frå fossilt basert kraftproduksjon og industri (CLIMIT). På kort sikt er verksemda retta mot å kvalifisere og få ned kostnader knytte til CO₂-fangst og etablere metodar og byggje tillit til sikker geologisk lagring av CO₂. På sikt vil det vere viktig å kunne betre eller utvikle teknologiar med potensial for høgare verknadsgrad og lønsemd. OED finansierte i 2010 forskning, utvikling og demonstrasjon av miljøvennlege teknologiar for kraftproduksjon med CO₂-handtering gjennom CLIMIT-programmet. CLIMIT har i 2010 støtta 42 prosjekt som byggjer opp under programmet sine to hovudmål; teknologiutvikling slik at kostnadene ved å fange CO₂ vert reduserte, og oppbygging av kunnskap slik at lagring av CO₂ kan skje på ein sikker og akseptert måte. I 2010 vart CLIMIT sitt mandat utvida til òg å gjelde CO₂-utslepp frå industriprosessar.

Dei åtte Forskingssentra for miljøvennleg energi (FME) som vart etablerte i 2009 har høg aktivitet og var alle i drift i 2010. Målet med forskingssentra er å samle dei beste forskingsmiljøa i landet om ei felles satsing på utvalde tema på energiområdet. Sentra skal vare i åtte år og er ei oppfølging av Energi21-strategien og klimaforliket. Senter er etablerte innanfor fangst og lagring av CO₂ (to senter), vindturbinar til havs (to senter), energieffektivisering i bygningar, solceller, bioenergi og innfasing av ny fornybar energi i vasskraftsystemet. Det vart i 2010 utlyst midlar til oppstart av tre nye FME innanfor samfunnsvitenskapleg energi- og klimaforskning, og i februar 2011 vart dei nye sentra offentleggjort. To av dei er støtta av Olje- og energidepartementet og eitt av Kunnskapsdepartementet.

- CREE skal bidra til innsamling og utvikling av kunnskap om korleis rammevilkåra påverkar

både energimarknaden og teknologisk utvikling

- CICEP har hovudfokus på forskning om internasjonal klima- og energipolitikk
- CenSES skal bidra med eit faktabasert kunnskapsgrunnlag for strategiske vedtak i forvaltning og næringsliv

Hydrogenrådet heldt fram sitt arbeid i 2010. Rådet består av representantar frå næringslivet, forskingsinstitusjonar, interesseorganisasjonar og styresmakter.

OED løyvde også i 2010 midlar til forskingsprogrammet PROOFNY, som er organisert under programmet «Havet og kysten». PROOFNY ser på langtidverknader av utslepp til sjø frå petroleumsverksemda.

I 2010 har OED, Miljøverndepartementet og Oljebedriftenes landsforeining (OLF) finansiert sjøfuglprogrammet SEAPOP. Programmet skaffar fram grunnleggjande kunnskap om norsk sjøfugl og skal kartleggje og overvake sjøfuglbestandar langs norskekysten, Svalbard og i havområde som høyrer til.

6.4 Klimagassbudsjett

Under følgjer ei oversikt over viktige tiltak med betydning for utslepp av klimagassar på OEDs område.

Forskning og utvikling (FoU)

Satsinga på forskning og utvikling innanfor petroleumssektoren, energisektoren og CO₂-fangst og -lagring vil på kort sikt ikkje ha direkte effekt på utslepp av klimagassar. Ei satsing på FoU vil:

- byggje opp kunnskap og kompetanse av samfunnsfagleg karakter, eksempelvis om effektar av klimaendringar på energiområdet (auka nedbør, vassføring, flaum, snø og bresmelting, vindstyrkar, redusert oppvarmingsbehov etc.) og konsekvensar av utslepp på energi- og petroleumsområdet (CO₂-utslepp, klimagassutslepp etc.).
- byggje opp kunnskap og kompetanse om nye, meir miljøvennlege teknologiar på energi- og petroleumsområdet.
- utvikle miljøvennlege produkt, tenester og prosessar som på sikt kan bli tekne i bruk innanfor energi- og petroleumssektoren, blant anna fornybare energiteknologiar, energieffektivisering, CO₂-handteringsteknologiar, og teknologiar for meir energieffektiv petroleumsproduksjon.

Ut over dei meir generelle og overordna, kvalitative resultatata av FoU-satsinga, blir det frå år til år rapportert på programnivå meir kvantifiserbare resultat som mellom anna:

- tal på støtta prosjekt
- tal på avlagte doktorgrader og støtta doktorgradsstipendiatar
- tal på deltakande bedrifter
- tal på nye produkt og prosessar og tal på patent.

Fangst og lagring av CO₂

Arbeidet med fullskala fangst, transport og lagring av CO₂ på Mongstad held fram. Eit slikt fangstanlegg vil kunne føre til ein reduksjon i CO₂-utsleppa på om lag 1,3 mill. tonn pr. år i forhold til om kraftverka hadde produsert på full kapasitet utan fangst og lagring av CO₂-utsleppa frå denne produksjonen. Dagens informasjon tilseier at eit samla investeringsgrunnlag for fullskala fangst, transport og lagring av CO₂ frå Mongstad kan leggjast fram for Stortinget seinast i 2016.

Teknologisenteret på Mongstad vil kunne representere eit vesentleg norsk bidrag til internasjonal teknologiutvikling innan CO₂-fangst. Føremålet med teknologisenteret er å identifisere, teste og kvalifisere moglege teknologiske løysingar for fangst av CO₂, som på sikt vil kunne medverke til betydelege utsleppsreduksjonar. I tillegg er det eit mål å bidra til spreiding av kunnskap og erfaringar internasjonalt slik at kostnader og risiko for fullskala CO₂-fangst kan reduserast.

Stasjonær energiforsyning

Sluttforbruket av energi i stasjonær energiforsyning (utanom fiske) var 159 TWh i 2010, ein oppgang på om lag 7 pst. frå året før. Auken skuldast mellom anna at 2010 var eit kaldt år. Utslepp av klimagassar i stasjonær energiforsyning er knytte til bruk av fyringsolje og gass til energiformål i industri, gasskraft, fjernvarme og oppvarming av bygningar.

Naturgass har i stor grad erstatta oljeprodukt. Det samla sluttforbruket av naturgass i stasjonær energiforsyning var 304 mill. Sm³ i 2010, ein nedgang på 3,2 pst frå året før. Utsleppet av CO₂ var 0,7 mill. tonn. Utsleppet av CO₂ frå forbrenning av naturgass er om lag 20-30 pst. lågare per kilo brensel enn ved forbrenning av fyringsolje (avhengig av bruksområde). Forbruket av olje i stasjonær energiforsyning kan variere betydeleg frå år til år avhengig av forholdet mellom pris på elektrisitet og olje. Det kan derfor ikkje leggjast for stor vekt

på endringar i forbruket frå år til år når ein vurderer effekten av politikken. Dei viktigaste elementa i politikken for å avgrense bruken av olje i stasjonær energiforsyning generelt, og for å redusere utslepp av CO₂ spesielt er:

- CO₂-avgifter på olje og naturgass

Andre verkemiddel som har innverknad på bruken av olje er:

- Grunnavgift og svovelavgift på fyringsolje.
- NO_x-avgift
- Klimakvotar
- Støtteordningar til investering i fornybar energi og energieffektivisering
- Administrative verkemiddel gjennom plan- og bygningslova

Enova støttar utbygging av fjernvarme og lokale energisentralar, som både erstattar eksisterande oppvarmingsbehov og dekkjer nytt behov som oppstår ved nybygg. I nokre tilfelle kan varmen erstatte oppvarming frå olje, i andre tilfelle frå elektrisitet og andre energibærarar. Enova anslår at om lag halvparten av energieresultatet på varmeområdet erstattar eksisterande oljeforbruk. Enovas program for energibruk i industri, bygningar, bustad og anlegg rettar seg både mot forbruk av energi til oppvarming og forbruk av energi til elspesifikke formål. Reduksjonen av oljeforbruk vil derfor ofte vere mindre per kWh enn for fjernvarme og lokale energisentralar. Enova anslår at 30-40 pst. av energieresultatet på industriområdet, og drygt 10 pst. innan bustad, bygningar og anlegg, er redusert oljefyring. Samla sett anslår Enova at dei i 2010 støtta prosjekt for fornybar varme og energibruk som er venta å medverke til eit redusert oljeforbruk på 90 000 tonn per år når prosjekta er gjennomførde. Dette svarer til reduserte utslepp på om lag 290 000 tonn CO₂ per år. Det er stor uvisse knytt til anslaget.

Petroleumsverksemda

Petroleumsverksemda stod for om lag 27 pst. av dei totale utsleppa av klimagassar i Noreg i 2010. I 2010-2011 har departementet godkjent fleire utbyggingsplanar. Ved utarbeiding av planane skal oljeselskapa finne utbyggingsløysingar som gir lite utslepp av CO₂ samtidig som omsynet til kostnadseffektivitet må takast vare på. Tabellen under gir ei oversikt over felte med godkjent plan for utbygging og drift som vil bli sette i produksjon dei næraste åra. Tala er baserte på selskapa sine overslag ved innlevering av plan for utbygging og drift.

Tabell 6.1 Felt med godkjent plan for utbygging og drift

	Produksjonsperiode	Tentativt oppstartsår	Tonn CO ₂ utslepp per år
Oselvar	20 år	2011	25 000 – 60 000
Gaupe	9 år	2011	15 600
Marulk	10 år	2012	100 000
Visund Sør	14 år	2012	2 000 – 25 000
Goliat	15 år	2013	125 000 – 156 000
Gudrun	14 (9) år	2013	100 000 – 210 000
Hyme	7 år	2013	2 000 – 24 000
Ekofisk/Eldfisk	35-40 år	2013	70 000
Knarr	6 år	2014	170 000
Valemon	11 år	2014	15 000 – 59 000

7 Olje- og energidepartementets utgreiing om likestilling og oppfølging av IA-avtala

7.1 Likestilling

Likestillingslova pålegg offentlege styresmakter skjerpa aktivitetsplikt for å fremje likestilling mellom kjønna på alle samfunnsområde. Olje- og energidepartementet (OED) har tidlegare gjennomgått alle budsjettområda i departementet, og utført ei likestillingsvurdering innanfor departementet sine budsjettområde. Departementet har ikkje funne løyvingar som eignar seg for spesielle kjønns- og likestillingsanalysar.

Olje- og energidepartementet

I OEDs tilpassingsavtale er det nedfelt at departementet skal leggje vekt på å stimulere likestillingsarbeidet på dei områda der departementet er involvert som arbeidsgivar, blant anna:

- Avdelingsleiarane har eit særleg ansvar for at likestillingsarbeidet blir følgt opp i eiga avdeling. Den enkelte leiaren skal medverke til at kvinner og menn får likeverdige arbeidsoppgåver og høve til fagleg og personleg utvikling i departementet.
- Kompetansegivande oppgåver og tiltak skal fordelast slik at det medverkar til likestilling mellom kvinner og menn i OED. Verksemda vil ved samansetjing av interne arbeidsgrupper arbeide for så jamn kjønnsamansetjing som mogleg.
- Verksemda skal ha ein lønnspolitikk som medverkar til å fjerne eventuelle kjønnsrelaterte lønnsforskjellar på alle nivå. Før dei lokale forhandlingane skal det utarbeidast ei oversikt over lønnsendringar i verksemda siste år, fordelt på kjønn. Oversikta skal gjerast tilgjengeleg for partane ved forhandlingane.
- Omsynet til likestilling skal vere eitt av kriteria som blir lagt til grunn ved rekruttering til ledige stillingar.
- OEDs årlege personalstatistikk skal gi oversikt over aktuelle likestillingsrelaterte spørsmål i departementet.

Noregs vassdrags- og energidirektorat

Noregs vassdrags- og energidirektorats (NVE) arbeid med likestilling og mangfald er forankra i dei personalpolitiske retningslinjene og i tilpassingsavtala til Hovudavtala. Det er NVEs mål å ha eit arbeidsmiljø som sikrar at NVE held på dei beste tilsette uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, seksuell orientering eller alder.

NVE har tiltak for å sikre likestilling og hindre diskriminering; ved rekruttering, ved tilrettelegging for personar med nedsett funksjonsevne, ved tilrettelegging ved graviditet, foreldrefråvær og andre omsorgsoppgåver, ved seniorpolitikk og ved lønnsforhold.

Leiarar får opplæring av HR-eininga i arbeidet for likestilling og mot diskriminering. Tiltak og retningslinjer blir jamleg reviderte og følgde opp av HR-eininga, som bl.a. utfører kontrollar og målingar, i nært samarbeid med tenestemannsorganisasjonane.

Oljedirektoratet

Likestillingsperspektivet blir frå Oljedirektoratets (OD) side jamleg fokusert i personalpolitikk, lønnspolitikk og tilpassingsavtale. Arbeidet for likestilling er ein integrert del av verksemda.

I ODs tilpassingsavtale går det fram at:

- partane er samde om at det er ønskeleg med mangfald blant dei tilsette i verksemda i forhold til kjønn, alder, etnisitet og funksjonsevne. Dette skal speglast i alle stillingsutlysingar.
- den enkelte leiaren skal vere særleg merksam på å leggje forholda til rette for at kvinnelege tilsette får kvalifiserande arbeidsoppgåver på lik linje med menn, særleg med tanke på leiingsoppgåver. Dette kan òg innebere tilrettelegging for kompetansegivande kurs/utdanning på lik linje med menn.
- partane er samde om at talet på kvinnelege leiarar bør spegle kjønnsfordelinga i verksemda.

I vurderinga av behov for nye medarbeidarar inngår ein analyse av alders- og kjønnsamansetjing i forhold til aktuelt fagområde.

7.2 Status i departementet og underliggjande etatar

Det er i tabellane nedanfor presentert ein kjønnsdelt statistikk på sentrale personalområde.

Tabell 7.1 Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Olje- og energidepartementet per 1.10.2010

		Kjønnsbalanse			Månadslønn	
		Menn Pst.	Kvinner Pst.	Total (N)	Menn Kroner	Kvinner Kroner
Totalt i OED	2010	49	51	157	49 413	41 902
	2009	50	50	158		
Leiing	2010	80	20	5		
Avdelingsdirektør	2010	77,3	22,7	22	64 905	62 108
Seniorrådgivar	2010	54,8	45,2	31	45 468	44 980
Underdirektør	2010	50	50	24	53 312	53 132
Rådgivar	2010	35,6	64,4	59	37 848	36 594
Førstekonsulent	2010	37,5	62,5	16	32 226	31 555
Deltid	2010	6,5	12,5			
Midlertidig tilsetjing	2010	3,2	6,4			
Sjukefråværsstatistikk	2010	2,2	5,9	4,0		
	2009	2,2	5,6	3,8		

Kilde: Statens sentrale tenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. oktober 2010. Berre tal for 2010. Tal frå 2009 er ikkje samanliknbare og er difor ikkje med. Neste år vil samanliknbare tal bli teke med i rapporteringa. Kategoriar med berre ein tilsett er ikkje med i oversikta.

Tabell 7.2 Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Oljedirektoratet per 1.10.2010

		Kjønnsbalanse			Månadslønn	
		Menn Pst.	Kvinner Pst.	Total (N)	Menn Kroner	Kvinner Kroner
Totalt i OD	2010	59	41	204	56 164	48 301
	2009	57	43	210	53 708	46 971
Toppleiing	2010	67	33	9	81 708	81 708
Seniorrådgivar	2010	33	66	3		
Sjefingeniør	2010	68	32	125	61 046	57 221
Rådgivar	2010	0	100	9		38 495
Overingeniør	2010	50	50	32	39 484	38 077
Avdelingsingeniør	2010	40	60	5	34 100	34 064
Førstekonsulent	2010	35	65	17	34 545	34 800
Konsulent	2010	100	0	3	29 434	
Deltid	2010	6	20			
Midlertidig tilsetting	2010	2,5	1			
Sjukefråværsstatistikk	2010	2,5	6	4,7		
	2009			3,3		

Kilde: Statens sentrale tenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. oktober 2010. Berre tal for 2010. Tal frå 2009 er ikkje samanliknbare og er difor ikkje med. Neste år vil samanliknbare tal bli tekne med i rapporteringa. Kategoriar med berre ein tilsett er ikkje med i oversikta.

Tabell 7.3 Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Noregs vassdrags- og energidirektorat per 1.10.2010

		Kjønnsbalanse			Månadslønn	
		Menn Pst.	Kvinner Pst.	Total (N)	Menn Kroner	Kvinner Kroner
Totalt i NVE	2010	64,2	35,8	525	44 195	39 427
	2009	64	36	508		
Avdelingsdirektør	2010	62,5	37,5	8	70 630	78 103
Seksjonssjef	2010	84,3	15,7	32	59 435	56 705
Sjefingeniør	2010	92,5	7,5	27	53 357	60 317
Forskar	2010	60	40	15	47 703	47 871
Senioringeniør	2010	85,7	14,3	112	45 131	44 723
Seniorrådgivar	2010	62,0	38,0	63	50 238	46 865
Overingeniør	2010	58,9	41,1	56	38 703	38 317
Rådgivar	2010	50	50	54	39 065	38 849
Førstekonsulent	2010	40,5	59,5	42	33 797	33 202
Avdelingsingeniør	2010	52,1	47,9	48	34 178	33 707
Seniorkonsulent	2010	7,7	92,3	13	34 883	34 836
Spesialbibliotekar	2010	50	50	2	38 017	42 020
Konsulent (1065)	2010	6,3	93,7	16	29 475	29 818
Konsulent (1064)	2010	0	100	2	0	29 475
Formann	2010	100	0	11	32 605	-
Fagarbeidar m/fagbrev	2010	100	0	15	30 546	-
Lærling	2010	100	0	2	23 851	-
Prosjektleiar	2010	50	50	2	75 482	41 708
Deltid	2010	4,7	11,1			
Midlertidig tilsetjing	2010	6,2	10,6			
Sjuefråværsstatistikk	2010	4,56	6,70	4,36		
	2009	3,79	5,53	4,47		

Kilde: Statens sentrale tenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. oktober 2010. Berre tal for 2010. Tal frå 2009 er ikkje samanliknbare og er difor ikkje med. Neste år vil samanliknbare tal bli tekne med i rapporteringa. Kategoriar med berre ein tilsett er ikkje med i oversikta.

7.3 Vurdering og utgreiing av likestillingstiltak på grunnlag av kjønn, etnisitet, religion og nedsett funksjonsevne

Departementet og etatane har vurdert om det er forhold på arbeidsplassane som kan fungere som

barrierar mot likestilling, både for arbeidstakarar og arbeidssøklarar. På bakgrunn av desse vurderingane er det sett i gang eller planlagt ulike tiltak for å sikre likestilling. Det er blant anna sett på rekruttering, lønns- og arbeidsforhold, forfremjingar, høve til utvikling mv. Nedanfor følgjer oversikt over tiltak som er sette i gang eller planlagde.

Tabell 7.4 Tiltak og rapportering av tiltak i Olje- og energidepartementet

Tiltak	Status	Bakgrunn	Målsetjing	Målgruppe	Forankring	Ansvarleg for gjen- nomføring	Beskriving – resultat
Rekruttering	Kontinuerleg	OED annonserer ledige stillingar i departementa sine fellesannonsar der mangfaldserklæringa går fram av utveljing av kandidatane til intervju blir kjønn, etnisitet og nedsett funksjonsevne teke omsyn til.	Oppretthalde kjønnsbalanse. Rekruttere fleire kvalifiserte kandidatar med ikkje-vestlig bakgrunn og fleire med nedsett funksjonsevne.	Leiinga	Søklarar til stillingar i OED.	Leiara, innstillingsråd og Personaleseksjonen.	Departementet opprettheld ein god kjønnsbalanse. Opplever at vi får for få fagleg kvalifiserte søklarar med innvandrarbakgrunn eller nedsett funksjonsevne. Etablere tettare samarbeid med NAV om praksis plassar for funksjonshemma, jf. ny IA-avtale.
Løns- og arbeidsvilkår	Årleg	Lønsstatistikken syner at menn har høgare snittløn enn kvinner. Årsakene er samansette, men alderssamansejing og ansiennitet er noko av forklaringsgrunnene.	Det er eit overordna mål å sikre ei kjønnsnøytral lønn, og sette lik lønn for same arbeid eller arbeidstilhøve.	Leiinga	Alle tilsette	Leiinga	Tiltak for å sikre like løn er nedfelte i OEDs personalpolitikk, lønnspolitikk og OEDs tilpassingsavtale. Det blir gjort like lønsvurderingar for dei årlige lokale lønnsforhandlingane baserte på kjønnsdelt lønnsstatistikk.
For- fremjing	Kontinuerleg	Personalstatistikken syner at OED har få kvinner som avdelingsdirektørar, mens vi har ein god balanse for underdirektørar.	Det er eit overordna mål å få ei kjønnsfordeling på leiarnivå i tråd med kjønnsfordelinga i departementet.	Leiinga	Leiara	Leiinga	OED har som retningslinje å bruke positiv særbehandling ved tilsetjing i alle embets- og tenestemannstillingar. Likestillingstiltaksval, valt av tenestemannsorganisasjonane i OED, skal sjå til at føresegnene og intensjonane i Tilpassingsavtala, Likestillingslova og Hovudavtala blir følgde opp. Likestillingstiltaksval får høve til å uttale seg i alle tilsetjingssaker og i den årlige personalstatistikken om situasjonen i departementet når det gjeld likestillingsspørsmål.

Tabell 7.4 Tiltak og rapportering av tiltak i Olje- og energidepartementet

Tiltak	Status	Bakgrunn	Målsetjing	Målgruppe	Forankring	Ansvarleg for gjennomføring	Beskriving – resultat
Høve til utvikling	Kontinuerleg	Ifølge OEDs lønnspolitikk skal personalpolitiske verkemiddel nyttast for å rekruttere, utvikle og halde på kvalifiserte og motiverte medarbeidarar.	Det er eit overordna mål å sikre ei god utvikling for alle tilsette.	Alle tilsette	Leitinga	Leiatar	Den enkelte leiaren i OED har hovudansvaret for at tilsette får nødvendig kompetanse for å utføre arbeidsoppgåver på ein tilfredsstillande måte. Den årlege medarbeidaramtala er ein viktig arena for drøfting av kompetansehevande tiltak. Leiatar på alle nivå har eit særleg ansvar for å fremje medarbeidarane si faglege og personlege utvikling. Den faglege og personlege kompetansen til kvar enkelt medarbeidar skal vere best mogleg tilpassa departement sine mål og oppgåver. Kompetansebehovet innan kvar seksjon skal årleg kartleggjast og på dette grunnlaget skal det utarbeidast planar for kompetanseutvikling.
Vern mot trakassering	Kontinuerleg	Arbeidsmiljøundersøkingar i 2007 og 2009 synte at tilsette opplever eit godt arbeidsmiljø. Dette vil OED vidareføre.	Det er eit overordna mål å sikre alle tilsette rettferdig og lik behandling.	Alle tilsette	Leitinga	Alle tilsette	I OED blir det jamleg gjennomført arbeidsmiljøundersøkingar og medarbeidarsamtaler. OED har egne varslingsrutinar i medhald av Arbeidsmiljølova, og følgjer lov- og avtaleverk knytt til verneombod, helseteneste mv.

Tabell 7.5 Tiltak og rapportering av tiltak i Oljedirektoratet

Tiltak	Status	Bakgrunn	Målsetjing	Målgruppe	Forankring	Ansvarleg for gjennomføring	Beskriving – resultat
Vi skal i tilsetjings-prosessar ha fokus på å halde ved lag ei jamm fordeling mellom kvinner og menn ved rekruttering til OD. Kandidatar med annan etnisk bakgrunn og kandidatar med nedsett funksjonsevne skal få særleg fokus.	Jamleg	Det er ingen funn hos oss når det gjeld likestilling som tilseier spesielle tiltak knytt til rekruttering. Det er i 2011 rekruttert inn kompetanse med annan etnisk bakgrunn slik at denne delen har auka.	Motverke at det oppstår eller blir ført vidare util-sikta mønster ved rekrutterings-prosessar.	Alle som er involverte i rekrutterings-prosessar.	Leiarmøte	HR/HR-direktør	Blir evaluert årleg
Etatsleiar skal oppmode endå sterkare aktuelle kvinner til å melde si interesse for direktør-funksjonar.	Jamleg	Forfremjing kan her definerast som rotasjon til mellombelse leiings-funksjonar. Vurderingar knytte til ev. barrierar for forfremjing er, ut frå våre forhold, i hovudsak gjort i høve til kjønn. Kvinner er under-representerte i direktørsjiktet i samband med kjønnsfordelinga i OD.	Få ei kjønnsfordeling i direktørsjiktet i tråd med kjønnsfordelinga i organisasjonen slik det også går fram av ODs gjeldande TPA.	Kvinner	Leiarmøte Organisasjonane	HR/HR-direktør	Blir evaluert årleg

Tabell 7.5 Tiltak og rapportering av tiltak i Oljedirektoratet

Tiltak	Status	Bakgrunn	Målsetjing	Målgruppe	Forankring	Ansvarleg for gjennomføring	Beskriving – resultat
Kollektiv leing skal ha endå sterkare fokus på den enkelte sin faglege utviklingsplan ved bemanning av lag. Kollektiv leing skal i aktuelle tilfelle oppmode kandidatar til å melde si interesse for å gå inn i aktuelle lag i tråd med den faglege utviklingsplanen. Kollektiv leing og fagkoordinatorar skal fokusere likestillings-aspektet ved bruk av opplærings-midlar. Kollektiv leing har temaet likestilling som årleg fokus.	Jamleg	Behov for bemanning av lag blir lyst ledig på intranettet, og ressursstyringa blir konkludert i kollektiv leing etter råd frå fagkoordinatorar. Den enkelte medarbeidaren sin faglege utviklingsplan inngår som element her. For å sikre ei god utvikling for den enkelte, skal vi i praksis fokusere ytterlegare på at den enkelte sin faglege utviklingsplan blir teken vare på ved bemanning av lag.	Ytterlegare sikre ei god utvikling for alle.	Alle	Leiar-møtet Beman-ning og kompe-tanse	HR/HR-direktør	Blir evaluert årleg
Kollektiv leing skal ha fokus på å finne årsaker til dokumenterte lønns-skilnader mellom kvinne/mann med tanke på å justere lønnsnivået der det finst grunnlag for å gjere det.	Spesielt fokus ved lønnsopp-gjer 2010 og også i 2011	Talmaterialet i rapport for OD 2010 og 2011, viser høgare snittlønn for menn enn for kvinner (tilsvarende 14 prosentpoeng i rapportering 2011). Det kan vere mange forklaringsar på dette, men vi kan ikkje sjå bort frå at nokre kvinner, over tid, er plasserte for lågt i høve til menn.	Ytterlegare sikre ei kjønnsnøytral lønn i OED.	Alle	Leiar-møte	HR/HR-direktør	Blir evaluert årleg
Arbeidsmiljøundersøkingar og med-arbeidsamtaler (MAS).	Jamleg	Trakassering og beskyttelse Det er ingen funn hos oss som til-seier ytterlegare tiltak internt.	Ytterlegare sikre alle eit godt arbeidsmiljø.	Alle	Leiar-møte	HR/HR-direktør	Arbeidsmiljø-undersøking anna kvart år, utført i 2011. MAS årleg

Tabell 7.6 Tiltak og rapportering av tiltak i Noregs vassdrags- og energidirektorat

Tiltak	Status	Bakgrunn	Målsetjing	Målgruppe	Forankring	Ansvarleg for gjennomføring	Beskriving – resultat
Rekruttering	Kontinuerlig	Det er eit personalpolitisk mål å spegle samfunnets samansetjing i alder, kjønn og kulturell bakgrunn.	Tiltrekkje oss dei beste kandidatane, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, nasjonalitet eller etnisk bakgrunn.	Søklarar til stillingar i NVE	Leinga	Leiarar, NVEs tilsetjingsråd og HR-seksjonen.	Oppløyer at vi får fagleg kvalifiserte søklarar med innvandringsbakgrunn eller nedsett funksjonsevne. Om det er kvalifiserte søklarar med innvandringsbakgrunn, har dei ofte mangelfulle norsk-kunnskapar (skriftleg), noko som er nødvendig for ein off. saksbehandlar.
Ny IA-avtale	Påbegynt	Pålagt å teikne ny IA-avtale pga. endringar i regelverket. Sentrale IA-mål treffer ikkje like godt for NVE.	NVE har fokus på å førebyggje og finne gode løysingar på ein konstruktiv og føremålstenleg måte.	Alle tilsette og søklarar til stillingar i NVE	Avdelingsleiar	HR-seksjonen	NVE har veldig lågt sjukefråvær. Leinga og TMO har eigne IA-møte 2 g/året. Ny IA-avtale og mål- og aktivitets-plan på plass i løpet av 2011.
Lokal seniorpolitikk – prøvordning for 2 år	Er i gang	NVE opplevde problem med å rekruttere og høg gjennomsnittsalder innan visse fagområde.	Behalde/overføre kompetanse, få tilsette med verdifull kompetanse til å bli lengre i arbeidslivet.	Tilsette i NVE over 62 år	Leinga	HR-seksjonen	Skal evaluere i løpet av 2011.
Lokal seniorpolitikk – prøvordning for 2 år	Er i gang	NVE opplevde problem med å rekruttere og høg gjennomsnittsalder innan visse fagområde.	Behalde/overføre kompetanse, få tilsette med verdifull kompetanse til å bli lengre i arbeidslivet.	Tilsette i NVE over 62 år	Leinga	HR-seksjonen	Skal evaluere i løpet av 2011.

Tabell 7.6 Tiltak og rapportering av tiltak i Noregs vassdrags- og energidirektorat

Tiltak	Status	Bakgrunn	Målsetjing	Målgruppe	Forankring	Ansvarleg for gjennomføring	Beskriving – resultat
Kartlegginge likelønns-situasjonen	Kontinuerleg	NVE har i dag marginale eller ingen lønns-skilnader mellom kvinner og menn innan elles like vilkår – dette ønskjer vi skal halde fram.	Oppdage om det oppstår lønns-skilnader.	Kvinner	Seksjonsleiar, leiarane	HR-seksjonen, leiarane	Førebels ikkje avdekt utlikta lønns-skilnader eller lønns-skilnader som ikkje kan forklarast mellom kvinner og menn under elles like vilkår.
Arbeidsmiljøundersøking	Undersøking nr. 2 av 3 gjennomført mai 2011.	Gjennom Arbeidsmiljølova er alle pålagte å kartlegge arbeidsmiljøet.	Ønske om å setje NVEs arbeidsmiljø på dagsorden og bruke nye lokale som eit verkemiddel for å vidareutvikle organisasjonen.	Alle tilsette	Avdelingsleiar	HR-seksjonen	I hovudtrekk viser resultat same utviklingstrekk og tendensar som tilsvarende undersøking i 2009, sjølv om arbeidsstad og populasjon er endra.
Revisjon av NVEs interne avtaler	Er i gang	NVEs interne avtaleverk er modent for revisjon; Tilsetjingsreglement, Samarbeidsavtale, Personalpolitikk og Lønns-politikk skal reviderast.	Utvikle føremålstenlege og gode interne avtaler i samarbeid med TMO og NVEs leiing.	Alle tilsette	Avdelingsleiar	HR-seksjonen	Er protokollert vår 2011.
Brukarundersøking	Gjennomført	Ønske om kontinuerleg forbetningsarbeid.	NVE vil bli ein endå betre samarbeidspartnar og få meir effektiv saksbehandling.	NVEs brukarar	Leiinga	Eksternt firma	Har fått peikt på høve til forbetring.

7.4 Oppfølging av IA-avtala

Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementet og NAV Arbeidslivs-senter inngjekk ny IA-avtale 1. april 2011 med varigheit fram til 31. desember 2013. OED har avtalt følgjande lokale delmål for avtaleperioden:

Delmål 1 Sjukefråvær

Status: Gjennomsnittleg sjukefråvær i åra 2006-2010 har vore på 4 pst.

Mål: Gjennomsnittleg sjukefråvær skal ikkje overstige 4 pst. i avtaleperioden.

Delmål 2: Rekruttere fleire med redusert funksjonsevne

Status: OED har delteke i sentraladministrasjonens traineeordningar for personar med redusert funksjonsevne og har oppretta traineestillingar både i 2007 og 2011.

Mål: I avtaleperioden skal OED ha som mål å rekruttere minst to kvalifiserte personar med redusert funksjonsevne. OED skal førebyggje fysiske plager og leggje til rette for eigne tilsette med redusert funksjonsevne.

Delmål 3: Motverke tidleg pensjonering

Status: Oversikt over talet på tilsette per februar 2011 som i avtaleperioden fyller vilkåra for å søkje om AFP eller ordinær pensjon:

59-60 år	61-62 år	63-64 år	65-66 år	67-68 år
11	4	3	2	2

Mål: Aktivt motivere arbeidstakarar til å bli lengre i jobben.

Oljedirektoratet

ODs IA-plan med delmål per 31. desember 2010:

1. Framleis ha eit lågt sjukefråvær, ved god oppfølging av medarbeidarar ved sjukdom, enkle og kjente sjukefråværsrutinar og førebyggjande tiltak.
2. Ha meiningsfulle oppgåver og leggje til rette best mogleg for medarbeidarar med spesielle utfordringar gjennom individuelle tiltak.
3. Ta imot eksterne med nedsett funksjonsevne anten ved å tilsetje kandidatar med nedsett funksjonsevne eller opprette praksisplass.
4. Ha ein tydeleg seniorpolitikk som tek vare på dei som ønskjer å arbeide til dei er 70 år og dei som ønskjer tidleg avgang frå 62 år.

Noregs vassdrags- og energidirektorat

Den sentrale IA-avtala har blitt forlenga og gjeld frå 1. januar 2010 til 31. desember 2013. Den første IA-avtala i NVE vart vedteken i 4. november 2002 og er no forlenga til 31. desember 2013. Ny IA-avtale og mål- og aktivitetsplan skal avtalast i løpet av 2011.

Det er i løpet av 2010 halde tre møte i IA-utvalet. Vanskelege personalsaker/IA-saker (totalt 15) har blitt behandla i Personalseksjonen i samråd med leiar, verneomboda på avdelingane, tilitsvalte og eksterne fagfolk hos bedriftshelsetesta. Medlemmene av IA-utvalet har fortløpande blitt orienterte om sakene og har komme med eventuelle råd.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r :

1. I Prop. 1 S om statsbudsjettet for år 2012 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 1800–1870, 2440, 2442 og 2490	kr 31 466 520 000
b. Sum inntekter under kap. 4800–4833, 5440, 5490, 5680 og 5685	kr 151 250 770 000

Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2012,
kapitlene 1800–1870, 2440, 2442, 2490, 4800–4833, 5440,
5490, 5680 og 5685

I
Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet			
	01 Driftsutgifter		154 499 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>		67 921 000	
	71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum		10 200 000	
	72 Tilskudd til olje- og energiformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>		7 000 000	239 620 000
	Sum Administrasjon			239 620 000
Petroleum				
1810	Oljedirektoratet			
	01 Driftsutgifter		232 100 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		220 100 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		4 000 000	456 200 000
	Sum Petroleum			456 200 000
Energi og vannressurser				
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat			
	01 Driftsutgifter		441 150 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		71 500 000	
	22 Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 72</i>		100 300 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		6 000 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
	60	Tilskudd til skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72</i>	14 000 000	
	70	Tilskudd til museums- og kultur- minnetiltak, <i>kan overføres</i>	15 300 000	
	72	Tilskudd til skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60</i>	32 000 000	
	73	Tilskudd til utjevning av overførings- tariffer, <i>kan overføres</i>	120 000 000	800 250 000
2490		NVE Anlegg		
	24	Driftsresultat		
		1 Driftsinntekter	-56 000 000	
		2 Driftsutgifter	49 500 000	
		3 Avskrivninger	5 400 000	
		4 Renter av statens kapital	1 100 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 000 000	2 000 000
		Sum Energi og vannressurser		802 250 000
		Energiomlegging		
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	42 500 000	
	50	Overføring til Energifondet	1 016 000 000	1 058 500 000
		Sum Energiomlegging		1 058 500 000
		Teknologi og internasjonalisering		
1830		Forskning		
	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	28 000 000	
	50	Norges forskningsråd	718 000 000	
	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	12 950 000	758 950 000
1832		Internasjonalisering		
	70	Internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	23 700 000	23 700 000
1833		CO ₂ -håndtering		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	996 000 000	
	22	CO ₂ -håndtering, internasjonalt, <i>kan overføres, kan nyttes under post 73</i>	2 000 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
	50	Overføring til fond for CLIMIT	80 800 000	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	92 000 000	
	71	Forskningstjenester, TCM DA, <i>kan overføres</i>	1 088 000 000	
	72	Lån, TCM DA, <i>kan overføres</i>	577 000 000	
	73	Tilskudd, CO ₂ -håndtering internasjonalt, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 22</i>	8 000 000	2 843 800 000
		Sum Teknologi og internasjonalisering		3 626 450 000
Statlig petroleumsvirksomhet				
1870		Petoro AS		
	70	Administrasjon	281 200 000	281 200 000
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirks omheten		
	30	Investeringer	25 000 000 000	25 000 000 000
2442		Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 300 000	2 300 000
		Sum Statlig petroleumsvirksomhet		25 283 500 000
		Sum departementets utgifter		31 466 520 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
Ordinære inntekter				
4800		Olje- og energidepartementet		
	03	Oppdrags- og samarbeids- virksomhet	1 520 000	
	70	Garantiprovisjon, Gassco	1 250 000	2 770 000
4810		Oljedirektoratet		
	01	Gebyrinntekter	23 700 000	
	02	Oppdrags- og samarbeids- virksomhet	66 400 000	
	03	Refusjon av tilsynsutgifter	10 700 000	100 800 000
4820		Norges vassdrags- og energi- direktorat		
	01	Gebyrinntekter	65 000 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner	Kroner
	02	Oppdrags- og samarbeids- virksomhet		71 500 000	
	40	Flom- og skredforebygging		14 000 000	150 500 000
4825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon			
	85	Fondsavkastning		996 000 000	996 000 000
4829		Konsesjonsavgiftsfondet			
	50	Overføring fra fondet		149 400 000	149 400 000
4833		CO ₂ -håndtering			
	80	Renter, TCM DA		101 000 000	
	85	Fondsavkastning		91 800 000	
	86	Avdrag, TCM DA		612 000 000	804 800 000
5490		NVE Anlegg			
	01	Salg av utstyr mv.		500 000	500 000
		Sum Ordinære inntekter			2 204 770 000
		Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet			
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten			
	24	Driftsresultat			
		1 Driftsinntekter	169 500 000 000		
		2 Driftsutgifter	-31 600 000 000		
		3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 300 000 000		
		4 Avskrivninger	-17 300 000 000		
		5 Renter av statens kapital	-6 900 000 000	111 400 000 000	
	30	Avskrivninger		17 300 000 000	
	80	Renter av statens kapital		6 900 000 000	135 600 000 000
		Sum Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet			135 600 000 000
		Renter og utbytte mv.			
5680		Innskuddskapital i Statnett SF			
	85	Utbytte		93 000 000	93 000 000
5685		Aksjer i Statoil ASA			
	85	Utbytte		13 353 000 000	13 353 000 000
		Sum Renter og utbytte mv.			13 446 000 000
		Sum departementets inntekter			151 250 770 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1800 post 21	kap. 4800 post 03
kap. 1810 post 21	kap. 4810 post 02
kap. 1820 post 21	kap. 4820 post 02
kap. 1820 post 22	kap. 4820 post 40
kap. 2490 post 45	kap. 5490 post 01

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan overskride bevilgningen under kap. 1810 Oljedirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter med inntil 100 mill. kroner mot tilsvarende inntekt under kap. 4810 Oljedirektoratet, post 04 Salg av undersøkelsesmateriale.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 kan:

- overskride bevilgningen under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA.

- godkjenne utøvelse av statens forkjøpsrett ved overdragelser av andeler i utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel og overskride bevilgningen med inntil 5 mrd. kroner under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten.

V

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan:

- utgiftsføre uten bevilgning tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen under kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen, post 70 Tilskudd.
- utgiftsføre uten bevilgning utlån til Norpipe Oil AS på inntil 25 mill. kroner under kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 90 Lån til Norpipe Oil AS.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt udekket ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon	
	50	Overføring til Energifondet	400,0 mill. kroner
1830		Forskning	
	50	Norges forskningsråd	33,0 mill. kroner

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser ut over gitt bevilgning

1. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan pådra seg forpliktelser utover gitte bevilgninger innenfor følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7,0 mill. kroner
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter	80,0 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	22	Flom- og skredforebygging	50,0 mill. kroner
	60	Tilskudd til skredforebygging	10,0 mill. kroner
	72	Tilskudd til skredforebygging	20,0 mill. kroner
1830		Forskning	
	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling	10,0 mill. kroner
1833		CO ₂ -håndtering	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	20,0 mill. kroner
1870		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35,0 mill. kroner

2. Olje- og energidepartementet i 2012 kan pådra staten forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 1833 CO₂-håndtering, post 21 Spesielle driftsutgifter, knyttet til skadeløserklæring i avtaler som berører planlegging og forberedelse av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad.

pliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Statoil ASA.

VIII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan gi Gassco AS garanti innenfor en samlet ramme på inntil 1 mrd. kroner for skader og tap ved mottaksterminalene på kontinentet som har oppstått som følge av forsettelige handlinger hos ledende personell i Gassco AS.

IX

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan godkjenne at staten pådras for-

X

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for SDØE sin forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør 5 mrd. kroner knyttet til deltakelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled.

XI

Forpliktelser før plan for utbygging og drift
og for anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

XII

Forpliktelser knyttet til petroleums-
virksomhet på islandsk sokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 ved eventuell norsk statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk sokkel, kan:

1. pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten innenfor en total økonomisk ramme på 1,5 mrd. kroner, herunder yte innskuddskapital, lån og stille garantier.
2. etablere en ny organisatorisk enhet, eiet av den norske stat, som direkte eller indirekte skal eie eierandeler i rettighetshaverselskaper i Island.

Andre fullmakter

XIII

Utbyggingsprosjekter på norsk
kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 10 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

XIV

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshaver-gruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XV

Overdragelse av andeler i
utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan godkjenne overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE i utvinningstillatelser der det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er mindre enn 10 mill. tonn oljeekvivalenter.

XVI

Overdragelse og samordning av andeler i
utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 i tråd med forutsetningene i St.prp. nr. 41 (2003-2004) kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XVII

Overdragelse av andeler i rørledninger til
Gassled

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan godkjenne nødvendige transaksjoner for overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE for å innlemme rørledninger med SDØE-andel i Gassled. Statens andel i Gassled skal justeres for å gjenspeile innlemmelsen.

XVIII

Opphevelse av generalforsamlingsklausulen
Stortinget samtykker i at generalforsamlingsklausulen skal kunne oppheves for gitte tillatelser og erstattes av en vetorett i tråd med konsesjonsdirektivet og petroleumsforskriftens § 12, dersom rettighetshaverne skulle ønske dette. Olje- og energidepartementet skal i så fall godkjenne dette i hvert enkelt tilfelle.

XIX

Lån til TCM DA

Stortinget samtykker i at lån til TCM DA aktiveres i statens kapitalregnskap.

Vedlegg 1**Den finansielle utviklingen i Konesesjonsavgiftsfondet**

Tabell 1.1 Oversikt over den finansielle utviklingen i Konesesjonsavgiftsfondet

		(i 1000 kr)
Fondskapital per 1.1.2010		53 154
Innbetalte konesesjonsavgifter	93 524	
Motregning av renter	-2 292	
Renter	1 242	
Overført til statsbudsjettet	-140 500	
Endring i fondskapitalen	-48 026	
Fondskapital per 1.1.2011		5 128
Innbetalte konesesjonsavgifter for 2010	55 480	
Budsjetterte konesesjonsavgifter for 2011	139 550	
Beregnete renter	1 300	
Overføring til statsbudsjettet	-144 900	
Beregnet endring i fondskapitalen	51 430	
Beregnet fondskapital per 1.1.2012		56 558
Budsjetterte konesesjonsavgifter for 2012	140 600	
Beregnete renter	1 500	
Forslag til overføring til statsbudsjettet	-144 900	
Beregnet endring i fondskapitalen	-2 800	
Beregnet fondskapital per 1.1.2013		53 758

I følge Konesesjonsavgiftsfondets vedtekter § 6-7 skal minimum 20 mill. kroner til enhver tid være plassert i statskassen som en sikring mot uforutsette hendelser. Det kan lånes ut inntil 25 mill.

kroner til finansiering av tiltak som vedkommende kommune setter i verk og som i tillegg har sammenheng med kraftutbygging eller vassdragsregulering i kommunen.

Vedlegg 2**Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under
Olje- og energidepartementet****Statnett SF**

I 2010 hadde Statnett utgifter på kr 4 437 588 til godtgjørelse av daglig leder. Disse fordelte seg på kr 2 150 200 i lønn, kr 155 379 i andre godtgjørelser og kr 2 132 009 i pensjonskostnad. Statnett har ikke avtaler om bonus, utdeling av overskudd, opsjoner eller lignende for daglig leder.

Daglig leder har ordinær pensjonsalder ved fylte 65 år. Fra fylte 65 år utgjør full årlig alderspensjon 66 pst. av pensjonsgrunnlaget.

Enova SF

Administrerende direktør i Enova SF mottok i 2010 lønn og godtgjørelse på kr 1 376 735. Årlige pensjonsforpliktelser (medlemskap i Statens pensjonskasse), dekket av Enova, utgjør kr 96 528. I henhold til ansettelsesavtalen gjelder en gjensidig oppsigelsestid på seks måneder.

Gassnova SF

Administrerende direktør i Gassnova SF mottok godtgjørelse på kr 1 813 574 i 2010. Dette fordelte seg på kr 1 692 563 i lønn og kr 121 011 i andre godtgjørelser. Årlig pensjonsforpliktelse (medlemskap i Statens pensjonskasse), dekket av Gassnova, utgjør kr 156 304. Foretakets administrerende direktør har avtalt rett til sluttvederlag på tolv måneder utover oppsigelsestiden dersom han fratrer sin stilling. Etter fylte 62 år kan administrerende direktør anmode styret om endret arbeidsinstruks i foretaket med opprettholdelse av avtalens lønnsvilkår.

Petoro AS

Administrerende direktør i Petoro AS mottok i 2010 lønn på kr 3 309 000. I tillegg mottok han annen godtgjørelse på til sammen kr 117 000. Kostnadsførte pensjonsforpliktelser for 2010 var kr 2 641 000. Administrerende direktør når pensjonsalder ved fylte 62 år. Pensjonen utgjør 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Utbetalinger fra Folkestrygden og utbetalinger fra andre pensjonsordninger hvor pensjonsrettigheter er opptjent før tiltredelse i Petoro AS kommer til fradrag. Han kan gå av med pensjon ved fylte 60 år mot å stå til disposisjon for selskapet til fylte 62 år med inntil 25 pst. av full arbeidstid. I henhold til ansettelsesavtalen gjelder en gjensidig oppsigelsestid på seks måneder. Han har ingen avtale om etterlønn.

Gassco AS

Administrerende direktør i Gassco AS mottok i 2010 lønn på kr 2 564 000. Han har rett på rentefritt billån på kr 700 000, samt fast kjøregodtgjørelse på kr 110 000 per år. Administrerende direktør har en bonusordning som kan gi inntil 15 pst. av grunnlønn i bonus. Bonus og annen godtgjørelse var på kr 457 000 i 2010. Årlige pensjonsforpliktelser utgjorde i 2010 kr 1 838 000.

Administrerende direktør når pensjonsalder ved fylte 62 år og pensjonen utgjør 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Gjensidig oppsigelsestid er seks måneder. Han har ingen avtale om etterlønn.

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Opplysninger om abonnement, løssalg og pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Publikasjonen er også tilgjengelig på www.regjeringen.no

Trykk: 07 Xpress AS 10/2011

